

MAGYARORSZÁG ELZSIDÓSODÁSA

BOSNYÁK ZOLTÁN

BUDAPEST,

Held János könyvnyomdája, II., Mezeset-utca 8.

ISTÓCZY GYŐZŐ
emlékezetének

Bevezetés

Európa válságos óráit éli. Lázrohamok gyötrik a súlyos megpróbáltatásoktól megviselt európai népeket. Világnézetek és a rájuk esküvő embermilliók állanak szemben egymással harcra készen. A döntő összecsapás, a végső küzdelem minden pillanatban bekövetkezhet. A népek idegrendszere pattanásig feszült már.

Ebben a lázas európai forrongásban olyan kérdések is a közérdeklődés előterébe kerültek, amelyek eddig inkább a népek tudata alatt lappangtak. A kétezer év óta kísértő európai zsidókérdés, komoly nemzetközi problémává lett. Ma már mindenütt — még ott is, ahol a zsidóság számaránya vagy befolyása viszonylag csekély — hangos viták folynak a zsidókérdésről. Elsősorban a zsidóság magatartása tette időszerűvé a zsidókérdést. A világháború után ugyanis a nemzetközi zsidóság úgy vélte, hogy a szabadkőműves páholyok, a marxista szervezetek, a liberális pártok, a bolsevisták és a nemzetközi bankkapitalizmus segítségével most már végleg megszerezheti a világuralmat. Számításai azonban nem váltak be. A zsidóság ez alkalommal megfélemedezett a reá nézve különben annyira jellemző óvatosságról és előrelátásról. Túlságosan is szint vallott. A nemzeti létükért és szabadságukért harcoló népek a zsidóságban hamarosan felismerték legveszedelmesebb ellenfelüket. Ma már minden valamirevaló európai ország nemzeti társadalma jól ismeri a liberalizmusnak, demokráciának, pacifizmusnak, marxizmusnak nevezett szörnyű népbetegségek igazi kórokozóját. Egyszer és mindenkorra ki akarnak gyógyulni ezekből a legtöbbször teljes pusztulást és örök megsemmisülést jelentő járványokból. Ezért sürgeti, követeli minden ország öntudatos nemzeti társadalma a zsidókérdés alapos és végleges rendezését.

A zsidóság ma még megpróbál szembehelezkedni ezzel az új európai közvéleménnyel. A történelem kerekét visszafordítani azonban még neki sem áll módjában. Nehézségeket támaszthat, de az eseményeket fel nem tartóztathatja. Vele vagy nélküle, de a zsidókérdés előbb-utóbb rendeződik. Ezt akarja Európa valamennyi békére, nyugalomra, jólétre, szabadságra vágyó népe.

* *

*

A mi számunkra is elérkezett a pillanat, amikor fel kell hagynunk már a zsidókérdéssel kapcsolatban csaknem két évtized óta tartó tétovázó, halogató magatartásunkkal. Minél tovább halogatjuk

a dolgot, annál nehezebb, annál fájóbb lesz ez az amúgyis elkerülhetetlen operáció. A mostani bizonytalanság és kétértelműség a zsidókérdés tekintetében tovább fenn nem tartható.

Faji önérzetünk, akaratumk veszedelmes hanyatlására mutat, hogy két évtized alatt nem volt elég erőnk, elég bátorságunk nyíltan, őszintén hozzányúlni ehhez a kérdéshez. Csak sóhajtoztunk, sopánkodtunk a zsidóság roppant hatalmának láttára, de cselekedni nem mertünk.

Évek, évtizedek múltak el anélkül, hogy legalább a zsidóság erejét, hatalmát pontosan számba vettük volna. Nem mertünk a valósággal szembenézni. Csak szónokoltunk a zsidókérdésről, de mélységeibe leszállni már nem tudtunk. Részletes adatgyűjtéssel alátámasztott szerves, átfogó képünk a magyarországi zsidókérdés összes vonatkozásairól máig sincs.

Abban ma már csaknem az egész magyar nemzeti társadalom egyetért, hogy a magyar élet problémátömegében elsőrendű fontossága van a zsidókérdésnek. Mielőtt azonban ehhez a kérdéshez hozzányúlnánk, előbb el kell tudnunk igazodni ezernyi szétágazásában. Tisztán kell látnunk, hogy milyen is hát a zsidóság szerepe, mekkora a térhódítása a magyar élet minden vonatkozásában. A napi politika jelszó színvonalán felülemelkedve, a statisztika, a történelem, a szociológia, a fajbiológia szempontjai és módszerei szerint kell ezt az egész kérdéskomplexumot vizsgálnunk.

Ebben a kis könyvben megkíséreltük a magyarországi zsidókérdést beható és részletes tanulmány tárgyává tenni. Nem túloztuk, de nem is tompítottuk le a tényeket. Nem befolyásolt semmiféle előítélet munkánkban. Megállapításainkat minden alkalommal igyekeztünk az adatok minél nagyobb tömegével alátámasztani. Ezek az adatok legtöbbször maguk beszélnek, magyarázatra, megvilágításra alig szorulnak.

Minden igyekezetünk ellenére sem lesz munkánk hiánytalan. Számos részletkérdésre vonatkozólag nem állnak rendelkezésre megbízható adatok. Más esetekben az ilyen adatok hozzáférhetetlenek.

Noha nem függött össze szorosán ennek a tanulmánynak; tárgyával, de úgy éreztük, tartozunk az első nagy harcosok emlékezetének azzal, hogy röviden számot adjunk a legutóbbi hat-hét évtizedben a magyarságra nehezedeő zsidóuralom ellen megindított küzdelmekről. Önfeláldozó, nemesen érző, fajtájukat aggódba, rajongva szerető magyarok kétségbeesett erőfeszítései, voltak ezek a harcok. Ők világosan látták, milyen veszedelemnek, mekkora katasztrófának rohan nemzetünk. Kigúnyolva, megcsúfolva, tönkretéve, magukra hagyatva is szembeszálltak a zsidósággal és a vele szövetséges liberális kormányhatalommal. Harcuk ugyan hiábavaló volt, a veszélyeket nem háríthatták el népüktől, ez azonban semmivel sem kisebbíti nemzeti nagyságukat.

Végül pedig nem zárhattuk le ezt a könyvecskét — amelynek feladata a magyarországi zsidóbetegség kórképének megrajzolása volt — anélkül, hogy a gyógyulás útjait is meg ne jelöljük.

Azok számára, akik a magyarországi zsidókérdéssel behatóbban kívánnak foglalkozni, e könyv végén egy részletes irodalmi jegyzéket állítottunk össze. A felsorolt munkák közül számosat forrásmunkaként is felhasználtunk. A szövegben való hivatkozás helyett az egyes fejezetek végén soroljuk fel az irodalmat.

* *

*

A kép, amely e könyv adataiból kirajzolódik, mélységesen lehangoló és megdöbbentő. Ráébredünk a szörnyű valóságra, amely, szerint ellenségeink nem csak régi hazánknak a kétharmadát rabolták el, hanem a megmaradt országcsónoknak sem mi vagyunk az igazi urai. A magyarságnak saját hazájában háttérbeszorítva, szolgálásra és robotra ítélve kell életét tengetnie.

Ha azokban, akik ezt a könyvet elolvassák, megszólal a magyar lelkiismeret cselekvésre buzdító szava, akkor célunkat már el is értük.

A zsidóság világstatisztikája.

Egymagában a zsidóság számaránya még korántsem fejezi ki a zsidóság igazi erejét, hatalmát valamely ország keretén belül. A zsidóság lélekszámán kívül e tekintetben sok függ még a befogadó nép ellenállóképességétől, szervezettségétől, vérségi tisztaságától, nemzeti öntudatának erejétől. Felismeri-e a zsidó veszély jelentőségét? önvédelmi harcának akadnak-e bátor, önfeláldozó hivatott vezetői? Lengyelországban például, ahol a zsidóság százalékszámára legalább tízszer nagyobb, mint Németországban, befolyása a politikai, a szellemi és a gazdasági életben alig volt nagyobb.

Általában azonban minél nagyobb tömegben él a zsidóság valamely országban, ott annál inkább megvan a lehetősége és a valószínűsége a zsidóság nagyobbarányú térhódításának. Ott ahol nagy tömegben él együtt a zsidóság, mindig új és friss rajokat tud küldeni a befogadó nép anyagi és szellemi birtokállományának meghódítására. Az ilyen országokban az asszimiláció — már amennyire ilyesmiről a zsidók és a nemzsidók között fennálló nagy biológiai és lelki ellentét miatt egyáltalában szó lehet — is felszínesebb, teljes beolvadásról pedig egyáltalában nem lehet beszélni, Ezekben az országokban a zsidóság valósággal „állam az államban”; nép a népben. Itt a zsidóság a maga külön vérségi és lelki adottságaival, külön szokásaival, hagyományaisal, eltérő erkölcsi felfogásával, idegen világnézetével egy zárt, elkülönült közösséget alkot.

A világzsidóság számbeli megoszlásáról szóló statisztikából mindenesetre nem egy fontos következtetést lehet levonni.

Ország	A zsidók száma	A zsidók száma az összlakosság %-ában	Hány lakosra jut 1 zsidó
1. Lengyelország	2845000	9·13	10
2. Litvánia	155000	6·55	16
3. Románia	998000	5·54	19
4. Magyarország	444000	5·1	20
5. Lettország	94000	4·95	20
6. Ausztria	252000	3·74	25
7. Egyesült Államok	4350000	3·54	25
8. Csehszlovákia	354000	2·4	40
9. Európai Oroszország	2702000	2·33	40
10. Hollandia	115000	1·47	66
11. Görögország	73000	1·17	80

Ország	A zsidók száma	A zsidók száma az összlakosságban	Hány lakosra jut 1 zsidó
12. Németország	564000	0·86	120
13. Bulgária	46000	0·77	135
14. Nagy Británia	301000	0·65	160
15. Franciaország	198000	0·47	210
16. Szerbia	65000	0·47	210
17. Olaszország	34000	0·08	1200
18. Svájc	21000	0·5	—
19. Svédország	6000	0·1	—
20. Dánia	6000	0·3	—
21. Spanyolország	4000	0·02	—
22. Portugália	2000	0·03	—
23. Finnország	1000	0·05	—
24. Norvégia	1500	0·05	—
25. Ázsia, Palesztinával	640000	0·06	—
26. Algír, Tunisz, Tripolisz, Egyiptom, Dél-afrika	570000	—	—
27. A többi országok	1002500	—	—
	15000000	0·79	1340

Magyarország tehát az igazán előkelő — és cseppet sem irigyléscsiueltő — negyedik helyet foglalja el a zsidóság százalékos arányszáma tekintetében. Csak Lengyelország (9), Litvánia (6.5) és Románia (5.5) állanak előttünk a táblázatban. Ezekben az országokban azonban a zsidóságot külön népkisebbségként kezelik. Törvényes rendelkezések és a társadalom erőteljes, céltudatos védekezése hathatósan megakadályozzák a zsidóság korlátlan terjeszkedését. A zsidóság társadalmi elhelyezkedését vizsgálva, a táblázatban bennünket megelőző országokban azt látjuk, hogy a zsidók túlnyomó nagy része a legalsó néprétegekhez tartozik (kisipar, kiskereskedelem, ipari alkalmazott) és csak egy jelentéktelen töredék jutott az államvezetést kezében tarló közép- és felsőosztályokba.

Egészen más a helyzet nálunk. És éppen ebben van a magyarországi zsidókérdés tragikuma. Bennünket is hatalmas tömegekben szállt meg a zsidóság. Méghozzá túlnyomó része azokban a társadalmi osztályokban helyezkedett el, amelyek az ország sorsának irányítását kezükben tartják. Mi azonban nem ismertük fel az ebben rejlő veszélyeket. Elmulasztottuk megtenni a legelemibb védő intézkedéseket. Belőlünk a zsidótól való ösztönszerű idegenkedés is hiányzott, amelyik pedig a zsidóveszélytől fenyegetett legtöbb európai népben megvan. Mi csak a polgártársat láttuk a zsidóban. Szaporodik, sokasodik a magyar — vallottak, a zsidóság számbeli növekedését látva.

A táblázat adataiból azt is kiolvashatjuk, hogy nemcsak a zsidók százalékszámát tekintetében foglalunk el igen tiszteletreméltó helyet. Ha a zsidók lélekszámát nézzük, a közel félmillió zsidóval

dicsekedhető Magyarországot, csak Oroszország, Lengyelország, Románia és Németország előzik meg. Milyen irigylésre érdemes a helyzete például Szerbiának (65.000 zsidó), Olaszországnak (34.000 zsidó), Görögországnak (73.000 zsidó) vagy Bulgáriának (46.000 zsidó). Ebben a négy országban együttvéve alig több a zsidók száma, mint nálunk csak Budapesten.

Hogy milyen nagy a különbség az egyes európai országok között az elzsidósodottság mértéke tekintetében, az különösen akkor tűnik fel, ha azt nézzük, hogy az államfenntartó népességből hány lélekre jut egy-egy zsidó. Amíg Lengyelországban minden 10, Romániában és Magyarországon minden 20-20 lakosra jut 1-1 zsidó, addig Oroszországban 40, Hollandiában 66, Németországban 120, Angliában 160, Franciaországban 210, végül Olaszországban pedig csak minden 1200 lélekre esik 1-1 zsidó. Nem is szólva a skandináv államokról, amelyek csaknem zsidómenteseknek mondhatók.

Ha a zsidóság európai elhelyezkedését vizsgáljuk, három elég jól elhatárolható területet különböztethetünk meg. A legelzsidósodottabbak a kelet- és középeurópai államok, — Lengyelország, Oroszország, Románia és Magyarország — ahol a zsidóság arányszáma felül van az 5%-on. Itt vannak a zsidóság nagy népi tartalékai. Az innét kiinduló hatalmas zsidó népi hullámok özönlötték el a múlt században Nyugat-Európát és az Uniót. A második területet Közép-Európa nyugatabbra eső országai (Csehország, Ausztria, Németország) alkotják, ahol a zsidóság százalékszámát nagyobb 1%-nál, de nem haladja túl az 5%-ot. Végül Európa északi, nyugati és déli országaiban (Skandináv államok, Franciaország, Anglia, Spanyolország, Itália) a zsidóság arányszáma 1% alatt marad.

Magyarország nemcsak Európa egyik legelzsidósodottabb országa, de helyzete is igen kedvezőtlen, mert a Nyugat-Európa felé húzódo keleti zsidóságnak egyik természetes átvonulási területe.

Az Európát fenyegető tatár és török támadásokat annakidején borzalmas vérveszteségek árán kivédtük, feltartóztattuk. Az elesettek százazezreinek hekatombáiból emeltünk védőfalat Európa számára. A százados harcokban kimerült és megfogyatkozott magyarságnak a XIX. században újabb áldozatot kellett hoznia Európáért. Be kellett fogadnia a keleti zsidóság invázióját. Ez a barbár, mohó, fanatikus tömeg a magyarság rovására európaizálódott. A török és tatár veszedelmek súlyos következményeit még csak kihevertük valamiképp.

A keleti zsidóság rohama azonban annyira maga alá gyűrt bennünket, hogy máig sem tudtunk magunkhoz térni. Sőt egyre jobban belesűpödünk a zsidó mocsárba.

A magyarországi zsidóság statisztikája.

Mikép jutott el Magyarország a zsidóság világstatisztikájában a vezető helyen álló országok köze? Hogyan növekedett, mennyire nálunk a zsidóság száma? Természetes szaporodás vagy bevándorlás gyarapította-e tömegeit? Hogyan oszlott meg a zsidóság az egyes országrészek között? Milyen településformákat keresett fel előszeretettel? A falut vagy a várost? Milyenek a zsidóság benső, népi erői? Mind olyan kérdések, amelyek megérdemlik, hogy legalább futólag foglalkozzunk velük.

Kisebb szórványokban éltek zsidók hazánkban már a honfoglalást követő időkben is, hiszen már az első Árpádlíazbeli királyaink törvényekben szabályozták a zsidóság itteni életét és tevékenységét. A keresztes hadjáratokkal egyidőben valószínűleg újabb zsidó rajok érkeztek az országba. Hosszabb ideig nem állott be lényegesebb változás a zsidóság lélekszámában. A török terjeszkedés kezdetekor a zsidóság a nyugati, határszéli városokba telepedett le. Itt azonban igen erős volt a zsidóellenes közhangulat. A hódoltsági területeken egész más volt a helyzet, törökök és zsidók egészen jól megértették egymást. A török uralom alatt álló területeken a zsidók száma — a Balkánról levantei zsidók is felhúzódtak — lassan megnövekedett.

Amikor a török kiszorult az országból, nyugat felől, az osztrák tartományokból indult meg a zsidók beszivárgása. Erősebb ütemben folytatódott a zsidó bevándorlás, amikor Lengyelország felosztásával Galícia is osztrák örökös tartomány lett. A XVIII. század elején — Galiciának Ausztria által történt bekebelezése előtt — végrehajtott összeírás szerint a Magyarországon talált 2538 zsidó családfeje közül 1171 származott az osztrák örökös tartományokból (közel 50%), de csak 277 vallotta magát lengyelországi származásúnak. Néhány évtizeddel később — Lengyelország felosztása után — a zsidóság származásbeli összetételében jelentékeny változás állott be.

Ausztriában ezidőtájt meglehetősen zsidóellenes volt a közhangulat. 111. Károly, hogy megakadályozza a zsidók elszaporodását, törvényben rendelte el, hogy minden zsidó családból csak az elsőszülött házasodhat az országban, a családok többi férfitagjainak, ha családot akartak alapítani, el kellett hagyniuk az ország területét. A magyar rendek hasonló szellemű törvényt nem hoztak, noha erre felszólítást is kaptak. Így azután a házasodni akaró cseh és morva zsidók közül

számosan Magyarország fele vették útjukat. A zsidóknak Magyarországra húzódását a becsi udvar két okból is szívesen látta. Először, mert könnyűszerrel megszabadult az amúgy sem szívesen látott vendégektől, másodsor, mert az ausztriai zsidók magyarországi elszaporodásában az annyira óhajtott elnémetesítés egyik értékes eszközét ismerte fel.

**

*

Említettük már, hogy a zsidóság számáról hazánkban az első, valamennyire megbízható adatok a XVIII. század elejéről, pontosan 1735-ből valók. Azóta a legutóbbi népszámlálásig, 1930-ig kerek kétszáz év telt el. Ez alatt a két évszázad alatt lett a zsidóságból döntő súlyú tényező Magyarország életében. Lássuk, miképp alakult ez idő alatt a zsidóság száma a régi Magyarországon és az utóbbi évtizedekben Csonka-Magyarországon.

Év	Össz-népesség	A zsidók		Az össznépesség		A zsidók	
		absz. számban	‰-ban	szaporodása			
				absz. számban	‰-ban	absz. számban	‰-ban
1720	2582000	12000	0·5	—	—	—	—
1787	8003000	83000	1	5421000	210	71000	591·3
1805	8750000	130000	1·5	747000	9·3	47000	56·6
1825	10813000	190000	1·8	2064000	23·6	60000	46·2
1840	11275000	242000	2·2	461000	4·3	52000	27·4
1850	11551400	366000	3·2	279100	2·5	124000	51·2
1857	12067200	407800	3·4	512800	4·4	41800	11·4
1860	13561200	542200	4	1494000	12·4	134400	33
1880	13728600	624700	4·6	107400	1·2	82500	15·2
1890	15133500	707500	4·7	1404000	10·2	82800	13·3
1900	16799300	825100	4·9	1550000	10·2	117600	10·6
1910	18214700	909500	5	1415400	8·4	79500	9·0
Csonka-Magyarország							
1910	7590800	471164	6·2	—	—	—	—
1920	7980143	473355	5·9	380283	5	2191	0·4
1930	8088000	444567	5·1	707857	8·7	-28738	-6

Ha a táblázat adatsorait boncolgatjuk, feltűnik mindenekelőtt a zsidóság óriási számbeli növekedése 1720 és 1787 között. 12.000-ről 83.000-re növekedett ez idő alatt a zsidóság száma, ez a szaporodás 591%-nak felel meg. A betelepítések (szerbek, svábok, stb.) következtében az ország nem zsidó népességének száma is szinte ugrásszerűen felszökött, korántsem oly mértékben azonban, mint a zsidóságé. Az is lehetséges, hogy az 1720-as adózási szempontból végrehajtott összeírás nem volt pontos és a zsidók száma valamivel több volt, mint 12.000. A legközelebbi népszámlálásig, 1805-ig, tizennyolc év telt el, ez idő alatt a zsidóság számbeli növekedése változatlanul erőteljes iramú maradt, kereken hatszor na-

gyobb, mint a nemzsidók számának emelkedése. Sőt a következő népszámlálási időközökben is állandóan jelentékenyen felülmúlja a zsidóság a számszerű gyarapodásban az ország nemzsidó népességét. Így például 1840—50 között az egész ország lakosságának száma csak 2.5%-kal emelkedett, a zsidóké 51%-kal. A zsidók számbeli gyarapodása tehát húszszor nagyobb, mint az össznépsé-
sége. Nyilvánvaló, hogy noha a zsidóságnak nagy volt a propagatív ereje (a természetes szaporodó képessége), számának ez az állandó, ugrásszerű emelkedése csak egy nagyarányú bevándorlási mozgalomra vezethető vissza. A reformkor népi, szociális erőfeszítéseinek, nagyszerű kulturális teljesítményeinek évtizedeiben, — amíg a magyarság a maga roppant gondjaival volt elfoglalva és évszázadok liátramaradottságát akarta helyrehozni —, az ország egyes részeit, vidékeit egészen ellepték a Galíciából beözönlő, élőködő keleti zsidók. Az ország szociális és gazdasági újjászervezésének lelkes és lázas munkája közben csak azok a kevesek látták meg a zsidó veszélyt, akiknek tisztánlátását a színes bőditő liberális jelszavak nem honiályosították el egészen. A filozemita statisztikus, Fényes Elek is, a máramarosi zsidók káros és veszedelmes tevékenységéről irt. Kölcsey megrázó színekkel ecseteli a zsidóktól kiszipolyozott szatmári adózó nép állapotát. A zempléni és északkeleti vármegyék viszonyait alaposan ismerő fiatal {kóssutf\pedig ezeket írja:

„Egész helységeket tudok, hol a szegény földművelő nép nem ma-gának, de a kortsmáros zsidónak szánt, vet, arat. Ezen néptípusnak, kit vallásának különössege századok óta megtartott anélkül, hogy azon nemzetekkel, kiknek közepette, mint a növény tápláló nedvé! elvonó gomba él, egybeolvadt vagy a nacionalizinushoz csak egy gondolattal is közeledett volna.”

A közhangulat az egész országban, főleg a városokban és a parasztság körében kifejezetten zsidóellenes volt. Leginkább persze a zsidóktól legjobban szenvedő északkeleti vármegyékben.

A pozsonyi alsó tábla kerületi ülésein szenvedélyes viták viharoztak fel, valahányszor a zsidókérdés szóba került. A pártkeretek felbomlottak, a zsidókat jobban ismerő, világosabban látó politikusok, akár a konzervatívokhoz, akár a liberálisokhoz tartoztak, élesen tiltakoztak a zsidóság jogainak kiterjesztése ellen, sőt a zsidók visszaszorítását követelték. A szélső liberális követek az 1840—43—47. országgyűlésen a doktriner Beöthy, Klauzál Gábori vezetésével a zsidók teljes egyenjogúsítását sürgették. Az emancipáció ellenzői Pázmándy,és Zsedényi körül csoportosultak. A további zsidóbevándorlás megakadályozását azonban mindkét tábor hívei egyöntetűen követelték. Sajnos e tekintetben sem a 40-es években,, sem később nem hoztak semmiféle rendelkezést.

Az ötvenes évek után a zsidóság eddigi hatalmas számbeli növekedése megszűnik. A század végéig ugyan állandóan felülmúlja gyarapódása a nemzsidó népességét, a különbség azonban egyre kisebb lesz. Az 1900—1910 közötti időszakban a különbség a zsidóság javára már csak 1.2%. A múlt század utolsó évtizedeiben a keleti zsidóság magyarországi bevándorlása egyre jobban csökkent. Ebben az időben a lengyelországi zsidóság nagy tömegei az új Eldorádó, Amerika felé vették az útjukat. A zsidó bevándorlás utolsó nagyobb hulláma 1857—1869 közötti időszakra eshetett, ez idő alatt 134.000 fővel, 33%-kal szaporodott a zsidóság. 1869 és 80 között a kolerajárvány miatt az össznépesség csak 167.000 fővel növekedett, ebből is 82000 lélek, majdnem 50% jut a zsidóságra. A zsidók úgy látszik ellenállóképesebbek voltak a járvánnyal szemben.

* *

*

A legutóbbi, 1930-as népszámlálás kétségkívül egyik legnagyobb meglepetése — annakidején a napilapok is sokat írtak róla — hogy 200 év óta először tapasztalható a magyarországi zsidóság számában visszaesés. 1910-ben a trianoni Csonka-Magyarország területén még 6.2% volt a zsidóság arányszáma, 1920-ban 5.9%, 1930-ban pedig már csak 5.1%. Míg 1910—1920 között 2191 fővel szaporodott a zsidóság, addig 1920—1930 között a zsidóság abszolút számában 28.788 főnyi csökkenés állott be. Amíg az ország össznépessége az utolsó két népszámlálás közötti évtizedben 8.7%-kal szaporodott, addig a zsidóság kereken 6%-kal fogyott. A magyarországi zsidókérdés szempontjából semmiesetre sem szabad ezt a nagyfontosságú népesedéspolitikai jelenséget lebecsülnünk, de nem szabad túlértékelnünk sem. Korántsem helyezkedhetünk arra az egyszerű és nagyon is kényelmes álláspontra, hogy nincs már zsidókérdés, vagy ha van is, az majd magától elintéződik, mert ime csökken a zsidóság száma, ereje hanyatlik, hatalma fogyóban van.

Még ha nem is hagyjuk figyelmen kívül az utolsó népszámlálás fentebb ismeretett eredményeit, akkor is helytállóak Kovács Alajosnak a zsidóság számának alakulásáról írt gondolatai:

„Látjuk, hogy a zsidóság arányszáma, amely az időszak elején (1720) még csak 0.5% volt a lakosságban, nem egészen kétszáz év alatt 50%-ra, vagyis tízszeresre emelkedett. Másszóval, amíg 1720-ban csak minden kétszázadik ember volt zsidó Magyarországon, ma már minden huszadik. Az Északamerikai Egyesült Államokat kivéve nincs ország a földkerekségen, ahol a zsidók ilyen rohamosan szaporodtak volna e!”

* *

*

Mielőtt arra a kérdésre próbálnánk megfelelni, miért csökken az utóbbi másfél évtizedben a magyarországi zsidóság száma, vizsgáljuk előbb, mikép helyezkedett el régebben és hogyan oszlik meg ma a zsidóság az ország különböző részeiben.

Törvényhatóság	1787		1850		1869		1910		1920		1930	
	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban
Duna jobb partja												
Barnaán vm.	640	0.4	—	—	5665	2.0	4802	1.6	3655	1.3	2566	1.0
Pécs tjt.	—	—	3250	1.3	3174	9.2	4026	8.1	4292	9.0	4090	6.5
Fejér vm.	1169	1.5	5181	3.4	5899	2.9	4358	2.0	3243	1.5	2775	1.2
Székesfehérvár tjt.	—	—	9	0.0	2779	10.1	3021	8.3	2867	7.3	2450	6.0
Győr vm.	930	1.5	3169	4.0	2086	2.4	1163	1.6	983	1.1	1738	1.4
Győr tjt.	—	—	—	—	4046	13.5	5583	12.6	5094	11.8	5381	10.6
Komárom	1430	1.5	2814	3.8	5439	3.8	4739	2.6	1919	1.9	2692	1.5
Komárom tjt.	61	0.5	800	6.2	2018	13.6	2380	10.7	153	2.6	—	—
Moson vm.	1470	2.8	2295	3.1	2329	2.8	1881	2.0	1053	2.0	—	—
Somogy vm.	2242	1.4	6086	2.8	13022	3.7	10645	2.9	8701	2.4	7571	2.0
Sopron tjt.	3416	2.3	6028	3.7	7472	3.2	5937	2.4	2408	1.7	2255	1.6
Sopron vm.	11	0.1	98	0.6	1371	5.8	2255	6.6	2494	7.0	1885	5.3
Tolna vm.	2073	1.6	7602	3.7	9540	3.8	8459	3.1	6393	2.4	5951	2.2
Vas vm.	2089	0.9	7003	2.4	9335	2.4	9619	2.2	8105	3.0	7291	2.7
Veszprém vm.	2751	1.9	9804	5.3	10220	4.8	8282	3.6	7312	3.2	5932	2.5
Zala vm.	2801	1.2	8596	3.7	14820	3.7	12922	2.8	10362	3.0	8226	2.3
Összesen	21383	1.4	64776	3.2	98016	3.6	90075	2.9	69262	2.8	60737	2.3

Duna bal partja	1787		1850		1869		1910		1920		1930	
	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban	zsidók száma	%-ban
Árva vm.	367	0.5	3110	4.4	2742	3.3	2205	2.8	—	—	—	—
Bors vm.	—	—	1317	1.1	5157	3.4	4969	2.8	—	—	—	—
Esztergom vm.	331	0.8	2245	2.5	2639	3.7	2728	3.0	1047	1.5	—	—
Hont vm.	—	—	833	1.0	2865	2.7	2653	2.3	528	1.9	—	—
Selmecbánya tjt.	—	—	—	—	334	2.2	527	3.5	—	—	—	—
Liptó vm.	324	0.6	2627	3.7	3137	4.1	3237	3.7	—	—	—	—
Nógrád vm.	1896	1.3	5729	3.3	9439	4.4	9641	3.7	6159	3.5	6023	2.7
Nyitra vm.	10638	3.1	32629	7.7	27244	6.9	22942	5.0	—	—	—	—
Pécsny vm.	6214	3.4	10889	5.9	15098	5.7	14391	4.6	—	—	—	—
Pozsony tjt.	237	0.9	4740	11.3	5396	10.3	8207	10.5	—	—	—	—
Trencsén vm.	3675	1.7	10744	5.0	12463	4.8	10949	3.5	—	—	—	—
Turóc vm.	217	0.7	1540	3.8	2214	1.4	1984	3.6	—	—	—	—
Zólyom vm.	—	—	—	—	2422	2.1	3090	2.3	—	—	—	—
Összesen	24059	1.7	75590	4.7	92260	4.0	67360	4.0	7783	3.0	6023	2.7

¹ Az összlakosságból a zsidók % száma.

² Győr-Moson-Pozsony vm.-ök.

³ Komárom-Esztergom vm.-6k.

⁴ Nógrád-Hont vm.-ék.

Törvényhatóság	1787		1850		1890		1910		1920		1930	
	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban
Duna-Tisza köze												
Bács Bodrog vm.	875	0.5	4481	1.0	12085	2.1	9271	1.5	909	0.9	1032	1.0
Baja t.jv.	82	0.4	600	4.0	2331	12.0	2091	9.9	1790	9.2	1648	5.9
Szabolcs t.jv.	235	2.6	400	0.9	2545	3.4	3539	3.7	—	—	—	—
Ujvidék t.jv.	8	0.1	727	3.4	1507	6.1	2326	6.9	—	—	—	—
Zombor t.jv.	—	—	45	0.3	611	2.4	1017	3.8	—	—	—	—
Csongrád vm.	—	—	2867	3.5	2205	1.8	2608	1.4	1685	1.2	1535	1.0
Hódmezővásárh. t.jv.	44	0.1	120	0.3	1574	2.8	1381	2.2	1226	2.0	1151	1.9
Szeged t.jv.	136	0.6	699	1.9	4731	5.5	6907	5.8	6954	5.8	5560	4.1
Héves vm.	7	0.0	6851	2.6	10873	4.7	10244	3.6	9571	3.2	8175	2.6
Jász N.-K.-Sz. vm.	—	—	710	0.4	10005	3.1	10313	2.8	9024	2.3	8062	1.9
Pest P.-S.-K.-K. vm.	5326	2.0	11174	3.0	23792	3.5	39448	3.8	40927	3.5	43585	8.2
Budapest szfv.	122	0.3	17618	11.3	103317	21.0	203687	23.1	215512	23.2	204374	20.3
Kecskemét t.jv.	—	—	613	1.4	1789	3.2	2022	3.0	1857	2.5	1567	2.0
Összesen	6835	0.8	46908	2.7	177401	6.4	294254	7.8	289255	8.8	276686	7.5

Tisza jobb partja												
Abauj Torna vm.	2906	2.2	11492	7.2	9244	6.1	7528	4.8	4455	5.2	3779	4.1
Kassa t.jv.	—	—	729	5.6	3306	11.4	6723	15.2	—	—	—	—
Bereg vm.	1460	2.3	10761	8.0	24358	13.6	33660	14.2	1893	7.5	—	—
Borsod vm.	2273	1.7	4619	3.4	8006	4.3	8055	3.4	7621	3.1	9791	2.7
Miskolc t.jv.	—	—	3914	13.3	5874	19.3	10291	20.0	11300	19.8	10862	17.6
Gömör vm.	—	—	185	0.1	4572	2.6	5603	3.0	956	6.0	—	—
Sáros vm.	2396	1.7	11525	7.2	11822	7.0	12323	7.1	—	—	—	—
Szepes vm.	582	0.4	3277	1.9	6095	3.7	7475	4.3	—	—	—	—
Ung vm.	1887	3.2	10844	9.3	15599	11.5	17587	10.9	49	3.5	—	—
Zemplén vm.	6370	3.0	24853	9.6	30191	10.2	33041	9.6	14858	10.9	12452	8.5
Összesen	17874	1.7	82229	6.2	119367	7.9	142286	8.1	41132	7.2	35054	5.8

Tisza bal partja												
Békés vm.	50	0.1	2140	1.3	7189	2.8	7444	2.5	7171	2.3	6701	2.0
Bihar vm.	—	—	6253	1.6	15853	3.3	17307	3.0	4586	2.8	4450	2.5
Nagyvárad t.jv.	1093	0.3	2906	12.9	10115	26.2	15155	93.6	—	—	—	—
Hajdu vm.	16	0.1	Szabolcs vm.	5750	4.3	6895	4.3	6887	4.1	6617	3.7	
Debrecen t.jv.	—	—	105	0.3	3999	3.0	8406	9.0	10170	9.8	10044	8.5
Máramaros vm.	2254	2.6	15402	8.4	45073	16.8	65691	18.4	—	—	—	—
Szabolcs vm.	2509	2.3	13068	4.9	21178	8.6	25316	7.9	26262	7.9	25737	6.5
Szatmár	2569	1.8	10540	4.7	19422	6.4	22274	6.1	7378	6.7	9281	6.2
Szatmárnémeti t.jv.	4	—	128	0.9	3427	16.5	7194	20.6	—	—	—	—
Szilgy vm.	—	—	—	—	8135	4.4	9849	4.3	—	—	—	—
Ugocsa vm.	710	2.7	4316	7.9	9414	12.5	11850	12.9	—	—	—	—
Összesen	9205	1.1	54458	4.1	149855	7.2	197384	7.6	62544	5.3	62830	4.6

³ Az összlakosságból a zsidók % száma.

⁴ Borsod-Gömör vm.-ék.

⁷ Szabolcs-Ung vm.-ék.

⁸ Szatmár-Bereg-Ugocsa vm.-ék.

Törvényhatóság	1787		1850		1890		1910		1920		1930	
	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban	a zsidók száma	%-ban
Tisza-Maros szüge												
Arad vm.	352	0.2	3418	1.3	4129	1.4	3907	1.1	104	0.5	3237	1.8
Arad tjt.	—	—	—	—	4795	11.4	6295	10.0	—	—	—	—
Csanád vm.	455	1.8	2032	2.3	3000	2.3	3353	2.3	3311	2.6	—	—
Krasó Szörény vm.	44	—	—	—	3713	0.9	4795	1.0	—	—	—	—
Temes vm.	118	0.1	—	—	2916	0.8	2253	0.6	—	—	—	—
Temesvár tjt.	386	4.2	9996	1.1	5029	11.3	6729	9.3	—	—	—	—
Versec tjt.	—	—	—	—	695	3.2	743	2.7	—	—	—	—
Torontál vm.	64	—	—	—	6437	1.1	5408	0.9	59	0.4	—	—
Pancsova tjt.	—	—	—	—	711	4.0	786	3.4	—	—	—	—
Összesen	1419	0.2	15446	1.3	31426	1.0	34608	1.0	3474	2.1	3237	1.8
Királyhágón-túl¹⁰												
Alsó Feber vm.	—	—	—	—	3280	1.7	3845	1.7	—	—	—	—
Beszterce-Naszód vm.	—	—	—	—	4349	4.2	7254	5.7	—	—	—	—
Brassó vm.	—	—	—	—	868	1.0	1503	1.5	—	—	—	—
Csik vm.	—	—	—	—	706	0.6	2357	1.6	—	—	—	—
Fogarás vm.	—	—	—	—	886	1.0	1065	0.9	—	—	—	—
Hárgomszék vm.	—	—	—	—	698	0.5	1292	0.8	—	—	—	—
Hunyad vm.	—	—	—	—	2470	0.9	5679	1.7	—	—	—	—
Kis-Küküllő vm.	—	—	—	—	1418	1.4	1766	1.5	—	—	—	—
Kolozs vm.	—	—	—	—	4242	2.2	5633	2.4	—	—	—	—
Kölcsevár tjt.	—	—	—	—	2485	6.9	7046	11.6	—	—	—	—
Maros-Torda vm.	—	—	—	—	2689	1.7	4795	2.5	—	—	—	—
Marosvásárhely tjt.	—	—	—	—	1033	7.1	2755	16.8	—	—	—	—
Nagy-Küküllő vm.	—	—	—	—	809	0.6	1089	0.7	—	—	—	—
Szeben vm.	—	—	—	—	639	0.4	1665	0.9	—	—	—	—
Szolnok-Doboka vm.	—	—	—	—	9890	4.6	12797	5.1	—	—	—	—
Torda-Aranyos vm.	—	—	—	—	1911	1.3	2648	1.5	—	—	—	—
Újvárhely vm.	—	—	—	—	768	0.7	1343	1.1	—	—	—	—
Összesen	—	—	—	—	39148	1.7	64074	2.4	—	—	—	—
Fiume	—	—	—	—	489	1.7	1696	3.4	—	—	—	—
Magyarország össz.	80773	1.3	339816	3.7	707061	4.7	911227	6.0	473310	6.9	444567	5.1

¹ Az őszlakosságból a zsidók % száma.

¹⁰ Arad-Csanád-Torontál vm.-ék.

¹¹ Az 1787. és 1850-es népszámlálásokban Erdély, Partium és a Határőrvidék még nem szerepel.

Az 1787-es népszámlálás eredményeiből megállapítható, hogy a zsidóság túlnyomó többsége abban az időben még az ország nyugati részében helyezkedett el. A 80.000 főnyi zsidóságnak több mint felét, 45.000-et a Dunántúl és a Felvidék Ausztriához közel eső vármegyéiben találjuk. Mosonban 2.8%, Sopronban 2.3%, Nyitra és Pozsony vármegyékben 3.4% a zsidó. A galíciai bevándorlás megindulásának bizonyosságaként csaknem hasonló mértékben elzsidósodott vármegyéket találunk az ország északkeleti részében. Bc-regben és Szabolcsban 2.3%, Máramarosban 2.6% Ugocsában 2.7%, Zemplénben 3%, Ungban 3.2% a zsidó. Gömörben és Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében 1787-ben még egyetlen zsidót sem találtak. Általában az Alföld majdnem zsidómentes volt.

Az 1825-ös adatokból világosan kiolvasható, hogy az elzsidósodottság súlypontja áttolódik északkeleti Magyarországra, a tiszajobb- és tiszabalpárti vármegyékre. Amíg a Dunántúlon 2.6% (1787-ben 1.4), a Felvidéken 2.8% (1.7) a zsidóság arányszáma,

addig a Tisza balpartján 2.2% (1.1), a Tisza jobbpartján 3.1 % (1.7). A vármegyék közül a legtöbb zsidót már Zemplénben (5.4%), Ung és Abauj-Torna vármegyékben (5.3%) találjuk és csak ezután következnek Nyitra (5.2%), Pozsony (4.2%), majd Szabolcs (4.2%) és Máramaros vármegyék (4%). Még egy, a későbbiekben igen fontos jelenséget észlelhetünk 1825-ben: megkezdődik a városok elzsidósodása. Pest-Budán 8.8%, Pozsonyban 8.6%, Nagyváradon 5.4%, Aradon 5.2%, Temesváron 4.3% zsidót találunk.

A század végén — 1890-ben — a nyugati országrészek zsidósága lélekszámban a keleti zsidóság bevándorlása következtében messze lemaradt az Északkeleti Felvidék és a felsőtiszai vármegyék mögött. Az összzsidóságnak mintegy $\frac{2}{5}$ -ét találjuk ezen a vidéken, ahol általában 7%, sőt egyes vármegyékben 10% a zsidóság számaránya. Sőt ezekről a vidékekről a zsidóktól való túltelítettség következtében a belső népi feszítő erők a felesleges zsidó tömegeket az Alföld és az ország közepe felé szorítják. Ezért találunk a Duna-Tisza közén már 6.4% zsidót. Különösen Budapest gyakorolt nagy vonzóerőt a zsidóságra. Az ország közepén egy hatalmas zsidó centrum alakult ki. A zsidóság arányszáma a fővárosban elérte a 21%-ot, minden hetedik zsidó itt élt már Budapesten. A városok elzsidósodása általában erőteljes ütemben folyik tovább. Pécsen 9.2%, Székesfehérváron 10.1%, Győrött 13.5%, Komáromban 13.6%, Baján 12%, Kassán 11.4%, Miskolcon 19.3%, *Nagyváradon* 26.2%, Szatmárnémetin 16.5%, Aradon 14%, Temesváron 13% a zsidó. Aránylag feltűnően kevés — 1.7% — ez időben a zsidó Erdélyben.

A Nagy-Magyarországon megtartott utolsó — 1910-es — népszámlálás adatai szerint tovább folytatódik a zsidóság számának csökkenése a Felvidék nyugati részén és a Dunántúlon (kivándorlás és a természetes szaporodás hanyatlása), másrészt az északkeleti vármegyékben továbbra is erőteljes ütemben gyarapodnak a zsidó tömegek. 1910-ben az egész ország zsidóságának $\frac{1}{5}$ -e lakott a fővárosban, arányszámuk itt elérte a 23.1%-ot, tehát minden negyedik budapesti lakos zsidó. A városok egyre nagyobb zsidó tömegeket szívnak fel. Egyik-másik adatban ugyan már mutatkoznak a következő évtizedben beálló hanyatlásnak előjelei. Győrben 13.5%-ról 12.6%-ra, Komáromban 13.6%-ról 10.7%-ra esik vissza a zsidóság arányszáma. Valószínűleg a zsidó túltelítettség miatt beállott kivándorlás következtében néhány északkeleti megyében is — Abauj, Ung, Borsod, Zemplén — csökkenés észlelhető a zsidóság arányszámában, Miskolcon viszont eléri a 20, Kassán a 15%, Debrecenben a 9, Szatmárnémetiben a 20%-ot. Erdély elzsidósodása is megkezdődik. Kolozsvárott 11.6, Marosvásárhelyen 10.8% a zsidó.

Az 1920-as és az 1930-as népszámlálás legszembetűnőbb jelensége, mint már említettük, a zsidóság népi erejének megtörése, amely országos arányszámának jelentős visszaesésében jut kifejezésre.

A Dunántúlon 1910-től 1930-ig 90.000-ről 60.000-re apadt a zsidók száma. Mivel a legelzsidósodottabb vármegyék hiányoznak (Máramaros, Ung, Bereg), a zsidóság elhelyezkedésének súlypontja egészen áttolódik az ország közepére, a fővárosra, környékére, általában a Dima-Tisza közére. Az összzsidóságnak közli $\frac{3}{4}$ -ét az országnak ebben a részében találjuk. Minden második zsidó lakóhelye Budapest. Az északkeleti vármegyék közül a legtöbb zsidót Szatmárban (6.2%), Szabolcsban (7.9%), Hajdúban (4.1 %) és Zemplénben (8.5%) találjuk.

Az elmondottakat összegezve megállapíthatjuk:

1. Magyarország elzsidósodása a XVIII. század második felében indult meg. Eleinte a Cseh- és Morvaországból beszivárgó zsidó jövevények a nyugati vármegyéket szállták meg.

2. A XIX. század elején megkezdődik a nagyarányú keleti zsidó-bevándorlás, amelynek eredményeként most már az északkeleti vármegyék lesznek a legelzsidósodottabbak.

3. A XIX. század második felében megkezdődik a zsidóság nagyarányú városokba húzódása. Budapestből egy népes, nagy zsidóközpont lesz. Nyugaton rohamosan csökken, északkeleten még némileg emelkedik a zsidóság száma.

4. A századfordulókör már észrevehető a zsidóság népi erejének stagnálása. A következő évtizedekben azután egész határozott formában jelentkezik ez a zsidóság számának csökkenésében.

* *

*

Ha most arra a kérdésre igyekszünk feleletet keresni, hogy az utolsó húsz évben miért csökkent a zsidóság száma, akkor mindenekelőtt le kell szegezünk, hogy a múlt század közepétől kezdve a zsidóság számát már nem a bevándorlás, hanem az erőteljes — az országos átlagot jóval felülmúló — természetes szaporodás növelte. A bevándorlás nem szűnt meg, azonban felülmúlta a zsidók egyre fokozódó, nyugatfelé irányuló kivándorlása. A kivándorlás által okozott veszteséget évtizedeken keresztül, — bár egyre hanyatló mértékben — ellensúlyozta a zsidóság előbb említett igen nagy propagatív ereje. A század végére azonban a természetes szaporodóképességben a többi nemzetiségekkel szemben a zsidóság javára mutatkozó előny egészen lemorzsolódott. Ennek egyik legfőbb okát abban láthatjuk, hogy a zsidóság a múlt század második felétől óriási folyamként özönlött a városokba. A szétszórátás óta a zsidóság mindenütt kifejezetten városlakó népelem. Csak a nagyvárosok zajos, zsúfolt, ideges légkörében érzi magát jól és otthonosan. A városokban, szétszóródása ellenére is, zárt közösséget alkothat. Az általa űzött élethivatások, a kereskedelem és a pénzüzet is elsősorban a városokba utalják. A városokban nyílik leginkább lehetőség a politikai agiláción, a sajtón, a színpadon, a filmen, a rádióon keresztül a közvélemény befolyásolására a zsidóság lelki alkata is egészen a nagyvárosi élethez idomult.

Hogy milyen gyors ütemben ment végbe a magyarországi zsidóság elvárosiasodása, arranézve álljanak itt az alábbi adatok:

Év	Az ország összzsidóságából			
	törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú (magyel) városokban lakott	községekben lakott	törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú (magyel) városokban lakott	községekben lakott
	abszolút számban		százalékban	
1825	34529	140546	18·6	81·4
1859	100090	382189	29·5	70·5
1910	438670	477607	48·1	51·9
1910*	315295	156060	66·8	31·2
1920	344234	129076	72·7	27·3
1930	324337	120230	72·9	27·1

* Csonka-Magyarországnak megfelelő területén.

Száz év alatt tehát a városlakó zsidóság arányszáma 18%-ról 72%-ra szökött fel. 1930-ban az egész ország lakosságának csak 32%-a a zsidóságnak csaknem $\frac{3}{4}$ része a városokban lakott.

Különösen a főváros gyakorolt nagy vonzó erőt a zsidóságra. Itt 1808-tól 1930-ig arányszáma 3,6%-ról 20,2%-ra emelkedett. Hogy a zsidóság milyen nagy tömegekben lepte el a fővárost, azt érdekesen világítják meg az alábbi adatok, amelyek arról számolnak be, hogy a zsidóság hányadrésze élt a fővárosban:

Az össz zsidóság száma	1787	1825	1850	1850	1890	1910	1920	1930
	80775	185075	339816	707961	911227	473310	444567	
Ebből Budapestre jutott	absz. szám	122	8264	17618	103317	203687	215512	204371
	%	0·15	4·4	5·1	14·6	22·3	45·5	45·9

Ma már a magyarországi zsidóságnak tehát csaknem fele budapesti lakos.

A zsidóságnak nagy méreteket öltő városokba vándorlását azért tárgyaltuk kissé behatóbban, mert elsősorban ebben a szociológiai jelenségben találjuk annak, magyarázatát, hogy a zsidóság természetes szaporodó képessége az utóbbi évtizedekben oly nagyot hanyatlott. Általános érvényű — tehát nemcsak a zsidóságnál észlelhető — népesedéstudományi szabály, hogy a városlakók születési hányadosa igen alacsony. A nagyvárosok lélekszámának emelkedésében alig van szerepe a lakosság természetes szaporodásának. Csaknem kizárólag bevándorlás által gyarapszik a városi népesség. A város sajátos életviszonyai, a divat, a kényelem és a szórakozás keresése egyaránt negatív irányban befolyásolják a születési arányszámot. Nem csoda tehát, hogy amilyen mértékben városiasodott a zsidóság, ugyanolyan arányban zsugorodott össze természetes szaporodási hányadosa. Ezt olvashatjuk ki az alábbi adatokból, különösen, ha összehasonlítjuk őket a zsidóság városiasodásáról előbb közölt számokkal.

A zsidóság

	1870-80	1881-90	1901-1900	1901-10	1911-20	1921-30
Természetes szaporodása ¹	17.5	19.6	19.1	14.9	—	0.5
Tényleges szaporodása	15.2	13.3	16.6	9.6	0.4	-6.1
Vándorlási különbözet ²	-2.3	-6.3	-2.5	-5.3	—	-6.6

¹ A születés és halálozás különbsége.

² A természetes és tényleges szaporodás különbsége: — kivándorlás, + bevándorlás.

A természetes szaporodásban 1900 óta zuhanásszerű csökkenés mutatkozik. Az 1920—30. időközben már csak 0.5% volt a zsidóság természetes szaporodása. Ezt az amúgyis egészen jelentéktelen születési többletet sokszorosán ellensúlyozta az áttérésekkel és a kivándorlással szenvedett veszteség, úgy hogy végeredményben 1920-tól 1930-ig a zsidóság lélekszáma 6.1 %-kal csökkent.

1920-ban pontosan 473.355 volt a zsidók száma Csonka-Magyarországon. 1930-ig ez a szám leapadt 444.567-re. A 2255 főnyi születési többlettel szemben ugyanis ott állt az áttérésekkel szenvedett 2580 főnyi veszteség, a még fennmaradó hiányt a zsidóság be- és kivándorlási mérlegében jelentkező veszteség okozza.

* *

*

Érdemes megfigyelni, hogy az ország különböző részeiben élő zsidóság milyen mértékben vett részt a fent ismertetett végső eredmény kialakításában.

A zsidók természetes és tényleges szaporodása (+), vagy fogyása (—) 1920—1930. között.*

Vármegye a területén levő tjt. várossal	A zsidók			Vármegye a területén levő tjt. várossal	A zsidók		
	természetes szaporodás	tényleges szaporodás	vándorlási különbözet		természetes szaporodás	tényleges szaporodás	vándorlási különbözet
	%o-ban				%o-ban*		
Baranya	-3.4	-10.3	-10.0	+1.0	-6.0	-7.0	
Féjér	-4.5	-14.5	-10.0	+3.0	-3.0	-12.0	
Győr-Ménfőcsanak	+1.0	-10.2	-12.1	+9.4	0.8	-16.2	
Komárom-Esztergom	-1.2	-14.5	-13.3	+0.1	-10.7	-10.6	
Somogy	-4.8	-13.0	-8.2	+5.5	-5.5	-11.0	
Sopron	+2.2	-15.4	-17.6	+1.1	-9.6	-10.7	
Tolna	-1.8	-7.1	-8.9	+6.1	-15.2	-21.3	
Vas	-3.5	-10.0	-13.5	+6.4	-5.3	-11.7	
Veszprém	-1.1	-18.9	-17.8	+7.5	-2.3	-9.8	
Zala	-4.0	-20.6	-16.6	+13.6	-2.8	-16.4	
Dunántúl	-1.1	-13.6	-12.5	+17.2	+1.0	-15.3	
Héves-Budapest	-4.1	-1.2	+2.9	+10.1	-10.2	-26.3	
Csongrád	-4.7	-10.3	-11.7	+10.3	-5.5	-15.8	
Heves	-1.0	-12.8	-13.8	-3.0	-5.2	-2.2	
Jász-N.-K.-Szolnok	-0.6	-10.7	-11.3	-3.0	+10.5	+18.5	
Nógrád és Hont	-1.5	-10.0	-12.1	-3.0	-3.0	0.0	
Pest-Ujhely S.-K.	-1.3	-8.0	-11.4				
				Összesen	+0.5	-6.1	-6.6

* Ez a táblázat megjelent a Magyar Statisztikai Szemle 1934. évi 11. számában, 234. oldal.

** Budapest környékén.

A természetes szaporodás tekintetében szembeszökő különbséget állapíthatunk meg a Dunántúl és Északkelet zsidósága között. Amíg Fejérbén —4.5%-os, Somogybán —4.8%-os, Zalában —4%-os fogyás, addig Zemplénben +10.1%-os, Szabolcs-Ungban + 13.6%-os, Szatmár-Beregben 4.17.2%-os szaporodás jelentkezik. Ennek az ellentétnek az a magyarázata, hogy az ország nyugati részében egy-két, néha három nemzedék óta itt tartózkodó, civilizálódott, megvagyonosodott, magasabb kultúrigényeket támasztó, a gyermekáldástól szívesen tartózkodó zsidóság cl. Ezzel szemben Északkeleten nagyobbára a frissen érkezett galíciai jövevények nagy és népes csoportját találjuk. A zsidóságnak ez a rétege rendkívüli szapora, 6—8 gyermek sem ritka egy-egy családban. Ma a zsidóság elsősorban innét nyer utánpótlást. Ennek hiányában számaránya bizonyosan még sokkal alacsonyabbra zuhant volna. Másrészt, viszont bizonyosra vehető, hogyha a keleti zsidóktól túlszűfolt Máramaros, Ugocsa, Ung, Bereg, Felső-Zemplén nem kerülnek megszállás alá, úgy a zsidóság országos arányszámában nem áll be csökkenés. Az északkeleti zsidóság számottevő természetes szaporodása ellenére, mégis a tényleges szaporodás —5.5%-os veszteséget mutat, aminek magyarázata a zsidók nagymérvű elvándorlása erről a területről, amelyet már túltelítettek.

Az Alföld zsidósága népi erő tekintetében közbülső helyet foglal el a nyugati és északkeleti zsidóság között. Egészen jelentéktelen, li^u/o-os szaporodást tud csak felmutatni. Ezt az eredményt is a tiszántúli vármegyék biztosítják igen kedvező (Bihar 9 9, Csanád, Arad, Torontál 9 4) százalékszámukkal. Végül Budapest, amint ez várható volt, —3%-os veszteséggel járult a természetes szaporodási mérleg kialakulásához.

* *

*

A születések számának hanyatlását nem tudták ellensúlyozni egyéb kedvező népmozgalmi jelenségek, mint a csekély gyermekhalandóság, az alacsony halálozási arányszám, amelyek a zsidóság kedvezőbb életviszonyaira, jobb társadalmi helyzetére vezethetők vissza.

1920-ban például a férjes nők életben levő gyermekeinek száma az összes élve született gyermekek %, -ában felkezetek szerint a következőkép alakult:

Róm. kath.	Ref.	Ev.	Gör. kel.	Unit.	Izraelita	Egyéb.
62·8 ⁰ / ₀	62·5 ⁰ / ₀	64·1 ⁰ / ₀	56·1 ⁰ / ₀	65·4 ⁰ / ₀	75·9 ⁰ / ₀	58·1 ⁰ / ₀

Az élve született zsidó gyermekeknek több mint ¾ része maradt életben, a keresztényeknek még -/s-a sem.

A zsidóság halálozási arányszáma is kedvezőbb, mint az. országos átlag.

1000 lélekre esik halálozás a zsidóknál általában	1921	1923	1925	1927
	14·3 ⁰ / ₀	13·— ⁰ / ₀	12·5 ⁰ / ₀	13·2 ⁰ / ₀
	21·2 ⁰ / ₀	19·5 ⁰ / ₀	17·1 ⁰ / ₀	17·7 ⁰ / ₀

A kedvező halálozási arányszámmal szemben áll azonban a születések igen kedvezőtlen alakulása.

1000 lélekre esik születés	1921	1923	1925	1927
a zsidóknál	16·4 ⁰ / ₀	14·9 ⁰ / ₀	14·3 ⁰ / ₀	11·4 ⁰ / ₀
általában	31·8 ⁰ / ₀	29·2 ⁰ / ₀	28·3 ⁰ / ₀	25·7 ⁰ / ₀

A zsidók születési jelzőszáma alig féllakkora, mint az országos átlagszám. 1927-ben, a zsidóság természetes szaporodásának alakulásában döntő fordulat állott be. A halálozási és születési jelzőszámok egybevetéséből kitűnik, hogy ebben az évben a halálozások száma felülmúlta a születéseket. Azóta már csaknem egy évtized telt el s közben kiderült, hogy nem átmeneti, múltó jelenségről van szó. A zsidóság természetes szaporodásának mérlege azóta évről-évre veszteséges.

	1927	1928	1929	1930	1927-30
A zsidó halálozások száma	6311	6101	6519	5917	24848
születések száma	5562	5979	5830	5533	22914
					<u>—1944</u>

Négy év után tehát kerek kétezer főnyi veszteséggel zárult a zsidóság számára a születések és halálozások mérlege.

* *

*

A zsidóság számának csökkenésében a születések zuhanásszerű hanyatlásán kívül, kisebb mértékben bár, de szerepe van az áttéréseknek is. Zsidó áttérések szórványosan Magyarországon évszázadok óta előfordultak. Tömegesebben először a múlt század 40-es éveiben tértek át zsidók valamelyik keresztény vallásfelekezetbe. Az egyenjogúsítással kapcsolatban akkoriban sok szó esett a zsidókérdésről. A zsidó értelmiség sorából számosan az áttéréssel igyekeztek túltenni magukat ezen a súlyos problémán. A nyugat-európai országokban ekkoriban jött divatba az asszimilációs elmélet, a zsidók közül, akik ezt a gondolatot helyeselték, számosan át is tértek. Később, a 67-es kiegyezést és az emancipációt követő évtizedekben egy kisebb mérvű, de állandó áttérési folyamat volt észlelhető. A proletárdiktatúra utáni időkben volt utoljára — érthető okokból — nagyobb arányú áttérési mozgalom.

Az áttérés a zsidókérdés megoldásának egyik legszerencsétlenebb és legveszedelmesebb módja. Lényegében véve nem megoldása, hanem csak mindkét félre — zsidókra és nem zsidókra is — a problémának káros megkerülése. Ma már igen széles rétegek előtt köztudomású, hogy a vallás nem kizárólagos és nem is a legfontosabb ismertető jegye a zsidóságnak. Vallása legfeljebb hathatósan elősegítette a zsidóság vérbeli tisztaságának megőrzését, faji különállását, népi fenmaradását. Az áttéréssel, a legtöbbször egyébként sem vallásos zsidó, végleg szakított a reá nézve terhes és felesleges külsőségekkel, de nem szakított és nem is szakíthatott a benső, az öröklött antropológiai, biológiai és lélektani zsidó adott-

sápokkal. Az áttérések csak még zavarosabbá, még bonyolultabbá teszik az amúgyis ezer százból összeszövődő zsidóproblémát. A nemzsidó társadalomnak a maga önvédelmi harcában most már mőzeshitű és keresztényliitű zsidósággal kell szembenéznie.

Nem nyernek semmit a keresztény egyházak sem az áttérésekkel, mivel az esetek túlnyomó többségében nem lelki szükség a megkeresztelkedésnek oka, hanem üzleti vagy karrierérdekek, hiúság, társadalmi érvényesülés és más hasonlók. Áttérés által tömegesen jutottak el a zsidók a legfelsőbb társadalmi rétegekbe, a politika és társadalmi élet, a kormányzat vezető állásaiba. Ezeken a helyeken megkeresztelkedésük ellenére is a zsidó gondolkodást, a zsidó szellemet és világnézetet terjesztették. Általában egész közéletünk ma jobban, mint valaha, tele van ezekkel a keresztény zsidókkal. Ellenük ezerszer nehezebb a harc, mint az igazi zsidókkal szemben, ők a nemzsidó társadalomtól elvárják és megkövetelik, hogy fenntartás és előítélet nélkül fogadja be sorai közé, érvényesülésük elé ne emeljen akadályokat. Másrészt továbbra is ápolják az amúgy is szétéphetetlen zsidó kapcsolataikat és ahol csak lehet, igénybe veszik a zsidó szolidaritásban rejlő roppant erőket.

Az áttéréseknek közérdekből minél hamarább véget kellene vetni. A magyar nemzeti társadalom legszeleesebb rétegeinek az a kívánsága, hogy a keresztény egyházak hagyjanak fel zsidótérítési propagandájukkal.

* *

*

A régi Magyarországon évenként átlagban mintegy 400 lélekkel fogyott meg a zsidóság az áttérések következtében. A zsidóság közel egy milliónyi tömegéhez képest elenyészően csekély ez a szám. 1867-től, az egyenjogúsítás évétől 1919-ig eltelt mintegy félévszázad alatt kerekén 20.000-re tehetjük az áttértek számát. Ez a szám az 1910. évben összeszámlált zsidóságnak legfeljebb 2-3%-át teszi ki. Még a legoptimistább zsidótérítőknél is be kell látni, hogy a megkeresztelés akkor sem alkalmas módszer a zsidókérdés rendezésére, ha nem lennének igen súlyos biológiai és szociológiai ellenvetéseink.

Csonka-Magyarországon az áttérések 1919 óta a következőképp alakultak:

a zsidó hitközségekben kilépett	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
belépett	7146	1928	827	499	458	433	412	451	412	517
	137	168	243	340	326	315	311	271	279	199
nyeres. (+) v. vesztes. (-).	-7009	-1757	-584	-159	-132	-118	-101	-180	-133	-318
a zsidó hitközségekben kilépett	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1919-1935		
belépett	588	655	636	638	909	1128	—	—		
	194	184	170	94	147	192	—	—		
nyeres. (+) v. vesztes. (-).	-384	-471	-466	-544	-762	-936	-1057	-15111		

1919-ben — a prolctárdiktatúra bukása után — akkora tömegben tértek át a zsidók, hogy ehhez hasonlót sem azelőtt, sem azután nem tud felmutatni a statisztika. Azt is megállapíthatjuk az adatokból, hogy az áttérések aggasztó módon megszorodtak. Hiszen a legutóbbi tizenhat esztendő alatt a fél milliónyi zsidóságból közel annyian keresztelkedtek meg, mint Nagymagyarország egy milliónyi zsidóságból ötven év alatt. A húszas évek közepe táján, amikor az utolsó másfél évtizedben az áttérések száma a legkisebb volt — valamivel több mint 400 évente — körülbelül annyi a megkeresztelkedettek száma, mint a háború előtti Magyarországon. Még ha el is tekintünk az áttérési mozgalom 1919-es rendellenes kilengésétől és csak az 1920-1935 közötti időszakot vesszük figyelembe, továbbá ha az áttértek számából levonjuk a zsidó hitközösségbe belépetteket — minden második esetben zsidó visszatéréséről van szó — akkor is a most eltelt tizenhat esztendőben kerekén 8000 zsidó keresztelkedett meg. Évenként tehát 500 az áttértek száma, ez a szám pedig figyelembe véve a zsidóság lélekszámának Trianon után felére való lepadását, a háború előtti helyzethez képest több, mint százszázalékos emelkedést jelent.

Az áttérési adatokban igen érdekesen mutatkozik a politikai közhangulat változása. Az ellenforradalom leszerelése után, a zsidóvédő, sőt zsidóbarát konszolidációs politikai irányzat felülkerekedésekor rohamosan csökkent a megkeresztelkedések száma. A harmincas évek elejétől az ellenforradalmi gondolat felelevenedésével, a zsidókérdés előtérbe kerülésével az áttérések adatai megint emelkedő irányvonalat mutatnak.

* *

*

A zsidóság statisztikájával foglalkozó fejtegetéseinket nem zárhatjuk le anélkül, hogy a zsidók és nem zsidók közti ú. n. vegyes házasságokat szóvá ne tegyük. Itt most csak ezeknek a házasságoknak számszerű alakulását óhajtuk tárgyalni s nem akarunk ennek a kérdésnek fajélettani vonatkozásaival részletesebben foglalkozni. Erre majd a zsidóság fajképeinek tárgyalásánál fogunk kitérni.

Annyit azonban már itt is le kell szögeznünk, hogy a fajbiológia és az antropológia tanításai szerint azok, akik zsidókkal házasodnak össze — természetesen akkor is, ha a házastárs előbb megkeresztelkedett — súlyos és soha jóvá nem tehető bűnt követnek el a magyarság faj- és vértisztasága ellen. Évszázadok hosszú során át sok-sok idegen vérbeütéssel kellett megküzdenuünk. Kedvező vérségi összetételénél és faji alkatánál fogva a magyarság ezeket a faji állagát veszélyeztető idegen vérbeütéseket többé-kevésbé ki tudta védeni, helyesebben magába tudta olvasztani. A zsidóság azonban annyira fajidegen számunkra, — és csaknem valamennyi európai népre is — hogy a vele való vérkeveredés a nemzeti, a faji közösségre végzetes következményekkel járhat. Ezekből a házasságok-

ból a természet törvényei értelmében nemzedékek múlva is csak zsidó utódjuk származhatnak, mert a zsidóság fajképében uralkodó alsóbbrendű fajbíbelyegek ezekben a keveredésekben szükségszerűen kiütköznek, sőt uralkodnak. A magyarságnak, mivel oly sok különféle idegen vérelemet kellett magába olvasztania, sokkal inkább tartózkodnia kellene a zsidókkal való vérkeveredéstől, mint bármelyik más népeknek, mert kisebb a zsidó beütéssel szemben az ellenálló képessége. Vérségi öntudatunk veszedelmes lehanyaglására vall az egyre szaporodó zsidó-magyar házasságok száma. A zsidók jól tudják, hogy a vérkeveredés révén ők mit sem vesztenek, a nemzsidó népek vérségi tisztaságát és ezzel együtt a fennmaradásukat biztosító faji öntudatát viszont örökre szétrombolhatják. Nem különös például, hogy a hírhedt Rothschild-ház férfi tagjai kivétel nélkül zsidó nőket vettek feleségül, amíg a család nőtagjai minden esetben nemzsidó férfihez mentek feleségül!

Nem is kell idegen példákat keresgelnünk. Igen magas állású, előkelő közéletű férfiaknak hosszú sorát tudnók itt megnevezni, — nemis szólva az arisztokráciáról — akik zsidó nőt vettek feleségül. Ezekben a körökben a zsidókkal való összeházasodás valósággal divattá lett már. Ősi szokása és nem egyszer jól bevált módszere Júdeának, hogy válságos időkben asszonyain és leányain keresztül igyekszik befolyást gyakorolni a hatalom birtokosaira.

* *

*

A vegyes házasságokra vonatkozólag az egyházpolitikai törvények életbelépése vagyis 1896 óta folyik adatgyűjtés. Alább adjuk a fontosabb adatokat.

	a vegyes- házasságok száma		a vegyes- házasságok száma
1896—1900 évi átlag	393	1925	951
1901—1905 „ „	443	1926	968
1906—1910 „ „	627	1927	990
1911—1914 „ „	844	1928	1017
1915—1919 „ „	813	1929	920
1920	1014	1931	1032
1921	908	1932	1016
1923	1007	1933	1023
1924	910		

A világháború befejezéséig a vegyesházasságok évi átlaga százszázalékos emelkedést mutat. Trianon után ugrásszerű növekedés állott be. A zsidóság fele ugyanis a határokon túl maradt, mégis 1920-ban kétszázalékos több vegyes házasságot kötöttek, mint amennyi 1915—19. évi átlag. 1920-tól állandóan ezer körül jár a zsidók és nemzsidók közötti házasságok száma.

1890-101 kereken körülbelül 32.000 vegyesházasság kötöttet. Ha mindegyikre — figyelembe véve; második generáció utódait is — csak három leszármazottat számítunk, akkor is ezek a házasságok legalább százezer félvér zsidóval terhelték meg az országot. Ezeknek a félvéreknek legtöbbször, kihasználva zsidókhöz és nem-zsidókhöz egyaránt meglévő kapcsolatait, a gazdasági, politikai és szellemi, művészeti élet vezető állásaiban helyezkedett el. Hányan vannak közöttük olyanok, akik éppen a „keresztény-nemzeti“ irány jóvoltából lettek előkelő közéleti tényezőkké? Állandó belső ellentmondásoktól terhelt lelki élet, mindig habozó, óvatos, tapogatózó magatartás, az eszmékért való lelkesedés és az azokhoz való ragaszkodás hiánya, a kézzel, lábbal előretörtetés, az önérdék imádata, az elvektől, a nyílt és őszine állásfoglalástól való irtózás jellemző rájuk. Környezetüket megfertőzik ezzel a szellemmel, a politikai, a társadalmi és a szellemi életnek mindazokban az intézményeiben, ahol a vezetés rájuk bízott.

És hányan vannak, akiket annak idején a keresztény nemzeti újjászületés emelt ki a közismeretlenség homályából és tolt fel igen magas állásokba, akik azután minden jóízlésről megfélemedkezve zsidó nővel házasodtak össze.

A vegyes házasságok keretén belül folyó vérrontást messze felülmúlja az a másik, amelyik törvényes korlátokon kívül folyik, amelyről még megközelítő adataink sincsenek, de eredményét lépten-nyomon látjuk. A törvénytelen újszülöttek óriási hányada falun és városban egyaránt letagadhatatlanul zsidó fajtabélyegeg hordozója, noha anyjuk révén a keresztény egyházak statisztikáiban szerepelnek. Nap-nap után ki tudná megmondani: hány és hány magyar lány esik szadista zsidóknak áldozatául.

Figyelembe kell azt is venni, hogy a kerítés, a leánykereskedelem és az ezekkel összefüggő rokonszakhák kifejezetten zsidó üzletágak.

A magyar társadalomnak nem szabad továbbra is tétlenül szemlélennie ezt a zsidó vérfertőzést. Ezen a téren is meg kell találnunk a hathatós önvédelem eszközeit és módszereit. Ha másként nem megy, a nemzeti társadalomnak ki kell közöstenie magából azokat, akik mitse törődve fajtájuk létérdekeivel, zsidókkal házasodnak össze. A fajárulókkal szemben minden célravezető eszköz alkalmazható. A zsidóságnak házasságon kívül folytatott fajrontó tevékenységét pedig a legszigorúbb törvényes intézkedésekkel kell megakadályozni.

* *

*

A zsidóság statisztikájával kapcsolatos vizsgálódásainkat nem zárhatjuk le anélkül, hogy az 1930-as népszámlálás eredményeit egy-két szempontból még egyszer át ne nézzük.

1930-ban a felekezeti statisztika szerint 444.567 zsidó volt Csonka-Magyarországon, arányszámuk 5.1%. *Természetesen ezek a számok bizonyos kiigazításra szorulnak, ha a zsidóságban nem a felekezetet, hanem elsősorban a külön népi kisebbséget látjuk. Ebben az esetben a zsidósághoz kell számítanunk az áttörtöket és utódaikat, valamint a vegyes házasságokból származó zsidó féléveket. E szempontok figyelembevételével legalább 550—600.000-re lehetjük a zsidóság számát, arányszáma pedig 634—6.9 %-ra emelkedik.*

	a zsidók abszolút száma	az összlakosságból hány % a zsidó
Dunántúl	60737	2·3 ⁰ / ₀
Alföld	64885	2·1 ⁰ / ₀
Északkelet	86733	6 % ₀
Budapest	204371	20·3 ⁰ / ₀
A Budapesttel szomszédos 22 községben	27841	6·6 ⁰ / ₀
Nagy Budapest	23222	16·3 ⁰ / ₀
	<hr/> 444567	5·1 ⁰ / ₀

A Dunántúlon cs az Alföldön a zsidóság arányszáma tellát jóval országos százalékszámát alatti marad. Ezzel szemben Északkeleten a keleti zsidóságtól lakott megyékben és a főváros környékén már felülmúlja az országos átlagot. Magában Budapesten pedig, ahol csaknem az üssz zsidóság fele él, az országos arányszámnak pontosan négyszeresét találjuk.

Ha az 1930-as törvényhatóságokénti adatokat korábbi népszámlálások adataival vetjük egybe, mindenütt a zsidóság kisebb-nagyobb mérvű fogyását állapíthatjuk meg. A Dunántúlon 1890-ben 30% volt a zsidó, most 2·3%. Fejér vármegyében 2·9%, most 1·2%. 1890-ben Veszprém vármegyében 10.220 zsidó volt, most 5932, Zalában 14.820, most pedig 8226. Az Alföldön a csökkenés már kisebb mérvű, Pestmegyében például 1890-ben 38% volt, most 3·2%. Végül visszaesett egy keveset a zsidóság arányszáma az északkeleti megyékben is. Borsodban 3·1%-ról 2·7%-ra, Zemplénben 10·2%,-ról 8·5%,-ra, Hajdúban 4·3%-ról 3·7%-ra és végül Szabolcsban 7·9%₀-ról 6·5%₀-ra.

A zsidóság számának csökkenése a két utolsó népszámlálás (1920—1930) közötti évtizedben a következőképpen alakult:

Északkelet	5·6 ⁰ / ₀
Alföld	9·6 ⁰ / ₀
Dunántúl	13·6 ⁰ / ₀
Nagy-Budapest	3 % ₀

Budapesten aránylag kisméretű a zsidóság számának apadása, mivel az állandó belső beszivárgás is pótolja a természetes szapo-

rodásban esetleg jelentkező hiányokat. Északkeleten a csökkenés a túltelítettség miatti állandó belső elvándorlással magyarázható.

Települési formák szerint a magyarországi zsidóság 1930-ban a következőképp oszlott meg:

	a zsidók absz. száma	a zsidók száma az őnizakosság o/ó-ában
Törvényhatósági jogú városok	248949	14.8
Megyei városok	75388	6.3
Városok együtt	324337	11.2
10000-nél népesebb községek	28871	3.4
10000-nél kisebb lélekszámú községek	91359	1.8
	444507	5.1

A zsidóságnak mintegy háromnegyed része a városokban települt meg. A törvényhatósági jogú és megyei városokban arányszámuk kétszerese az országosnak. Feltűnően kevés a zsidók száma a kis községekben. Itt csak 1 *8% a zsidó. Évtizedek óta állandóan tart az egykor túlnyomó többségében falusi zsidóság városokba vándorlása. A falun élő zsidóság száma az utóbbi 50 év alatt nem kevesebb, mint 43%-al csökkent. Különösen a Dunántúlon a falvakban ma már jóval kevesebb a zsidó, mint száz vagy akár csak ötven évvel ezelőtt is volt.

* *

*

A legutóbbi népszámlálás óta már hat esztendő telt el. Ismételtén rámutattunk már, hogy a zsidóság lélekszámában 1930-ban 28788 főnyi csökkenés jelentkezett és hogy ennek következtében a zsidóság országos arány száma az 1910-es 62 és az 1920-as 5.9-ről 51%-ra szállott le. Részletesen kimutattuk azt is, hogy ez a csökkenés a 2256 főnyi természetes szaporodással szemben jelentkező áttérési (2580) és kivándorlási (28564) veszteség következtében állott elő.

Felmerül már most a kérdés, hogy az utóbbi évek alatt tovább tartott-e a zsidóság számának apadása, avagy csak átmeneti jelenség volt-e a csökkenés?

Erre a kérdésre az alábbi adatok alapján adhatunk hozzávetőleges feleletet:

	Természetes + szaporodás - fogyás	Áttérési mérleg + nyereség - veszteség	Együtt
1931	-1057	- 416	- 1523
1932	-1469	- 544	- 2013
1933	-1296	- 762	- 2057
1934	-1324	- 936	- 2260
1935	-1476	-1057	- 2533
Összesen:	-6621	-3765	-10386

A 30-as évtized első fele adataink szerint a zsidóságra nézve igen kedvezőtlenül alakult. A születések csökkenése és az áttérési mérleg deficitje évről-évre emelkedik. Öt év alatt ezek következtében a zsidóság lélekszáma újabb 10000 fővel csökkent. Ha az évtized második felében a helyzet e tekintetben nem változik, akkor a zsidóság lélekszáma legalább 20000-rel megfogyatkozik. Tulajdonképpen csak 13000-rel, mert a megkeresztelkedettek legfeljebb a zsidósággal, mint hitközösséggel szakítják meg kapcsolataikat. A végső eredmény, a tényleges fogyás vagy szaporodás, azonban egészen más kép alakulhat, miután azt lényegesen befolyásolja a be- és kivándorlási mérleg. Hiszen láttuk, hogy a múlt évtizedben is a csökkenést elsősorban a 28000 kivándorolt zsidó okozta.

Az európai helyzet azóta gyökeresen megváltozott. Németország és Ausztria, ahová tőlünk a legtöbb zsidó távozott — ma már a zsidó kivándorlás szempontjából nem jöhetnek számításba. Amerika is csaknem teljesen elzárkózott. Minden jel arra vall, hogy újabban keletről és nyugatról jelentékeny zsidó beszivárgás folyik Magyarországra. Annyit bizonyosra vehetünk, hogy a zsidóság vándorlási mérlege sokkal kedvezőbbben fog alakulni, mint az előző évtizedben. Hogy a vándorlási többlet kiegyenlíti-e a születések csökkenése által okozott hiányt vagy felül is múlja, azt természetesen nem tudhatjuk. Mindezekre a kérdésekre végleges választ majd csak a négy év múlva tartandó népszámlálás során kapunk.

* *

*

Irodalom.

Bcnisch Arthur dr.: A hitfelekezeti erőviszonyok változása Magyarországon (Társadalomtudomány 1925. 4—5. sz.)

Benisch Arthur dr.: A zsidók térfoglalása és elhelyezkedése a mai Magyarország területén (Magyar Statisztikai Szende 1934. 11. szám).

Kovács Alajos: A zsidóság térfoglalása Magyarországon. Budapest 1921. A szerző kiadása.

ifj. Vcszprémy Kálmán: A magyarországi zsidók statisztikája. Debrecen 1907.

A magyarországi zsidóság története.

Azoknak, a zsidók által jobb ügyhöz méltó igyekezettel terjesztett mende-moiuláknak, hogy a honfoglaló magyarok között zsidók is voltak, semmiféle komoly, kézzelfogható bizonyítékuk nincs. Egyedül a magyarokhoz csatlakozott kabarok kazár kapcsolatai, másrészt a kazárok előkelőinek zsidó hitre térése adott alkalmat a nevetséges cs mcscszerü feltevésekre.

Az valószínű, hogy a római légiók nyomában a pannoniai városokban is megjelentek a nyugati zsidóság kisebb rajjai, mint kereskedők, pénzváltók, szállítók. A római imperium visszahúzódása után azonban minden bizonnyal ezek a zsidók is jobbnak látták felszedni a sátorfájukat. Még ha voltak is a honfoglalás idejében zsidók a nyugati országrészekben, számuk csak egészen csekély lehetett. Magyarországon akkoriban városi élet, kereskedelem és pénziizlet alig volt. Hiányoztak tehát az előfeltételek a zsidók letelepedéséhez. Német-morva zsidók legfeljebb alkalmilag látogattak el üzletkötés céljából.

A kazárok kisszámú előkelői a fejedelemmel együtt a zsidó kereskedőkkel való gyakori érintkezés következtében csakugyan áttértek a Mózes hitre. A nép nagy többsége azonban nem követte vezetőit. A kabarok pedig lehet éppen a hitbeli ellentétek miatt váltak el rokonaiktól és csatlakoztak a magyarsághoz.

A tárgyilagos történetkutatás nem tehet egyebet, mint hogy legfeljebb mosolyogva napirendre tér a magyarországi zsidó történészek túlságosan elfogult és ügybuzgó megállapításai felett. Mi mást lehetne kezdeni például Venetianernek ilyesféle kijelentéseivel:

„a honfoglaló seregek nagy részét képező zsidó vallásit fajmagyarok.“

majd odébb a honfoglalásról elmélkedve:

„a hosszú cs nehéz küzdelemben, ki a Hadúrhoz emelte fel utolsó tekintetét, ki Adonaj nevével hunyta le örökre szemét.“

Ha eddig nem tudtuk, hogy Feszty Árpádnak a honfoglalást ábrázoló monumentális körképéről mi is hiányzik, hát most meg tudhatjuk, hogy a művész nagyfokú tudatlansága következtében

nem láthatjuk ott a nokány lovakon nyargalászó, buzogányforgató, kaftános és pajeszes harcosokat. Úgy látszik a héber fantázia, ha elemében van, ugyancsak épületes dolgokat tud kitermelni.

* *

*

A kalandozások megszűntével, amikor a magyarság politikai, gazdasági, kulturális kapcsolatba került nyugati szomszédaival, az országot felkereső német és morva zsidó kereskedők közül többen véglegesen is itt telepedtek le. A zsidók száma azonban csak a XI. század végével növekedett meg nagyobb mértékben. Ezidőjájt ugyanis Nyugat-Európában meglehetősen zsidóellenes volt a közhangulat s ez elől jelentékeny zsidó csoportok indultak el kelet felé.

Tevékenységük káros következményeit nálunk először Szent László ismerte fel. 1092-ben a szabolcsi zsinat által hozott törvények kimondják, hogy „keresztény rabszolgát, akármilyen nyelvű vagy nemzetű legyen, venni vagy eladni, avagy magánál szolgálásban tartani senki a zsidók közül ne merjen“ továbbá, hogy „zsidók birtokot szerezhetnek, de csak akkor, ha püspöki székhelyen lagnak.“ Kálmán király egyik rendeletében a zsidók és nemzsidók közti adás-vételi és pénzkölcsönzési ügyleteket szabályozza. Úgy látszik a zsidók közgazdasági tevékenysége már akkor is sok panaszra adott alkalmat. A zsidók uzsorájával, csalásaival szemben intézményes és hathatós védelemben kellett részesíteni a kizsákmányolt nem zsidó tömegeket.

Ezeztől a törvényes korlátozásoktól a zsidók nem nagyon zavartatták magukat. Lehet, hogy nem került sor a szigorú végrehajtásukra, az is lehet, hogy a zsidók hamarosan megtalálták a módját, miképp lehet kijátszani őket. Annyi bizonyos, hogy a zsidók továbbra is jól érezték nálunk magukat, legalább is jobban, mint a nyugati országokban élő hitsorsosaik, ahonnét újabb és újabb zsidó csoportok indultak Magyarország felé. A pénzüzetben és a kereskedelemben egyre fontosabb szerephez jutottak. Kálmán különben újabb szigorú törvényben tiltotta el a zsidókat rabszolgák tartásától és súlyosan büntette az orgazdaságot.

Pénzkölcsönzés által beférkőznek a főurak bizalmába, sőt egyiknek-másiknak még a királyi udvarhoz is voltak összeköttetései. Hamarosan az állami pénzügyek irányításában is szóhoz jutnak.

II. András uralkodása alatt az adóbérlők és a királyi kincstár kezelői között már nem egy zsidót találunk. A köznép nyomorának, szenvedésének és elkeseredésének nem utolsó sorban az az oka, hogy a zsidó, izmaelita és más idegen adó- és vámszedők könyörtelenül megzsarolják, a szegényebb kismenességet pedig az uzsorakamatokkal tönkreteszik. Az országos elkeseredés végül is ahhoz a forradalmi jellegű megmozduláshoz vezet, amely 1222-ben II. Andrást az Aranybulla kiadására kényszerítette.

Az Aranybulla 24-ik pontja értelmében zsidók a jövőben pénzváltók, kamaraispánok, sókamarások és vámszedők nem lehetnek, nemességet sem kaphatnak.

II. András azonban nem tudott, vagy nem akart szabadulni zsidóitól. Téka comes, a zsidó kamaragróf, aki nagy kiterjedésű királyi birtokokat kap, továbbra is az állami pénzügyek teljhatalmú intézője marad. A közállapotok mitse javulnak. Az adószedők túlkapasai tovább tartanak, a népsanyargatás nem enyhül. Az elkeseredés egyre fokozódik. 1225-ben Honorius pápa erélyes hangon követeli a királytól, hogy korábbi ígéreteihez híven zárja ki az idegeneket, a nem keresztényeket a közhivatalokból és tiltsa meg nekik, hogy keresztény cselédet és rabszolgát tartsanak. András továbbra is csak ígéretet, az ígéretet beteljesítése alól azonban kibújjik, sőt egyre több közhivatalba ülnek be a zsidók és az izmaeliták.

A toledói és az ezt követő zsinatok zsidóellenes határozatai következtében ismét sok zsidó indul el a nyugati országokból kelet felé. Magyarországon is egyre növekszik a számuk. Az izmaeliták és a zsidók szabadon garázdálkodnak az országban. Kedvezőbb helyzetüket, jobb sorsukat látva, a keresztények közül számosan áttérnek hitükre, így próbálván nyomorúságos helyzetükön segíteni.

A pápai követ állandó sürgetésére, a király Budán 1231-ben ünnepléses formában újból megígéri, hogy az Aranybulla rendelkezéseit be fogja tartani, a zsidókat a közhivatalokból kizárja. Amikor Róbert, pápai követ azt látta, hogy András újabb ígéreteit sem veszi komolyan, végül is egyházi átokkal sújtotta az országot.

András szorult helyzetében 1233-ban a beregi erdő szélén esküvel ígérte meg, hogy nem engedi meg a jövőben, hogy zsidók keresztény nőt vegyenek feleségül, hogy keresztény cselédet vagy szolgát tartsanak, a közhivataloktól megfosztja őket, továbbá, hogy a nyugati országokban már régebben bevezetett zsidó jel (sárga vagy vörös folt, hegyes füveg) viselésére kötelezi őket. Érdekes, hogy a lateráni zsinat többi nagyon szigorú határozatának végrehajtása nem is került egyelőre szóba, így pl., hogy keresztény templom vagy temető mellett zsidó nem telepedhet le, keresztény zsidó házában nem lakhat, zsidónak földbirtoka nem lehet, kereszténynek élelmiszert zsidónál nem szabad vásárolnia stb.

A beregi esküben foglaltak megvalósítására már nemigen kerülhetett sor, mert András király nemsokára, 1235-ben meghalt, Fia és utóda IV. Béla már 1239-ben azzal a kéréssel fordult a pápához, hogy a beregi eskü egyik-másik, a zsidókra vonatkozó határozatának betartása alól mentse őt fel. Engedje meg többek között, hogy a királyi jövedelmeket zsidók bérelhessék, — valószínűleg többet ígértek — továbbá, hogy az ország jövedelmeinek kezelésében és az állami pénzügyek vezetésében is részt vegyenek.

A pápa meg is adta beleegyezését.

A tatárjárás után az egész ország egy óriási romhalmaz volt. Minden feldúlva, kifosztva. A királyra emberfeletti feladatok nehezeinek. A gazdasági élet vérkeringését is meg kellett indítani. Mindenek előtt pedig pénzre, nagyon sok pénzre volt szükség. Hová

fordulhatott a király máshová, mint a zsidókhöz. A régiek romjain felépülő új városokban mindenütt nagyszámú újonnan jött zsidó telepedett meg. A királynak nyújtott pénzkülsönük ellenében messzemenő védelmet, valóságos privilégiumokat követeltek. 1251-ben adta ki IV. Béla a zsidók kiváltságlevelét. Aranybulláját, amelynek értelmében a zsidók az egész országban a korona, a kamara tulajdonai és a korona védelme alatt állanak. A kiváltságlevelél a zsidóknak messzemenő személyi, vagyoni, települési és (kereskedési szabadságot biztosított. A peres ügyek elintézésére külön zsidó bírói intézményt állítottak fel, a tárnokmester felügyelete alatt. Súlyosabb esetekben a királyhoz is lehetett fellebbezni. Részletesen szabályozta a zsidó Aranybulla a szerződések és zálogügyletek megkötésének módját. Jogot kaptak a kamatszédésre is a zsidók, sőt nemesi birtokok zálogul lekötethők voltak náluk. Földesúri jogokat azonban nem gyakorolhattak.

A királyi kiváltságlevelél a magyarországi zsidóság számára messzemenő előnyöket jelentett és különösen az akkori európai viszonyokkal összehasonlítva igeit kedvező helyzetet teremtett. Később is, amikor a viszonyok megváltoztak, kérelmeiket, kívánságaikat mindég Béla kiváltságlevelére hivatkozva terjesztették elő.

A zsidóknak adott engedmények nagy elégedetlenséget váltottak ki, különösen az elsősorban érdekelt városi lakosságban. Az 1279-ben összeült budai zsinat által hozott határozatokban már ez az elkeseredés tükröződik. A zsinat a zsidó jel viselését követeli, a püspököket hivatalvesztés terhe alatt arra kötelezte, hogy jövedelmeiket ne adják zsidóknak bérbe, kiközösítéssel fenyegetik meg azokat, akik közhivatalokba zsidókat ültetnek. Kun László a határozatokhoz hozzájárul, végrehajtásukról azonban nem godoszkodik.

A messzemenő önkormányzattal bíró városok a falaik között élő zsidók helyzetét különbözőképp szabályozták. Miután pedig a zsidóság túlnyomó része városokban lakott, életük, történelmük nem is annyira az ország, mint inkább a különböző városok történetével függött össze. A legtöbb zsidó a Duna-menti városokban élt, Vácon, Esztergomban, Győrben, Komáromban, Pozsonyban, valamint a többi Dunántúli városokban, mint Pécsen, Székesfehérváron, Sopronban stb. Később a földcsurak is igyekeztek a királytól zsidótartási jogot szerezni.

A városok a zsidók ügyében ismételten szembehelyezkedtek a királyokkal és nem tartották be a zsidóknak biztosított privilégiumokat. Miután a városok által beszolgáltatott adók és egyéb járandóságok a királyi kincstárnak nem kevésbé fontos jövedelem forrásai, az uralkodók ismételten kénytelenek voltak engedni a városok nyomásának és a polgárság adósságterheinek csökkentése érdekében több ízben is „levélölés“-t (a zsidóknál lévő adósságlevelek eltörlése) vagy kamatelengedést rendeltek el.

Róbert Károly uralkodása alatt a rendes adón kívül a zsidóknak már rendszeresen fizetniük kellett a taxát, a rendkívüli adót.

Nagy Lajos, ez a széleslátókörű államférfiú, kiváló hadvezér és zseniális diplomata, akinek uralkodása alatt fénykorát élte a magyar impérium, úgy látszik éles szemeivel hamarosan felismerte a zsidóság lényegét és rájött a zsidókérdés egyedüli gyökeres és alapos megoldásának a módjára is. 1360-ban kiadott rendelete értelmében minden zsidónak záros határidőn belül, ingóvagyonával együtt távoznia kellett az országból. A zsidók által hátrahagyott ingatlanok az állam tulajdonába mentek át.

Sajnos, Lajosnak ezt a nagy horderejű nemzetvédő törvényét a városok nem hajtották végre mindenütt kellő eréllyel. Itt-ott továbbra is maradtak zsidók az országban. Sőt pár évvel később a király is visszavonta talán állampénzügyi okokból, vagy más ismeretlen zsidó befolyás következtében, a zsidókat kitiltó rendeletét. A korábban kivándorolt zsidók közül kevesen tértek vissza, beilleszkedtek már új környezetükbe, helyüket északról, nyugatról jött új zsidó települők foglalták el.

Nagy Lajos uralkodása alatt is fennállott a zsidó bíró intézmény. A tisztség betöltője — a nádor, a tárnokmester, vagy a főbíró — a zsidóság világi előljárója volt, képviseli a zsidó ügyeket és érdekeket az udvarnál és a király előtt is. Beszedi az adót, perekben ítélkezik.

Hogy a városok mikép szabályozták a köztük élő zsidók életét és helyzetét, arra érdekes világot vet az 1421-ben kiadott budai törvénykönyv, amely ugyan csak helyi jelentőségű, de tüblvkvcsebb i eltéréssel a többi városokban is hasonló rendszabályok voltak^v érvényben. A budai törvénykönyv zsidókra vonatkozó fontosabb rendelkezései a következők: a zsidó öltözék (hegyes kalap, vörös köpeny sárga folttal) viselése kötelező, ingatlant szerezhetnek, az utcán 1 héten csak egyszer árusíthatnak és akkor is csak a zsidó- i utcában, ha keresztény árusok közé keveredtek, árújuk elkobozható, a zálogleveleket minden évben egyszer be kellett mutatniok a városi bírónak, ha ezt elmulasztották, követelésük érvénytelen, csak a kijelölt utcákban lakhattak, a céhekbe nem voltak felvehetők, az uzorát tiltja ugyan a budai törvénykönyv, de a büntetést meglehetősen későre, az utolsó ítélet napjára tolja ki; ettől bizony a zsidó uzsora továbbra is szépen virágzott.

Az újonnan jött zsidók nálunk is meghonosítják a nyugateurópai városokban már régebben kialakult ghettó-életet, a középkori zsidóságnak ezt az elzárkózó, elkülönülő, sajátos, jellegzetes életformáját.

Zsigmondról tudjuk, hogy sokszor küzdött pénzzavarokkal. Gyakran fordult kölcsönökért a zsidókhoz, akik viszonzásul IV. Béla kiváltságainak megerősítését kérték. Az eladósodott uralkodó nem térhetett ki a zsidók kívánsága elől. Újra kiadta, sőt egynémely vonatkozásban ki is egészítette Béla kiváltságlevelét. így például zálogügyletekben heti 2 dénár kamatot engedélyezett 100 dénár

után, tehát csekély 100% kamatot. A főáraknak és városoknak zsidótartási jogot ad. Végleg meghonosítja a kincstárnak tetemes jövedelmet jelentő zsidóadót. A zsidók állandó panaszaira a király ismételten védelmébe veszi őket a városokkal és az országnagyokkal szemben. Zsigmond általában olyan sziliben tűnik fel, mint aki igyekszik a zsidók kedvében járni, ez a magatartása azonban valószínűleg arra vezethető vissza, hogy állandóan rá volt utalva a zsidók kölcsöneire.

A zsidók népkizsákmányoló tevékenysége miatt különben országszerte nagy volt az elkeseredés. Hunyadi János hűséges fegyvertársa Kapisztrán János ferencendi szerzetes beszédeiben szenvedélyes szavakkal támadt a zsidók ellen.

Mátyás uralkodása alatt megszűnt a zsidó bírói intézmény és helyébe a zsidó prefektúra lépett.

Az első zsidó prefektus a budai Mendel volt. Ez a zsidó család négy nemzedéken keresztül töltötte be ezt az előkelő hivatalt. A prefektus tartotta fenn a kapcsolatot a zsidók és a király között. Gondoskodott az uralkodó rendeleteinek végrehajtásáról. Beszedte és beszolgáltatta a zsidók adóját a kincstárnak.

Mátyás halála után a közállapotok zavarossá válnak. A városok a zsidókkal szemben igyekeznek a maguk érdeke és akarata szerint eljárni. Az uralkodók már csak anyagi okokból is a zsidók védelmére kelnek, arra hivatkozva, hogy a zsidók a kamara és a korona tulajdonát képezik, tehát csak a király rendelkezhetik velük. A városok követelésére 1503-ban II. Ulászlónak általános kamattörleszt kellett elrendelnie. A zürzavar II. Lajos alatt egyre általánosabb lesz. A főurak önhatalmúlag járnak el. Vagyont — birtokot harácsolnak. A királyi kincstár kiürül. Az udvar nélkülöz. A zsidó prefektusnál az adók beszolgáltatását sürgetik. A király szorult helyzetében potom pénzért eladja a jól jövedelmező stallumokat. Zsidók bérlik a kincstár bevételi forrásait. A nádornak évente négyszáz forintot fizetnek a zsidók, hogy a városokkal szemben pártfogolja őket. Az ország pénzügyeinek irányítása egészen a zsidók kezébe csúszik át. Az adóbérlők sanyargatják a népet. Egy Salamon nevű budai zsidó, akit kikeresztelkedése után Szerencsés — Fortunatus — Imre néven ismer a történelem, az ország kincstárnoka lesz. Ennek a lelkiismeretlen zsidó kalandornak szerencsétlen spekulációi pénzügyi katasztrófába sodorják az országot. Ő maga persze fantasztikus vagyont harácsolt össze. Gazdag budai zsidó családból származott. Perényi Imre nádor volt a keresztapja, ő vitte be az udvarba. Itt hamarosan bizalmasa és tanácsadója lett II. Lajosnak, Mária királynőnek és Szalkay László esztergomi érseknek. Hamarosan alkincstárnok lesz. A királynak azt javasolja, hogy veressen pénzt a régi névértékkel, de felényi belső értékkel. Csak zsidó agyvelőben születhetett meg egy ilyen nagystíliú, vakmerő szélhámosság eszméje. Valóban, ha Fortunatus

életét, szereplését boncolgatjuk, egy XV. századbeli Staviskyra ismerünk. A király — nem lévén pénzügyi kérdésekben járatos — minlenképen szabadulni szeretett volna a nyomasztó anyagi gondoktól, hozzájárult a végzetes és szerencsétlen tervhez, amelynek nyomán valóságos pénzügyi anarchia támadt az országban. A köznemesség és parasztság körében nagy az elkeseredés a zsidók ellen, akik mindent elloptak, az országot mindenéből kifosztották. Verbóczy az országra szakadt súlyos bajokért nyíltan is a „félzsidó“ Szerencsés Imrét okolja. Nem ok nélkül hangsúlyozta Verbóczy a kincstárnok félzsidó voltát, tudta róla, hogy bár áttért, a zsidósággal való benső, szoros kapcsolatait továbbra is megtartotta.

Az 1524. szeptember 8-án tartott országgyűlésen Verbóczy az általános közfelfogásnak adott hangot, amikor Fortunatusra célozva a következőket mondta:

)„a legmgadozóbb és a legkegyetlenebb emberek, sőt a félzsidók sincsenek már a közhivatalokból kizárva, kikhez, mivel a kincstárt gonoszságuk már kimeríté, a legkisebb szükség esetén kénytelenek vagyunk folyamodni, hogy nagy uzsorán pénzt kölcsönözzenek.“

A nemesség azt követelte a királytól, hogy rendeljen el vizsgálatot Szerencsés ellen és fogassa el. Lajos nem mert szembefordulni a közhangulattal: elfogatta és lezáratta tanácsadóját. A fogság azonban alig tartott két hétig, mert Fortunatusnak sikerült őrzőit és letartóztatóit óriási összegekkel megvesztegetni. Amikor Buda lakossága a gyűlölt kincstárnok kiszabadulásáról tudomást szerzett, felháborodásában megrohanta és lerombolta palotáját. Szerencsés tizeiméit megkönnyítették azok a fajtestvérei, akik fontos pozíciókat töltöttek be. A kassai pénzverde vezetője például | Izsák zsidó volt.

A mohácsi vész után nemcsak az ország, de az itt élő zsidóság életében is új korszak veszi kezdetét. Milyen volt a zsidóság sorsa, helyzete Magyarországon a honfoglalástól eltelt több mint félezer év alatt? Az általános európai helyzethez képest meglehetősen kedvező. Zavartalanul gazdagodhatott, gyarapodhatott a bennszülött lakosság rovására. A gazdasági életben főleg a kereskedelem és pénzüzet terén, sőt, mint láttuk, nem egyszer az állampénzügyek irányításában is a kívánatosnál sokkal nagyobb teret kapott. Sokszor ott találjuk őket a főurak, országnagyok sőt a királyok szökébb környezetében is. Hatalmuk egyidőben oly nagy volt, hogy sokan előnyösnek találták a Mózes hitre való áttérést. A pápai követ IV. Béla uralkodása alatt azt írja, hogy a keresztények közül egyre többen hagyták el hitüket és lesznek zsidókká. A pénz révén kezükben lévő hatalmat a zsidók minduntalan arra használják fel, hogy kiváltságokat csikarjanak ki. A lelketlen uzsora, a család spekuláció a parasztságot, a köznemességet és a városi polgárságot mindig szembeállították a zsidókkal. Csak a főurak, az oligarchák egyrésze — akiket kölcsönökkel, üzleti ta-

nácsokkal láttak el — rokonszenvezett a zsidósággal. Már az Árpádok idejében szokásban volt a zsidók között — ha ezt az érvényesülésük úgy kívánta — a megkeresztelkedés. Ilyen áttért zsidó volt például Thuz János liorvát bán, fia Thuz Oswald zágrábi érsek, Hampo-Ernuszt János Turóc megye főispánja, fia Ernuszt Zsigmond pécsi püspök. Ezek a zsidók lélekben — mikép Fortunatus Imre, aki különben halála előtt vissza is tért a zsidóhitre — nem szakadtak el, nem is akartak elszakadni a zsidóságtól. Magas állásukat és az ezzel járó hatalmukat és befolyásukat mindég fajtestvéreik szolgálatába állították. —

II.

A mohácsi összeomlás nyomán a magyarság ráeszmélt saját bűneire és vétkes mulasztásaira. A nemzeti gondolathoz hű köznemesség jól tudta, hogy a nagy katasztrófa igazi okozói egyrészt az önző, nagyravágyó, féktelen oligarchák, másrészt az országot kiszípolozó, élösködő zsidó kalandorok, spekulánsok és uzsorások. Az 1526. november 9.-re Székesfehérvárra összehívott országgyűlés a következő határozatot hozta:

„Elhatározatott az is, hogy a zsidók ezen ország minden vidékéről, szabad királyi városokból és helységekben rögtön kiűzetnek.*

A székesfehérvári országgyűlés a zsidóveszélyt tehát végleg ki akarta küszöbölni a magyarság életéből. Az általános felfordulásban és fejtelenségben, amelynek akkor csaknem az egész ország színhelye volt, nem kerülhetett sor ennek a törvénynek a végrehajtására. Az ország három részre darabolódott. Délen a török foglalt el tetemes területet. Az ország keleti részén Szapolyai, nyugaton viszont Ferdinánd uralkodott. A Ferdinándhoz szító rendek által összehívott pozsonyi országgyűlés nem ismerte el törvényeseknek a székesfehérvári határozatokat. A városok viszont megragadva a kedvező alkalmat, — különösen Nagyszombat, Pozsony, Sopron — igyekeztek a zsidókat eltávolítani falaik közül.

A hódoltsági területeken a zsidóság helyzete nagyon kedvező volt. A török ugyanis csak azzal törődött, hogy adóját mindenki pontosan fizesse be. Azzal, hogy ki hogyan és miből él, miből szerzi vagyonát, nem sokat törődött. A zsidóktól a basák mindig pontosan megkapták a jelentékeny összegű adókat, már csak ezért is messzemenő védelemben részesítették őket. Azzal mitse törődtek a pénzsóvár bégek és basák, hogy ezeket az adópénzeket a zsidók a nemzsidó lakosság verejtékéből és munkájából harácsolták össze. Zsidók és törökök a hódoltsági területeken nagyon jól megértették egymást. Mindketten gyűlölték — vallási okokból is — a keresztény lakosságot. Közös erővel igyekeztek minél alaposabban kiszípolozni a magyarságot. Híre terjedvén a törökök előzékeny és barátságos magatartásának, a habsburgi és a szabad Magyarország területéről is egyre több zsidó ment át a hódoltsági országrészekre.

A Nyugat-Európából — Spanyolországból és Portugáliából — a

Balkán-félszigetre áttelepedett sefard-zsidók közül is számosan jöttek fel a félhold oltalma alatt egészen Magyarorszáig. A védelemért, a szabadságért, a szabad üzleti tevékenységért, amelyet a törökök a zsidóknak biztosítottak, az utóbbiak odaadással szolgálták új uraikat. A török uralom fennmaradása a zsidók számára létkérdéssé vált. Amikor a félhold hatalma már lehanyatlóban volt, a zsidók tölilk telhetően, minden eszközzel segítették a törököket. Szerelték volna uralmukat meghosszabbítani. A felszabadító háborúk során a törökök által feladott területekről a zsidók is elmenekültek, sokan az országot is elhagyták.

A zsidók közismert törökbarátsága a szabad országrészek lakosságában nagy ellenszenvet ébresztett.

III. Ferdinand 1617-ben rendeletet ad ki, amelynek értelmében. a városok területéről a zsidókat, akik az ország jogainak nem/részesei, el kell távolítani. Hasonló értelemben intézkednek később I. Lipót majd III. Károly is. Miután az iparüzést is megtiltják a zsidóknak, elhagyják a városokat és a nagy földbirtokok központjaiban telepednek le. Kereskedelemmel, pénzüzettel, pálinkafőzéssel foglalkoznak leginkább. A nagybirtokos főpapok és főurak szívesen látják birtokaikon a jövevényeket, akik a kellő időben mindig gondoskodnak pénzkölcsönről, megveszik a birtok termékeit, jópénzért bérlik a korcsmajogot sib.

III. Károly idejében már csupán Bártfa, Buda, Győr, Modor, Szapolcza, Kőszeg, Szatmár-Németi, Szentgyörgy és Trenesén szabad királyi városokban voltak zsidók. Igen sok városból teljesen ki vannak tiltva. Mások csak a heti vásárookra engedik be őket, ilyenkor azonban személyi vámot kell fizetniük, éjszakára külön hálópénzt. Különösen a bányavárosok örködtek féltékenyen Miksától kapott ama kiváltságuk felett, amely szerint területükre zsidó nem teheti be a lábát.

I. Lipót, a főurak ellenkezése dacára, bevezette a zsidók által fizetendő türelmi adót, amelyet 1749-ben Mária Terézia véglegesen rendszeresített. Eleinte az egész ország zsidóságának évi 20.000.i forintot kellett ezen a címen beszoigáltatnia. Később fokozatosául felemelkedett ez az összeg évi 80.000 forintra.

A különböző országgyűlési határozatokból világosan kitűnik, hogy a követek jól ismervén a zsidóság parazita szerepét, szeretnék megszabadítani az országot a zsidóktól. Egy 1630-ban elfogadott, határozat szerint, nem szabad a harmincadokat és vámokat zsidók-rnak bérbeadni.

Egy másik 1647-ben hozott törvény elrendeli, hogy:

„a zsidókat, mint akik az ország jogainak nem részesei, hűtlenek és lelkiismeretlenek, a vámok bérlésétől, a jelen országgyűlés befejezése után, minél előbb elmozdítsák“.

Még Bethlen Gábor is — aki pedig mindig messzemenő , jóindulatot tanúsított a zsidókkal szemben — elrendelte 1623-ban a ghehtëba költözést és a zsidójel viselését.

Hiába hozták azonban az országgyűlések egyik határozatot a másik után a zsidó ügyben. A zsidóknak akkor már számos igen magas állású és előkelő pártfogójuk volt a magas klérus és a főutak körében. Velük szemben még az országgyűlések és az egyetemes nemzeti akarat és érdek is tehetetlen volt.

A feudális arisztokrátiák és a nagy papi birtokok urai már nem tudták nélkülözni zsidóikat, már nem tudtak meglenni kedvelt „házi zsidóik” tanácsai és szolgálatai nélkül. A nagybirtokokon, különösen az Eszterházyak (Kismarton), Pálffyak és a Károlyiak mammut-birtokain egymásután alakulnak a népes zsidó telepek. Ezek a birtokokon zsidók a vámszedők, ők bérlik a korcsmajogot, a pálinkafőzést, ők veszik és adják a gabonát, a bort, a gyapjút, a marhát, ők adnak kölcsönt a termésre s ha ez nem elég, a birtokra, a többnyire Bécsben élő, birtokaival mitsém törődő főuraknak.

Az országgyűlés 1649-ben az alispánokat állásvesztés terhe mellett arra kötelezi, hogy mozdítsák el a zsidó vámszedőket és járjanak el szigorúan azok ellen a falvak, városok ellen, ahol még mindig zsidó vámosok találhatók. Úgy látszik, ezeknek az intézkedéseknek sem volt meg a kellő foganatjuk, mert pár évvel később már külön biztosokat kell kiküldeni a zsidó vámosok eltávolítására. Évtizedeken keresztül folyt ez a meddő harc a zsidók körül, egyrészt az országgyűlésen megnyilvánuló nemzeti közóhaj és a főúri érdekek között. Végül is 1744-ben elrendelték a követek, hogy ahol zsidók a vámosok, ott német vámot fizetni.

A zsidókérdés mélységét és lényegét nagyon jól ismerte MjlnaTrézia. Minden erejével arra törekedett, hogy megszabadítsa országait a zsidóktól. Eltiltotta őket a borkereskedelemtől, mert mint mondotta, a múlt esztendőben feltűnő, gyakran fordultak elő csalások és borhamisítások. Udvari kancellárjához írott egyik levelében a zsidókra vonatkozólag ezeket a sorokat találjuk:

„A jövőben egyetlen zsidónak sem — legyen bármilyen nevű — szabad megengedni a betelepülést az én írásbeli engedélyem nélkül. Nem ismerek az országra nézve gonoszabb pestist, mint ez a nemzet, amelyik csalással, uzsorával, pénzüzérkedéssel koldusbotra juttatja az embereket. Mindenféle olyan üzlettel is foglalkoznak, amelyekből más becsületes ember undorral fordul el. Ezért amennyire lehet, távol kell tartanunk, sőt csökkentenünk kell őket.”

A francia encyklopedisták, a voltaireanizmus és szabadköművesség eszméivel telített II. József már egészen más utakon járt. A zsidóságnak a hatalom felé irányuló rohama elől ő távolította el az első korlátokat. Türelmi rendelete nemcsak szabad vallásgyakorlatot biztosított a zsidóknak, de megnyíltak előttük a közép- és főiskolák kapui — ezzel a joggal joidéig alig éltek — a bányavárosokat kivéve bárhol letelepedhettek, bérelhettek földbirtokot is, sőt a céhek is tartoznak felvenni őket tagjaik sorába. A politikai jogoktól eltekintve — amelyekből különben a jobbágység és a

polgári rétegek is ki voltak rekesztve — József már teljes mértékben megvalósította az emancipációt. Ő kényszerítette a zsidókat német? családi nevek felvételére. Az ő idejében indult meg a galíciai bevándorlás és tartott utána nyolcvan-száz évig megszakítás nélkül. Ő nyitotta meg tehát a zsilipeket, amelyeken keresztül zavartalanul hömpölygőit be az országba Galícia szennyes népi áradata. Zsidókérdésről a szó mélyebb, mondhatnánk mai értelmében II. Józsefi óta beszélhetünk.

A József által nyújtott engedmények és eredmények adtak a zsidóságnak bátorságot a teljes egyenjogúsításért megindított harchoz. Az 1790—91.-i országgyűlésen hallatszanak az első hangok az emancipáció érdekében. Ettől kezdve majdnem nyolcvan esztendőn át, hihetetlen szívóssággal dolgozott a zsidóság a nagy cél eléréséért.

József — bár környezetében zsidók is akadtak — nem rokonszenvezett túlságosan a zsidósággal. Nem a szimpátia készítette őt zsidóbarát rendelkezéseinek kiadására, hanem a neveltetése és tanulmányai során leikébe mélyen begyökeresedett liberális, szabadkőműves világnézete. Rendelkezései nemcsak a zsidóságot akarták szolgálni, hanem a protestánsok helyzetén is könnyíteni igyekeztek.

A zsidók pedig ugyancsak igyekeztek kihasználni a váratlanul kapott nagy szabadságot. Megjelennek a közép- és főiskolákon, hamarosan kitermelődik egy eddig hiányzó zsidó intellektuális réteg. Megindul a zsidóság a falvakból a városok felé, ahol mindig jobban érezte magát és amelyet csak kényszerből hagyott el. Most kezdődik meg északkeleti Magyarország elgaliciasodása. A zsidóság zavartalan terjeszkedését nagy mértékben elősegítette az a körülmény, hogy a nyugati liberálisizmus, a francia szabadság, egyenlőség, testvériség jelszavai nálunk ekkor kezdtek divatba jönni. A politikával foglalkozó rétegek ezekre az eszmékre esküdtek. Az „elnyomott zsidóság“ felszabadítása is beletartozott programjukba. A diétán a doktrinér, liberális Beöthy és Klauzál Gábor igyekeztek nagy buzgalommal zsidóbarát hangulatot ébreszteni. A hangulatkeltés nem járt sok sikerrel. A követek többsége jól ismerte a zsidók által pálinkával, adóssággal, csalással tönkretett szenvedő, nyomorgó falusi nép válságos helyzetét s a városi polgárság mélységes elkeseredését a szabadjára engedett erkölcstelen zsidó konkurencia miatt, Kölcsey a szatmári adózó nép állapotáról mondott beszédében sötét színekkel ecseteli a zsidó korcsmárosoknak és adóbérlőknek kiszolgáltatott jobbágyság szörnyű anyagi és erkölcsi sülyedését.

A pozsonyi alsótáblán a zsidók ügye?mindig nagy viharokat kavart fel. Konzervatívok és reformerek között egyaránt voltak éles ellenzői és buzgó pártfogói a zsidók egyenjogúsításának. Különösen a városok és az északkeleti vármegyék — Zemplén, Abauj, Sáros, Bereg, Bars — követei tiltakoznak minden, a zsidóknak nyújtandó újabb kedvezés ellen. Ezek a követelt az egyenjogúsítás híveit saját vármegyéikbe invitálják, nézzenek

körül előbb, lássák meg a köznép nyomorát, szenvedését, amelynek a betolakodott parazita zsidók az okozói, azután ítélnék és határozzanak. Az emancipációellenes tábor szóvivői Pázmány és Zsedényi. Az 1839-40 és az 1843-44 évi országgyűléseken a zsidókérdésben szemben álló két tábor között nem egyszer viharos összecsapásokra került sor. Debrecen város követe megrázó hatású hatalmas beszédben figyelmeztet azokra a veszedelmekre, [amelyek akkor fenyegetik az országot, ha rászabadítják egészen a zsidóságot. Beszéde végén leteszi a követek elé háromezer debreceni polgár által aláírt, a zsidók egyenjogúsítása ellen tiltakozó feliratot.

A fiatal, huszonhatéves Kossuth az éhínség mentő intézetekről írt tanulmányában sötét színekkel festi meg az általa oly jól ismert zempléni zsidók természetrajzát: „a földművelő nép súlyos ostorának“ és „rothasztó nyavalyájának“ nevezi őket.

Majd pedig ezeket írja: „Nints azon törvény, melynek célját, végét a fortélyos zsidó kijátszani ne tudná, valamint nints az a tsalás, nints egy tolvajlás, mely zsidó orgazdára, biztatóra, titkolóra ne találna. S ha a veszedelmes népnek a civillisatióját — vallása, szokása, természete továbbá is lehetlenné teszik — ha a jelenvaló korba még sokáig fog köztünk fetrengeni, a földművelő népnek végpusztulását kikerülni lehetetlen lesz.“

Kossuth évtizedekkel később, amikor országos híre és tekintélye volt s amikor szélsőliberális elveinek megfelelően az emancipáció hívének vallotta magát — ekkor sem tudta lelkiismeretét egészen megnyugtadni a zsidók ügyében. Abban a cikkben, amelyet 1844 május 5-én a Pesti Hírlapban „Zsidó emancipáció“ címen írt, hangoztatja, hogy a politikai egyenjogúsítást meg kell előznie a zsidók teljes társadalmi beilleszkedésének (assimilációjának) a magyarságba. Mózes nemcsak vallásalapító, hanem elsősorban törvényhozó volt — írja többek között. A zsidók vallása — Kossuth szerint — politikai intézmény theokratikus alapokon. E cikkkel kapcsolatban később Írott válaszában rámutat a zsidók elkülönítését célzó szokásaikra és törvényeikre. Újból hangsúlyozza, hogy amíg ezek fennállnak, addig hiábavaló minden emancipáció.

Amikor a zsidók jogkiterjesztésének kérdése az alsótábláról a főrendek elé került, itt Széchenyi István gróf lélekbemarkoló, drámai hatású beszédében figyelmeztetett óvatosságra. Zagyvalék nép leszünk — mondja egyebek közt. Az ő lelkében is él az emberszeretet nemes és szép gondolata, de mindennekeftél él a fajtájához való hűség. Ha egy sülyedő bárkában a saját gyermeke és egy idegen gyermek ül, minden humanizmusa ellenére is a saját gyermekét igyekszik először megmenteni. Mit nyerhetünk az egyenjogúsítással? A pénzünk talán több lesz; „a dögbőröket talán drágábban eladhatjuk, de ez engem nem mozdít meg.“

Még a leghangosabb zsidóbarát politikusok is beismerik, hogy a korlátlan galíciai bevándorlás súlyos következményekkel járhat. Deák Ferenc, Vörösmarty és mások egyöntetűen sürgetik a

határok lezárását, a további zsidó bevándorlás megakadályozását.

A kívánságból nem lett valóság. A zsidó bevándorlás zavartalanul folyt tovább.

A zsidóság közben akadályt nem ismerő szívóssággal lépésről-lépésre igyekezett mindig újabb és újabb kedvezményeket kicsikarni. Főúri pártfogói, a rendelkezésre álló anyagi eszközök hathatósan elősegítették törekvéseiben. A türelmi adó fennállott még, de nem fizették pontosan, milliós hátralékok gyűltek fel. Végül is a bécsi udvar eltörölte a zsidóadót.

Az 1839-40-iki országgyűlés által elfogadott zsidótörvény megerősíti a zsidókat ama jogukban, hogy a bányavárosok kivételével az országban bárhol letelepedhetnek, iparral-kereskedelemmel foglalkozhatnak, városi ingatlant szerezhetnek, gyárakat állíthatnak. Egyben kötelezi ez a törvény a zsidókat családi név használatára, a rabbikat anyakönyv vezetésére. A borkereskedéstől továbbra is távortartják őket és azt sem engedik meg, hogy nemesi birtokot szerezzenek és béreljenek. Az 1847-iki országgyűlésen szélsőliberális követek újra szóba hozzák a zsidó egyenjogúság kérdését. Jellemző a közhangulatra hogy, valahányszor egy-egy zsidóbarát követ felszólalt, a nagyobb részt patvaristákból, jurátusokból álló hallgatóság zajosan tüntetett ellene. Pozsonyban és más városokban utcai tüntetések is voltak.

A mozgalmas márciusi napokban a nép nemcsak a kamarilla elnyomatás ellen tüntet, hanem a zsidók megrendszabályozását is követeli. Oly nagy volt az ellenszenv, hogy egyidőre még a nemzetőrségből is ki kellett zárni őket. Még ezekben a véres, zivataros időkben is, amikor a magyarság léte vagy nem léte forgott kockán, a zsidóságnak akkor is a maga külön ügye volt a fontos. A Széchenyi naplójának feljegyzése szerint a zsidóktól 10.000 forinttal megfizetett Kállay Ödön 1848 július 26-án indítványt terjeszt az országgyűlés elé a zsidók egyenjogúsításáról. Ah tárgyalást ekkor elhalasztották. A szabadkőműves-liberális Szemere Bertalané az érdem, hogy a szabadságharc végső pillanataiban az országgyűlés szinte legutolsó ténykedésével 1849 július végén mégis törvénybe iktatta az emancipációt. Gyakorlati jelentőségei ennek a törvénynek azonban nem volt, életbe már nem léphetett. Az abszolutizmus első éveiben nem sokat változott a zsidóság helyzete. Az ötvenes évek vége felé azonban az osztrák zsidó pénzemberek összeköttetése, előkelő kapcsolatai következtében különféle kedvezésekben, könnyítésekben részesül a hazai zsidóság. Megengedik nekik keresztény cselédek és inasok tartását. Az új ipartörvény pedig bármely iparág üzését lehetővé teszi számukra. Megszűnnek a gyógyszerészség, az italmérés és a szeszégetés terén eddig fennállott tilalmak. A bányavárosoknak is meg kell nyitniuk kapuikat a zsidók előtt.

Ezek a rendeletek a zsidóságot a gyakorlatban már csaknem egyenrangúvá tették a keresztény lakossággal. Csak az egyen-

jogúság forma szerinti elismerése hiányzott. Ez sem váratott magára sokáig. A zsidóság és a vele szövetséget kötött szabadkőművesség ezekben az évtizedekben Európaszerte igen nagy hatalom birtokába jutott. Franciaország nagy hatalmú külügyminisztere a zsidó Cremieux Adolf, a francia szabadkőművesség egyik vezére és a ma is fennálló, sőt nagy hírre és befolyásra szert tett nemzetközi zsidó organizáció, az „Alliance Izraelite Universelle“ alapítója. Ennek a zsidónak a keze mindenüvé elért.

Már 1861-ben folytak bizalmas tárgyalások az egyenjogúsításról a politikai élet vezetői és a zsidóság megbízottai között. Egyelőre csak a tanultabb, műveltebb zsidók emancipációjáról volt szó. A zsidóság kiküldöttei erről hallani sem akartak. Nekik egyetemes — minden jött-ment galíciát is érintő — jogkiterjesztés kellett. A sajtóban, a nyilvánosság előtt — különösen a zsidó Fáik Miksa és társai — és még inkább a kulisszák mögött, a zsidóság tovább folytatta a harcot az általános egyetemes egyenjogúsításért.

A kiegyezéssel eljött a kedvező lélektani pillanat is. Alig ült még össze az új országgyűlés, alig történt meg a koronázás, a zsidóság szószólói Trefort, Tisza Kálmán, Tisza Lajos, Deák egymásután sürgetik a zsidók ügyének rendezését, nem feledkezve meg a galíciai bevándorlás veszélyéről, amellyel szemben különösen Deák szigorú honosítási törvény megalkotását sürgeti. Andrassy Gyula gróf egyideig még húzódozik, egy nála járó zsidó küldöttségnek azt válaszolja, hogy ő nagyon megérti a zsidók kívánságát, azonban az ország túlnyomó többségét kitevő keresztény lakosság érdekeit és akaratát sem hagyhatja figyelmen kívül. A reá nehezedő nagy belső és külső nyomásnak azonban nem tudott ellenállni. Beterjesztette tehát az 1867. évi XIV. t. c.-et, amely a zsidóság, de a magyarság életében is új korszak kezdetét jelenti. A képviselőim egyhangúan elfogadta a javaslatot (egyetlen képviselő maradt ülve a szavazásnál). A főrendiházban is csaknem valamennyi felszólaló ditirambokat zengett a zsidóságról, a szavazásnál pedig csak a következő négy főrend: br. Barkóczy Zsigmond, br. Podmaniczky László, gróf Zichy-Ferrano Bódog és örgróf Pallavicini Zsigmond szavazott nemmel. A törvény országgyűlési beterjesztésében — egykori kútfők szerint — jelentős része volt a magyarországi szabadkőművesség vezetőinek Eötvösnek és Trefortnak, akik erről az ügyről a nemzetközi zsidó szervezetek és szabadkőműves páholyok Budapesten járt megbízottjával, Montefiore Mózesrel beható tárgyalásokat folytattak.

Az országgyűlés két háza által elfogadott és a király által igen rövid idő alatt szentesített törvény szövege a következő:

- „1) Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottoknak [nyilvánítatnak.
- 2) Minden ezzel ellenkező törvény, szokás vagy rendelet ezennel megszüntetetik.”

Az egyenjogúsítást követő évtizedek a magyarországi zsidóság történetének fénykorát jelentik, a magyarság számára viszont a tragikus lehányatlás korszakát. A zsidóság előtt megnyílt minden út. És a zsidók nem is haboztak élni a kínálókozó lehetőségekkel. Megkezdődött a zsidóság mohó, minden képzeletet felülmúló előretörése a magyar élet valamennyi vonatkozásában. Mindent elsöprő, legázoló, mindent maga alá gyűrő rohamával szemben a magyarság képtelen volt a legcsekélyebb ellenállásra.

Eleinte, a kiegyezést követő első évtizedekben a zsidóságnak legalábbis az a része, amelyiknek már a második nemzedéke élt Magyarországon, őszintén hitt a magyarságában. Akart assimilálódni és mikép a magyar társadalom túlnyomó többsége, hitt is az asszimiláció lehetőségében. A zsidóságnak ez a töredéke igyekezett az asszimiláció külső előfeltételeinek minél hamarabb eleget tenni. Jól ismert pompás alkalmazkodó képességével sietve elsajátította nyelvünket, mindenféle külsőségeket, szokásainkat, amelyek látásra jellegzetes ismertető jegyei a magyarságnak. Az áthasonulás, az alkalmazkodás azonban csak nagyon a felszínen mozgott, kizárólag csak az epidermisre szorítkozott. Az asszimiláció gyökérszájai nem nyúltak le mélyen a tudat alatti rétegekbe, a lelek elrejtett zugaiba, oda ahol az erkölcsi eszmények, a világnézet rejtekeit találjuk. Ide, ezekbe a mélységekbe az asszimiláció ember- és lélekformáló ereje már nem is szánthatott le. Ki törődött azonban most ezzel? Mi nem vettük észre és nyugodtan átengedtük magunkat a kéjes örömmek, hogy íme: milyen jó „magyar polgárok“ lettek zsidóinkból. A zsidók pedig, ha tudták, ha érezték is az asszimiláció hiányosságait, sekélvességét, feleslegesnek tartották róla beszélni. A bajok csak később jelentkeztek, amikor már segíteni sem lehetett. Mi egyelőre gyerekesen örvendtünk zsidóink színes, sokszor már lármás hazafiasságának, buzgó és hangos, nem egyszer túlzó sovinizmusának, nem vettük észre mindennek reklám, sőt kirakat ízét

A kifelé mindig egységes zsidóság benső életét a hitközségi étellel kapcsolatos pártharcok dúlták fel. Egyre jobban kiéleződtek az ellentétek az ortodox, a fanatikus, minden változástól, újítástól mereven elzárkózó, a Talmud és a Sulehan Aruch minden betűjéhez, az ősi, galíciai hagyományokhoz szigorúan ragaszkodó keleti zsidóság és az inkább városlakó, műveltebb, reformokra hajló, nem annyira a törvény betűje, mint inkább szelleme szerint élő ncolog zsidóság között. Az ellentétek áthidalása máig sem sikerült. A zsidóság egysége nem állott helyre. A magyarországi zsidóság e két főcsoportján kívül számtalan kisebb szektának is voltak hívei, amelyek közül — különösen a régi Nagy-Magyarországon — a miszticizmusra hajló chassideusok voltak számra nézve is a legjelentősebbek. A mostani magyarországi zsidóság túlnyomó többsége, tartozzék bármely frakcióhoz vagy szektához is, a legsötétebb, a

legfanatikusabb, a nemzsidókat minden idegszálával gyűlölő, mélyesen megvető, legalább is fölényesen lenéző ortodoxia légkörében él.

A sajtóban, a publicisztikában a zsidóság már az egyenjóságúsítás előtt is helyet szorított magának. 1869-ben Wahrmann Móric személyében bevonult a törvényhozás házába az első zsidó képviselő. Alkalmazkodó, simulékony, nem sok vizet zavaró természetű volt a Lipótváros követe. Csak akkor jött meg a hangja, ha a zsidó kisebbség érdekeinek védelméről volt szó. Mint a hazai és külföldi zsidó pénzemberek kiküldöttje, liberális kormánykörökben nagy volt a tekintélye. Pénzügyi kérdésekben mindig kikérték véleményét. Egy másik zsidó, Helfy Ignác, a függetlenségi pártban könyökölt ki magának vezető szerepet. Beférközött még Kossuth Lajos bizalmába is.

Akik, mint Istóczy Győző is, rádöbbenve a zsidó parazitizmus nemzetfojtogató tevékenységére, harcot indítottak a zsidóság ellen, egyedülmaradva, megmosolyogva, kigúnyolva járták végig göröngyös, kálváriás életútjukat.

A nemzeti közvélemény csak a tiszta-eszlári eseményekkel kapcsolatban ocsúdott fel egy pillanatra. Tisza-Eszlár és mindaz ami vele kapcsolatban történt, megmutatta a zsidóság igazi arcát. A magyar társadalom visszarettent ennek az arcnak torz, kegyetlen vonásaitól és megpróbált kiszabadulni a zsidóság hatalmából. Tisza-Eszlár egyszer és mindenkorra bebizonyította, hogy mennyire hazugság és szemfényvesztés az assimilációs elmélet. Amikor néhány szadista sakter bestiális gyilkossága napfényre került, az assimilált, művelt, liberális u. n. megmagyarosodott zsidóság a faji ösztöntől és szolidaritástól vezérelve, egy emberként sorakozott fel a gyilkosok védelmére. A gonosztevők érdekében a zsidók megcsúfolták és kijátszották az igazságot. Védenekik érdekében a legnemtelenebb és legaljasabb fegyvereket is igénybe vették. Nem hiányzott fegyvertárukból a hazugság, a rágalom, a hamis tanúzás, a hamis eskü, a hamis vád, a megvesztegetés, a megfélemlítés sem. A tiszta-eszlári-pör világánál kiderült, hogy a zsidók számára csak egy igazság, egy testvériség, egy szolidaritás létezik: a zsidóság. Mindezek felismerése elkeseredett harcra ösztökölte a magyar társadalom legjobbjait. De már késő volt. Hiábavaló volt az egész ország viharos felháborodása, ahhoz már nem volt ereje a nemzeti társadalomnak, hogy a liberális zsidóbarát kormányhatalommal is megbirkózzék. Az assimiláció csődjének és a zsidóság nyomasztó hatalmának felismerésénél is fájóbb volt minden önérzetes magyar számára az a tudat, hogy a kormányhatalom és az állami apparátus is zsidó ellenőrzés és befolyás alatt áll.

A komolyan számbajövő nemzeterősítő alkotásokkal egyáltalán nem dicsekedhető tiszakálmáni évtizedekben állandó volt az államháztartási deficit. Újra meg újra államkölcsonökre volt szükség. Ezt pedig csak a magyarországi zsidó bank- és pénz-

emberek közvetítésével lehetett kapni az osztrák, német, angol vagy francia zsidó bankároktól. A kölcsönöknek a pénzügyi üzleti kikötésein kivül, mindig voltak holmi bizalmas jellegű feltételei is, amelyek teljesítése elől a kormány — sokszor jobb meggyőződése ellenére sem — zárkózhatott el. — Csak így érthetjük meg, hogy a kormányajtó a tisztaeszlári per tartama alatt a végletekig zsidóbarát magatartást tanúsított. Továbbá, hogy úgy a vizsgálat ideje alatt, mint a főtárgyaláskor a vádat képviselő kormány megbízottak, Kozma és Seyffert ügyészek a legszorosabban együttműködtek a védelemmel a zsidó gyilkosok megmentése, illetve felmentése érdekében. — Az ügyészeknek ez a magatartása méltán keltett megbotránkozást országszerte. Hasonló eset eddig még nem igen fordult elő, hogy az államhatalom képviselői, kormányutasításra, szembeszállva a tárgyi igazsággal és tényekkel, vakmerő cinizmussal nyíltan a szadista gyilkosok védelmére keljenek. És mindez történik a zsidóság kívánságára az egész magyarság önérzetének brutális arcucsapásával.

Tisza-Eszlár is elmúlt. A nyomában támadt izgalmak végső hullámai is elsimultak lassan. A nemzeti társadalom elveszti azt igazságba vetett hitét, megtörve, megalázva hagyta el a csatateret. Nem úgy a zsidóság, amelynek önérzete, önbizalma határtalanul megnőtt. Most már elég erősnek érezte magát a zsidóság különféle vélt sérelmei orvoslásának követelésére. Eddig még csak mint megtúrt, nem pedig mint bevett felckezet szerepelt. Ezt a helyzetet a zsidóság vezetői megalázónak tartották. Megindult hamarosan a sajtó- és társadalmi akció a zsidóság bevett felekezetté minősítése érdekében. Egybe esik ezzel a zsidóság beszívart gása a legfelső rétegekbe és a középosztályba. Ezekben az években kezdődik meg a zsidó tőzsdések, nagykereskedők, bankárok! tömeges nemesítése és bárósítása és a beházasodások az arisztokráciába. Már-már úgy látszott, hogy a Vázsonyi-Weiszfekl Vilmostól, Szabolcsi-Weinstein Miksától, Mezei Ferenctől, Mezei Ernőtől, Ullmann Sándortól irányított társadalmi propaganda eredményeként a zsidóság újabb követelései is hamarosan beteljesülnek. A katolikus klérus és az általa szervezett néppárt — nem annyira nemzetvédelmi, mint inkább egyházi okokból — éles harcot kezdett az ú. n. egyházpolitikai javaslatok — közöttük a zsidók recepciója — ellen. A képviselőház liberális többsége hosszas vita után elfogadta ugyan a javaslatokat, a főrendiház azonban kétszer is leszavazta. A harmadik szavazásnál 107 volt az igennel és a nemmel szavazók száma is, de az elnök szavazatával végül itt is keresztül ment a javaslat, amelyik mint az 1895: XLII. t. c. lépett azután életbe. Wekerle Sándor miniszterelnöke „az érdem és a dicsőség“ a zsidóság újabb sikeréért.

Most, miután már mindent elért a zsidóság, egy lassú, talán nem tudatos, de egyre erőteljesebben megnyilvánuló hangulat-változáson ment keresztül. Mindinkább megritkultak és elhalkultak a

magyarság iránt hálát és lojalitást zengő szólamok. A nemrég még lázas assimilációs igyekezet is sokat veszített erejéből. A zsidóság most már úgy érezte, hogy lehet és neki joga is van úgy assimilálódni, hogy közben a maga zsidó mivoltát is szinte maradéktalanul megtarthassa. A beérkezettek, a hatalmon lévőkre annyira jellemző fölényes öntudat kétségtelen jelei voltak és lelhetőek a zsidóság magatartásában. Többé már nem elégedett meg azzal, hogy alkalmazkodva a meglevő politikai, társadalmi viszonyokhoz, keretekhez, pártokhoz, azokon belül érvényesüljön. Most már ő akart irányt szabni, célokat kitűzni, programot adni. A szabadkőműves páholyok elzsidósodnak. A Galilei Körben, a Társadalomtudományi Társulatban a radikális szociológiában, a liberális publicisztikában, a radikális és a demokrata pártban, a most szervezkedő, erősödő szociáldemokrata pártban már mindenütt, zsidók a szövívők és a vezetők. A zsidóság új, az eddigieknél mindenesetre őszintébb, igazibb tájékozódását figyelhetjük meg. A sovinizmus, a frázishazafiság után a pacifizmus, a nemzetköziség, a világpolgáriság magvetői is zsidók közül kerülnek ki. Akik közelről ismerték ezt az új mentalitást, mint Kossuth Ferenc is, minden liberalizmusuk dacára is gyanakodva néztek a zsidóságra. Kossuthról a zsidó Szatmári Mór írja:

„Nem volt ugyan kifejezetten antiszemita, de filozsemita sem volt. Így ízben azt fejtegette előttem, hogy a zsidóknak van egy nagy hibájuk: nem akarnak, és nem is tudnak igazán nemzetiek lenni, liánéin világpolgárok. És ez nagy baj, mert a kialakulandó középosztálynak számos kiválóságuknál fogva (?) ők alkotják majd a nagyobb kontingensét s világpolgári felfogásuk ártalmára lesz a nemzeti életnek.“

Közben a zsidóság rohamos térnyerése zavartalanul, tervszerűen és céltudatosan folyt tovább. A kereskedelem, a gyáripar, a banküzlet, a földbérlés és a birtok után a szabadfoglalkozások és a szellemi életpályák ellen indult döntő rohamra. Most lett egészen zsidóvá a budapesti napisajtó, a színjátszás és az irodalmi élet. Számottevő ellenállásra a zsidóság sehol sem talált. Ha itt-ott valaki nagy óvatosan, félve szóvá is merte tenni ezeket a jelenségeket, figyelmeztetései vagy el sem juthattak a szélcebbkörű nyilvánosságig, vagy az országos zsidó felháborodás zsvijaja hallgattatta el a vakmerőt.

A világháború minden anyagi, szellemi erőt, akaratot lekötő nagy nemzeti erőfeszítésének idején a zsidóság nyomban felismerte a számára kínálkozó szinte korlátlan lehetőségeket. A hadiszolgálat alól kivonta magát, de monopolizálta a hadseregszállítást. A világháború utolsó napjaiban, 1918. augusztusában mondotta a zsidóbarát Tisza István gróf az országgyűlésben:

„Úgy a polgári közigazgatás, mint a katonai igazgatás terén gondoskodnunk kell arról, hogy azok a visszasságok a minimumra szoríttassanak, amelyek a fülmentések körül és a menetalakulatokba való beosztás körül történtek.“

„Ebből a munkából mindenekelőtt ki kell vennie a részét magának a zsidóságnak is ... a zsidóknak kellene a legkeményebb eljárást követelniük minden ilyen visszaéléssel szemben ... hiszen az antiszemitizmus igazi terjesztői az ilyen visszaélések.“

Lássuk a pusztá tényállást a rideg és mégis oly beszédes számok világában. Kovács Alajos adatai szerint 168.1186 hősi halottról vannak hivatalos feljegyzések, ebből 4.344 tehát 2'57% a zsidó, ami több mint 50 70-kal kevesebb, mint amennyi zsidó elesettnek kellene lenni, mivel a katonaköteles korú lakosságból 5.25 % volt a zsidó. A zsidó hősi halottak száma még 2 57 %-nál is jóval kevesebb, az előbbi adatokban ugyanis a front mögött, a belső országrészekben elhalt katonák is bennfoglaltatnak, ezek között pedig aránylag igen sok volt a zsidó. A világháború összes hősi halottainak száma körülbelül 500.000, ebből a fentiek szerint legfeljebb 10.000 a zsidó, holott legalább 27.000-nek kellene lennie. Érdekes hogy a zsidók is csak 10.000 hősi halottról beszélnek, 17.000-nek a hiányát maguk is beismerik.

A világháború vége felé diadalittasan ünnepelték az első zsidó miniszter, Vázsonyi (Weiszfeld) Vilmos hivatalba lépését. Az új miniszter egyik legelső hivatali ténykedése az volt, hogy kinyitatta a börtönök ajtait a hadicsalások miatt lecsukott fájtestvérei előtt.

A háború vége felé a zsidóság — legalább is a szellemi vezetőrétege — már új játszamába kezdett. Ekkor már a frontokon és a front mögött féktelenül folyt a zsidó izgatás és a forradalomra hajtogatás. A forradalmak szellemi, eszmei előkészítéséért a felelősség száz százalékban a zsidó újságírást terheli. Károlyi környezetében a zsidó tanácsadóknak volt legnagyobb befolyásuk. A forradalmi Nemzeti Tanácsban többségük volt a zsidóknak. Úgy a rózsaszín, mint a vörös lázadást a zsidóság ujjongó örömmel fogadta. Mindkettőben álmaik beteljesülését látták. Csak azok a zsidók nem tudták átengedni magukat ennek az örömujjongásnak, akik a jövődőt fürkészve balsejtelmeket éreztek.]

Az ellenforradalom azzal a hittel, azzal a céllal született meg, hogy okulva a közelmúlt eseményein, minden körülmények között gátat vet a zsidóság terjeszkedésének és megnyirbálja hatalmát. Jellemző azonban a viszonyokra, hogy már az első ellenforradalmi kormányban is volt egy kikeresztelkedett zsidó tagja: Polnay Jenő közéleti miniszter. Kihhasználva az ellenforradalom tétovázását, kapkodását, latbavetve a saját pénzületi és gazdasági hatalmát, segítségül hívta a nemzetközi zsidó szervezeteket sikerült a hazai zsidóságnak korábbi birtokállományát csaknem érintetlenül megtartania. A koronaromlás, a valorizálatlan hitelek, a tőzsde spekuláció pedig már egy új zsidó konjunktúrát jelentettek. A konszolidációs korszak már nem volt egyéb, mint a régi jó zsidó liberális korszak torzszülött jogutódja, amikor a zsidóság

az államhatalom odaadó támogatásával folytathatja tovább hódító útját Magyarországon.

Az a szerencsétlen kúriai döntvény, amely minden alaposabb jogi, szociológiai, történelmi vagy biológiai indokolás nélkül, a zsidóságot egyszerűen hitfelekezetnek minősíti, minden jogos és tárgyilagos bírálatot távol tart a zsidóságtól. Aki a zsidóság felett kritikát mer gyakorolni, az az izgatás vádjával megbélyegezve kerül a vádlottak padjára. A zsidóság persze e döntvény mögött meghúzódva hallani sem akar a zsidókérdésről.

A zsidókérdés viszont nyomasztó súllyal nehezedik zsidóságra, magyarságra egyaránt. A túlsó oldalon is érzik, hogy a mostani mesterkélt, látszólagos nyugalom ellenére is, a mai helyzet sokáig fenn nem tartható. A zsidóságon belül is egyre érezhetőbb a feszültség a régi, liberális, assimiláns zsidóság még meglévő töredékei és a számban egyre gyarapodó nacionalista, cionista új zsidó nemzedékek között. Ma még ragaszkodik a zsidóság a régi, elavult rendezéshez, mert az előnyösnek látszik számára, de érzi azt is, hogy már a legközelebbi jövőben kell valamiféle döntő, végleges lépésnek következnie.

Irodalom: Dr. Venetianer Lajos: A magyar zsidóság története. Hóman-Szegfű: A magyar nemzet története. Dr. Somogyi Ferenc: Zsidójogunk fejlődésének áttekintése. Dubnov: A zsidóság története.

A zsidó nép tájképe.

Amikor az antropológia, a fajbiológia, a lélektan és a szociológia a zsidóság lényének és benső lényegének kérdéséhez nyúl, a legsúlyosabb és legbonyolultabb problémák egyikével áll szemben. Akik a zsidóság mivoltára feleletet keresnek, egy messze szerteágazó kérdéscsoporttal találják magukat szemben.

Az bizonyos, hogy már az ó-korban azok a népek, amelyek kapcsolatba kerültek a zsidósággal, a különböző népek között mindig meglevő ellentéteken túl valami megmagyarázhatatlan idegenkedéssel, sőt legtöbbször határozott ellenszenvvel állottak szembe vele. A középkorban, amikor az európai népek gondolkodását a keresztény vallás eszméi uralták, természetesen ez a zsidó ellenszenv vallási színezetet öltött. A múlt század második felétől kezdve a zsidóságra vonatkozó nézetek, ismeretek gyökeres változáson mentek keresztül. Oka ennek részben a természettudományok hatalmas fellendülése, a társadalomtudományok és a történetkutatás fejlődése, másrészt az Európaszerte végbement zsidó emancipáció után, a hirtelen rohammal mindenütt élre furakodott zsidóság, amely azi eddiginél is jobban felhívta magára az európai népek gondolkozó! rétegeinek figyelmét.

A szellem- és természettudományok exakt módszereivel igyekeztek a kutatók meghatározni: mi is hát a zsidóság? Kezdetben kézenfekvőnek látszott, hogy a zsidóság egy jól körülhatárolt, jellegzetes antropológiai bélyegekkel jól meghatározott külön faj.

A behatóbb vizsgálatok a fajtabélyegek szélesskálájú változatosságára mutattak a zsidóságnál, ami kétségkívül a nagyarányú fajkeveredés bizonyítéka. Az újabb fajbiológiai kutatások arra az eredményre jutottak, hogy valamennyi kultúrnép a történelem folyamán kisebb-nagyobb fajkeveredésen ment keresztül. A civilizált népek között tisztafajút nem találunk már. A keveredésben résztvevő fajelemek valamint a keveredés mértéke azonban nagyon is jellemző a különböző népekre. Mindez elsősorban érvényes a zsidóságra is.

A történelemre, a nyelvészetre, az archeológiára és az antropológiára most tehát az a feladat hárul, hogy kiderítse, miképp is alakult ki ősi hazájában a zsidó nép. A zsidóság eredetét, származását kellett kideríteni. Meg kellett állapítani, milyen ősi fajelemek ötvöződtek össze a zsidóságban. Világosságot kellett deríteni arra, hogy milyen is a zsidóság faji rétegződése.

Az ilyen irányú kutatások eddigi eredményeit a következőkben összegezhethetjük: a zsidóságban egy határozottan kialakult, éles kontúrokkal körülhatárolt jellegzetes fajkeveréket kell látnunk. A keveredés összetevői és mértéke adják meg a zsidóságnak közismert jellegzetességeit. Még az ősi hazájában és még a szétszórtság előtt életbeléptetett szigorú, minden további keveredést tiltó vallási jellegű, lényegében fajvédő törvények nyomán bekövetkezett beltenyészítés évezredek óta megővta a zsidóságot a vendéglátó népekbe való teljes beolvadástól.

Az antropológia és a fajbiológia által elsősorban figyelembe vett legfontosabb fajtábélyegek a következők: termet, koponya alkat, arc, orr, szem és hajszín stb. A zsidók mint már említettük a fajtábélyegek tekintetében igen változatos képet mutatnak. A legellentétesebb típusok is lehetségesek közöttük, amelyeket nem lehet közös nevezőre hozni. Mégis van, kell lennie bennük szembetűnő közös ismertető jegyeknek is, hiszen egymást mindig, minden körülmények között felismerik. Sőt a gyakorlott szemű nemzsidók is csaknem teljes bizonyossággal felismerik a zsidókat. Mi lehet ennek a magyarázata? Ma Európában a következő fajokat különböztetjük meg: dinári, nyugati, északi, alpesi, keletbalti. Az európai kulturnépek főleg e fajták keresztezéséből állanak. Nem így a zsidó ág, amely egészen más fajelemek keveredéséből állt elő. A zsidó nép tehát egy különleges fajkeverék, amely idegenül áll szemben az európai népekkel. Valószínűleg ez az oka, hogy a sokféle zsidó típus ellenére, mégis könnyen felismerhetjük a zsidót.

A fajták keveredéséből mindig egy keverékfaj áll elő. Ez azonban nem egy u. n. közép faj lesz közép értékekkel. Például alacsony és egy magas testalkatú fajta keveredéséből nem egy közép nagyságú fajta alakul majd ki, hanem mint E. Fischer professzor megállapítja a változatok (variánsok) görbójének két csúcsa lesz. Vagyis a keverékfaj testalkatáról készült grafikonban a két alapfajra — az alacsonyra és a magasra — mutató kiemelkedő érték jelentkezik. A mendelizmus törvénye értelmében ugyanis újra és újra visszaütnek, kikeverednek. A keveredés nyomán tehát új faj nem keletkezik. Hosszabb időn át tartó beltenyészítés következtében — ez az eset a zsidóságnál — kialakulhatnak és bizonyos fokig állandósulhatnak némely karakterisztikus ismertető jegyek.

A zsidóságnak mint népnek a kialakulása két ősi fajta keveredésére vezethető vissza. Kr. e. másfél—kétezer évvel egy a mai beduinokkal rokon tisztavérű orientális, vagy más néven szemita fajú nép jelent meg Palesztinában. Itt akkor már az előázsiai, vagy másképp armenoid fajú, magas kultúrájú hettiták laktak. A barbár, nomád szemiták elsajátították a befogadó nép kultúráját, magukhoz ragadták az államvezetést, vérségileg összekeveredtek a bennszülöttekkel és így alakult ki a zsidó nép.

Palesztina őslakói tehát az *előázsiai* másként armcnoid fajhoz tartozó hettiták. Az előázsiai fajta fő elterjedési területe Kis-Ázsia, Örményország volt egészen a Kaukázusig, a Kaspi-tóig, a Tigris és Eufrát mellékéig. Legfontosabb fajtabélyegei: közepmagas termet, rövid fej, vastag ajak, előre ugró orr, nagy fülek, sötét haj- és bőrszín, erős szőrözet. A törökök, örmények, újgörögök jellegzetes képviselői ennek a fajtának. Szellemi életüket a nagyon is fejlett kereskedelmi érzék uralja. Ezen a téren a görögök és örmények a nem tisztára előázsiai fajú zsidókat is túlszárnyalják. Az ehhez a fajtához tartozó emberek beszédesek, pompás a rábeszélőképességük, mesterei a csürés-csavai ásnak, simulékonyak, alkalmazkodók. Lenz szerint az előázsiaiak nem törekszenek harcba szállni a természettel és azt igájukba hajtani, inkább embertársaik kihasználásával akarnak boldogulni. Képzetviláguk szegényes. A színészkedéshez azonban ugyancsak értenek. Alint zenei interpretátorok is kiválóak. Lelki életükre jellemző még a túlfűtött érzékiség. A hús kultusza. Nagyon hajlamosak a szadizmusra. Nagyszerű agitátorok. A németországi marxista vezérek közül Bernstein, Lewine, Hilferding, Luxemburg Róza tipikusan előázsiaiak. A magyarországi bolsevizmus vezérkarából többek közt Böhm Vilmost, Hamburger Jenőt, Landler Jenőt sorolhatjuk ide.

Az armenoid hettitákkal Palesztinában összekeveredett — mint már említettük — egy oda bevándorolt, tisztavérű *orientális* vagy másként *szemila* nép. Mai legtisztább képviselői ennek a fajtának az arab beduinok. Fő elterjedési területük Észak- és Közép-Arábia a Perzsa-öböl és a Tigris és Eufrát mellékéig. A keleti vagy orientális fajta legfontosabb bélyegei a következők: közepmagas termet, a férfiak szikarak, hosszú fej, keskeny arc, duzzadt ajkak, világosbarna bőr, sötétbarna vagy fekete fürtös haj. Lelki életéről legegyszerűbben úgy kaphatunk magunknak képet, ha egy arab beduinra gondolunk. A vallási életet a fanatizmus jellemzi. A jó megfigyelő képességet, a fortélyosságot, a határtalan bosszúvágyat, a vállalkozó szellemet említhetjük még meg. A részvét hiánya egészen a kegyetlenségig fokozódhat. Nevesebb zsidók közül kifejezetten orientális típusúak például: Heine, Spinoza, Offenbach, Kohn érsek, Trockij, Chaplin.

Az eddig ismertetet két fő faj elemen kívül jutott a zsidóságba már Palesztinában kevés északi vér is. Szomszédságukban ugyanis az északi jellegű amoriták és filiszteusok éltek. Egyiptomi vándorlásuk idején pedig jelentős mennyiségű *hamita* vért kellett felvenniök. Nyilván az egyiptomi tartózkodás emlékéért őrzik a zsidók a ma is igen sokszor kiütőköző *negroid* vonásokban. A hamiták közvetítésével juthattak a néger vérelemekhez. A newyorki zsidó orvos és antropologus Fishberg a leghatározottabb formában beszél a néger jellegű zsidókról. Az erősen negroid típusu mórokkal is sokat keveredett a zsidóság annakidején Spanyolországban. A mai zsidóságban leggyakrabban kiütőköző néger vonás: 1) gyapjas haj,

2) duzzadt, szeles, keresztbe ráncolt ajak. Végül nem zárkozhatott el a zsidóság a szomszédságában élő mediterrán, földközítengeri, fajhoz tartozó népekkel való keveredés elől.*

A zsidóság tehát eredetileg szemita, armenoid keverék, amelyhez később északi, hamita, negroid és mediterrán vérelemek járultak. Az állandó nagyarányú vérkeveredés nyomán beállott elkorcsosodás nemcsak biológiai összeroppanással járt, de végzetes lelki és világnézeti válsággal is. A zsidóság teljes megsemmisülés előtt állott. Ekkor jött Kr. e. 450-ben Ezra, majd Nehemiás, akik kiváló tájbiológiai érzékről és bölcs előrelátásról tanúskodó törvényekkel igyekeztek megvédeni a „szent magot.“ Az idegenekkel való összeházasodást megtiltották. A zsidó férfiaknak, ha feleségük nem volt zsidó, úgy el kellett kergetniük. Nagyobb, az egész zsidóságot érintő vérkeveredés többé nem történt. A zsidóság szigorú beltenyésztésbe kezdett, a galutban (a szétszóródás) ez még tovább fokozódott. A ghettóknban, amelyeket elsősorban a zsidóság akarata és törvényei hívtak életre, a beltenyésztés évszázadokon át folyt tovább. Csak a zsidóság egyik-másik csoportja vett fel kisebb mennyiségben újabb idegen fajelemeket. Így például a keleti zsidóság a kazárokkal való érintkezése során mongoloid elemekkel gyarapodott.

* *

*

A mai zsidóságot két nagy csoportra osztjuk u. m.: 1) a keleti, askenázi és a 2) déli, nyugati, spanyol v. sephard zsidóságra.

Az egész zsidóságnak körülbelül nyolc-kilenc-tized része a keleti zsidósághoz tartozik. Oroszország, Lengyelország, Románia, Ausztria, Magyarország zsidóságát csaknem egészen, Nyugat-Európa és Észak-Amerika zsidóságát jó részben ide számíthatjuk. A zsidóságnak ebben a csoportjában az előázsiai jelleg uralkodik, amelyeken kívül a sorrend szerinti mértékben orientális, kelet-balti (mongoloid), északi, hamita, néger fajelemeket is találunk.

A zsidóság másik egy-két tized részét a déli, spanyol vagy sephard néven ismerjük. Itália, Spanyolország, Portugália, a Balkán és Észak-Afrika zsidósága csaknem teljesen, Franciaországé, Angliáé, Hollandiáé részben ebbe a csoportba tartozik. Ezeknél az orientális vagy szemita fajelem az uralkodó, amelyhez ugyancsak a sorrend szerinti mértékben előázsiai, nyugati, hamita, északi és néger elemek járulnak.

* *

*

Arra a kérdésre, hogy melyek hát a zsidóság legfontosabb antropológiai, fajbiológiai ismertető jegyei, éppen a már többször

* A földközítengeri fajta igen közel áll az orientálishoz (a szemitához) úgy antropológiai, mint lelki adottságok tekintetében.

említett típusváltozatosság következtében nem könnyű megfelelni. A test magasság közepes 1.61 m-től 4.65 m-ig. (Az észak-afrikai zsidóságnak több mint fele magasabb 1.65 m-nél.) A lábak viszonylagos rövidege okozza ezt az alacsony testmagasságot. A testhez viszonyítva a karok is rövidek, előfordulnak azonban hosszú karnak is. Nem ritka a görbe láb és a lúdtalp. A mell kerülete feltűnően csekély. Gyakori a görbe hát. Jellemző a zsidó nők széles medencéje. Közismert a mindkét nembeli zsidók feltűnően korai nemi érettsége. Hajlamosak a zsidók a zsír lerakódásra. Az arcra vonatkozóan általános jellemző ismérveket nehezen lehet felsorolni. Az ajkak duzzadtsága igen gyakori. Az alsó rendesen, előre lefelé csüng. A szemek előre állnak, a szemhéj vastag. Zsidó orvosoknál jól megfigyelhető a szemek sznrös pillantása. Gyakori a húsos fiilkagyló és a nagy, elálló fiilek. Az u. n. zsidó orr sokkal ritkább, minlahogy azt a köztudat hiszi. A jellegzetes zsidó orrból kevés van, ezek azonban nagyon feltűnőek. Az orrhegy meggömbiilve lefelé hajlik. Sokszor tapasztalható, hogy a szemöldök egész az mi-gyökérig ér és össze is ér. A hajhatár a homlokon gyakran a középben előre ugrik. (Mcfisztó!) A hullámos, gypjas göndör haj nincs túlságosan elterjedve, de mint a különleges orrforma ez is igen feltűnő. A hajsín barna, fekete. Galíciában 25% a világosabb és 4.5% a vörös színű. Ez utóbbi a nagyfokú fajkeveredés következménye. A szem általában sötét színű, de nem ritka a világos sem. A sűrű és különleges taglcjtésekkel kísért mozgás — főként a keleti zsidóknál — egyike a legjellegzetesebb zsidó vonásoknak. Ezt a mozgást pontosan körülírni igen nehéz. Az ortodox ritussal való rokonsága kétségkívül felismerhető. A zsidó mozgás annyira öröklődő, tehát szinte a vérbe ment át és annyira jellegzetes, hogy a zsidó keverékek (félvérek) ha egyéb zsidó fajtabélyegeiket el is veszítették már, erről még mindég határozottan felismerhetők. Járás közben a fej himbálódzik. A lábujjak előre irányítottak. A felső kar a könyökig a testhez simul, annál többet mozog az alsó kar.

Hogy milyen méretekben ismerhetők fel, az függ attól a környezettől is, amelyben élnek. Dél-Olaszországban és Kis-Ázsiában például nem könnyű megkülönböztetni a bensziilöttctől, mivel itt a nemzsidó lakosság fajilag rokon (mediterrán, elő-ázsiai) a zsidókkal. Ott azonban ahol nagy a faji ellentét zsidók és öslakók között, például Észak és Nyugat-Európában, könnyen felismerhetők. Egymásra azonban mindenütt — beszédről, fellépésről, mozgásról — könnyen ráismernek. Érdekes, hogy magatartásuk, viselkedésük mennyire más, ha zsidóval és ha nem zsidóval állanak szemben.

A keleti zsidóság *nyelve* jiddis: felnémet, héber, lengyel szláv keverék zsargon. Hangsúlyozása kenetteljes. Wagner elviselhetetlen sziszegésnek, zümmögésnek mondta. Vámbéry is furcsa orrhangú, éneklő beszédnek mondja a jiddist, amelyik sokszor izgatott kiál-

tozásba csap át. A jiddis szavak egész tömege már régen átment a tolvaj nyelvbe, valamint ama — főleg közép-európai — nagy városok alsóbb néprétegeinek nyelvébe, ahol nagyobb számban laknak zsidók.

A vércsoport kutatás a zsidókra vonatkozólag ez idő szerint még nem rendelkezik elegendő vizsgálati anyaggal. Az eddigi, eredmények alapján megállapítást nyert, hogy

	elő- ázsiai	orientális (szemita)
a keleti zsidók	50 ⁰ / _{0-a}	12 ⁰ / _{0-a}
a déli zsidók	10 ⁰ / _{0-a}	72 ⁰ / _{0-a}

Lenz véleménye szerint a zsidóság lelki sajátosságai sokkal egységesebbek, sokkal könnyebben meghatározhatók mint a testiek, olyannyira, hogy akár „lelki faj“-nak is nevezhetnők.

A zsidóság lelki ismertetőjegyei adódnak abból, amit már az előázsiai és az orientális fajokkal kapcsolatban elmondottunk. Könnyen beleéli magát a zsidó az idegen környezetbe. Mindig feltalálja magát. Mindenekfelett számító. Legfőbb élethivatása a kereskedés és a pénzkölcsönzés. Előszeretettel viseltetik az újságírói, a politikai, a színészi, a jogi és az orvosi életpályák iránt is. Ezekben az élethivatásokban azonban elsősorban reklámmal és szenzációhajhászással akar érvényesülni. Makacsul tud törtetni a cél felé.

Az eddigi megfigyelések szerint — valószínűleg a beltenyésztés és a vele kapcsolatos kiselejteződés következtében — a zsidóság a tbc., a tüdőgyulladás, malária iránt kevésbé érzékeny, mint a nemzsidók. Másrészt viszont a rákos megbetegedések, a cukor- és szívbaj a zsidók között gyakoribbak. Feltűnően gyakoriak a nemi betegségek és a nemi rendellenességek. A zsidóság kortánára talán a különböző idegbetegségek feltűnő gyakorisága a legjellemzőbb. A férfihisztéria — Fishberg szerint — csaknem kizárólag a zsidóságnál jelentkezik. A pénzhajszával, a spekulációval járó állandó feszültség, izgalom támadhatta meg alapjában a zsidóság idegrendszerét.

**

*

Felvetődik már most az a kérdés, hogy mindannak, amit a zsidóság származásáról, tájképéről elmondottunk, milyen fajbiológiai megfontolásokra kell bennünket, magyarokat készítenie.

Mindenekelőtt azt kell leszögeznünk, hogy a zsidóság származására annyira fajidegen, hogy a vele való legcsekélyebb vérkeveredés is káros és végzetes következménnyel jár.

A zsidóságban uralkodó előázsiai, orientális és mediterrán fajelemeket a magyarság nem tudja beolvasztani. Nem is szólva a zsidóság alacsonyabbrendű néger-busmann faji sajátosságairól.

A zsidósággal való vérkeveredés számunkra a teljes testi-lelki elkorcsosulást jelenti. A régi, liberális Magyarországon megindult zsidó-magyar fajkeveredés első súlyos következményeit szenvedtük át 1918 —19-ben, amikor a fajtisza zsidókon kívül, a fővárosban nagy tömegben élő félvér-zsidók kezébe csúszott át a vezetés. A zsidók és félvérck alatt Magyarországon az eszmék zúrzavara lett úrrá, világnézeti anarchia dúlt. És hogy a magyarság vérségi elzsidósodása milyen mélyre hatolt már, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Trianon utáni válságos időkben sem ébredt fel bennünk a faji önérték s talán egészen kiveszett belőlünk az ön-feláldozás és az áldozatkészség eszméje.

A zsidó assimiláció gondolatát fajélettani okokból nekünk is — éppúgy mint az új, nacionalista zsidóság teszi — a leghatározottabban el kell utasítanunk. A magyar-zsidó keveredésből félvér, tctstíleg-lelkileg korcs zsidók származhatnak csak. Ezekben a félvér-ekben két egymással idegenül, ellenségesen szembenálló lény folytat harcot egy egész életen keresztül. Miután a zsidókkal való összeházasodás lényegében véve a magyar fajközösség szempontjából vérfertőzés, tehát minden eszközzel meg kell akadályozni.

Szociológiai és lélektani okokon kívül egész bizonyosan a biológiai tényezőknek is jelentős szerepük van abban, hogy a zsidók és keresztények közötti házasságból jóval kevesebb gyermek születik, mint a különböző keresztény felekezetek tagjainak vegyesházasságából. Kovács Alajos erre vonatkozó adataiból közöljük a következőket:

A felekezetek, amelyek között a házasság kötött

Róm. kat. — gör. kat.	
" " — református	
" " — ággh. ev.	
Gör. kat. — református	
" " — ággh. ev.	
Református — ággh. ev.	
" " — gör. kel.	
" " — unitárius	
Keresztény — zsidó	

A házasságból az 1911—12. évek átlagában született törvényes gyermekek aránya 1000 házasságkötéshez viszonyítva

335
279
254
297
233
262
226
245
116

Általában kétszer, két és félszer több gyermek születik a keresztények közötti vegyesházasságokból, mint a zsidók és keresztények között kötött házasságokból.

Ne szálljunk hát szembe a természet akaratával. Hallgassuk meg ezekben a számokban rejlő bölcs figyelmeztetést. Emeljünk gátakat a további zsidó vérfertőzéssel szemben. Akadályozzuk meg fajtánk megromlását. Amitől Széchenyi István félt, az már úgyis bekövetkezett: „zagyvalék nép“ lettünk. Csak zagyvalék népek, amelyekből a büszke, dacos, faji öntudat utolsó maradéka is kiveszett, túrnek el annyi megszégyenítést és megaláztatást, mint mi az utóbbi két évtizedben. Csak zagyvalék népek túrnek tompa egy-

kedvüséggel, hogy idegen élőködők maroknyi csoportja elszívja minden életerejüket. Ha az utolsó pillanatban még biztosítani akarjuk a magyarság jövőjét, siessünk hathatós, szigorú rendszabályokkal megakadályozni minden fajrontást és élesszük hatalmas, minden magyar lelkét áthívó máglyatűzzé fajtánk öntudatát.

Irodalom: Dr Méliely Lajos: A magyar tragédia élettudományi okai. A Cél 1023—1924. évf. Dr. Méliely Lajos: Az én antiszemitizusom. A Cél 1930. Dr. Méliely Lajos: A magyar faj önvédelmi harca. A Cél 1933. Günther: Rassenkunde des jüdischen Volkes. Fritsch: Handbuch der Judenfrage. Gáspár: Fajismeret.

A magyarországi zsidóság társadalomrajza.

A zsidóságra vonatkozó statisztikai adatok többé-kevésbé holt anyagot jelentenek csupán. Ezeket a számoszlopokat étellel kell telítenünk. A lüktető élet forgatagába kell behelyezni őket, ha csakugyan ismerni akarjuk a zsidóság helyzetét és szerepét a mai Magyarország életében. Tudnunk kell, milyen a zsidóságnak szociális rétegződése? Hová bocsátotta le gyökérszárait, a magyar társadalom milyen rétegeibe? Milyen vonásokkal, színtelőkkel tarkította a mai magyar élet palettáját? Volt-e és ha igen, milyen hatással a magyar társadalom szellemiségének, világfelfogásának kialakulására? Milyen a zsidóság anyagi, vagyoni helyzete, milyenek az életviszonyai, — összehasonlítva a nemzsidó rétegekkel — szellemi, kulturális élete?

Hogy ezekre a kérdésekre valamelyes feleletet kaphassunk, két irányú vizsgálódást végzünk, és pedig egy horizontálisát és egy vertikálisát. A horizontális szemlénk során felkeressük a mai Magyarország ama települési életformáit, ahol zsidókat találhatunk: a falut, a várost és Budapestet. Mindhárom esetben igyekszünk megállapítani, hogy a zsidóság mekkora tömegei, milyen elhelyezkedést találtak ott. A másik, a vertikális áttekintésünk során a zsidóság szociális rétegződéséről próbálunk képet kapni. Társadalmunk különböző szintjeiben felkeressük a zsidóságot és igyekszünk megvizsgálni számát, súlyát, szerepét stb. Kiterjesztjük figyelmünket a proletáriátusra, a kispolgárságra, a középosztályra és a felső tízezerre egyaránt.

A két keresztmetszet eredményének összegezéséből azután egy általános, hozzávetőlegesen pontos képet kaphatunk arról, hogy Magyarország, a magyar társadalom életében a zsidó népkisebbség milyen szerepet tölt be.

A falu

Már említettük egyhelytitt, hogy a falusi zsidóság száma az utóbbi évtizedekben észrevehetően megcsappant, pedig egy évszázaddal ezelőtt még túlnyomó többsége falun élő volt. A városok kapui akkor még jórészt zárva voltak a zsidók előtt. A gabona-

gyapjú-, bor-, állatkereskedés, a korcsmabérlet és a pálinkafőzés különben is a faluhoz kötötték a zsidóságot. A főúri és papi birtokokon ugyancsak szívesen látták őket, nélkülük jóformán meg sem tudtak lenni, a termények eladását mindig ők bonyolították le, kölcsönt vagy előleget adtak. Arisztokratáink valósággal versengtek egymással, hogy melyiknek falvaiban van több zsidó. Fényes Elek adataiból kiderül, hogy igen sok olyan faluban, ahol ma nincs, vagy alig van néhány zsidó, száz év előtt népes zsidó csoportok éltek. A házi-zsidó hozzátartozott a főúri kastélyokhoz, a nemesi kúriákhoz. A ház urának bizalmasai, tanácsadói lettek ezek a zsidók, hogy azután előbb-utóbb az alázatos, hajlongó zsidókból a kastély és az ősi birtok új urai legyenek.

A kereskedésen kívül tehát most már mint birtokosok, eleinte legtöbbször mint bérlők kerültek kapcsolatba a falúval a zsidók. A föld azonban az ő szemükben mindig csak üzlet és profit volt. Mint bérlők, a birtok minél teljesebb kihasználására, kiuzsorázására törekedtek. A földszeretet, amely a magyar paraszt és birtokos lelkében kitcpphetetlenül él, a zsidó földesurakban sohasem tudott gyökeret verni. Külsőségekben alkalmazkodtak a magyar vidékhez, de sohasem kerültek bensőbb, lelkibb kapcsolatba a falúval és népével. Idegen világ volt és maradt is ez mindvégig számukra.

* *

*

1930-ban tízezernél népesebb községekben 28.871, tízezernél kisebb lélekszámú községekben 91.358, összesen 120.230 zsidó élt, az összzsidóság 25%-a, az ország népességének 2.1%-a, 1830-ban még az összzsidóság 51.4%-a volt falulakó. Számos olyan község van, ahol száz év előtt több száz, ma alig néhány zsidó él.

	1830	1930
Lovashereňny	1240	53
Apostag	783	94
Oroszvár	511	9

Más községekben a számuk a a száz év előttihez képest jelentékenyen csökkent:

Hejőcsaba	1280	272
Abaujszántó	1172	771
Mád	800	370
Högyész	630	309

A kis községekből most is tart a zsidóknak a nagyobbakba, a járási székhelyek felé való vonzódása, ahol inkább vannak üzletkötési lehetőségek. Ahol már csak egy-két zsidót találunk, ott ezek sem érzik jól többé magukat, hiányzik a zsidó közösségi élet.

Az ország legelzsidósodottabb községeit Zemplénben, Szabolcsban stb. találjuk. Az alább felsorolt falvakban a zsidóság arányszáma mindenütt 10—15—20% körül mozog.

	Az üszlakosság száma	A zsidók abor szám	‰ szám
Kisvárdá	14133	3658	25
Nagykálló	9247	977	10
Nyírmada	3790	531	16
Nyírbátor	10779	1873	17
Mándok	4146	401	10
Csenger	4941	611	12
Felérgyarmat	5227	623	11
Mátészalka	9125	1621	17
Vásárosnamény	3388	764	22
Putnok	4846	723	14
Tolcsva	3042	481	15
Szerencs	6707	955	14
Bodrogkeresztur	2279	535	23
Tokaj	5844	950	16

Hogy falvainkban mekkora a zsidóság térfoglalása, vagy a múlthoz képest inkább a térvesztése, arra vonatkozólag érdekes adatokat kapunk az alábbi összeállításból amely azt mutatja meg, hogy vármegyénként és országrészenként hány községben nincs zsidó.

Vármegye:	A községek száma:	Hányban nincs zsidó?
Baranya	310	170
Fejér	101	20
Győr-Moson-Pozsony	107	27
Komárom-Esztergom	67	13
Somogy	303	118
Sopron	117	42
Tolna	117	36
Vas	284	140
Veszprém	177	49
Zala	395	178
Dunántúl	1984	693
Bács-Bodrog	26	1
Békés	28	—
Bihar	61	6
Csanád-Arad-Torontál	41	14
Csongrád	16	1
Hajdu	15	—
Jász-Nagykun-Szolnok	47	1
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	218	28
Szabolcs-Ung	133	—
Szatmár-Ugocsa-Bereg	114	2
Alföld	699	53
Abauj-Torna	138	22
Borsod-Gömör-Kishont	198	16
Heves	113	21
Hont-Nógrád	153	29
Zemplén	75	3
Északkelet	677	91
Összesen	3360	837

Az ország valamennyi községének tehát csaknem 25%-ban egyetlen zsidót sem találunk. Igaz, hogy többnyire a kis lélekszámú községek a zsidómentesek. Feltűnő a zsidómentés községek száma tekintetében az eltérés az egyes országrészek és vármegyék között. Amíg a Dunántúlon a községek több mint egy harmadában, az Alföldön csak 7 százalékában nincs egyetlen egy zsidó sem. Baranyában 60, Vasban 50 százalékba a községeknek megszabadult a zsidóktól. Az Alföldön összehasonlíthatatlanul kedvezőtlenebb a helyzet. Zsidómentes községeket alig találunk. Egyedül Pestmegye 28 községe Jöhet számításba. Szabolcs 133 községe között egyet sem, Szatmár 114 községe között csak kettőt olyat találunk, ahol nincs zsidó.

A birtokosnál és bérlőnél sokkal általánosabb, sokkal jellegzetesebb zsidó típus falvainkban a vegyeskereskedő. Üzlete valószínűleg kis áruház, ahol a kocsikenőcstől, a gombostűtől a szecskavágó gépig mindent lehet kapni. A bolthoz legtöbbször a korcsma is hozzá tartozik. A boltos-korcsmáros zsidók sokhelyütt érthetetlen módon be tudtak férközni falusi népünk bizalmába. Nem elég erre az a magyarázat, hogy hitelt, kölcsönt adnak — persze keserves kamatra — a hozzáférőknek. Van valami mélyebben fekvő, lélektani rugója a zsidó boltos nagy népszerűségének. Igaz, hogy nagyszerűen kiismerték falusi népünk gondolkodás módját. Tudnak szája-íze szerint beszélni. Tudják, hogy a hiszékeny, gyanútlan, becsületés falusi népünket hogyan kell kezelni. Hogy a zsidó barátsága, bizalma, segítsége igen drága és azért bizony busás árat kell fizetni, azt a földművelő nép nem igen veszi cszre. A felelősség ezért természetesen nem őt terheli. Hanem bennünket, akik nem ragadunk meg minden alkalmat felvilágosítására, oktatására, nevelésére. Ezért a szövetségi mozgalom — elismérésreméltó részeredmények dacára — sem tud a zsidó falusi kereskedelemmel szemben átütő sikerről számot adni. Parasztságunk még ma is nem egy helyen — keserű tapasztalatai dacára is — azt vallja, hogy a zsidóra szükség van, nem nélkülözhető.

A boltos zsidó megvásárolja a paraszt eladó termelvényeit is, legyen az tojás, búza, baromfi vagy bármilyen egyéb s ezzel még szorosabbra fűzi kapcsolatait a falu népével. A nagyobb községekben ezt a munkakört már külön ügynök-zsidók látják el, akik a nagykereskedők, bizományosok és exportőrök részére rendszeres vásárlásokat folytatnak. Kezükből igen nagy hatalom összpontosul. Az árdiktáló bevásárlási kartellek végrehajtó közegei ők. A gazdák csaknem teljesen ki vannak szolgáltatva nekik.

Az egy-két boltoson, korcsmároson és bevásárló ügynökökön kívül legfeljebb néhány zsidó iparost találunk még falvainkban. Csak újabban jelennek meg itt is ott is a zsidó orvosok.

A néhány zsidó egy egész különálló zárt közösséget alkot a falu életében. A hivatás, az életszemlélet, a szokások és hagyományok különbsége egyaránt elválasztja a zsidókat a falvak népétől.

A falu statisztikájánál már rámutattunk arra, hogy a Dunántúlon — a többi országrészekhez képest aránylag — milyen sok a zsidómentés falu. Ebben — egyéb népesedés politikai okokon kívül — része van bizonyosan a nagyobb műveltségnek, a szövetkezeti gondolat iránti nagyobb fogékonyságnak, a nagyobb öntudatnak és szervezettségnek. A dunántúli magyarság sokkal inkább tudatában van a zsidókérdés jelentőségének mint a többi országrészek lakossága. Nem egy faluban tervszerűen, kitartással keresztül vitt és sikerrel járt bojkott harc folyt a zsidók ellen.

* *

*

Külön kell szólnunk az északkeleti vármegyék falvainak zsidóságáról. Itt mint tudjuk a keleti zsidóság él nagyobb tömegekben. Nem különülnek el egészen a falu életétől. Érzik a számukban rejlő erőt. Szerepet követelnek maguknak. A csodarabbik, a bocherek, a jessivák eredeti vonásokkal gazdagítják ezeknek a községeknek képét. Kereskedelem, ipar bizonyos ágai egészen a kezükben vannak. Nem maradnak sokáig egy helyben, jönnek-mennek, eltűnnek és helyüket új, eddig ismeretlen jövevényeknek adják át. A legális üzletágakon kívül előszeretettel üzik a csempészt, a valuta-üzérkedést, az orgazdaságot. A rendőrhatósággal ritkán van dolguk, a büntetőtörvénykönyvvel is csak elvétve kerülnek szembe, oly ügyesen, annyi furfanggal folytatják üzelmüket. Nyomasztó, elviselhetetlen súllyal nehezednek ezeknek a falvaknak nemzsidó lakosságára. Szabadulni nem lehet tőlük. Hihetetlenül szaporák. Pénzükkel mindent elérnek, kijárnak. Mindenből üzletet, az üzletből pénzt csinálnak. Két réteg különböztethető meg közöttük. Az egyik — akik ma, vagy tegnap jöttek még csak — pajeszes, kaftános, jiddist beszélő, fanatikus ortodox, a másik már levetette a kaftánt, a pajesznek csak nyoma van meg, „magyarul“ beszélnek, nem ragaszkodnak szigorúan a Talmiul . törvényeihez. Az első félénk, óvatos, alázatos, a második fölényes, öntudatos. A két réteg között a közös érdekek védelmében teljes az összhang és a szolidaritás.

Ezeknek a falvaknak a magyarsága teljesen háttérbe szorult: béres, zsellér, napszámos, cseléd. Sorsa sokban hasonlít Egan ruténjeinek sorsához. De hol van az új Egan, aki segítene ezen a jobb sorsra érdemes népen?

A város.

Városaink sokkal jobban el vannak zsidósodva, mint falvaink, lévén a zsidóság — amint erre ismételten rámutatunk — ma már kifejezetten város lakó népelem.

Városaink elzsidósodása az utolsó száz év alatt ment végbe. Egy évszázad előtt még igen sok városban nem telepedhettek le, sőt be sem léphettek a zsidók. (Pest, Debrecen stb.) A városi

polgárság bár megpróbálta a zsidók távoltartására vonatkozó jogait érvényben tartani, utóbb kénytelen volt a 30-as 40-es évek liberális reform-országgyűléseinek határozataiból kifolyóan kapuit a zsidóság előtt mindenütt megnyitni. A zsidóság két-három évtized alatt olyan tömegekben rohamozta meg a városokat, hogy szinte máról-holnapra elseperte a védekezésre képtelen régi magyar-német városi polgárságot. Városaink külső képe, lelke, hangulata egészen átalakult. Eltűntek a régi szokások, a kedves, kedélyes hagyományok. Új erkölcsök, új szellem, idegen ízű szokások honosodtak meg.

A városokban külön zsidó negyedek alakultak ki. Nemcsak abban a néhány nyugati városban, ahol több évszázados múltja volt már a ghettonak, hanem ott is, ahol a zsidók még egészen újonnan érkezett jövevények voltak. Amikor már ledől minden elkülönítő korlát, ők akkor is ösztönszerűen engedelmessé a tudat alatt dolgozó vérségi összetartó erőknél, most is ragaszkodtak az együttéléshez. Csak így együtt, összezsúfolva, magukba zárkozva érezték igazán jól magukat. Látszatra asszimilálódtak, de lenn a mélyben tovább éltek az ősi vágyak, az ősi álmok és a látszatasszimiláció csak az élőködők szükséges alkalmazkodása (mimikri) volt a gazdaszervezethez. Városainkban az ipar és kereskedelem ennek az új zsidó rétegnek kezébe ment át. 1930-ban a törv. hat. jogú városokban — Budapest nélkül — a kereskedelemmel foglalkozók száma 54.343, ebből a zsidók száma 20.535 tehát 38%. A kereskedelemben önálló keresők száma 9843, zsidók száma 3967, kereken 40%. Miskolcon a kereskedelem és hitel körében a keresők között a zsidók százalékszámát 66, Debrecenben 35, Szegeden 26, Győrben 40. A pénz és a vagyon jogán a zsidók — akik eddig üzleteiken kívül semmi egyébbel nem törődtek — most részt kérnek, sőt követelnek a városok ügyeinek intézéséből. Törekvéseiket az igazságtalan és antiszociális virilis rendszer hathatósan elősegítette. A zsidó értelmiség mindenütt megszervezi a páholyokat. A helyi lapokat zsidók szerzik meg s ezzel kezükbe kerül a közgondolkodás irányítása is. Akit akar-nak feldicsérnek, másokat agyonhallgatnak. Népszerűség, érvényesülés a zsidó szerkesztőtől, a páholyoktól és a városbeli virilista zsidóktól függött. Pénzükön keresztül ők diktáltak ízlést, divatot, építészetben, irodalomban, színjátszásban, zenei kultúrában csakúgy, mint öltözködésben, társadalmi és társasági szokásokban. Így alakultak ki már jóval a világháború előtt, különösen az ország keleti—északkeleti részének városaiban a zsidóság gazdasági kulturális és politikai gócpontja, mint Nagyvárad, Szatmárnémeti, Máramarosziget, Ungvár, Munkács, Beregszász, Sátoraljaújhely, Miskolc, Kassa stb. Tulajdonképpen ezekben a városokban nem virágzott ki valami új, eredeti zsidó életforma, hanem csak lerakódó helyei voltak a budapesti zsidóság által kialakított életstílusnak. Amit a fővárosban a zsidóság újságírás, irodalom, színjátszás, divat, ízlés, szokások, politikai jelszavak, célkitűzések és köz-

gazdasági téren kitermelt, azt igyekezett jól vagy rosszul, a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva utánozni városaink zsidósága.

A világháború utáni évtizedekben lényegesebb változás nem állott be ezen a téren, legfeljebb annyi, hogy a zsidóság vidéki gócpontjai közül a megszállással jó egynéhány elveszett. A megmaradtakban kissé talán visszahúzódva, óvatosabban, birtokállományából, hatalmából, szellemi befolyásából alig veszítve virul tovább a zsidóság.

* *

*

Városaink elzsidósodására vonatkozólag álljanak itt az alábbi adatok:

a törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú városokban (Budapest nélkül) 119.966 zsidó volt 1930-ban, ez az összzsidóságnak kereken 26%-a. A városokban élő 120.000 főnyi zsidóság meglehetősen egyenlőtlenül oszlik meg, amint ez a nagyobb városokra vonatkozó alábbi adatokból is kiderül:

A város	össz- lakosság	n zsidók száma absz.s.z.	%	A város	össz- lakosság	n zsidók száma absz.s.z.	%
<i>Dunántul</i>				Hajdúszoboszló	17022	480	2·8
Pécs	61663	4039	6·6	Debrecen	117275	10044	8·5
Mohács	17369	741	4·3	Jászberény	30191	676	2·2
Székesfehérvár	40714	2450	6·—	Karcag	24248	910	3·7
Győr	50881	5381	10·5	Kisujzállás	14532	310	2·1
Esztergom	17354	523	3·—	Mezőtúr	27647	584	2·1
Kaposvár	32715	3025	9·2	Szolnok	38761	2098	5·4
Sopron	35895	1885	5·2	Túrkeve	13320	220	1·6
Szekszárd	14279	567	3·9	Budafoke	19691	366	1·6
Szombathely	35758	3482	9·7	Cegléd	37413	856	2·2
Pápa	21355	2567	12·—	Kalocsa	11780	484	4·—
Veszprém	17792	850	4·8	Kiskunfélegyh.	38206	996	2·6
Nagykanizsa	30869	2838	9·1	Kiskunhalas	28829	668	2·3
Zalaegerszeg	13072	1041	7·9	Kispest	64512	3456	5·3
<i>Alföld</i>				Nagykörös	28591	540	1·5
Baja	27735	1648	5·9	Pestszterzsébet	67907	4522	6·6
Békéscsaba	49374	2458	4·9	Rákospalota	42949	2567	5·9
Gyula	25241	670	2·6	Ujpest	67400	11396	16·8
Makó	35824	2053	5·7	Vác	20960	1934	9·2
Csongrád	26046	345	1·3	<i>Északkelet</i>			
Szentes	32861	666	2·—	Balassagyarmat	11551	2013	17·4
Hódmezővásárh.	60342	1151	1·9	Eger	30424	2128	6·9
Kecskemét	79467	1567	2·—	Gyöngyös	21281	2136	10·—
Szeged	135071	5560	4·1	Miskolc	61559	10862	17·6
Hajdúböszörm.	28914	906	3·1	Nyiregyháza	51308	5134	10·—
Hajdúhadháza	11611	523	4·5	Salgótarján	16980	1135	6·7
Hajdúnánás	17990	1131	6·2	Sátoraljaujhely	18431	4694	25·4

A dunántúli városok közül a legtöbb zsidót Pápán, Győrben, Szombathelyen és Nagykanizsán találjuk. Az alföldi városok között feltűnően sok olyan van, ahol a zsidóság lélekszáma csak 1 — 2% között mozog. Vácon, Debrecenen kívül csak a pestkörnyéki váro-

sokban magasabb a zsidóság arányszáma (Újpest). Természetesen északkeleten találjuk a viszonylag legtöbb zsidóval dicsekedhető városokat (Sátoraljaújhely, Miskolc, Balassagyarmat).

Budapest.*

Az ország zsidóságának több mint 50%-a tömörült a fővárosban és környékén, Európa összes fővárosai közül csak Varsó előzi meg Budapestet elzsidósodottság tekintetében. A zsidóság arányszáma a korábbi 23%-ról most 20%-ra csökkent a fővárosban.

Százötven évvel ezelőtt Pest város tanácsa még szívós harcot folytatott az első zsidók betelepülése ellen. Budáról, a városnak a törököktől való visszafoglalása után távoznik kellett. Jórésztük Ó-Budán húzódott meg, ahol régi, népes zsidó közösség volt már akkoriban. A múlt században Pesten is, Budán is — legyőzve minden akadályt — szórványosan zsidó betelepülések kezdődnek, amelyeket hatalmas zsidó rajok követtek. Noha semmiféle kényszerítő rendszabályok nem állottak fenn, a zsidók kezdettől fogva előszeretettel ghettó-szerűen települtek le a fővárosban. Eleinte a városfalon kívül, a régi Király-utcában, a mostani Terézvárosban, később a mostani belső Lipót- és Erzsébetvárosban. Ma is a főváros zsidóságának több mint 65%-a ebben a három kerületben lakik. A zsidóság nagyarányú összetömrülése a fővárosban a keleti zsidók állandó beszivárgásával magyarázható. A budapesti zsidóság természetes szaporodása évtizedek óta csekély, számát a kivándorlás is csökkentette, mind a hiányokat a keleti zsidóság állandó betelepülése kiegyenlítette. Ezért nem tűnnek el a főváros utcáiról a szakállas, pajcszes, kaftános keleti zsidó-típusok. A ma érkezettek hiába formálódnak át külsőben, sokszor egészen rövid idő alatt, helyüket holnap új jövevények foglalják el. Azok közül, akik itt európaizálódtak, számosan Budapestet szűknek, kicsinek találják. Távolabbi célok felé indulnak. Bécs, Berlin(?), Paris, London, Amerika felé tekintgetnek. Amilyen könnyen jöttek, olyan könnyen mennek. Kevés olyan budapesti zsidó család van, ahol a közelebbi vagy távolabbi rokonok között ne akadna néhány külföldre szakadt. Ahol az üzlet és a profit, ott az ő világuk. Semmi se köti őket maradandóan ide ehhez a földhöz. A fővárosi zsidóságnak ez az állandó fclcserélődése, a zsidóság rétegeinek folytonos változása már magábanvéve is lehetetlenné teszi, hogy itt mélyebb gyökeret eressen. Egyik fele a zsidóságnak lélekben még valahová a munkácsi, máramarosi vagy éppen galíciai fajsorsosai közé álmodja magát, egy másik, a vagyonos felső rétege pedig már csak ideiglenes tartózkodási helynek tekinti a fővárost, ezek az u. n. européer zsidók. Az ő emelkedett szellemük nem korlátozódik csak egy város vagy egy ország határaitra, hanem egész világrészeket

*V. ö.: Fővárosunk elzsidósodása, Budapest, 1935. II. kiadás.

ölel át. E két réteg között elhelyezkedő zsidó kispolgárságban, amelyiknek egy része talán már itt is született a fővárosban, van valami lokálpatriotizmus, amely azonban feltűnően, sőt bántóan zsidó színezetű.

Az elmélyedő megfigyelő a város külső képén és belső életén egyaránt észreveszi az idegen: a zsidó vonásokat.

E század elején már egy torzszülött zsidó-magyar kultúra körvonalai is kibontakoztak a fővárosban. Amíg irodalmi társaságaink elefántcsonttornyokaikba zárkóztak, addig odakinn, ahol az élet zúgott, lüktetett, újabb és újabb százezrek felett lett úrrá a zsidó szellem. Nemcsak az irodalom és a sajtó, de a színház, a film is feltartóztathatatlanul terjesztették a zsidó világnézetet. Mi pedig félrevezetve a zsidó sajtó hangos reklámjától, a magunkénak hittük és váltottuk ezt a hibrid zsidó-magyar kultúrát és ennek a kultúrának „kiválóságait“. Büszkék voltunk, dagadt a keblünk a sok „magyar“ siker és tehetség láttára, észre sem vettük, hogy az igazi magyar alkotások, tehetségek mindjobban megfogyatkoztak. Titokzatos kezek elsüllyesztették.

A gazdasági élet irányítása a fővárosban csaknem teljesen a zsidóság kezében összpontosul. A nagybankok, a nagyipari vállalatok, az áruházak, az export-import vállalatok 80—90%-ban a zsidóság birtokában vannak. Statisztikai adatokkal nehezen lehet ezt a megállapítást alátámasztani, nem annyira az adatfelvétel hiányossága miatt, hanem az egész ügy igen szerteágazó és bonyolult mivolta következtében. Hogy közelítse meg például a statisztika azokat a péziigyi, ipari és kereskedelmi nagyvállalatokat, amelyek nem egyéni tulajdonban vannak, hanem jogi személyek, legtöbbször részvénytársaságok? Ezekben az esetekben a részvényesek, illetve a részvénytöbbségek tulajdonosainak adatait is be kellene, gyűjteni. Mégis, ha a Pénzügyi Kompas vaszkos köteteit, a szaldapokat és más hasonló közvetett forrásokat, különösen a pénzügyi, kereskedelmi és ipari érdekképviseltek vezérkarának névsorait alaposan áttanulmányozzuk, nem szabadulhatunk attól a gondolattól, hogy az egész magyar gazdasági élet egy óriás arányú zsidó hitbizomány.

Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint a 200.000 főnyi budapesti zsidóság foglalkozási főcsoportok szerint a következőképp oszlik meg (szem előtt tartandó mindig az alábbi adatok értékelésénél, hogy Budapesten a zsidóság arányszáma kereken 20%):

	összesen	zsidók absz. sz.	%
őstermelés	10824	1066	9·8
bányászat-kohászat	1152	375	32·5
ipar	412015	72463	17·5
kereskedelem és hitel	166577	84217	50·5
közlekedés	60538	1064	8·3
polgári és egyházi közszolgálat és szabadfoglalkozás	123875	18685	15·1
	<hr/> 774981	<hr/> 181880	

Mivel Budapesten 1930-ban 203.148 zsidó volt, tehát a foglalkozási főcsoportok statisztikájából 21.268 zsidó hiányzik. Ezeket a nyugdíjasok, *tőkepénzesek*, továbbá az egyéb és főleg az ismeretlen foglalkozásnak rovatában kell keresnünk. A fenti statisztikából csak annyit tudunk megállapítani, hogy a kereskedelemben és bányászatban arányszámukat messze meghaladó mértékben, az őstermelésben és közlekedésben pedig jóval alatta szerepelnek a zsidók.

A foglalkozás részletesebb adatai már sokkal élesebben megvilágítják a zsidóság szociális helyzetét. Adataink, amelyeket alább közlünk csak a keresőkre vonatkoznak:

	összesen	zsidók absz. sz.	o/o
<i>Az őstermelés keretén belül</i>			
gazdasági munkások	553	14	2·5
gazdasági cselédek	212	4	1·8
gazdasági tisztviselők	460	122	26·5
birtokos és bérlő 5 holdon alul	346	13	3·7
" " 5—10 holdig	194	17	8·7
" " 10—20 " "	139	13	9·3
" " 20—50 " "	152	38	25·—
" " 50—100 " "	125	31	24·8
bérlő " " 100—200 holdig	8	3	37·5
" " 200—1000 " "	32	18	56·2
birtokos " " 100—200 " "	109	28	25·7
" " 200—1000 " "	379	92	24·2
birtokos 1000 holdon felül	149	28	18·8
<i>A bányászat és kohászat keretén belül</i>			
segédszemélyzet	112	2	1·8
<i>Az ipar keretén belül</i>			
segédszemélyzet	174209	19953	11·4
tisztviselők	26614	8800	33·—
önállók	34557	10281	29·7
<i>A kereskedelem és hitel keretén belül</i>			
segédszemélyzet	31565	11067	35·—
tisztviselő	34913	19107	54·7
önálló	24344	13961	57·3
<i>A szabadfoglalkozásuk keretén belül</i>			
üggyédek	2730	1523	55·8
orvosok	3719	1491	40·1
gyógyszerészek	762	197	25·8
állatorvosok	92	31	33·7
magánmérnökök	782	282	36·—

Ezek a számok valójában nem szorulnak semmiféle magyarázatra. Legfeljebb arra szorítkozunk, hogy az adatok közül néhányat, a legjellemzőbbeket kiemeljük és bizonyos összehasonlításokat végezzünk. Bármelyik foglalkozási csoportot is nézzük, mindenütt kiolvasható a zsidóság igen kedvező szociális tagozódása. A gaz-

dasági munkások és cselédek között 1 —2% a zsidó, a tisztviselők között már 26%. A bérlők és birtokosok között pedig a birtok-kategóriával egyenes arányban növekszik a zsidók százalékszáma. A 200—1000 holdas bérlők között eléri az 56 százalékot. A nagybirtokosoknál kisebbek ugyan az arányszámok, de itt utalnunk kell arra, hogy éppen a legfelső zsidó rétegekben aránylag a leggyakoribb a megkeresztelkedés. Ha a keresztény vallásit zsidó nagybirtokosok is itt szerepelnének ebben az adatban, egész bizonyosan jóval magasabb lenne a zsidók arányszáma. A bányászati segéd-személyzetben található két zsidóról legfeljebb annyit mondhatunk csak, hogy gyanúsak. A többi adat közül még csak az önálló zsidó kereskedők 57.3%-ára, a zsidó ügyvédek 55.8%-ára és az orvosok 10.7%-ára hívjuk fel a figyelmet.

A foglalkozási adatok már magukban véve is világosan mutatják a fővárosi zsidóság kedvezőbb szociális helyzetét, jobb életviszonyait E véleménynek alátámasztására még néhány szám ideiktatását tartjuk szükségesnek. Az egyéni tulajdonban lévő fővárosi házbirtoknak — természetesen nem a házak számát, hanem a ház vagyonértékét, helyesebben a bérjövedelem nagyságát tartva szem előtt — csaknem 50%-a a zsidóságé. A magánkézben levő vegyészeti gyárak 93%-a, ruházati üzemek 77%-a, a fonó-szövőipari vállalatok 71 %-a, bőrfeldolgozó üzemek 89%-a felett rendelkezik a zsidóság. A fővárosi lókereskedők 77%-a, a borjú- és marhakereskedők 90%-a, a gabonakereskedők 75%-a, a liszt-, terménykereskedők 80%-a, a fa- és deszkakereskedők 87%-a, a hordókereskedők 90%-a, az óra-, ékszerkereskedők 84^ü/0-a, a bútorkereskedők 90%-a, a szövöttárú üzletek 90%-a, a rövidárú üzletek 92.-%a, a vászon és rőfös üzletek 83%-a, a kelme-, szövctkereskedők 90.-%a, a cipőkreskedők 90%-a, a férfi, női divatüzletek 84%-a, a nőikalap üzletek 75%-a, a könyvkereskedők 72%-a zsidó. A 2 szobás lakások 48%-át, a 3 szobások 39%-át, a 4 szobások 43%-át, az 5 szobások 41%-át, a 6 szobások 37%-át, a 7 szobások 33%-át zsidók bérlik. Arányszámaik a háztartási alkalmazottak között 0.8.-%.

Ezek a kikapott számok, mint egy-egy fénysugár világítanak bele a milliós nagyvárosnak, Budapestnek társadalmi rejtelseibe. És a fénysugarak világánál megdöbbenve látjuk, hogy a főváros népe két egymástól élesen elkülönülő és egymással tudatlanul is szembenálló táborra tagozódik. Az egyik oldalon ott látjuk a háttérbe-s/orított, kisémmizett, örök robotra kárhozott magyarságot, a másik oldalon mérhetetlen pénzzel, vagyonnal, hatalommal rendelkező, gondtalan jólétben élő zsidóságot.

A beérkezett polgári és plutokrata zsidóságon kívül kétségkívül van a gettó mélyén egy alacsonyabb életszínvonalon élő zsidó réteg is. Akik még nem tudtak alkalmazkodni az új környezethez, nem tudták feltalálni magukat. Legtöbbjüknek sem állandó lakása sem pedig határozott foglalkozása sincs. Mindenre vállal-

koznak, mindenhez hozzáfognak, amiből üzletet lehet csinálni és hasznot lehet remélni. Erkölcsi előítéleteik nincsenek, paragrafus, törvény nekik mitse számít. Az áldozatot, aki kezük ügyébe kerül, kiméletlenül kifosztják, ugyanakkor ők a legvakbuzgóbb ortodoxok. Noha hihetetlen ügyességgel és ravaszsággal bújnak ki az igazságszolgáltatás sújtó keze alól, neveiket mégis elég gyakran olvashatjuk a rendőri hírekben és a törvénytörési jelentésekben. Utólérhetetlenül sokoldalúak, ma még leánykereskedelemmel és kerítéssel, holnap csempészetrel, valutasíbolással foglalkoznak, de nem vetik meg a hitelezési csalást, az orgazdaságot, a csalárd bukást sem. Íme a zsidó alvilág, amelyiknek élete itt folyik le köztünk, előttünk és mégis áthatolhatatlan homály fedi és tele van rejtéllyel.

Innét, a fővárosi zsidóság köréből indultak el a kifejezetten zsidójellegű politikai, társadalmi mozgalmak. Így termelte ki a zsidó proletáriátus és a kispolgárság a marxista mozgalmakat, a zsidó merkantil érdekek védelmére a demokrata pártokat, a zsidó értelmiség az egykori radikális társadalomtudományi egyesületeket és a szabadkőműves páholyokat.

* *

*

A mai budapesti zsidóságban bizonyos zavartság, tanácsatlanság észlelhető, noha pozícióit a gazdasági és szellemi életben szilárdan tartja. Mintha mégis megrendült volna az önbizalma. Hatással lehettek rá e tekintetben az európai változások is. Érzi, hogy ezek előbb-utóbb kihatással lesznek a magyarországi viszonyokra is. Egyelőre azonban még nem alakult ki a zsidóság új arcvonala, új állásfoglalása. A budapesti zsidóság mai hivatalos vezetői a régi liberális assimilációs elmélet híveinek vallják magukat s csak magyar zsidóságról vagy zsidóhitű magyarságról akarnak hallani. De egyre gyakrabban hallatszanak olyan hangok is, amelyek tisztább és világosabb helyzet megteremtését sürgetik. A budapesti zsidóság — főleg a zsidó értelmiség — fiatalabb évfjzatai a zsidóság belső nagy harcát magukban már végleg eldöntötték — a népi gondolat javára.

A proletáriátus

Amikor a következőkben a magyarországi zsidóságot társadalmi rétegekre igyekszünk szétbontani, előre kell bocsátanunk, hogy ez a szétválasztás nem lehet egészen biztos és határozott. A statisztika nem ad erre módot, a változó, fejlődő, eleven élet pedig nem tűri meg az osztályok éles elkülönítését. Lehetetlen egész pontosan kijelölni a határvonalat a zsidó proletáriátus és kispolgárság, vagy az utóbbi és a középosztály között. Állandó osztálycsere figyelhető meg. Számosán, akik tegnap még a proletáriátushoz számítottak, mára a kispolgárság soraiiba emelkedtek és fordítva. Az osztályemelkedés vagy süllyedés gyakran csak nemzedék-változással következik be, máskor azonban egy-egy emberöltő so-

rán is megfigyelhető. A társadalom, az osztályok ezerarcú, élő, fejlődő, változó szervezetek, a rétegekre bontás tehát nem járhat merev osztályhatárok felállításával.

A szociológia egy-egy társadalom osztályokra bontását a legkülönbözőbb szempontok figyelembe vételével hajtja végre. Legáltalánosabban a foglalkozás, a jövedelem, a vagyon és az ezek által elért életszínvonal, valamint a műveltség foka szerint szokás kijelölni az osztálykategóriákat. Ezen az alapon a magyarországi zsidóságot négy osztálykeretben tesszük vizsgálódás tárgyává. Ezek a következők: a proletariátus, a kispolgárság, a középosztály és a felső tízezer.

* *

*

A zsidó proletariátust, ha a szó igazi értelmében ilyenről egyáltalán beszélni lehet — csak a statisztika által ipari és kereskedelmi segédszemélyzetnek mondott tömegekben kereshetjük, mivel a mezőgazdasági proletariátus több százezres, sőt milliós tömegeiben csak véletlenül, csak mutatóba fordul elő néhány zsidó. És ezzel máris elérkeztünk a magyarországi zsidóság társadalomrajzának egyik legjellegzetesebb vonásához. Amíg nálunk is, más nemzetek társadalmában is — a nemzsidó lakosság — olyan szociális rétegeződésű, hogy a népesség nagyobb tömegei tartoznak az alsóbb társadalmi osztályokhoz, a felsőbb osztálykategóriákba tartozók száma fokozatosan csökken, addig a zsidóságnál a helyzet fordított. A zsidóság szociális építményének hiányzik az alapzata. Egy olyan épületet kell elképzelnünk, amelynek a földszintje kisebb területű mint a ráépült emeletek, sőt mennél feljebb megyünk az emeletek egyre szélesednek. Az ilyen épületet természetesen minden pillanatban az összeomlás veszélye fenyegeti. A zsidóságnak ez a társadalmi tagolódása kétségkívül egészségtelen és a belső bajok egész sorának — amelyért szívesen teszik az antiszemitákat felelőssé — okozója.

A befogadó nép — ez esetben a magyarság — számára is tarthatatlan ez az állapot. Nem törhetjük, hogy legyen közöttünk egy népcsoport, amelyiknek túlnyomó többsége a magasabb életnívót jelentő kispolgárság és a vezetésre hivatott középosztály keretében helyezkedik el.

A kisszámú zsidó proletariátus helyzete is jóval kedvezőbb, mint a vele osztályközösségben élő magyarságé, mivel mint ipari munkás és kereskedelmi személyzet csaknem kizárólag a nagyobb városokban él, ahol nagyobb a munka és kereseti lehetőség, jobban meg van szervezve a szociális ellátás és gondoskodás, általában magasabb az életszínvonal, míg betegség, munkaképtelenség esetén úgy-ahogy gondoskodik a Társadalombiztosító.

Az ipari és kereskedelmi segédszemélyzet gyűjtőfogalmak alatt igen különböző jövedelmű csoportok vannak egybe foglalva. Itt találjuk az ipar köréből az üzemvezetőket, a munkavezetőket,

gépészeket, a kereskedelem köréből az üzletvezetőket. Mondanunk sem kell, hogy a zsidóság arányszáma ezekben a csoportokban jóval nagyobb mint az alacsonyabb kategóriákban.

**

*

Lássuk már most a „zsidó proletáriátust“ a számok világában. Adataink az 1930 évi népszámlálás eredményei. (A keresőkre és eltartottakra vonatkoznak.)

	összesen	zsidók absz. sz.	%
Gazdasági cseléd	597474	880	0.14
Gazdasági munkás	1099609	1160	0.1
Bányászat kohászat segédszemélyzet	103614	108	0.1
Ipari segédszemélyzet	1186462	54617	4.6
Kereskedelmi segédszemélyzet	128394	36567	28.4
Hitel segédszemélyzet	8844	233	2.6
Közlekedési segédszemélyzet	256015	3582	1.3
Polgári és egyházi közszolgálat és szabadfoglalkozási segédszemélyzet	151976	5429	3.5
Különböző ágbeli és közelebről meg nem nevezett napszámosok	122338	1718	1.4
Egyéb foglalkozásu segédszemélyzet	53903	1637	3.—
Házi cselédek	197179	2012	1.—
	3905808	107743	2.7

A proletáriatusban a zsidóság csak 2.7%,-kal van képviselve noha országos számaránya 5.1%. A 2.7%-os arányszám is csak a kereskedelmi segédszemélyzet — tehát a legmagasabb életnívót jelentő proletár népréteg — körében elért 28.4%-os arányszámra vezethető vissza. A legelhagyottabb, a legnyomorúságosabb viszonyok között tengődő gazdasági cselédek és munkások között csak tized százalékkal van képviselve a zsidóság.

A 107.000 főnyi zsidó proletáriátus a 441.000 lelket számláló összzsidóságnak *csak 24.2%-át teszi ki*. Ezzel szemben a 3,798.000 főnyi nemzsidó proletáriátus az ország 8,247.000 nemzsidó népességének 46%-a.

Más szavai ez azt jelenti, hogy míg az ország nemzsidó lakosságából minden második, a zsidóságból csak minden negyedik ember tartozik a proletáriá tushoz.

A szakszervezeti mozgalomban, a szociáldemokrata pártban, a zsidó proletáriátus törtetői foglalták el a vezető helyeket. A munkásszervezetek a proletár zsidó Számára ugyanazt jelentik, mint az üzlet, a tőzsde a kapitalista zsidónak. A zsidó mint proletár nem lesz rabja az osztályközösségnek, nem érez sorsközösséget a nemzsidó proletárral, akit épugy lenéz és megvet, mint a jobb osztályhelyzetben levő zsidók a hozzájuk hasonló helyzetű nemzsidókat. A külvárosokban, a munkásnegyedekben zsidót nem találunk, a zsidó proletárt benn a gettóban kell keresni. Az osztálykereteket áttörik a népi ösztönök.

A proletár zsidó is következetesen kerüli a durvább és nehezebb testi munkát követelő foglalkozási köröket. Erre vonatkozólag álljon itt az. alábbi néhány adat.

(keresők)	összes	zsidó absz. sz.	%
kovács, lakatos	80954	1726	2.1
kőműves	43466	45	0.1
asztalos, zcs, bognár	59925	1170	1.9

A kispolgárság.

A magyarországi zsidóság többsége ebbe, a városokban főleg Budapesten jellegzetesen zsidó társadalmi osztályba tartozik. Elsősorban kiskereskedelemmel és a kisiparral foglalkozók tömegeit kell ide számítanunk. A falun élő zsidóság — a nagybirtokosoktól és bérlőktől eltekintve — csaknem teljes egészében — szintén ebbe az osztálykeretbe illeszthető.

Élcsinvonala, ahogy mondani szokás jó polgári, biztos, kiegyensúlyozott. Minden zsidó kispolgári családnál megtaláljuk a háztartási alkalmazottat. A városokban a zsidó kispolgár életéhez hozzátartozik a rendszeres kávéházbajárás és a nyaralás valamelyik balatoni fürdőhelyen, vagy egyebütt. Jövedelme megengedi, a rendszeres moziba- vagy színházba járást. A fővárosi zsidó magán-színházak műsora a zsidó kispolgárság ízlését, életszemléletét tükrözi vissza. A zsidó liberális sajtó is ennek a rétegnek kultúruívójához alkalmazkodik, ennek érdekeit szolgálja.

A századfordulókör még a zsidó kispolgárság túlnyomó hányada a szabadelvű kormányzati rendszer megbízható támasza volt. A kimondottan függetlenségi érzelmű városokban — az Alföldön — főleg üzleti okokból is — a negyvennyolcas eszmék híveinek mutatkoztak. Vázsonyi, Sándor Pál és munkatársaik később felébresztették benne a külön zsidó öntudatot. A zsidó kispolgárság most már a vezetőitől kijelölt külön utakon járt, liberális, demokrata pártokba szervezkedett. Ezek programjában, jelszókészletében sajtóságos módon keveredett össze a kokárdát mutogató hazafiság a világtestvériséggel, a magyarság szent hagyományainak megvetésével és gyűlöletével, az emberszeretet és a szociális igazság a zsidó merkantil érdekek türelmetlen és elfogult előtérbe tolásával. A Vázsonyitól kezdeményezett zsidó liberalizmus és demokrácia a háborút megelőző években élte fénykorát a fővárosban, ahol a demokrata törzsfőnökök a város ügyeinek vezetésében korlátlan hatalommal rendelkeztek. A háború után összeomlott a budapesti zsidó kispolgárságnak ez a hatalmi rendszere. Erejéből észrevehetően mindinkább vészit. A zsidó kispolgárság alsóbb rétegei a szociáldemokráciával kacérkodnak, vagy már át is álltak oda. Úgy vélik, hogy a szociáldemokráciának a munkástömegek révén nagyobb az ereje, a hatalma és így hathatósabban védelmezheti a faji érdekeket.

Régebben a zsidó kispolgárság nagyobb hányada — inkább öntudatlanul ugyan, mint tudatosan — az assimiláció hívének vallotta magát. Zsidó mivoltát tehát buzgó hitközségi életben — és különféle zsidó társadalmi és kulturális mozgalmakban igyekezett kiélni. Ma már az „Erec Izrael“ gondolata ebben a rétegben is egyre népszerűbb.

Kifelé szívesen mutat többet, mint amennyije van. A pesti kabarék trágárságaikkal, vaskos vicceikkel, sokszor felháborító ízlésetelenségeikkel a zsidó kispolgár humorának kifejezői. Látszatra fejlett az intellektusa, mert mindenhez hozzászól, mindenről vitatkozik. Műveltsége valójában felületes és tartalmatlan újságkultúra csupán.

Az osztálycsere ebben a rétegben igen gyakori. A zsidó kispolgárság összetétele különben is igen változatos, színeképe ugyancsak tarka. A frissen bevándorolt keleti zsidó — ha csak egy kis pénze is van, már pedig a legtöbbször van — mint szatócs, kocsmáros, stb. ebben a rétegben helyezkedik el. A második generáció viszont csak ritka esetben folytatja apáinak mesterségét — üzletét, hanem egyetemet, főiskolát végez és a szellemi életpályák felé húzódik, ami legtöbbször a régi osztálykapcsolat megszakításával jár.

A zsidó kispolgárságot elsősorban az önálló iparosok és kereskedők statisztikai csoportjaiban találhatjuk meg. (1930-ban.)

	összlakosság	zsidó absz. sz.	%
önálló iparos	629516	61080	9.8
önálló kereskedő	219203	105206	48.4
	848619	167166	19.7

Az önálló zsidó iparosok száma kétszerese, az önálló zsidó kereskedők száma közei tízszerese országos arányszámuknak. A 444.000 főnyi zsidóságnak 37 6¹/₀-a tartozik a kispolgársághoz. Míg a zsidók levonása után az össznépeiségből a nemzsidóknak csak 8.2%-a tartozik ehhez a társadalmi osztályhoz.

Természetesen módosulnak ezek az arányszámok, ha a kisbirtokosokat és a kisbérloket is itt vesszük számba, mint ahogy valójában ehhez a társadalmi réteghez tartoznak is.

Birtokosok

	össznépeiség	zsidók absz. szárai
1 holdon alul	72541	68
1—5 hold	1020495	896
5—10 „	579569	756
10—20 „	438914	938
20—50 „	223162	1253
	2334681	3911

Bérlők		
1 holdon alul	2547	6
1—5 hold	50153	95
5—10 "	24588	63
10—20 "	22360	115
20—50 "	19458	231
	119106	510
Birtokosok és bérlők	2453787	4421

A kisbirtokosok és kisbérlőknek csak 0.17%-a zsidó. A kisbérlők és kisbirtokosok figyelembe vételével is az összzsidóságnak még mindég *csak 38.8%-a* tartozik a kispolgársághoz, az ország nem zsidó népességének azonban már 38.5%-a. A kispolgárság arányszámát illetően korántsem látunk a zsidóság és magyarság között olyan nagy eltérést mint a proletáriátusnál. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy az óriási többségében város-lakó merkantil zsidó kispolgárság összehasonlíthatatlanul jobb anyagi helyzetben van, sokkal magasabb életszínvonalat ér el, mint a 80%-ban falun élő kisparasztságból álló magyar kispolgárság. A városokban élő zsidóság élvezheti a közületek által fenntartott szociális és kultúrintézményeket, amelyeket a falu népe alig vehet igénybe. Az 1—5 holdas bérlő és birtokos kisparasztságnak a lét-minimuma sincs sokszor biztosítva és így inkább a proletáriátus-hoz kellene számítanunk. Ilyen és más hasonló megfontolások alapján (az önálló iparosok és kereskedők felsőbb rétegei például kétségkívül a középosztályba illeszthetők) ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy osztálystatisztikánk természetesen csak nagy általános-ságban érvényes.

A középosztály.

A szociális tagozódásban a zsidóság és a magyarság között a proletáriátusnál már észlelt nagy eltérés a középosztályban tovább folytatódik.

A középosztályhoz tartozásnak megállapítása egyike a legnehezebb feladatoknak. A társadalmi állást, a vagyoni helyzetet, a jövedelem nagyságát, az iskolai képzettséget, a műveltség mértékét mint egymással kölcsönhatásban levő és szorosan összefüggő szempontokat egyaránt számításba kell vennünk a középosztálybeliség elbírálásánál. Már ebből is látszik, hogy az osztályhatárok kijelölése ebben az esetben is csak igen hozzávetőlegesen végezhető el. Mégis meg kell kísérelnünk ennek a feladatnak elvégzését, mivel műveltségénél, társadalmi helyzeténél, anyagi viszonyainál fogva a középosztály a nemzet sorsának letéteményese és a nemzeti problémák hordozója. Egészséges közállapotok esetében ugyanis elsősorban ennek az osztálynak van módja és alkalma általános műveltségénél és kereseti viszonyainál fogva saját gondjain és egyéni sorsán felülemelkedve közügyekkel, a nemzet sorskérdéseivel való foglalkozásra.

A középosztálynak ez a nemzetpolitikai szerepe feltétlenül kívánatosná teszi, hogy ez az osztály nagy többségében szinte kizárólag a nemzet legegészségesebb, legöntudatosabb és fajilag legtisztább rétegeiből kerüljön ki, mert csak ebben az esetben tud minden idegszálában érzékenyen reagálni a nemzet testét érő bármilyen behatásra, csak ez esetben tud majd odaadással és áldozatkészen dolgozni az egyetemes nemzeti célokért és érdekekéért.

Hogy mi történik akkor, ha a középosztály egészségtelen biológiai szerkezeténél fogva nem képes előbb vázolt hivatását betölteni, arra örökre felejthetetlen példákat láttunk 1918 és 1919-ben. Ha magyarozatát keressük annak, hogy a magyar középosztály nemzeti hivatástudata a világháború végeztével miért roppant össze oly végzetesen és pillanatnyi fellángolás után ma miért oly érzéketlen és közömbös, úgy elsősorban ennek az osztálynak szervezetében már jóval a nagy háború kitörése előtt jelentkező kóros elváltozásokra gondolhatunk.

1848-ig a politikai vezetést kezében tartó középosztály szinte kizárólag a fajtisza középbirtokos nemességéből állott. A következő évtizedekben a városi élet fejlődésének megindulásával a német, tót, horvát, szerb városi polgárság, közhivatalnokok és az értelmiségi szabad pályákon működők közül is sokan bekerültek a középosztályba. Őket azonban fajbiológiai közelállásuk következtében fennakadás nélkül olvaszthatta be a magyarság. 1867 — tehát a kiegyezés és egyenjogúsítás után azonban új jövevények kértek, sőt követeltek bebocsáttatást a magyar középosztály soraiba, lis pedig a zsidók. Tudjuk róluk, hogy fajbiológiai és egyéb itt nem részletezhető okokból nem assimilálhatók és hogy a látszatbeolvadás, amely náluk észlelhető, csak alkalmazkodás a befogadó nép által nyújtott környezethez. Különben is a zsidók oly nagy tömegekben rohamozták meg a viszonylag kisszámú középosztályt, hogy minden egyébtől eltekintve beolvadásról, helyesebben beolvasztásról már csak ezért sem lehetett szó. Középosztályunk szinte minden harc és ellenállás nélkül — megzavarva az akkor divatos ideológiák által — megadta magát sorsának, nemsokára megkezdődött a szétbomlása és ezzel együtt agóniája is.

A zsidóság befurakodásával idegen eszmék és idegen szellem metelyezte meg a középosztályt.

Középosztályunkon főleg a sajtón keresztül zsidó osztályos-társainak szelleme lett úrrá. Hagyla magát a zsidó közvélemény-csinálók által belészuggerált eszmékkal és elvekkkel megfertőzni. Elvesztette tisztánlátását és tájékozódó képességét a magyar problémák útvesztőjében. Akik világos fejjel felismerték ezeket a jelenségeket, azok jól tudták, hogy 1918-nak végzetszerűen be kell következnie.

A helyzet azóta sem változott. A zsidóság száma és szerepe ma is változatlanul és тұrhetetlenül nagy középosztályunkban.

* *

*

Anyagi és szellemi javak mennyisége és minősége tekintetében egyaránt igen sokrétegű a középosztályunk. Ide kell számítanunk a szabadfoglalkozásunkat, a köz- és magántisztviselőket, a középbirtokosokat és bérlőket, valamint néhány lélekszámmra nézve kisebb csoportot. Számszerűen a középosztály a következőképp alakul. (1930. évi népszámlálás.)

	összesen	zsidó absz. sz.	%
<i>Tisztviselők</i>			
a bányászat és kohászat	2962	538	18
ipar	84325	27090	32
kereskedelem	73559	39131	53
hitel	35811	12551	35
közlekedés	46943	3168	67
gazdasági	11867	2227	18
polgári és egyházi közszolgálat szabadfoglalkozás	240420	18617	7
<i>Önállók</i>			
bányászat és kohászat	111	33	29
hitel	747	553	74
polgári és egyházi közszolgálat szabadfoglalkozás	42356	15303	36
egyéb	59834	3431	5
<i>Birtokosok</i>			
50—100 hold	37536	625	1.6
100—200 "	10740	613	5.7
200—1000 "	6524	910	14.—
<i>Bérlők</i>			
50—100 hold	6125	199	3
100—200 "	2933	267	9
200—1000 "	2704	679	25
összesen	665491	125935	19.—

A zsidóság arányszáma a középosztályban közel négyszer akkora, mint amennyi az össznépeességéből (51%) arányosan jutna reá. Más szóval a középosztály minden ötödik tagja zsidó. Az ország egész zsidó lakosságának 28.3%-a a középosztályhoz tartozik. A magyarságnak azonban csak 6.5%-a. A zsidóságból minden negyedik személy, a magyarságból csak minden tizenötödik számítható a középosztályhoz.

* *

*

Ha már most ennek a zsidó középosztályinak életstílusát, szociális helyzetét, kultúrszínvonalát akarjuk vázolni, mindjárt le kell szögeznünk, hogy egységes, általánosan érvényes képet rajzolni nem lehet. Az alsóbb rétegek, a kistisztviselők élete nem sokban tér el a kispolgárság azonos helyzetű rétegeinek életviszonyaitól. Két-háromszobás lakás, háztartási alkalmazott, a férfiak késői házassága, gyakori válás, gyermektelenség, általános jelenségek. A

felsőbb rétegek jövedelmüknek megfelelően magasabb életszínvonalon élnek. A 3—5 szobás lakás, nagyobb személyzet, színház- vagy operabérlet, autó. nyaralás valamelyik ismertebb (főleg zsidóktól látogatott) cseh, osztrák vagy olasz fürdő vagy üdülőhelyen adják a kereteket ennek a rétegnek mindennapi életéhez.

Érdeklődési köre sokirányú. Intellektusa fejlett. Részt vesz minden, a zsidóság szellemével azonos vagy érdekeivel összeegyeztethető társadalmi vagy kulturális mozgalomban. A humanizmus, az emberi szabadság, a szellemi felsőbbrendűség jelszavai mögé bújó zsidó kulturbolsevista irányokat és törekvéseket irodalomban és a különböző szellemtudományok területén (lélektan, szociológia, történelem, esztétika stb) bőkezűen támogatja. Egyébként ez a réteg a zsidó nemzeti öntudat igazi hordozója. A proletárdiktatúra és a később gyakran leleplezett kommunista szervezkedések szellemi vezérkara is az ő körükből került ki (újságírók, ügyvédek, tisztviselők stb.). A zsidó felekezeti életben nem vesznek olyan tevékenyen részt (felekezetenkívüliek) mint a kispolgárság, a hitközségi kereteket ugyanis zsidó voltuknak kiélésére szűknek és cla-avultnak érzik (népközösség!).

Itt is, miként a proletáriátusnál és a kispolgárságnál, rá kell mutatnunk, hogy a túlnyomórészt magángazdaságban és szabadpályákon elhelyezkedett zsidó középosztálybelieknek helyzete sokkal kedvezőbb, mint a nagy többségében kifizetésű közszolgáltatásban álló magyar osztályostársainak.

Jellemző az áttérések nagy száma is a zsidóságnak erre a csoportjára. Majdnem minden esetben a társadalmi érvényesülés és nem belső lelki kényszer oka ennek a lépésnek. Az áltért zsidók zavaros és bizonytalan lelki állapotban élnek, mert érzik, hogy a magyarsághoz nem tartozhatnak egészen hozzá. Nem találják helyüket. Sokan úgy segítenek magukon, hogy visszatérnek a zsidósághoz. Mások tovább gyötrődnek és keresik a megnyugvást.

Irodalmunk, színházi kultúránk, mozgóképszínházunk jórészt ennek a zsidó középrétegnek igényeit igyekeznek kielégíteni, ami annál könnyebb, mivel ezek a kultúrterületek egészen zsidó befolyás alatt állanak. Ez a zsidó értelmiség csinál nálunk nagyhangú görögtüzes reklámot az einsteini világgépnek, bergsoni filozófiának, a marxi szociológiának és az alantas ösztönökre és szekszuális aberrációkra felépített freudi pszichoanalízisnek.

Csak ha egyedül vannak, érzik jól magukat és csak ilyenkor nyíltak, őszinték. Ha nemzsidók vannak társaságukban, zárkózottabbak.

A zsidó középosztálynak legfelső csoportjai már azokkal a zsidó körökkel tartanak fenn kapcsolatot, amelyek a felső tízezerhez tartoznak.

Mint érdekes adatot említjük meg itt, hogy az 1935-ös Tiszti Címtár adatai szerint a kerek számban 850 kormányfőtanácsos közül nem kevesebb, mint 330, tehát 40% a zsidó.

Zsidók a „felső tízezerben.

A „felső tízezer“ alatt természetesen nem egy zárt számmal meghatározható társadalmi csoportot értünk. Ide soroljuk általában azokat, akik bármilyen címen vagy jogon a nemzeti vagyonnak igen nagy hányadát birtokolják és a nemzeti jövedelemnek tekintélyes részét élvezik, azokat, akiknek vagyona, jövedelme sokszorosan meghaladja az átlag-középosztályúét.

Kétségkívül ideszámíthatjuk az ezer holdon felüli birtokosokat, a gyáripárt, a kereskedelem és hitelélet legfelső vezető rétegét (tulajdonosok, igazgatók stb.), a magasabb állású közhivatalnokokat a szabadfoglalkozásúak egy kisebb csoportját, a szellemi élet ki-magaslói egyéniségeit.

A „felső tízezerben nagyjából három csoportot különböztetünk meg. A származás és születés, esetleg a még meglévő családi vagyon, vagy a közéleti szereplés alapján itt találjuk minde-nekelőtt az arisztokráciát, ennek az osztálynak a legősibb, mondhatnák alaprétegét. Ide kell számítanunk a mammutvagyon által szerzett közéleti szerep és a mammutjövedelem segítségével elért igen magas életszínvonal következtében, a gazdasági élet vezető rétegét: a plutokráciát. Végül a harmadik csoportot az u. n. „szellemi arisztokrácia“ alkotja (közhivatalok vezetői, a politikai élet irányítói, akadémikusok, egyetemi tanárok, írók, művészek). A plutokrácia csaknem teljesen zsidókból áll, jóval kevesebb a zsidó az arisztokráciában és legkevesebb — de aránylag még mindig elég sok — a szellemi vezetőrétegben. Hangsúlyoznunk kell, hogy a „felső tízezernek“ ez a három csoportra való szétbontása nem jelent elkülönítést. A valóságban ilyen elkülönülés nincs. Sőt ellenkezőleg, a három réteg ezer és ezer szállal szövődik-fonódik egymásba. Különösen a plutokrácia és az arisztokrácia — legalábbis egy számottevő csoportja — között a vérségi, a rokoni, az üzleti kapcsolatok számai annyira összekúsálódtak, hogy ma-holnap már semmi sem választja el ezt a két réteget egymástól. A szellemi arisztokráciában látszólag kevesebb ugyan a zsidó, de sok az áttért és a zsidó rokon. Ennek a rétegnek nemzsidó tagjai az érvényesülés, a boldogulás, a népszerűség szálain keresztül függnék a zsidóságtól. Ezért igyekeznek a plutokrata zsidók szalonjaiba és estélyeire bejáratosak lenni. Ezért tartják távol magukat a nacionalista, fajvédő tömegmozgalmaktól. Legtöbbjük ezért szószólója egy ósdi, avult filozemita világszemléletnek.

Ha a szellemi vezetőrétegben talán nincs is túlsúlya a zsidóságnak, arról azonban gondoskodott az egyetememes zsidó szolidaritás és a plutokrácia követésre méltó zsidó öntudata, hogy a legnépszerűbb és legnagyobb jövedelmű — de korántsem a legtehetségesebb — újságírók, regényírók, színpadi írók, művészek stb. a zsidóság soraiból kerüljenek ki.

A plutokráciáról, a pénzarisztokráciáról már említettük, hogy szinte száz százalékig zsidó, túlzás nélkül nevezhetjük jndeokráciának is. Egy többé-kevésbé zárt kasztról van szó, ahová idegenek nem juthatnak be. Legfeljebb 50—60 esztendő s múlra tekinthet vissza. A 40-es 50-cs években meginduló gazdasági, fellendülés az élcsszcnui, jószimatü, vagyonos zsidó pénz- és üzletembereknek egész sorát dobta felszínre. Az ország kihasználatlan természeti kincsei és kiaknázatlan gazdasági lehetőségei nagyszerü konjunktúrát jelentettek. Az egykori névtelen házi zsidókból és kisvállalkozókból gazdasági cs pénzügyi szaktekintélyek lettek és kezüket rátették az ország gazdasági életére.

Két-háromszáz családról van szó legfeljebb, akik a gazdasági élet különböző területeit, mint valami családi hitbizományt uralják. Ezek a zsidó dinasztiai gazdasági domíniumaikat épp oly szent és sérthetetlen tulajdonuknak tekintik, mint a középkori kiskirályok vagy oligarchák a maguk hűbértokait Csakhogy, amíg ezek hatalma csupán birtokaikra terjedt ki, a zsidó cukor, szesz, textil, szén, fa stb. oligarchák az egész ország — a nyolc milliónyi termelő és fogyasztó tömeg — felett rendelkeznek korlátlan hatalommal. Nekik verejtékeznek a dolgozó milliók. Minden munka, tehetség, robot és verejték az ö gyarapodásukat szolgálja.

A Vida, Weisz Fülöp, Hatvány, Fellncr, csepeli Weisz, vjhorin, Goldbcrgcr, Biró, Madarassy-Beck, Kohncr, Kornfeld, dinasztiai és a többiek úgy osztozkodnak a mai Magyarország felett, mint ahogy a honfoglalás után a hét törzs felosztotta maga között az új hazát. Kezük mindenüvé elér, mindenbe belenyúl. Akaratuk, befolyásuk titkos utakon keresztül érvényesül a politikai életben és a törényhozásban. A sajtó általuk kitarott és fajilag hozzájuk közel álló részével, a közvélemény hangulatát is .tetszésük szerint befolyásolják.

Számosán áttértek közülük, de a legtöbben nem titkolják, hogy továbbra is megmaradtak hűséges zsidóknak. Nemcsak a zsidósággal éreznek, de áldoznak is érte, a zsidó intézményeket és törekvéseket támogatják.

* * *

Amikor a múlt század 80-as 90-es éveiben a zsidóság látta, hogy az első roham milyen szédületes, nem várt eredménnyel járt, érezve pozícióinak megingathatatlanságát, többé nem elégedett meg a pénzzel és a vagyonnal, hanem ezek mellé társadalmi elismerést, címet, nevet, rangot is kívánt. A szabadelvü kormányzat — amelyről tudjuk, hogy ugyancsak lekötelezettje volt a zsidó plutokráciának — készséggel sietett nemességgel, bárósággal kielégíteni az újabb zsidó igényeket.

A Zsidó Lexikon adatai szerint összesen kereken 290 zsidó kapott nemességet és 25 báróságot.

Báróságot a következő zsidók kaplak: Itironyi Biederniann Rudolf, dirsztai Dirsztray László és Ferenc, németkereszthiri Dóczy Lajos, gyulafalvi és bogdáni Groedel Ármin, Bernát és Albert, gclsei és beliscsei Gutmann Vilmos, Ödön, László és Aladár, (aklaliarkányi Harkányi Frigyes és Károly, hatvani Hatvany-Deutsch Sándor, József, Károly és Béla, Hazai Samu, pusztapéteri Herczel Manó, cselei Herzog Felér, százbereki Kohner Adolf, Alfréd, Jenő, Vilmos, tolcsvai Korányi Frigyes, Kornfeld Zsigmond, csabacsüdi Königswarter Hermann, diószegi Kuffner Károly, kisteleki Lévy Henrik, madarasi Madarassy-Böck Nándor, végvári Neumann Adolf, Dániel, bcocsini Ohrenstein Henrik, orosdi Orosdy Fülöp, tornyai Schossberger Zsigmond, baranyavári Ullmann Adolf, csepeli Weisz Manfréd, kapriorai Wodianer Mór, újpesti Wolfner Tivadar.

A tömeges nemesítéssel és bárósítással megszűnt a formai akadály is a zsidó plutokrácia és a születési arisztokrácia közötti — összeházasodások által való — benső vérkeveredésnek. Ilyen esetek szórványosan korábban is fordultak elő. Elszegényedett, eladósodott arisztokraták, hogy mentsek az ősi birtokból azt, ami még menthető, régebben is nem egyszer zsidókkal való összeházasodással segítettek magukon. A megkopott, ősi címet az így szerzett zsidó arannyal próbálták újra kifényesíteni. Ezek az esetek most már megszokottakká, mindennapiakká váltak. Az amúgy is igen vegyes vérségi összetételű arisztokráciának már néhány évtized alatt oly nagyarányú zsidó vérfertőzésben volt része, hogy ma már a zsidómentés főúri családok valóban könnyen összeszámolhatók. Sajnos, pontos és teljes adatgyűjtés az arisztokrata zsidó vérkeveredésről ezidő szerint még nem áll rendelkezésünkre. Az alábbi névsort Ajtay László dr. röpiratából vettük át.

Bárók házassága zsidókkal: Bánffy-Atzél (Augenfeld).

Grófok házassága zsidókkal: Belhlcn-Atzcl, lizstcrházy-Fclber, Fcstctich-Singcr, üyürky-Solymossy, Kcglcvich-Kohner, Mikcs-Mosncr, Pallavicini-Solymossy, Pallavicini-I lcrzog, Pálfly-Orosdy (Bac), Pongrácz-Wicscr, Ráday-Kuhn, Széclienyi-Banicli, Széchenyi-Bercira, Vay-Solymossy, Zichy-Steinield, Zichy-Lcvclcki (Lichlblau).

A Semi-Gotha utolsó, 1912—1914 évi köteleiből vett adatokkal egészítjük ki az előbbi névsort. Házasságkötések zsidók és arisztokraták között: gróf Szapáry István-Aczél Konstan/a, gróf Szapáry Albert-Aczél Gabriella, gróf Batthyányi István-tornyai Schlossberger Ilona, herceg Batthyányi Edmuidd-Henricctc üümpcl majd Amalia Holzmann. Döry János-Flora Kondelka, Fehérváry Géza báró-Biedermann Sára, gróf Csáky Tivadar-Mathilda Kaan v. Albeszt, Csáky Mária grófnő-báró Harkányi András, Csáky Karola grófnő-Mutle v. Lövcnkrcuz, gróf Eszterházy Károly-Wilhelmine Kaan. Döry Miklós-Daisy Kaan, gróf Nemes Vince-Wodianer Gabriella, Erdödy Tamás gróf-Rast Teréz, gróf Fcsletich Ferenc-Wetzlar Katalin, gróf Forgách AntaKilaser Florentin, született Edezer, gróf Haller Ferenc-Baruch Elisc, gróf Hoyos György-Whitecad Alice, Ordody-Ehrenield, gróf NyáryTamás-AlbrcchtHermine, gróf Pécliy Zsigmond-Wodianer Angela, báró Perényi Bertalan-Weiss Hermina, báró Podmanicky Zsuzsánna-báró Harkányi Frigyes, báró Prónay Kclemcii-Baclmcr Alice, báró Villant Károly-Ilerz Matild.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a Semi-Gothának ez az utolsó kötete 1914-ben íródott, azóta majd egy negyed század telt el, ha erről az időszakról is állnának rendelkezésünkre adatok, úgy ez a

névjegyzék legalább mégegyszer ilyen terjedelmes lenne Azt is vegyük figyelembe, hogy a felsorolt vegyes házasságokból származó utódok legtöbbje arisztokrátával házasodott össze és így tovább terjesztette a zsidó vért. Arisztokráciánknak van egy egészen zsidó rétege, van egy zsidó vérbűtéstől fertőzött és végül egy zsidókkal rokonságban levő csoportja. Hogy az elzsidósodás milyen hatással van arisztokráciánkra, azt e helyen nem akarjuk boncolgatni, csak felhívjuk a figyelmet az osztályhanyatlás általánosan ismert és sokat vitatott jelenségeire. Az osztálygőg, az ösztönös elkülönülés, amely annyira jellemző arisztokráciánkra, a gazdag zsidókkal szemben csodálatosképp egészen felengedett. A zsidóság erejét az arisztokráciával való vérségi kapcsolatok természetesen megsokszorozzák. Másrészt, az arisztokrácia közéleti súlya még a mostaninál is jóval kevesebb lenne, ha nem élvezhetné a zsidó plutokrácia bizalmát, barátságát és támogatását (lásd a nagyvállalatok igazgatóságait!)

A felső tízezer egyharmada zsidó (plutokrácia), a második harmada vérségi rokonságban van a zsidósággal (arisztokrácia), végül az utolsó harmada zsidóbarát, mert a zsidóktól függ és zsidóknak van lekötelve (szellemi arisztokrácia).

A zsidókérdés végleges megoldásának egyik legfontosabb előfeltétele egy új, önérzetes, fajtudatos, zsidómentes, vezetésre hivatott magyar közép- és felsőosztály kialakulása.

* *

*

A magyarországi zsidóság társadalomrajzára vonatkozó vizsgálódásainkat befejezve, megfigyeléseink eredményét legegyszerűbben a következő néhány összehasonlító arányszámmal fejezhetjük ki:

	proletáriátus	kispolgárság	középosztály	
zsidóság	25%	40%	28%	93%
magyarság	46%	40%	7%	93%

Ezek a számok mutatják, — csak megközelítőleg — hogy a zsidóság társadalmi tagozódása a magyarságéval szembeállítva, mennyivel jobb, előnyösebb. Ez a helyzet a magyarság számára megálázó és tűrhetetlen, a zsidóság számára pedig veszedelmes és ezért tarthatatlan. A magyarság és zsidóság társadalmi tagozódásában mutatkozó nagy különbséget halaszthatatlanul ki kell egyenlíteni, még mielőtt a ma még lappangó, de könnyen kirobbanó tömegek nem igyekeznek egyensúlyt teremteni.

Zsidók a megszállott területeken,

A trianoni békediktátum által szerte darabolt történelmi Magyarország elszakított részeinek magyarságát úgy érte az impériumváltozás, mintha a mennybolt szakadt volna rá! Egyszerre hontalanná, üldözötté lett az ősi földön, megvetetté, megtűrtté saját hazájában. Egy borzalmas sorsforduló idegölő szenvedéseit, gyötrő megpróbáltatásait kellett átélnie. Ezekben az idegbénító válságos órákban lett volna legjobban szüksége a magyarságnak megértő sorstársakra, akik megosszák vele a gondokat és a keserűséget, vele együtt vállalják az üldöztetést és megaláztatást, akik segítő, támogató kézzel nyúlnak felé! Ilyen barátokat azonban hiába keresett, sehol sem voltak.

Most derült csak ki valójában, hogy a zsidók asszimilálódásának elmélete, — amelyet liberális államférfiaink annyi változtatban és tetszetős, hízogó szólamok kíséretében duruzsoltak a hiszékeny, jámbor, magyar társadalom fülébe — egy mesterkélt, hazug jelszó, egy szép szivárványszínű buborék, amelyik az első széllovasra szétpattan, semmivé válik. Pedig a megszállás alá került területek magyarsága, joggal várhatta a zsidóság mellé állását, hisz jobban kitüntette bizalmával, mint bárki mást, a legteljesebb jogegyenlőséget és szabad érvényesülést biztosított neki és megengette, hogy monopolizálja az ország gazdasági életének vezetését.

Milyen nagy volt a magyarság csodálkozása és csalódása, amikor kiderült, hogy a zsidóság már a legelső megpróbáltatások idején cserbenhagyta őt és egészen külön utakra lépve igyekezett saját bőrét menteni és a saját boldogulását biztosítani. A zsidóság minden háláról megfeledkezve, megtagadta a magyarsággal való sorsközösség vállalását. Eleinte — amíg valamelyest a helyzet meg nem szilárdult — habozott a zsidóság, utóbb azonban számotvetve a változott viszonyokkal, lelkismeretfurdalás nélkül hátat fordított a magyarságnak. A megszállott területek szorongatott magyarságának helyzetét a zsidóság magatartása még jobban súlyosbította. Az impériumváltozás után ugyanis nem csak a közszolgálatból kellett távoznia és nem csak a földjét vették el földreform címén, hanem a zsidóság pálfordulása következtében azt is tudomásul kellett vennie, hogy a magángazdasági életben sincs számára megélhetési, elhelyezkedési lehetőség, onnét is ki van rekesztve. (Gyáripár, kereskedelem, pénzület stb.) Az elszakított országrészek

gazdasági élete éppen úgy zsidó befolyás, zsidó uralom alatt állott, mint ma Csonka-Magyarorszáé. A zsidóság viszont az aránylag könnyűszerrel átmentett pozícióit körömszakadtáig védelmezte mindenféle idegennel (ez esetben a magyarsággal) szemben. Arról természetesen szó sem lehetett, hogy a zsidóság támogassa a sorsilődözött, kifosztott magyarság politikai mozgalmait, szociális vagy gazdasági szervezkedését és kultúrtörekvéseit.

A vagyonosabb, az előkelő zsidók, a héber társadalmi egyházi élet vezetői voltak az elsők, akik behódoltak az új uraknak. A zsidó értelmiség nagyobbik, értékesebb része a nacionalista-cionista mozgalmak táborába sorakozott fel. Az értelmiség egy másik csoportja — írók, újságírók — felszaporodva a proletáruralom bukása után Magyarországról kiszökött intellektuellekkel a megszállók zsoldjába szegődött, minden lelkiismeretfurdalás vagy szégyenérzet nélkül, gyűlölettől fűtött aljas, hitvány rágalomhadjáratot indítottak egykori hazájuk ellen. A zsidó pénzemberek, a profit mindenelőtt jelszó hangoztatásával minden kapcsolatot megszakítottak a magyarsággal. Ma már legfeljebb csak a zsidó kispolgárság bizonyos csoportjaiban él elhalványulva a régi magyar uralom emléke.

* *

*

Az 1910. évi utolsó nagy-magyarországi népszámlálás adatait véve alapul, a trianoni békediktátum következtében idegen uralom alá került a régi Magyarország lakosságának 58.4%-a. (Horvát-Szlavonország nélkül.) A 911.000 főnyi összzsidóságból 440.000, tehát 48.3% jutott a megszállott területekre. A két arányszám közötti eltérést a budapesti zsidóság hatalmas tömegei magyarázzák meg.

Lássuk most részletesebben a megszállott területekre vonatkozó adatokat:

Terület	Az egész ország népességéből hány %	A zsidók száma (absz. sz.)	Az egész ország zsidóságából hány %	A zsidók % száma az egyes területek össznépességében
Cseh megszállás	19.5	232.000	25.5	6.5
Oláh "	28.7	178.000	19.5	3.5
Szerb "	8.3	23.000	2.6	1.6
Osztrák "	1.6	5.000	0.5	1.7
Fiume "	0.3	2.000	0.2	3.4
Az összes megszállott területek	58.4	440.000	48.3	4.1
Csonka-Magyarország	41.6	471.000	51.7	6.2
Magyarország összesen	100	911.000	100	5.0

Az elszakított országrészek közül legtöbb a zsidó úgy abszolút számban, mint %-ban (6.5) a Felvidéken. A zsidók felvidéki arányszáma még a csonka-magyarországit is felülmúlja némileg. A legzsidómentesebb Dél-Magyarország, ahol 8.3%-át találjuk az egész ország népességének, a zsidóknak csak 26%-át. Ezzel szemben a Felvidéken az egész ország lakosságának egy ötödét (19.5%), a zsidóságnak egy negyedét találjuk (25.5%)

A Felvidék.

A frontváltoztatás, amelyet a zsidóság a megszállás után végrehajtott, a legélesebb, a legmegdöbbentőbb formában a Felvidéken jelentkezett. Ennek a frontváltoztatásnak az egész felvidéki zsidónépközösséget átfogó körvonalai a leghatározottabb formában bontakoznak ki előttünk, ha egybevetjük az 1910-es népszámlálásnak a felvidéki zsidóságra vonatkozó adatait a csehek által 1921-ben lefolytatott összeírás adataival. (Meg kell jegyeznünk, hogy míg a magyar népszámlálási összeíró iverk az anyanyelvre és a vallásra vonatkozóan tartalmaznak kérdő pontokat, a csehek a nemzetiség és a vallás iránt kérdezősködnek. A nemzetiségek sorába felvették a zsidókat is. A zsidók tehát a magyar uralom alatt magyar, német, tót, ruthén stb. anyanyelvűnek és zsidó felekezetűnek, a cseh megszállás után magyar, német, cseh, tót, ruthén, valamint: *sidó* nemzetiségűnek és ugyancsak zsidó felekezetűnek vallhatták magukat. Ha magyar nemzetiségűnek vallották magukat, ez kétségtől áldozatot és kockázatot jelentett, mivel a csehek minden törekvése arra irányult, hogy a magyarság arányszámát minden eszközzel csökkenték.)

Nézzük már most, hogy is fejt a zsidóságnak a magyarsághoz való hűsége a számok világában. Előbb közölt táblázatunkból már kitűnt, hogy a Felvidéken volt zsidó

1910-ben	232.000	1921-ben	229.259
ebből		ebből	
magyar anyanyelvű	107.314	magyar nemzetiségű	28.827
cseh és tót „	7.034	cseh és tót „	32.734
német „	112.395	német „	9.291
		zsidó „	115.147

Míg 1910-ben a felvidéki zsidóság 45%-a magyarnak vallotta magát, a megszállás után már csak 12%-ának volt bátorsága ezt megtenni. A magyar anyanyelvű zsidóságnak 70%-a máról-holnapra elfeledkezett anyanyelvéről, elfeledkezett a magyarságáról. Ezt a pillanatot kellett volna megérnie Eötvösnek, Trefortnak, Jókainak, Tisza Kálmánnak és a zsidó asszimiláció többi buzgó apostolának, akik nem győzték eleget hangoztatni, hogy még egy emberöltő és nem lesz zsidó Magyarországon. Hová is lett a 80.000 „magyar“ zsidó? Adataink erre is felelnek. Eltűnt a 26000-rel megnövekedett cseh-tót nemzetiségű zsidók és a 155.000 főnyi csak „zsidó“ nemzetiségűek hatalmas tömegében. (Hasonló jelenségeket tapasztalhatunk a felvidéki „német“ zsidókkal kapcsolatban.) A cseh statisztika a Felvidéket két részre osztja: Tótföldre és Ruténföldre, módunkban van tehát a „magyar“ zsidóság elmagyartalanodását e két országrész szerint is megvizsgálni:

		az ország zsidóság hány %-a?
<i>Tótföld</i>		
1910. magyar anyanyelvű zsidók		54,5
1921. „ nemzetiségű „		16,6
<i>Ruténföld</i>		
1910. magyar anyanyelvű zsidók		33,—
1921. „ nemzetiségű „		7,—

A felvidéki zsidóság valójában két egymástól jól elhatárolható csoportra oszlik. A nyugati, a tótföldi (szlovenszkói) zsidóság túlnyomóan városlakó, kispolgár, kereskedő és középosztálybeli (orvos, ügyvéd, tisztviselő). Amilyen gyorsan assimilálódtak annakidején „magyarrá“, most ugyanolyan gyorsan alakultak át csehekké. A hatalmon levő cseh politikai pártokban igyekeztek szerephez jutni. A marxista pártokban (kommunisták, szociáldemokraták) ők vették kézbe a vezetést és csak egy egészen jelentéktelen töredék helyezkedett el a magyar nemzeti párt keretében. A keleti, ruténföldi (rusinszkói) zsidóság nagy tömegei azonban az önálló, zsidó népi politika mellett foglaltak állást. A Ruténföldön sorra alakultak meg a cionista, nacionalista, politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális szervezetek. A széttagolódás következtében nem érthettek el olyan eredményt, mint amelyet tömegeik és a rendelkezésre álló anyagi eszközök alapján joggal reméltek. A különböző zsidó pártok és szervezetek egymással is elkeseredett harcot folytattak (Zsidó Párt, Egységes Zsidó Párt, Gazdasági Zsidó Párt, Konzervatív Zsidó Párt stb.). 1921-ben a zsidó pártok több, mint 70.000 szavazatot kaptak. Újabban a tótföldi zsidóság zöme a kommunista pártban igyekszik a külön zsidó népi érdekeket és célokat egységesen és az eddiginél eredményesebben munkálni.

* *

*

A Ruténföldön — Bartha Miklós hírhedt Kazár földjén — 15% (?) a zsidó. Egész Európának legelzsidósodottabb földdarabja ez a szerencsétlen vidék. Mostohán bánt vele a természet s ráadásul még a rövidlátó liberális kormányzat rászabadította a galíciai, keleti zsidóság sötét, szennyes áradatát. Ez a ravasz, fufangos, fanatikus, lelketlen, barbár keleti horda már évtizedekkel előbb leírhatatlan nyomorba taszította a jobb sorsra érdemes rutén népet. Városokat és falvakat egyaránt elárasztották a zsidók. A statisztika szerint itt a zsidók 38%-a kereskedő. A valóságban azonban valamennyiük élethivatása az adás-vevés. Tíz kézen is keresztülmegy minden, míg eljuthat rendeltetési helyére. Utolsó csepp verejtékét is kisajtolják a tehetetlen rutén parasztnak, aki örökké egész életén át adósa, rabszolgája a zsidónak. Szerfelett szaporák lévén, a régen beállott túltelítettség miatt állandó az elvándorlás, ez azonban alig észrevehető. A zsidó életnek ebből a buja tenyészetéből nőnek ki a különféle misztikus, fanatikus szekták. A túlfűtött légkörben gyakran kirobbannak a belső ellentétek (hitközségi villongások!) Az a körülmény, hogy 1921-ben a Ruténföldön a 93023 zsidó közül 79722 zsidó nemzetiségűnek vallotta magát, mutatja, hogy a nemzeti öntudat mélyen ott gyökerezik a zsidó nép lelkében.

* *

*

A cseh zsoldban álló liberális, radikális magyar nyelvű újságok, folyóiratok szerkesztői, írói jórészt zsidók. [Déli Hírlap (Pozsony), szerkesztő Kalász Kellner József, kiadó Elszász Sándor, Esti Újság kiadó Herezeg Gábor. A Ma, Magyar Figyelő stb.]

Vezető szerepet visznek a zsidók a prágai kormány anyagi támogatásával alakult és a felvidéki magyarság világnézeti megtévesztésére törekvő Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaságnál is.

Végül annak megvilágítására, hogy már a világháború kitörése előtt (1910) milyen szerepük volt a zsidóknak a Felvidék gazdasági életében, ide iktatunk néhány számot:

Törvényhatóság	A zsidók száma %ban	Nagy- és középbirtokok	Gazd. munkás	Önálló iparos	Önálló kereskeplő	Ügyvéd	Orvos
Nyitra vármegye	5	30,2	0,0	15,0	65,4	59,1	54,1
Trencsén "	3,5	40,7	0,0	17,0	46,5	67,9	62,5
Sáros "	7,1	27,8	0,2	20,2	81,1	60,0	54,4
Bereg "	14,2	15,6	2,7	40,5	93,9	67,6	66,7
Ung "	10,9	28,5	0,4	28,1	88,5	60,7	67,5
Máramaros	18,4	45,8	5,2	53,9	97,2	46,0	37,8
Kassa	15,2	31,8	1,7	21,1	64,2	51,0	63,3

helyzete látszólag sokkal kedvezőbb, mint a Felvidéké. Az oláh megszállás alá került területen 1910-ben csak 178.000 zsidó volt. Magyarország egész lakosságának 28,7%-a, az összzsidóságnak csak 19,5%-a került oláh uralom alá. Erdélyt jóideig elkerülte úgy az első nyugat felől jövő, mint a későbbi északkeleti zsidó bevándorlás, ugyanezt nem mondhatjuk el a Királyhágón innen eső oláh megszállás alá került területekre (Bihar, Szilágy, Szatmár vármegyék). A zsidóság erdélyi bevándorlására csak akkor került sor, amikor az ország északi és középső részei, valamint a főváros is telítődtek Erdélyben már csak azért sem érezhette magát egészen jól a zsidóság, mert az általa favorizált életpályákon ott találta az örményeket és szászokat, akik nem egykönnyen engedték át neki a terepet. De nem volt kedvező számára a talaj a szívós, életerős, leleményes csángó és székely magyarság körében sem. Az oláhok pedig ösztönös ellenszccvel fordultak szembe a zsidósággal. Csak a városokban telepedtek tehát le. A terménykereskedelem, szeszgyártás, hitel és banküzlet, a fakitermelés és a fakereskedelem terén lassan mégis vezető szerephez jutottak. Szemlátomást növekedett arányszámuk már a világháború előtt az értelmiségi szabadpályákon (orvos, ügyvéd, újságíró stb.).

Az oláh megszállás után Erdélyben is nagyjából ugyanaz a változás állott be a zsidóság magatartásában, mint a Felvidéken. Az oláhok is ugyanolyan okokból, mint a csehek, külön nemzeti kisebbségnek nyilvánították a zsidókat, akik nagy tömegekben

csatlakoztak is a sokféle zsidó nacionalista-cionista politikai, társadalmi és kulturális alakulatokhoz. Nem egy zsidóból türelmetlen sovinstá oláh lett. Az impériumváltozással Erdélyben minden képezetet felülmúló mértékben felburjánzott a panama és a korrupció, ez a légkör különösképen kedvezett a zsidók érvényesülésének. Bukovinából és Moldvából a megszállás után új zsidó települők is érkeztek Erdélybe.

A zsidóság gondolkozására igen jellemzők azok a válaszok, amelyeket a Zsidó Nemzeti Szövetség vezetői adtak az erdélyi Magyar Párt meghívására.

Fischer Tivadar díszelnök: A zsidóságnak, még a magyar nyelvű zsidóságnak is olyan különös érdekei vannak, amelyeket a Magyar Párt keretében nem lehet megvalósítani. A helyzet az, hogy éppen azért a romániai zsidóságnak külön politikai pártba kell tömörülnie, amely párt-szervezet neki, mint etnikai kisebbségnek éppen olyan instrumentuma kell hogy legyen, mint a magyar kisebbségnek a Magyar Párt.

Fischer József ügyvezető elnök; „Az utolsó öt esztendőben keresztül gázolt a történelem az assimilációs politikai mentalitáson. Az Erdélyben élő zsidóság meg nem cáfolható tényekkel demonstrálta, hogy visszatért a maga népiségéhez. Nem vallja magát sem magyarnak, sem románnak, csak zsidónak ...“

* *

*

A háború előtti Erdély életében a zsidók által betöltött szerepet a következő 1910-es adataink világítják meg.

Törvényhatóság	A zsidók száma "u-ban	Nagy- és középbirtokok	Nepazánosok	Önálló iparosok	Önálló kereskedők	Orvos	Ügyvéd
Bihar vm.	30	68	0.1	11.4	67.8	43.2	34.2
Nagyvárad	23.6	27.3	0.4	31.1	70.4	77.4	48.3
Szatmár vm.	6.1	22.0	0.6	19.2	76.9	13.1	34.7
Szatmár-Németi	20.6	29.4	0.2	22.6	71.0	50.0	41.8
Szilágy vm.	4.3	24.4	0.2	18.0	74.2	40.7	23.9
Beszterce-Naszód vm.	5.7	5.6	0.3	23.4	76.8	6.9	24.1
Kolozs vm.	2.1	11.3	0.1	11.9	64.4	21.7	—
Kolozsvár	11.6	4.9	0.3	16.9	46.3	32.2	24.7
Szolnok-Doboka vm.	5.1	20.0	0.5	28.8	70.8	25.9	20.4
Csik vm.	1.6	—	—	3.2	27.8	12.5	—

A kereskedelem terén a zsidók máig is megtartották vezető szerepüket. Sőt egyik-másik üzletágban, így a fakitermelés és értékesítés terén szinte monopol helyzetre tettek szert. A régebbi és a megszállás után létesült nagyüzemeknek legtöbbször zsidó érdekeltségek tulajdonát képezi. Nagyváradon és Máramarosszigeten kívül Szatmár-Németi, Kolozsvár, Arad mutatják leginkább az elzsidósodottság tüneteit.

* * *

*

Az erdélyi magyarság mai élet-halál harcában érezhetően héuilölag hat az a körülmény, hogy szellemi életében a zsidóság túlságosan is szóhoz jutott. Az erdélyi magyarnyelvű sajtóra gondolunk mindenekelőtt. A várad, kolozsvári, aradi lapok szerkesztőségeiben már a háború előtt is szép számmal voltak zsidók. A megszállás után Erdély kétmilliónyi magyarsága el volt zárva a budapesti nagy napilapoktól, amelyeknek hivatását most az ottani helyi lapoknak kellett átvenniük. A zsidók nyomban felismerték, hogy a magyar újságkiadás jó üzlet lehet. Sorra megszerezték a régi lapokat, vagy újakat indítottak. A szerkesztőségekbe persze elsősorban zsidókat ültetlek, vagy olyan magyarokat, akik hajlandóknak mutatkoztak a liberális szabadkőműves, marxista eszmék terjesztését tollúkkal szolgálni. A proletárdiktatúra elmenekült zsidó intellektuel söpredékéből is jó néhányat! kaptak helyet a redakciókban. Esztendők kitaró munkájával sikerült is ennek az erdélyi magyar nyelvű zsidó sajtónak olvasóit világnézetileg egészen megtéveszteni, az európai problémák és a nagy európai nacionalista mozgalmak megítélése tekintetében egészen félrevezetni. Zsidó irányítás alatt álló erdélyi magyar nyelvű lapok: A Világ (Kolozsvár), Az Újság (Nagyszalonta), Aradi Közlöny, Brassói Lapok (a legnagyobb erdélyi magyarnyelvű napilap, most tiltották be, a Grilniöld család tulajdona), Nép Újság (Brassó, betiltva), Erdélyi Elet (szerk.: Gellert Ödön), Friss Újság (Nagyvárad, szerk.: Pásztor Ede), Nagykároly és Vidéke (Gál Samu), Nagyvárad, Napló (Fehér Dezső), Reggel (Arad, Erdős György), Szabadság (Nagyvárad, Marót Sándor), Szalontai Lapok (Székely Ármin), Szamosmte (Dés, Danziger László), stb.

Délvidék.

A legkevesebb zsidót ebben az országrészben találjuk. 1910-ben összes számuk csak 23.000. Egész Magyarország zsidóságának csak 2.b»/o-a jutott erre a területre. Az új S. H. S. állam — különben Európa legzsidómentesebb országai közé tartozik — összzsidóságának mintegy 30o/-a jut a régi Magyarország területére. Úgy látszik a Bácskában és a Bánságban, sváb és szerb környezetben nem érezték jól magukat a zsidók. Jóformán kizárólag csak a városokban települtek meg (Szabadka, Zombor, Újvidék stb.) mint kereskedők és szabadfoglalkozásúak. A megszállás után nagyobb részük a szerbek felé tájékozódott. A magyarsággal elsősorban azok tartották Fenn kapcsolataikat, akiknél az élethivatás ezt megkövetelte (újságírók stb.) Az egyetlen magyar napilap a Bácsmegeyi Napló szerkesztője Fenyves Ferenc, zsidó.

A zsidóság szerepe Magyarországon gazdasági életében.

A magyarországi zsidókérdésnek, kétségkívül egyik legsúlyosabb részletproblémája az a roppant túlsúly, az a nyomasztó fölény, amellyel a zsidóság rendelkezik az ország gazdasági életében. Zsidó oldalról is számosan beismerik, hogy a zsidóság szociális rétegződésc — nemcsak nálunk, majdnem mindenütt — veszedelmesen egészségtelen. Kétségtelen tény, hogy bizonyos életpályákat a zsidók a túlsúfoltságig telítenek, annyira, hogy ott már saját maguk megélhetését is módfelett megnehezítik — más élethivatásoktól viszont — noha azoktól senki sem tartja távol őket — következetesen irtóznak. Az árúközvetítés, a pénzüzet, az ipari vállalkozás, a különféle szabadfoglalkozások az igazi zsidó élethivatások.

De tévedjenek bármilyen életpályára a zsidók, mindenütt és mindenben érvényesül spekulatív szellemük. Foglalkozásukat nem érzik élethivatásnak, csak üzletszerzési lehetőségnek. Az üzletkeresés vad hajszájában sokszor kerülnek összeütközésbe a jogrenddel, innét az intellektuális bűncselekmények nagy száma a zsidók között. Sajnos ezeket a merkantil büntetteket törvényeink igen enyhén bírálják el — miután büntetőtörvénykönyvünk, kereskedelmi- és váltójogunk kodifikátorai zsidók voltak.

A köztudatban meggyökeresedett az a felfogás, hogy a zsidókra szükségünk van, nem nélkülözhetjük őket a modern gazdasági élet magasabb megszervezésében, amihez csakis ők értenek. Ezt a gondolatot, ezt a meggyőződést zsidók szuggerálták bele közvéleményünkbe. Nem árt megjegyeznünk, hogy a múlt század eleji nagy magyar fellendülés közgazdasági eszméi és alkotásai kivétel nélkül magyar szellem < termékei. A zsidók csak a múlt század hatvanas éveitől kezdve nyomulnak az első vonalba.

Különben ezekben az évtizedekben a korai kapitalizmus fejlődésének új korszakába lépett Európaszerte. Eddig egyes államok határain belül szerveződött meg, most az országhatárokat átlépve, megkezdődik a nemzetközi világkapitalizmus kifejlődése. Ezt az átalakulást a zsidóság már mindenütt felkészülve várta. A szét-

szórtsága nyomán kialakult nemzetközi érdekhálózata segítségével most került döntő fölénybe. A nemzetközi kapitalizmus világhálózatába mi is — más országok is — csak a zsidóság közreműködésével kapcsolódhattunk be. Csakhogy Nyugat-Európában már korábban virágkorát élte a nemzeti kapitalizmus — nem szólva most antiszociális kinövéseiről — és így a zsidóság nem tudott monopol helyzetet biztosítani magának. Nálunk azonban a nemzeti kapitalizmus még erőtlen gyenge kis palánta volt, amelyet a zsidóság könnyű szerrel letiport. Modern gazdasági életünk egészen zsidó jellegűvé lett és az is maradt. Ma pedig még inkább az, mint valaha.

* *
*

Zsidó liberális oldalról nem egyszer halljuk, hogy csak hálát és elismerést érdemel a zsidóság a magyar gazdasági élet korszerű megszervezéséért. Bennünket magyarokat nem szoktak hálátlannak mondani. A zsidóságot is túlságosan bőkezűen jutalmaztuk szolgálataiért.

Elsősorban is a zsidóság nem a magyarság, hanem a saját számára és a saját javára fejtette ki „közhasznú“ gazdasági tevékenységét.

Másrészt egészen bizonyos, hogy a zsidóság távollétében mi is felépítettük volna a modern magyar gazdasági életet, de a mostaninál szociálisabb, népibb és magyarabb szellemben. Ma az önző, lelketlen, kapzsi zsidó üzér szellem uralja egész gazdasági rendünket, amelyben a munka, a szorgalom, a tudás és a tehetség szabad kiszípolozás tárgya.

A mezőgazdaság.

A mezőgazdálkodás, mint élethivatás meglehetősen távol áll a zsidóságtól. Nyugtalan, mozgékony természetük idegenkedik a földhöz kötöttségtől. Nem érzik, nem is érezhetik azt a szent misztikus vonzóerőt, amely a röghöz láncolja azokat, akiket vérségi kapcsolatok is a hazai földhöz kötnék. Voltak nálunk is — különösen pedig Lengyel- és Oroszországban — régebben és napjainkban is kísérletek a zsidók letelepítésére, az eredmény azonban igen csekély volt. Hiányoztak a sikernek mélyebb lelki előfeltételei. Ha foglalkozik is mezőgazdasággal a zsidó, csak az üzleti vonatkozások érdeklik. A zsidókban mit se találunk abból a földszerectből, azokból az álmokból és vágyakból, amelyek parasztságunk és birtokosaink lelkét kitöltik. A zsidók idegenkedését a földtől, sokáig, az évszázadokon keresztül fennállott földbirtokszerzési tilalommal magyarázták. A múlt század harmincas éveinek reformországgyűlése abban a reményben függesztette fel ezt a tilalmat, hogy a zsidók nagy tömegekben térnek majd át a mezőgazdálkodásra. A remények azonban nem váltak valóra. Később, amikor a zsidóság egyenjogúsításának kérdése szóba került, többen

szóvá is tették a zsidók húzódozását a földműveléstől. Mit is tördött akkor a zsidóság a földdel, amikor más, sokkal könnyebi természetű és szellemiségéhez sokkal közelebb álló munkakörben is zavartalanul érvényesülhetett. Csak egy-két évtized múlva, amikor az árúközvetítés és ipari vállalkozás terén a túlméretezettség jelei mutatkoztak, csak akkor fordult a zsidó üzleti szimat a föld, helyesebben a földbirtok leié. A kilencszáz évek elején már rohamosan növekedett a zsidók száma úgy a nagybirtokosok, mint a nagybérlők között. A magyarságot fenyegető új veszedelmet csak kevesen ismerték fel, még kevesebben merték szóvá is tenni. Szegény Miklóssy István, ez a bátor hangú — mindenkitől elfeledett — publicista lélekbemarkoló szavakkal követeli a földbirtok zsidó kézre jutásának megakadályozását.

„Keresztény magyar népünk gazdasági romlása“ című könyvében ezeket írja:

„Mint magyar ember fájó szívvel látom, hogy keresztény magyar népünk vagyona, földje egy olyan népeiém sajátjává lesz, amely népelem faji sajátosságainál fogva mindent pénzérték szerint ítél meg, amelyben nincsen vagy alig van idealizmus, amely nagyrészt idegenből vándorolt be, amely a magyar vérrel áztatott földet egyszerű árunak tartja, amelynek múltját megérteni nem tudja, de amelynek régebbi múltjához alig is fűzik történelmi szálak.“

A Gazdacímtár és saját adatgyűjtései alapján Miklóssy közvetlenül a világháború kitörése előtt kimutatta, hogy a 100 holdon felüli földbirtokból, amely 17.565,152 holdat tesz ki, az 5¹/_n-uyi zsidóság nem kevesebb, mint 4.831,477 hold felett rendelkezik, ami 27.5%-nak felel meg. Ez a zsidó földbirtok a következőképp oszlik meg:

zsidó földbirtokosoké	2.116,279 hold	12 %
„ bérlőké	2.715,198 „	15 ⁵ / ₀ %
	<u>4.831,477 hold</u>	27 ⁵ / ₀ %

Vármegyéről-vármegyére haladva részletesen kimutatja azt is Miklóssy, hogy a majdnem három millió holdnyi zsidó földbirtokból mennyi a főúri és főpapi-birtok.

arisztokrata, főpapi, városi, alapítványi birtokok zsidó bérlők kezén	1.925,807 h.
más magánosok birtokai zsidó bérlők kezén	789.391 „
	<u>2.715,198 h.</u>

Adatainak tanúsága alapján Miklóssy arra kéri az arisztokráciát és a főpapságot, hogy mentsek meg a lejtőre jutott magyar népet, siessenek segítségére, adják birtokaikat a magyar parasztnak vagy bérlőszövetkezeteinek bérbe, mert ha a mostani úton haladunk tovább, elkerülhetetlen lesz az összeomlás. írásának legmegrendítőbb az a szakasza, ahol azt bizonyítja, hogy éppen onnét a legnagyobb a kivándorlás, amelyik vármegyékben legnagyobb a zsidók része-

sedése a földbirtokból. Nemzeti öngyilkosság, amit csinálunk, hirdette Miklóssy egy évvel a világháború kitörése előtt. Maga se hitte talán, hogy a katasztrófa oly hamar be is következik majd.

**

*

Miklóssy adatainak megbízhatóságára vall, hogy Kovács Alajos: A zsidóság térfoglalása Magyarországon című munkájának a földbirtokkal foglalkozó fejezete körülbelül hasonló eredményre jut. 1916-ban a 100 holdon felüli szabadforgalma birtokok kiterjedése 10,833.636 hold, ebből a zsidóságé 1,583.772 hold, vagyis 14.6%. Kedvezőbb a helyzet a nemzsidókra a 100 holdon aluli birtok-kategóriában, ahol a zsidók részesedése csak 0.73, a 100 holdon felüli korlátolt forgalmú birtokból pedig 2.9%.

Kovács Alajos birtokstatisztikájának talán legjellemzőbbek azok az adatai, amelyek a zsidók háborús földbirtokszerzésére vonatkoznak

	1912-14	1914-15	1915-16	1916-17	1917-18	1918-18
				kat. hold		
A zsidók vesztesége — vagy nyeresége+	-13054	+3461	+12361	132104	+60271	+05149

Amíg a magyarság — a magyar parasztság — színe, virága sűrű rendekben hullott el a csatamezőkön, azalatt a zsidóság 100.000 holddal növelte földbirtokállományát. 1918-ban már a 100 holdon felüli szabadforgalmú földbirtokból 15.5%„, volt a zsidóság részesedése.

1910 ben az 1000 holdon felüli nagybérlők között 73.2%, a 200—1000 holdas bérlők közt 62% és a 100—200 holdas bérlők között 27.1% volt a zsidó.

Összegezve az eredményeket, a régi Nagy-Magyarországon tulajdon vagy bérlet formájában legalább 5.5 millió hold kiterjedésű földbirtokon garázdálkodtak a zsidók, vagyis az egész magyar földnek kereken 11%-án.

**

*

Mi a helyzet a mai, a Trianon utáni Magyarországon? Lássuk először, hogy a zsidóság a mezőgazdaságban, mint foglalkozási körben, mikép van érdekelve. Az 1930. évi népszámlálás idevonatkozó adatai a következő képet nyújtják (keresők és eltartottak).

Birtokos	Összesen	zsidók absz. sz.	%
1000 holdon felül	1517	120	7.9
200—1000 hold	6524	910	13.9
100—200 "	10710	613	5.7
50—100 "	37516	625	1.6
20—50 "	223162	1251	0.5
10—20 "	438914	938	0.2
5—10 "	579560	756	0.1
1—5 "	1020489	896	0.08
1 holdon alul	67541	68	0.1
birtokosok összesen	2300902	6132	0.25

<i>Bérlők</i>	összesen	zsidók absz. sz.	%
1000 kat. holdon felül	725	269	37.1
200—1000 hold	2704	879	32.5
100—200 „	2933	267	9.1
50—100 „	6125	199	3.2
20—50 „	19458	231	1.1
10—20 „	22360	115	0.5
5—10 „	24588	63	0.2
1—5 „	50153	95	0.18
1 holdon alul	2547	6	0.2
bérlők összesen	131503	2124	1.6
Részes földműves	72872	84	0.1
Teljeszert, juhászat, baromfiteny.	2485	55	2.2
Kertészet	11365	58	0.5
Gazdasági tisztviselő	11867	2227	18.7
Gazdasági cseléd	597474	871	0.14
Gazdasági munkás	1229371	1160	0.09
Kertészeti munkás	23360	114	0.47
Érdészet-vadászat			
önálló	38	1	2.7
tisztviselő	1253	27	2.1
segédszemélyzet	22802	27	0.1
Egyéb őstermelés			
önálló	1728	24	1.3
tisztviselő	103	4	3.8
segédszemélyzet	2000	12	0.6
Őstermelés összesen	4499293	12976	0.28

Ezek az adatok közelebbi megvilágításra, behatóbb értékelésre nem nagyon szorulnak. Önmagukban is eleget beszélnek. Hogy milyen idegenül áll szemben a zsidóság a földdel, kitűnik abból, hogy inig az ország nemzsidó lakosságának több mint 50%-a, a zsidóságnak alig 3% él őstermelésből (ebben benne van a 2000 gazdasági tisztviselő). E számok ismeretében valóban nem csodálkozhatunk azon, hogy a zsidóság sohasem illeszkedett bele őszintén és igazán a magyar életkeretekbe. Mindég csak előkelő idegennek érezte magát nálunk. Olyan idegennek, aki itt nélkülözhetetlen és akinek éppen ezért minden tisztelet, elismerés és előny kijár. Igen, a zsidóság ma is gyökértelenül lézeng itt nálunk, hisz legfeljebb 2—3%-ának van valamiféle kapcsolata a magyar rög-gel. Egy népkisebbség, amelyiknek 9.7%-a nem ismeri a hazai föld szent és csodálatos varázsát, nem nőtt, nem nőhetett hozzá ehhez a földhöz. Igaz, hogy a nemzsidó lakosság közel felének sincsenek közvetlen kapcsolatai a hazai rög-gel, ámde ennek a rétegnek legalább tudata alatt ott lappanganak a falú, a szülőföld emlékei, ahonnet ő vagy ősei elszármaztak.

Mindenesetre egymás mellé helyezünk néhány arányszámot, 200—1000 holdas birtokosok között 13.9% a zsidó, az 1-5 holdasok között 0.08%, az 1000 holdon felüli bérlők között 37.1 %, az 1-5 holdasok között 0.18, a gazdasági tisztviselők között 18.7% a zsidó, míg a gazdasági cselédek között 0.14%, a gazdasági

munkások között pedig 0.09%. Vájjon nem kell-e fajtája sorsán töprengő minden magyart gondolkozásra készítenie az ilyen számoknak?

**

*

Az alábbiakban a zsidók birtokviszonyaira vonatkozólag néhány összehasonlító adatot is közlünk. Előre bocsáthatjuk, hogy lényeges eltérés a korábbi (1910, 1920-as) idevonatkozó adatokkal való összehasonlítás során nem mutatkozik. A zsidók változatlanul idegenkednek a földtől és a földműveléstől. Az évekig tartó mezőgazdasági dekonjunktúra sem csábította őket a gazdálkodásra. Végül fel kell hívnunk olvasóink figyelmét arra is, hogy a zsidó nagybirtokosokra és nagybérlőkre vonatkozó adatokat csak fenntartásokkal fogadhatjuk el, miután éppen ezekben a körökben gyakori a megkeresztel kedés.

**

*

Már említettük, hogy a zsidó birtokosokra és bérlőkre vonatkozólag lényeges eltérés a régebbi és az újabb adatokban nem mutatkozik (keresők)

	nagy és középbirtokos	száz nagy és középbérlő közül zsidó	50–100 holdas kisebirtokos
1910	8.4	34.7	0.8
1920	8.7	23.3	1.5
1930	9.2	22.7	1.7

A nagy- és középbérlők számának csökkenése minden esetre öröndetes jelenség. Ámbár a zsidó nagybérlők száma még mindig négyszer nagyobb, mint a zsidók országos számaránya. Még mindig meglehetősen alacsony — bár 1910 óta kétszeresére emelkedett az 50-100 holdas zsidó kisebirtokosok arányszáma.

**

*

Behatóan foglalkozott a földbirtok és a földbirtokosok „felekezeti“ megoszlásával Sajóhelyi István, a Magyar Statisztikai Szemle 1930. évi 4. áprilisi számában megjelent „Földbirtokaink nemzetiségi és felekezeti viszonyai“ című tanulmányában. Adatai és összeállításai közül néhányat felhasználunk az alábbiakban a zsidóság és a magyar földbirtok közötti viszony még egy-két szempontból való megvilágítására.

A zsidó birtokosok számának ismerete után felvetődik az a kérdés, hogy mekkora is tulajdonképpen a zsidók kezén lévő földtulajdon kiterjedése.

	a száz holdon felüli szabad forgalmú birtok		
	összesen	a zsidóké	
1910	4794511 hold	790045 hold	16.5%
1930	4169753 „	478281 „	11.4%

Noha csökkent a zsidóság birtokállománya, mégis az országos számarány szerint öt megillető birtokterjedelemnek még mindig legalább kétszerese van kezén. (A magyarság javára módosítja a földbirtok megosztást az a körülmény, hogy a 100 holdon aluli szabadforgalom birtok kategóriában a zsidóság érdekeltsége meglehetősen csekély.)

A zsidóság részesedése az egyes földbirtok kategóriában (nagy- és középbirtok) a következő:

birtok- terjedelem	hold	összesen	hold	" zsidóké absz. sz.	%,
100—200	hold	531480		41925	8·4
200—300	"	300602		35341	11·7
300—500	"	427493		73019	17·0
500—1000	"	706713		125568	17·7
1000—2000	"	656408		113349	17·3
2000—5000	"	782454		58209	7·4
5000—10000	"	398252		27350	6·8
10000—20000	"	254434		—	—
20000—50000	"	111947		—	—
		4169753		478281	11·4

A zsidóság érdekeltsége a legnagyobb a 3—500, 500—1000 és az 1—2000 hold kiterjedésű földbirtokokban.

Sajóhelyi már fentebb említett tanulmányában a közép- és nagybirtokos zsidók számszerű megoszlásáról a következő adatokat találjuk:

A birtokosok száma	100- 200	200- 300	300- 500	500- 1000	1000- 2000	2000- 5000	5000- 10000	10000- 20000
összesen	2905	1244	1114	1010	480	260	60	19
zsidó { absz. sz.	325	144	187	178	83	19	5	—
" %	11·1	11·5	16·7	17·6	17·2	7·3	8·3	—

Hogy az áttérések miatt a zsidó birtokosokra vonatkozó statisztikai adatok mennyire nem fedik a való tényállást, nyomban kitűnik, ha figyelmesen átnézzük a nagybirtokosoknak azt a névjegyzékét, amely Zentay Dezső „Beszélő számok“ című kis statisztikai könyvecskéjében található. A 10—20.000 holdas birtokosok között a statisztika nem tud egyetlen zsidóról sem. Zentay névsorában máris ott találjuk 10725 holddal a zsidó Harkányi János bárót. Az 5—10.000 holdas birtokosok között csak 5 zsidó van nyilvántartva. A névsorban a következő nyolc zsidót találjuk (a zárójelben a birtok terjedelme): Mándy Sámuel és gyermekei (9488), tornyai Schossberger Rezső báró (5097), Weisz Manfréd báró örökösei (5695), Biedermann Rezső báró (5238), özv. Sváb Sándorné (6744), Schossberger Viktor báró (5878), Gross Jenő (5053), Biedermann Imre báró (5238). A 2 — 5000 holdas zsidó birtokosok száma Sajóhelyi statisztikájában 19, ezzel szemben Zentay jegyzékében a következő 25 zsidót számláltuk össze: Kohner Adolf báró (4635), Lichtschein Dezső és Samu (4763), okányi

Schwartz Lajos (4051), Sváb János (3835), Fried Leó (4715), Harkányi Anna br. (3539), Biedermann Ottó lovag örökösei (4439), Strausz Fái és neje (3758), Kornfeld Móric báró és neje (3434), Sváb Gyula (4079), Mándy Sámuel (2531), Harkányi József és Sándor br. örökösök (3059), tornyai Schossbergcr Lajos br. (2754), Lédércs Artur-Károly (4052), Liehtschein Dezső (3364), Mándy Géza örökösök (2452), özv. Grössncr M. Salamonná (2805), Hevessy Andor (3949), Böhm Mihály (2463), Grünfeld Sándor (2953), Kertész Márton és Társa (3493), özv. Kohner Ágostonné (3728), Leveleki Molnár Gézáné (2722), Schwarc Gyula és Ignácné (2589), özv. Halász Pétemé (2260).

Az ipar.

Miután a zsidóság már évszázadok óta városlakó népelem, mindig voltak sorai között iparosok, anélkül azonban, hogy az iparúzés iránt különösebb hajlamot vagy érdeklődést tanúsított volna. A céhek mindég idegenkedtek a zsidóktól. Nem azért, mert — zsidótörténetírók szerint — nem nézték szívesen a versenytársakat, hanem mert jól ismerték a zsidók különleges közgazdasági morálját és üzleti módszereit. A hatvanas évek kezdetén megszülettek az iparúzés terén a zsidókkal szemben még érvényben levő korlátozások. A céhrendszer utolsó nyomai is végkép eltűntek. A liberális politikai és társadalmi ideológia nemzetgazdasági felfogása, a korlátlan szabadverseny érvényesült minden vonalon. A céhrendszer kötöttségei — ha voltak is túlzásai — végeredményben védelmet nyújtottak és érvényesülést biztosítottak az egyeseknek, ezen felül pedig hathatósan szolgálták az egész fogyasztó közösség érdekeit. A szabadversenyben — amely végeredményben mindenki harcát jelentette mindenki ellen és végletekig kielezte a társadalmi ellentéteket — az önzőknek, a kapzsignak, a lelkiismeretleneknek és az emberteleneknek kellett előbb-utóbb felülkerekedniük. Ennek a világnézetnek hívei és elmélcldői előszeretettel hivatkoztak a természetből, az élők világából vett példákra. A „küzdelem a létért“ olyan természeti törvény — mondták, amelyik alól az ember sem vonhatja ki magát. Elhallgatták azonban, hogy a természetben minden élő egyforma eséllyel indul a harcba. Az emberi társadalomban azonban vannak társadalmi rétegek, kisebb-nagyobb csoportok, amelyek kedvezőbb szociális, vagyoni helyzetüknél fogva a győzelem jóval nagyobb reményével indulnak harcba. A zsidóság érvényesülésére nézve a szabadverseny világnézete rendkívüli kedvező volt. Először, mert ezek az eszmék feltűnő rokonságot mutatnak a zsidó lelkiülettel, másodsor, mert az egyedeire szétbomló nemzeti társadalomnak keretén belül továbbra is fennmaradt és változatlan erővel érvényesült a zsidók szolidaritása. Akármennyire lelkesedtek is a szabadverseny magasztos eszményeiért — ők még sem harcoltak egymás ellen, hanem egyénenként és együttesen késhegyig menő gazdasági irtóhadjáratot folytattak a nemzsidó társadalom ellen.

Az ipari forradalomnak — amely Nyugat-Európában a század elején zajlott le — hullámai hozzánk csak az 50-es, 60-as években jutottak el. Gyárak alapítására zsidók különben már előbb is kaptak esetről-esetre engedélyt. A kisipar, a kézműipar, ahol elsősorban szaktudás, rátermettség, szorgalom, hivatásszeretet kellett, egyre jobban háttérbe szorult a nagyüzemi, a gyáripari termeléssel szemben, amelyhez üzleti, spekulatív leleményességre és mindenekelőtt pénzre volt szükség. Ezekkel nálunk elsősorban a zsidóság rendelkezett. Az ipari termelés kapitalizálódása egyet jelentett Magyarországon ennek a termelési ágnak elzsidósodásával. Gyáriparunk zsidó jellegéből következett, hogy a kíméletlen profit-hajszában, az embertelen numkaskizsákmányolásban és antiszociális gondolkozásban a világnak talán minden más kapitalizmusát messze felülmúlta.

A nemzsidó önálló kis- és kézműiparosság megmaradt — aránylag még mindig nagy — tömegeinek társadalmi helyzete egyre mélyebb lett. Ennek a nagy hányadában szinmagyar társadalmi rétegnek megsegítésére a zsidóbarát és a zsidó nagytőkés érdekeltségektől függő szabadelvű rendszer semmit sem tett. Az önálló „magyar ipar“ — minden képzeletet felülmúló vám-, tarifakedvezményeket, prémiumokat erőszakol ki — jelszava a gyakorlatban jórészt a zsidó ipari kapitalizmus határtalan profitszomjának kielégítését jelenti, a nemzsidó fogyasztó tömegek millióinak rovására.

A zsidó gyáripari kapitalizmus a kezeiben felhalmozódott mérhetetlen anyagi erővel régebben is, ma talán még inkább roppant nyomást gyakorol az egész politikai közéletre. Egy új, bátor és tetterős népi és szociális magyar politikai mozgalomnak, a hatalom birtokában egyik legelsőrenűbb feladata kell, hogy legyen a zsidó ipari kapitalizmus hatalmának letörése, valamint a szociális kötelezettségek teljesítésének és a nemzeti érdekek áldozatkész szolgálatának kikényszerítése.

* *

*

A foglalkozási statisztika adatai szerint (1930) a zsidók az iparban a következőképp vannak érdekelve: (keresők és eltartottak)

	önálló iparos	ipari tisztviselő	ipari segédszemély	együtt
összesen	629.416	84.325	1.186.462	1.900.203
zsidók { absz. sz.	61.980	27.090	54.617	143.687
{ 0,0	9,9	32,1	4,6	7,5

Az összzsidóságnak (444.000) közel 33%-a az iparból él. Jellemző, hogy míg az önálló iparosok között az arányszámuk az összlakosságból rájuk jutó arányszámnak (5,1%) közel kétszerese, az ipari tisztviselőknél pedig több mint hatszorosa, addig a segédszemélyzetnél nem érik el országos arányszámukat. Az ipari segédszemélyzetre vonatkozó adat, általában kétszerese az önálló iparo-

sokénak. A zsidóknál viszont több az önálló iparos, mint a segéd-személy. Az iparból élő összes zsidók arányszáma (7.5%) nagyobb, mint az összlakosságból rájuk jutó arányszám.

**

*

Az alább következő (Csonka-Magyarországra és csak a kereső népeiségre vonatkozó) adatok alkalmat adnak a korábbi helyzettel való összehasonlításra.

	önálló iparos	száz	
		ipari tisztviselő	ipari segédszemély
		közül zsidó	
1910	15.1	48.6	8.1
1920	13.9	39.5	8.1
1930	10.9	33.3	5.6

1910-től 1930-ig úgy az önálló iparosok, mint a tisztviselők és a segédszemélyzet csoportjában körülbelül egy harmaddal csökken a zsidóság arányszáma. Ez a jelenség minden bizonnyal szorosan összefügg az összzsidóság számának az utóbbi két évtizedben bekövetkezett apadásával.

A zsidók részesedése az iparból a törvényhatósági jogú városokban 1930-ban a következőkép alakult: (keresők)

	A zsidók sz. az összlak. %-ában	száz		
		önálló iparos	ipari tisztviselő	ipari segédszemély
		közül zsidó		
Pécs	6.5	12.—	21.5	2.9
Székesfehérvár	6.—	13.—	24.—	3.5
Győr	10.8	14.6	36.5	4.—
Sopron	5.3	9.1	17.8	3.2
Baja	5.9	7.7	11.—	3.3
Hódmezővásárhely	1.9	4.—	15.—	1.7
Szeged	4.1	7.6	33.—	2.6
Budapest	20.3	29.7	44.—	11.4
Kecskemét	2.—	5.—	13.6	1.4
Miskolc	17.6	31.8	35.—	10.7
Debrecen	8.5	19.5	26.7	5.4

Az önálló zsidó iparosok tekintetében Miskolc, Budapest és Debrecen állanak a vezető helyen. Mig az ipari tisztviselők statisztikájában Budapest után Győr, majd Miskolc következnek.

**

*

Egy-két érdekes következtetést lehet levonni azokból az adatokból is, amelyek arról nyújtanak képet, hogy a zsidók akár mint önálló iparosok, akár mint a segédszemélyzet tagjai miképp vannak érdekelve a különböző iparágakban (adatok csak a keresőkre vonatkoznak).

	önálló iparos	Száz ipari segédszemély közül zsidó
Asztalos, ács, bográn	2·5	1·9
Borbély, fodrász	5·4	5—
Cipész, csizmadia	6·3	4—
Korcsmáros, vendéglős	20—	10·4
Kovács, lakatos	2·3	2·1
Kőműves	0·5	0·1
Könyv- és könyvnyomdász	53·5	13·4
Mészáros és hentes	15·2	7·2
Molnár	6·7	1·3
Pék	20·5	11—
Szabó, szűrszabó, varrónő	20·4	15·3
Szűcs	22·3	20·3
Takács, posztószövő	6·8	2·1
Egyéb iparág	14·4	5·8
Összesen	10·9	5·6

Az önálló könyvnyomdászoknak több mint fele zsidó. De zsidó minden ötödik önálló korcsmáros-vendéglős, pék, szabó és szűcs is. Ezzel szemben csak minden kétszázadik önálló kőműves zsidó. Az ipari segédszemélyzetnél pedig csak minden ezredik kőműves segéd zsidó. Minden ötödik szűcs segéd zsidó. (A legjobban fizetett iparág!) Nem nagyon tetszik a zsidóknak az asztalos, kovács, molnár és a takács mesterség. Vájjon miért?

Be kell ismernünk, hogy az eddig felsorakoztatott számok még megközelítően sem világosítanak fel arról, hogy milyen szerepe is van a zsidóságnak ipari termelésünkben. Az önálló iparosok rovatában ugyanis együtt szerepelnek az egy-két tanonccal dolgozó kisiparosok és a néhány száz munkást foglalkoztató nagyvállalkozók. Már pedig sem a zsidóság, de még inkább a magyarság szempontjából nem lehet közömbös, hogy a rovatában szereplő iparosok milyen méretű műhelyek vagy üzemek birtokosai. Tapasztalatból tudjuk, hogy kevés a zsidó a kisműhelyek tulajdonosai között, ellenben feltűnően sok a nagyvállalkozók között. Szinte azt mondhatnánk, - aligha járunk messze a valóságtól — hogy az üzem nagyságának növekedésével együtt növekedik a zsidók részesedését kifejező arányszám. — Itt most olyan adatsozatra volna tehát szükségünk, amely a vállalat nagyság (a foglalkoztatott munkaerő száma) szerint részletezné az önálló iparosok „felekezeti“ megoszlását. Sajnos ilyen adatok nem állanak rendelkezésünkre. Adatgyűjtés csak a húsznál több segédszemélyt foglalkoztató ipari vállalatokról készült. Ennek főbb eredményeit adjuk az alábbiakban. Már ezek az adatok is egészen más megvilágításba helyezik a zsidóság szerepét iparunkban, pedig ezekben a számokban a zsidó nagyvállalatok hosszú sora — mivel jogi személyek (részvénytársaság) és nem egyének tulajdonát képezik — még nem is szerepel.

A húsznál több segédszemélyt foglalkoztató bányá-kohó, ipari, kereskedelmi- és hitelvállalatok:

Törvényhatósági jogú város	száma	zsidóké	
		absz. sz.	%
Pécs	8	6	75.—
Székesfehérvár	8	5	62.5
Győr	18	9	50.—
Sopron	17	5	30.—
Baja	5	3	60.—
Hódmezővásárhely	6	3	50.—
Szeged	35	13	37.1
Debrecen	25	8	32.—
Budapest	571	331	58.—
Kecskemét	—	—	—
Miskolc	19	7	37.—
<hr/>			
Törvényhat. jogú városok összesen	740	395	53.4
Vármegyék	202	88	43.5
<hr/>			
Összesen	942	482	51.1

íme tehát a közép- és a nagyipari vállalatok tulajdonosainak *majdnem fele zsidó*, holott láttuk előbb, hogy az önálló iparos kereskedők között csak 10.9% zsidó található. Mennyire más megvilágításba helyezik a vállalatulajdonosokra vonatkozó adatok a zsidóság szerepét iparunkban?

A közel négyszáz zsidó tulajdonban levő közép- és nagyipari vállalat szakmánként a következőképp oszlik meg:

<i>Vas- és fémipar.</i>		Üzemág	Össz.	Zsidó	
Üzemág	Össz.	Zsidó			
Vas, acélszerkezet	2	1	Autogarage	1	—
Reszelő gyártás	2	—	Elektrotechnikai cikkek		
Drót gyártás	1	—	gyártása	18	7
Vascedény gyártás	1	1	Orgona és zongora készítő	1	—
Épület műlakatos	22	6	Egyéb hangszeripar	2	1
Vasbutor és pénzszekrények	2	—	Mérleggyártás	4	—
Arany- és ezüstárúk	12	10	Orvosi és egyéb műszerek	7	6
Rézbutoripar, rézművesség			összesen	76	26
stb.	15	3			
Çsillár- és lámpaárú	1	1	<i>Kő-, föld-, agyag-, asbest- és üvegipar.</i>		
Ólom- és ónáru	1	—	Cement- és gipszgyártás	1	1
Bádogipar	2	1	Kőbányászat és köfejtés	3	1
összesen	61	23	Kövek mech. megmunk.	5	1
			Tégla és tűzálló agyagárú		
<i>Gépgyártás, közlekedési eszközök</i>			gyártás	17	15
<i>gyártása stb.</i>			Köedény, porcellán, ma- jolika gyártás	3	—
Gép- és kazángyártás	25	7	Üveggyártás	4	—
Kocsigyártás	2	—	összesen	33	18
Automobilgyártás	16	5			

Üzemág	Össz.	Zsidó
<i>Fa- és contipar.</i>		
Fűrészárúgyártás	8	6
Hordógyártás	1	—
Kaptafavágó	3	—
Asztalosipar	44	16
Esztergályos	1	—
Aranyozó	7	2
Faszerszam készítés	4	—
Ciroke- és vesszőseprő	1	1
Kosárfontás	3	—
összesen	72	26

Bőr, szőr, sörté, toll stb. gyártás.

Börgyártás	21	10
Bőrdíszmű készítés	3	3
Bőröndös	2	2
Sörté, szőr, toll ipar	14	10
összesen	40	25

Fonó-, szövőipar.

Gyapjú ipar	5	4
Len- és kenderkikészítés	2	1
Len, kender, fonó, szövő ipar	9	4
Kötött, szövött árúk gyártása	24	16
Hímzeti- és csipkeárúk	1	1
Gombkötő zsinorárúk gyártása	4	3
Kelmenyomtató, kelmepestő és fehéritő ipar	8	6
összesen	53	35

Ruházati ipar.

Szabó ipar	25	14
Szűcs ipar	6	4
Fehérnemű és ágynemű készítés	9	8
Nyakkendőkészítés	1	1
Női divatárú készítés	3	3
Kéztyűgyártás	2	—
Kalapos	1	1
Cipész és csizmadia	44	36
Ruha- és folttisztítás	3	—
Mosás és vasalás	15	9
Borbély ipar	4	1
összesen	113	77

Papíros ipar

Papírosanyag és papírosgy.	1	1
Papíros árú gyártás	12	8
Celluloid árúk készítése	1	1
Könyvkötő ipar	1	—
összesen	15	10

Élelmezés és élvezeti cikkek gyártása.

Malomipar	21	9
Sütőipar	30	16
Tésztagyártás	4	3
Cukrász és cukrászsütemény készítő	9	6
Cukorka gyártás	6	3
Kakaó és csokoládégyártás	2	1
Konzervgyártás	2	2
Hentes	10	2
Béltisztító és pacalos	1	1
Szalámi gyártás	5	2
Sajt, turó, vajgyártás	4	3
Konyak, likörgyártás	3	—
Pezsgőbor gyártás	1	—
Ásványvíz kiaknázás	4	1
Szikvizgyártás	3	2
összesen	105	51

Vegyészeti ipar.

Keményítőgyártás	2	2
Enyvgyártás	5	—
Gyeriyya, szappan, illatszergyártás	4	3
Kocsik nős stb. gyártás	5	1
Aszfalt és kátrány gyártás	2	2
Egyéb vegyészeti cikkek	7	3
összesen	25	11

Építőipar.

Építészet	67	13
Közútépítés	1	—
Kőműves	3	—
Szobafestő	4	3
Gáz-, gőzfűtés berendező és szerelő	2	—
Kútásó	1	—
összesen	78	16

Sokszorosító ipar.

Nyomdaipar	18	10
------------	----	----

Szálloda, vendéglős és kávéipar stb.

Vendéglős, szállodás	66	14
Kávéházak	27	19
Fürdős	1	—
összesen	94	33
összes üzemágak	783	361

A zsidók fölénye, túlsúlya a legszembetűnőbb az arany- és ezüstárúk, az orvosi műszerek, az agyagárúk, a fűrészarúk, a sörte-ször-toll árúk gyártásában, továbbá a gyapjú, a kötő-szövő, a szűcs, fehérnemű és cipésziparban, végül a nyomda- és kávéháziparban.

Aránylag kicsiny a zsidók részesedése a vas és gép, valamint az építőipar különböző ágaiban.

* *

A közép és főleg a nagyipari vállalatok igen nagy hányada nem magánosok, hanem jogi személyek (részvénytársaságok) tulajdonát képezik. Éppen a legnagyobb — többszáz, sőt több ezer munkást foglalkoztató — ipari üzemek, amelyeknek hatalma, befolyása az ország gazdasági életére a legjobban érezhető, részvénytársasági formában vannak megszervezve. Sajnos a dolog természeténél fogva nincs és nem is lehet pontos, részletes közvetlen statisztikai anyagunk arról, hogy ezekben az egész ország sorsára, életére mintegy irányító, döntő befolyást gyakorló nagyipari vállalatokban milyen is a zsidóság érdekeltsége?

Mielőtt ehhez a nagyjelentőségű és a magyarság szempontjából életbevágóan fontos kérdéshez, legalább közvetett módszerrel hozzá nyúlunk, előbb a zsidóság ipari statisztikáját egészítjük ki még befejezésül egy-két adattal.

1930-ban a húsznál több személyt foglalkoztató bánya és kohó vállalatok összes száma 81 volt. Ennél a 81 vállalatnál alkalmazva volt:

A segédszemélyzetből			
összes segédszemély	ker. és műszaki tisztviselő	művezető és előmunkás	egyéb segéd személy
33363	1004	1568	30731
amelyből zsidó	amelyből zsidó	amelyből zsidó	amelyből zsidó
280	219	20	50
0·9%	20·6%	1·3%	0·17%

Ugyanezek az adatok a szorosán vett ipari vállalatokra nézve a következőképen alakulnak: a vállalatok összes száma 1959, ebből mint fentebb már láttuk 783 van egyéni tulajdonban, tehát a közép- és nagyipari vállalatoknak kerekén 60%-a jogi személyek, részvénytársaságok tulajdonát képezi. A közel kétezer ipari üzem alkalmazott statisztikája az alábbi képet mutatja:

A segédszemélyzetből			
összes segédszemély	ker. és műszaki tisztviselő	művezető és előmunkás	egyéb segéd személy
233864	20804	9132	194928
amelyből zsidó	amelyből zsidó	amelyből zsidó	amelyből zsidó
17942	10571	620	6751
7·7%	35·5%	6·8%	3·4%

Adatainkból kitűnik, hogy amíg minden hatszáz bányászra egy zsidó jut, ugyanakkor minden ötödik bányatisztviselő zsidó. Az iparban minden harmadik tisztviselő, de csak minden harmincadik munkás (?) zsidó.

* *

*

Most pedig kíséreljük meg annak megállapítását, hogy a részvénytársasági nagyipari vállalatoknál milyen mértékben van érdekelve a zsidóság. E célból az 1934—35. évi Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei Kompasszól (szerkeszti Kallós János) sorra veszünk — minden válogatás vagy célzatosság nélkül — az ország legnagyobb ipari üzemei közül húszat és megvizsgáljuk ezek igazgatóságának és felügyelő bizottságának összetételét.

	A tagok száma	A zsidók száma
Athenaeum irodalmi és nyomdai r. t. Igazgatósága: dr. Bárczy István, dr. Bud János, Enyedi Béni, <i>Heltai Jenő*</i> , dr. László Ernő, Miklós László, Molnár Ferenc, dr. Némethy Károly, Salusinsky Imre, dr. Salusinsky Gyula, dr. Szudy Elemér, Török Sándor, dr. Tranger József, dr. Vadnai Béla. Felügyelő bizottság: Frey Endre, Károly Ervin, Kemény Simon, Rutkay György, Seress László, Zoltán Béla.	20	14
Concordia Gőzmalom r. t. Igazgatóság: br. Hatvani Károly, br. Sztérényi József, dr. Hirsch Albert, Simon Izidor, br. Hatvany Bertalan, Kertész Artúr. Felügyelő bizottság: Fülöp Lajos, Spieler Ferenc, dr. Kenedy Ernő, Thein Zoltán.	10	8
Egyesült Izzó r. t. Igazgatóság: Weiss Fülöp, Aschner Lipót, Krassai-Krassien Miksa, dr. Bátor Viktor, Behn Sosthenes, dr. von Buol Henrich, dr. Bücher Hermann, Eisenstuck Rudolf, Egger Ernő, Egger Gyula, dr. Goldschmidt Jakab, Minor H. Clark, Pfeiffer Ignác, Kremenecky János, Stransky Félix, dr. Ugron Gábor, dr. Stein Emil. Felügyelő bizottság: Balázs Leó, Kovarik Lipót, Vágó József, Weninger Károly, dr. Haidegger Ernő.	22	17
Első Budapesti Gőzmalom r. t. Igazgatóság: Stux Sándor, Burchard-Bélaváry Rezső, Maier Ottó, Schiffer Miksa, dr. Teleszky János, Weiss Fülöp, Fellner György. Felügyelő bizottság: Gerisch Lajos, Halmy József, Hermann Sámuel, Kovácsy Dénes, Krassó Albert, Wahlkampf Henrik.	13	9

* A dült betűvel írottak zsidók.

Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár
r. t. Igazgatóság: báró *Kohner Adolf*, *Fai Géza*, báró
Kohner Villy, dr. *Nádasy Gergely*, *Steinberger Jakob*,
báró dr. Dirsztay Gedeon, *Holmes Gordon*, *Turner R.*
Selton, *budai dr. Goldberger Andor*, dr. *Rajner Béla*.
Felügyelőbizottság: *Kovács Endre*, *Dukai Takách*
Géza, *Erösdy Sándor*, *Rudas Jenő*. 14 9

Fegyver és Gépgyár r. t. Igazgatóság: br.
Harkányi János, dr. *Scitovszky Tibor*, *Bláthy Ottó*
Titusz dr., *egerszegi Egry Aurél*, gróf *Forgách János*,
Jegyverneki Frommer Rudolf, br. *Hazai Samu*, dr.
Bodajki Kelemen Ferenc, br. dr. *Kornfeld Móric*, *Mar-*
cus Hugó, *Szinnyei-Merse István*, dr. *baranyavári Ull-*
mann István, *csepeli Weiss Jenő* br. Felügyelőbizott-
ság: *Ferenczy Lóránt*, *Horváth Elek*, dr. *Okolicsányi*
László, *Radisics István*, vitéz br. *Roszner István*
Tibor Iván. 19 9

Filtex r. t. Igazgatóság: br. *Liebig Tivadar*,
dr. *Metzner Jenő*, dr. *Schrecker Károly*, dr. *Pfersich*
René. Felügyelőbizottság: *Gattermann Cajetan*, *Ste-*
fániai Vilmos, *Weckemann József*. 7 6

Ganz és Társa villamossági-, gép-, vagon- és
hajógyár r. t. Igazgatóság: br. *Harkányi János*, *Klein*
Gyula, *Asboth Emil*, *Baumgarten Henrik*, *Orphanides*
János, *Baldwin E. Arthur*, dr. *Madarassy-Beck Mar-*
cell br., dr. *Bláthy Ottó Titusz*. *Bun József*, *Eveleth*
S. György, dr. *Halmi Miklós*, *Hubert Lipót*, *Je-*
szenszky Pál, *Klein Ferenc*, *Kögler Gusztáv*, *Minor.*
Clark H. Papp János dr., *Perényi István*, *Pferson*
Allard, *Práger Pál*, *Prester Gyula*, *Roesler Norbert*,
dr. *Scitovszky Tibor*, *Szuk Géza*, *Tolnay Kornél*,
br. *Ullmann György*. Felügyelőbizottság: *Auer Mór*,
Boer Arnold dr., *Deák András*, *Ferenczi Endre*, *Hart-*
mann Béla, *Löwbeer Bernát*, *Mechwart Hugó*, dr.
Schlick István, *Teichmann Ernő*, *Válkay Kálmán*. 36 23

Goldberger Sam. S. és Fiai r. t. Igazgatóság:
dr. *Budai-Goldberger Leó*, *Vézi József*, dr. *Ádám*
Géza, dr. *Budai-Goldberger Antal*, *Budai-Goldberger*
Gyula, *Budai-Goldberger István*, *Görgey István*, *Haj-*
dú Zoltán, dr. *Heinrich Dezső*, dr. *Hoch József*, dr.
Kann Sándor, dr. *Kelemen Ferenc*, *Lewin Miksa*,
Popper István, *Székács Antal*, br. *Szterényi József*,
dr. *Turnau Viktor*, dr. *Ugron Gábor*, *Vágó István*
György. Felügyelőbizottság: *Budai-Goldberger Sán-*
dor, *Hári Ágost*, *Préger Jenő*, dr. *Márton Miksa*,
Vágó József, dr. *Weiler Ernő*. 25 21

<p>Hungária Műtrágya, Kénsav és Vegyipari r. t. Igazgatóság: <i>Fleissig Sándor, Benes József, dr. Mayer Miksa, Szavoszt Zoltán, dr. Görgey István, Kálmán Henrik, gróf Károly Gyula, Büchler Lajos, dr. Basch Antal, Lefevre Endre.</i> Felügyelőbizottság: <i>hátori Biró Leó, Pretschner József, Halmi Gyula dr., Márkus Andor, Wanke Emil.</i></p>	15	11
<p>Magyar Általános Kőszénbánya r. t. Igazgatóság: <i>dr. Berzeviczy Albert (†), Vida Jenő, gróf Eszterházy Ferenc, Fuchs Richárd, báró Korányi Frigyes, (†), Kovács Géza, Melczer László, Monod René, Rapoport Alfréd, Simon Izidor.</i> Felügyelőbizottság: <i>Kürthy István, Davidsohn Hovace, Körmendy Ékes Lajos, Pfeiffer Ignác, br. Radvánszky Albert, gróf Széchenyi Károly, Tolnai Kornél.</i></p>	17	9
<p>Magyar Cukoripar r. t. Igazgatóság: <i>br. Harákányi János, gróf Mailáth József, egerszegi dr. Egri Aurél, br. Biedermann Rezső, dr. domonyi Domony Mór, Heinsheimer Alfréd, báró Kornfeld Pál, Lendvai Sándor, dr. Scitovszky Tibor, dr. Wottitz Béla.</i> Felügyelőbizottság: <i>Augenfeld I. Leó, Török Jenő dr., Niamessny Mihály, dr. Fodor Jenő, gróf Edelsheim Gyula Lipót.</i></p>	15	11
<p>Magyar Kender-, Len- és Jutaipar r. t. Igazgatóság: <i>Fuchs Leó, dr. Fuchs Frigyes, br. tornyai Schlossberger Rezső, Julius Frankl, Henri Fuchs, Mencczer Rezső, dr. Gaar Vilmos, Blum Frigyes.</i> Felügyelőbizottság: <i>dr. Smreker Félix, Fuchs Márk, Balla Miklós, Szirány Jenő, dr. Fuchs Károly.</i></p>	13	12
<p>Magyar Pamutipar r. t. Igazgatóság: <i>dr. Scitovszky Tibor, Kovács Géza, Szurday Róbert, lovag Galatti Péter, br. Kornfeld Pál, Lukács György, dr. Baumgarten Nándor, Papp Mihály, Szurday Géza, Teleszky Dezső, Quittner Loránd, báró Ullmann György.</i> Felügyelőbizottság: <i>dr. Löwenstein Árpád, Anhegger Frigyes, Auer Mór, Quittner Ervin, dr. Sóos Zoltán, Szurday Mór.</i></p>	18	13
<p>Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű r. t. Igazgatóság: <i>dr. Biró Pál, Weiss Fülöp, Marcus Hugó, gróf Andrássy Géza, Biró Rudolf, dr. Chorin Ferenc, dr. Hegedüs Lóránd, dr. Stein Emil, dr. Schusztner Vencel, dr. Jacobi Olivér, dr. Corbin Alfréd, O. Gyürky Gyula, Heinsheimer Alfréd, Schwartz Alfréd.</i> Felügyelőbizottság: <i>br. Bornemissza Lipót, dr. Her-nádi Antal, Zsóry György, Décsi Ernő, Messner Miksa.</i></p>	19	12

Salgótarjáni Kőszénbánya r. t. Igazgatóság: *dr. Chorin Ferenc, dr. Biró Pál, Deszberg Antal, Fellner Alfréd, dr. Heinrich Antal, dr. Reimann Ernő, Roth Flóris, dr. Teleszky János, Weiss Fülöp, Weiner Sándor, Wertheimer Adolf.* Felügyelőbizottság: *dr. Drasche-Lázár Alfréd, Erdőhegyi Lajos, dr. Gárdonyi Zsigmond, dr. Stefanits István, Sivó Jenő, Szabó Károly, gróf Hoyos József.*

18 11

Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István Tápszerművek r. t. Igazgatóság: *dr. Scitovszky Tibor. Tószeghy Emil, Barthos Tivadar, Bischitz Sándor dr. Fellner Frigyes, gróf Keglevich Gyula, Mendl Gyula, lovag Scanaví Miklós, Vidor Emil, wellensteini dr. Weisz Gusztáv.* Felügyelőbizottság: *Auer Róbert, Birnbaum László, Braun Arnold, dr. Jékey László, dr. Varjassy Langer Rudolf.*

15 9

Magyar Általános Gépgyár r. t. Igazgatóság: *gróf Batthyány Zsigmond, Ádám Géza, Böszörményi Jenő, dr. Goszthony Mihály, Heister Vilmos, gróf Hunyady József, Káldy Jenő, br. Ullmann György, Van den Eynde Hektor.* Felügyelőbizottság: *Schlesinger Ferenc, Brabecz Alfréd, Kertész Pál, dr. Szelnár Aladár.*

13 9

Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya r. t. Igazgatóság: *gróf Bethlen István, dr. Scitovszky Tibor, Morin Pons Pál, Vida Jenő, viconte Georges de Bellescize, gróf Csekonic, Iván, Fuchs Richard, dr. Perényi István, dr. Porada Rapoport Alfréd, Salamon József Tivadar, Végh Károly.* Felügyelőbizottság: *Gábor Bertalan, dr. Koppány Mór, Pauer Károly, Schlesinger Ferenc, Szalkai Moritz, Vizer Vilmos.*

17 12

Weiss Manfréd Acél és Fém-művei r. t. Igazgatóság: *dr. Chorin Ferenc, báró Kornfeld Móric, özv. Mauthner Alfrédné, lovag Wahl Oszkár, báró Weiss Alfonz, báró Weiss Jenő, báró Weiss Edith.* Felügyelőbizottság: *Detre Vilmos, Surányi Béla, dr. Geiter Henrik.*

10 10

336 235

A húsz nagyvállalat közül csak egynek a vezetőségében nincsenek többségben a zsidók. Egyébként az összes igazgatósági és felügyelőbizottsági tagoknak kereken 70%-a zsidó. Érdekes, hogy csak egy olyan nagy üzem van a húsz között, amelynek igazgatóságában és felügyelő bizottságában egyetlen nemzsidót sem találunk. Igen, a zsidók óvatosak. Ügyelnek a látszatokra. Igyekeznek

elleplezni a nagyvállalatok „kóser“ jellegét. Így került be azután mindenüvé egy-két nemzsidó, akiknek az a kényelmes — és tegyük hozzá elég jól jövedelmező — szerep jut, hogy kifelé a vállalatoknak némi nemzsidó színezetet adjanak. (Másféle szerepük is van, erről azonban jobb, hogyha hallgatunk!) Egy pillanatig se áltassuk magunkat: a felsorolt húsz és a hozzájuk hasonló kétszáz más nagyvállalat nem 60—70, hanem százszázalékig a zsidóság érdekkörébe tartozik. Ezt bizonyítja egymagában az a körülmény, hogy az általunk vizsgált húsz nagyüzem mindegyikének zsidó a vezérigazgatója.

A kereskedelem.

Az árúközvetítés fontosságát a mai gazdasági rendben aligha lehet vitatni. Termelés cs fogyasztás egyaránt rá van utalva a kereskedelem közvetítő tevékenységére. Bizonyos azonban az is, hogy egyetlen más foglalkozási körben sem nyílik annyi alkalom a tapasztalatlanok, a gazdaságilag gyengébbek és szervezetlenek kihasználására, sőt kizsákmányolására, mint a kereskedelemben. Az egyetemes közérdek szempontjából lehet áldás a kereskedelem, ha olyan lelkiismeretes emberek folytatják, akik vérségileg hozzátartozván a nemzeti közösséghez, át vannak hatva eziránti kötelességtudástól, — de átok lehet, ha a nemzettől lelkileg, fajikig egészen idegen kozmopolita, anyagi szellemű kisebbség kaparintja kezébe.

A magyarság nem kalmár szellemű nép. Mindig az eke és a kard népe voltunk. A sors megtagadta történelmünköt a hosszú, békés, nyugodt korszakokat, amelyek ilyenféle készségek elsajátításához, megszerzéséhez szükségesek. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a magyar népből hiányzik minden kereskedői érzék. Már a középkorban, majd a török hódoltság idején, sőt még a múlt század első évtizedeiben is volt, főleg az Alföld és a Dunántúl magyarlakta városaiban a német, rác, örmény kalmárokon kívül egy elég számottevő fajmagyar kereskedő réteg, (gabona-, bor-, marhakereskedők stb.) amelyik a nem magyar versenytársai mellett egész jól helytállott. A zsidók megjelenése után azonban ez a magyar kereskedői rend is eltűnt a többiekkel együtt.

Kereskedelmünk teljes elzsidósodása a múlt század ötvenes éveiben indult meg. A keleti — galíciai — zsidó bevándorlás is ekkor érte el tetőpontját. A beözönlő zsidók minden lehető és lehetetlen üzleti alkalmat igyekeztek kihasználni. Mindenből, az egész országból egy óriási üzletet, egy nagy zsidóvásárt csináltak. Minden bátyus zsidó üzletet nyitott, vállalatot gründolt. Akiknek gyanús volt ez a roppant lendület és ez a mindent felfaló mohóság, azokat elhallgatatták azzal, hogy íme most indult fejlődésnek az ország gazdasági élete. A kereskedelem etikai színvonala közben egyre, hanyali .i, a csalárd, vétkes bukás, csalás, csőd egyre min-

dennapibb jelenségek lettek. Orgazdák, üzérek, spekulánsok és más hasonló paraziták hada lepte el az egész országot. Később, a világháború alatt a hadseregszállítók, majd a lánckereskedők, azután a tőzdespekulánsok, a siberék és valutaüzérek lettek legjellegzetesebb típusai ennek a magyarországi modern kereskedői szellemnek.

Hogy tudta a zsidóság leszorítani, szinte megsemmisíteni a régi magyar-német kereskedő réteget? Mi a zsidók sikerének igazi titka? Hogy telepedhetett meg rajtunk az a buja parazita tenyészet, amelyet magyarországi zsidókereskedelemnek neveznek? Úgy, hogy bűnös könnyelműséggel lemondunk a legegységesebb önvédelemről. Már pedig a zsidók ösztönszerű, fanatikus szolidaritásával szemben, csak egy széleskörű népfelvilágosító munkával párosult nagyszabású szervezett akció vehette volna fel a siker reményében a harcot. Egán ruténföldi fáradozása, Károlyi gróf szövetkezeti kezdeményezése, az értelmiség távolmaradása miatt nem járhatott a kívánatos eredménnyel.

A zsidóságnak kétségkívül meglevő fejlett üzleti érzékére, helyesebben pompás profitszimatára nézve a zsidóság faji jellegével foglalkozó fejezetünk megállapításaira utalunk. Ott említettük már, hogy a zsidók üzleti készsége elsősorban az előázsi (armenoid) fajtának a zsidó nép kialakulásában játszott döntő szerepére vezethető vissza. Hasonló tehetséggel dicsekedhettek az ugyancsak előázsi fajú örmények és görögök. A zsidók ezeket csak egész életfelfogásukat uraló anyagi gondolkozásban múlják felül, amelyről találóan jegyezte-meg Marx Károly: A zsidónak a pénz az istene. Valóban a zsidók ősi történetük során nem is egyszer mint üzlelfelek állanak szemben Jehovával. A Talmud pedig annyira tele van mindenféle üzleti utasításokkal, hogy szinte egy kereskedelmi kódexnek felel meg. A gazdasági életre vonatkozó sokféle talmudi rendelkezésnek van azonban egy közös alap gondolata: a gojt (az idegent, a nemzsidót) becsapni nemcsak, hogy nem bűn, hanem Jehovának tetsző dolog, tehát kötelesség. Jeliova a gojokat és javaikat a zsidóknak adta, nekik tehát jogukban áll bármilyen úton-módon ezeket megszerezni. Ez a gondolat mint alapvető gazdasági elv annyira belerögződött a zsidók tudatába, hogy ennek szellemében cselekszenek ma is, akár ismerik, akár nem a Talmud törvényeit.

* *

*

Ha megállapítjuk, hogy Magyarország kereskedelme csaknem teljesen zsidókézből van — ezzel igazán nem mondtunk új dolgot. A következőkben megkíséreljük a rendelkezésre álló statisztikai anyaggal is bizonyítani ezt a tényállást. 1930-ban a kereskedelem három fő csoportjában a következőképp alakult a zsidók száma:

	önálló kereskedő	kereskedelmi tisztviselő	kereskedelmi segédszemély	együtt
összesen	219203	73559	128394	421156
zsidók { absz. sz.	105186	39131	36567	180884
} %	48'—	53'5	28'6	43'—

Amíg az ország nemzsidó lakosságának még 5%-a sem él kereskedelemből, addig az összzsidóságnak több mint 50%-a helyezkedett el ebben a foglalkozási körben. A kereskedelemhez tartozó 420.000 főnyi lakoságnak közel fele zsidó, akik az önálló kereskedő népességben csaknem elérik, a tisztviselők között pedig túl is haladják az 50%-ot. A kereskedelmi tisztviselőkre vonatkozólag üzletáganként is közlünk néhány adatot. (A húsznál több segédszemélyt foglalkoztató vállalatok tisztviselői)

üzletág	tisztviselők		%
	összes	zsidó absz. sz.	
Élőbaromfi kereskedelem	68	39	60'—
Fa	156	117	75'—
Szén	215	152	70'—
Gazdasági gép	111	67	60'—
Műszaki cikk	460	264	57'—
Bőr	43	34	30'—
Papír	93	62	66'—
Kötél, ponyva, zsák	17	15	90'—
Kézmű, rövidárú	1036	781	75'—
Posztó	71	51	72'—
Cipő	40	25	62'—
Rongy	8	6	75'—
Leölt baromfi	21	15	71'—
Szállítók	403	280	70'—

Ezekhez a számokhoz felesleges megjegyzést fűznünk.

Most néhány összehasonlító adatot közlünk a zsidóknak a kereskedelemben való részesedéséről. (Csak a keresőkre vonatkoznak a számok az 1910. évek Nagy-Magyarországra)

	önálló kereskedő	száz kereskedelmi tisztviselő közül zsidó	kereskedelmi segédszemély
1910	54'—	62'—	34'9
1920	53'6	46'4	32'8
1930	48'—	52'5	30'4

A zsidóság országos arányszáma csökkenésének megfelelően a kereskedelem mindhárom alcsoportjában némi visszaesés jelentkezik.

Törvényhatósági jogú városokként a kereskedelem két legfontosabb alcsoportjában a következőképp részesednek a zsidók: (1930. keresők)

	Száz önálló kereskedő közül zsidó	Száz keresk. tisztviselő közül zsidó
Pécs	41	38
Székesfehérvár	42	46
Győr	52	48
Sopron	41	32
Baja	37	51
Hódmezővásárhely	20	23
Szeged	30	43
Budapest	57	54
Kecskemét	19	36
Miskolc	66	66
Debrecen	42	46

Az önálló zsidó kereskedők száma tekintetében Miskolc, Budapest és Győr, a zsidó tisztviselőket illetően pedig Miskolc, Budapest és Baja büszkélkedhetnek az első helyekkel. A legkedvezőbb helyzetben Kecskemét és Hódmezővásárhely van.

* *

Az önálló kereskedőkre vonatkozó statisztika korántsem ad képet kereskedelmünk elzsidósodásáról. Ebben az adatban együtt szerepel a sarki kis szatócs és a nagy export-import vállalat, vagy a többszáz személyt foglalkoztató áruháztnlajdonos. Sajnos, olyan statisztika nem áll rendelkezésünkre, amely a kereskedelmi vállalat nagysága (évi forgalom, alkalmazottak száma stb.) szerint is részletezné a tulajdonosok „felekezeti- hovatartozandóságát. Ennek hiányában csak utalhatunk arra a tapasztalati tényre, hogy míg a kiskereskedők között szép számmal akadnak nemzsidók, addig a vállalat terjedelmének növekedésénél a számuk rohamosan fogy, a nagykereskedők közül egészen hiányoznak. A budapesti nagyáruházak (Corvin, Párisi, Fenyves, Magyar Divatcsarnok stb.) tulajdonosai egytől-egyig zsidók. Feltevésünket teljes mértékben igazolják azok az alább következő adatok, amelyek a 20-nál több segédszemélyt foglalkoztató egyéni tulajdonban levő kereskedelmi vállalatokra vonatkoznak.

Az üzletág megnevezése	A vállalatok összes zsi- száma dóké		Az üzlet megnevezése	A vállalatok összes zsi- száma dóké	
Élőbaromfi kereskedés	3	3	Kézmű-és rövidárú k.	50	38
Gabona	4	3	Divatárú	10	8
Termény	2	1	Posztó	5	5
Élőfa	1	—	Fűszer, gyarmatárú és csemege	15	13
Toll	1	1	Bor	3	3
Fa	9	7	Vegyészeti és gyógyárú k.	3	1
Szén	2	2	Könyv és zenemű k.	7	5
Vas	5	1	Vegyeskere-kedés	2	2
Varrógép, kerékpár	2	2	Hirdetési vállalkozó, hirdlap- és hirdetésközvetítő	1	1
Műszaki cikk	4	3	Szállítók és bizományosok	10	10
Agyag és üveg	1	1	Egyéb kereskedési ágak	3	3
Bőr	1	—			
Dí-zsműárú	4	4			
Papír	1	—			
			Összesen	149	117

Az egyéni tulajdonban levő közép- és nagykereskedelmi vállalatok 78%-a van tehát zsidók kezében. Hol vannak még a részvénytársasági formában működő legnagyobb kereskedelmi vállalatok? Ott a zsidók arányszáma aligha lehet messze a száz százalékától.

A Magyar Királyi Külkereskedelmi Hivatal hivatalos közleményeiből a kereskedői kontingens rovatból ide iktatjuk a leggyakrabban szereplő neveket: Szlovák Mór Fia, Weisz Testvérek, Lűvvinger Dávid, Goldslunied Jenő, Hacker Hermann, Pécei és Dukász, Goldslunied József, Klein Béla, Alt Gyula, Weisz Lajos

és Ferenc, Löwinger Sándor, Arnstein Testvérek, Beck Manó, Grósz László, Gróf Sámuel és Fia, Kohlmaryi Miksa, Bauer B. Gyula r. t., Alt Ignác, Schön Sándor, Landesmann Márk és Fiai.

Pénz- és hitelügy. (Bankok, tőzsde, érdekképviseletek.)

A magyarországi zsidóság hatalmának igazi alapja az a szinte korlátlan, diktatórikus egyeduralom, amellyel a pénzügyi- és hitelélet terén rendelkezik. A nagyiparban és kereskedelemben a zsidóságnak az előző fejezetekben már kimutatott túlsúlyát szervesen kiegészíti, mintegy betetőzi a számításba jövő csaknem valamennyi bank és pénzintézet feletti hatalma. Egy-egy nagybank igazgatói névsorát olvasva, hitetlenül csóváljuk fejünket, kételkedve kérdezzük önmagunktól, nem vagyunk-e tévedés áldozatai, vajjon nem az ortodox vagy neolog hitközség előljárogásának névjegyzékét böngésszük.

Gazdasági életünk egyik legsúlyosabb szerkezeti hibája, a nagybankok túltengő, nyomasztó fölénye. Néhány nagybank kezébe futnak az ország gazdasági életének összes száalai. Rendes körülmények, egészséges viszonyok között a bankok feladata pénzügyi- és kölcsönműveletek lebonyolítása és bizonyos fokú szervezőtevékenység. Nálunk azonban kezük mindenüvé elér. A mezőgazdasági és ipari termelésben csak úgy, mint az árucseré lebonyolításában döntő szavuk van. Semmiféle egészséges kezdeményezés nélkülük, vagy éppen ellenükre meg nem valósulhatott.

Ismeretes, hogy a pénzvilágban mindenütt, Párisban csak úgy, mint a londoni Cityben vagy a new-yorki Wall-Streeten zsidóké a vezető szerep. Azonban sehol a világon nem annyira kizárólagosan a zsidók kiváltsága a pénzüzet, mint szerencsétlen hazánkban. Pedig az úttörők, a kezdeményezők ezen a téren sem a zsidók voltak, Széchenyi, Kossuth, Fáy András és lelkes munkatársaik már a múlt század harmincas-negyvenes éveiben sokat fáradoztak a modern pénzgazdálkodás magyarországi meghonosításán. A vezetés csak később csúszott át a zsidók kezébe.

* *

*

Hogy a bankoknak milyen szerepük van az ország gazdasági életében, erre nézve érdekes bepillantást nyújtanak a Kompasznak a pénzüzetek érdekkörébe tartozó vállalatok számát feltüntető adatai.

Itt közöljük az 1934—35. évi Kompasznak tíz bankra vonatkozó adatait.

	érdekkörébe tartozó vállalatok száma
Angol Magyar Bank	23
Belvárosi Takarékpénztár	15
Hazai Bank	16

	érdekkörébe tartozó vállalatok száma
Hermes Váltóüzlet	7
Magyar Általános Hitelbank	71
Magyar Általános Ingatlanbank	8
Magyar Általános Takarékpénztár	13
Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank	50
Magyar Országos Központi Takarékpénztár	19
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	88
Összesen	300

Ha külön vesszük a négy nagybankot, az Angol Magyar, a Hitelbankot, a Leszámitolót és a Kereskedelmi bankot, csak ez a négy pénzintézet 222 vállalat felett rendelkezik. Ebben a számban az ország csaknem valamennyi nagyüzeme benne van. Mit jelent a gyakorlatban, a fogyasztók millióira nézve a bankoknak az iparvállalatokra gyakorolt befolyása? Elsősorban azt, hogy ezeknek a nagyüzemeknek az iparcikkek árának megállapításánál nemcsak a maguk nyereségét kell bekalkulálniuk, hanem a bankoknak juttatandó részesedést is, ami az árszínvonal jogtalan, igazságtalan felemelésével egyértelmű.

* *

*

De nézzük csak meg közelebbről legalább a négy nagy bank vezérkarát A Kompasszból a következő érdekes dolgokat állapíthatjuk meg:

Angol-Magyar Bank. Igazgatóság: Fleissig Sándor, gróf Andrassy Géza, Bark Péter, Th M van dér Beugel, William Dean, Drucker Géza, br Haupt-Buchenrode István, Kálmán Henrik, gróf Károlyi Lajos, Kóos Jenő, dr. Láng Lajos, Ottlik Iván, Palache Albert, Dudley Ward. Felügyelőbizottság: gróf Marenzi Ferenc Károly, Bartos Fülöp, Ottlik György, br. Pásztélyi Islván, Rózsa Rezső, gróf Thorotzkai Miklós, dr Végh Mihály, A 21 tagból három nem magyarországi, hét zsidó, hét nemzsidó, négyről nem tudtuk inegállapítani hovatartozását. *Az ügyvezetőség igazgatók, cégvezetők 60 tagjából 48, tehát 80% a zsidó.* Vezérigazgató: Fleissig Sándor (zsidó).

Magyar Általános Hitelbank. Igazgatóság: br. Harkányi János, gróf Mailáth József, gróf Andrassy Sándor, dr. Baumgarten Nándor, gróf de Boissien Albert, gróf Cziráky László, dr. Doinony Móric, dr. Egry Aurél, báró Kornfeld Pál, Kovács Géza, Kux Emil, Lepercq Ainié, Lion Louis, Neuráth Lajos, Pieson Allard, báró Rothschild Lajos, Russo Illés, gróf de Saint-Sauveur Armand, Salamon József Tivadar, dr. Scitovszky Tibor, báró Ullmann György, Vida Jenő, Weyl Ernest. Felügyelőbizottság: Elischer Viktor, Jeszenszky Pál, Kennedy Sándor, br. Lévy Lajos, Papp Mihály, Schlesinger Ferenc, dr. Szendey Béla. A 30 tagból 14 zsidó. 8 nemzsidó, 8 hovatartozását nem tudtuk megállapítani. Az ügyveze-

tőség 66 tagjából 52, tehát 79% a zsidó. Vezérigazgató dr. Scitovszky Tibor, félzsidó.

Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank Igazgatóság: br. dr. Madarassy-Beck Marcell, Bún József, dr. Dobay Aurél, Freund Emil, dr. Freund István, Marcel Gounouilhau, Gulil Oszkár, br. Hatvány Károly, Huszár Károly, Kádár Gusztáv, Lederer Artur, dr. Pékár Imre, Philipp Ervin, Tschlogl Henrik, lovag Wahl Oszkár, Felügyelőbizottsági tagok: beckói Biró Gyula, dr. Fodor Jenő, Győrössy-Csepreghy István, Heller Béla, Körösi K. Albert, Kühnemann Pál. A 21 tagból 12 zsidó, 5 nemzsidó, 4 hovatarozását nem tudjuk. Az ügyvezetőség 35 tagjából 26, tehát 74% zsidó.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Igazgatóság: Weiss Fülöp, dr. Chorin Ferenc, dr. Teleszky János, Belatiny Artur, Benes József, dr. Biró Pál, nagyabonyi Fehér Miksa. Fellner Pál, Hagenmacher Oszkár, dr. Halászy László, dr. Hardy-Dreher Béla, dr. Hegedüs Lóránt, omoravicai dr. Heinrich Dezső, dr. Jacobi Olivér, Káldi Jenő, Kállai Tibor, Schiffer Miksa, Schweiger Ödön, Stern Samu, csepeli báró Weiss Alfonz, gróf Zichy János. Felügyelőbizottsági tagok: ruszti Ruszt Oszkár, Hagenmacher Ottó, Havel Imre, dr. Reimann Ernő, Stux Sándor, Tóth György. A 27 tagból 18 zsidó, 9 nemzsidó. Az ügyvezetőség 59 tagjából 46 zsidó, vagyis 77%., Vezérigazgató Dr. Stein Emil, zsidó.

* *

*

Most minden megjegyzés nélkül felsoroljuk, hogy azok a zsidók, akiknek nevét a Kompasban leggyakrabban olvashatjuk, hány igazgatósági és felügyelőbizottsági tagsággal rendelkeznek. (Sajnos helyszűke miatt nem sorolhatjuk fel a vállalatokat is.)

Weiss Fülöp	19	br. Harkányi János	9
br. Kornfeld Móric	7	Domonyi Móric	10
br. Weiss Alfonz (Jenő)	13	Chorin Ferenc	15
Kálmán Henrik	21	Biró Pál	5
Stein Emil	15	Horváth Lipót	9
Kovács Géza	21	Fellner Pál (Alfréd)	10
br. Ullmann György	18	Schiffer Miksa	10
Vida Jenő	17	Stern Samu	6
br. Madarassy Beck Marcell	14	br. Kornfeld Pál	7
Fleissig Sándor	17	br. Hatvány Károly (Bertalan)	6

Összesen : 249.

Húsz zsidó két és felszáz vállalat igazgatásában vesz részt. Hogy milyen üzemek tartoznak ebbe a kétszáz ötvenbe, arról talán szólaltunk sem kell. A tárgyilagosság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy akad néhány nemzsidó is akiknek elég szép számban sikerült összehozni igazgatósági és felügyelőbizottsági tagságokat (Kállay Tibor, Ugrón Gábor, Görgey István, Radvánszky Albert, Szurmay Sándor, Erdőhegyi Lajos stb.) Ezeket azonban vagy

szoros rokoni kapcsolatok fűzik a zsidósághoz, vagy pedig mint Chamberlain írja olyan nemzsidók, akik lélekben, szellemben, világnézetben egészen elzsidósodtak.

* *

*

A foglalkozási statisztika hitel rovatának a zsidókra vonatkozó főbb adatai a következők: (1930. keresők és eltartottak)

összesen	}	önálló		tisztviselők	segéd személy	együtt
		absz. sz.	%			
		807		35.811	8.844	45.462
zsidók		543		12.551	233	13.327
			67.2	36.—	2.6	29.3

A segédszemélyzetet (altiszteket) nyugodtan figyelmen kívül hagyhatjuk, igazán nem sok közül van a hitelhez. Az önálló két harmada, a tisztviselőnek pedig több mint egyharmada zsidó. Amíg az ország zsidó lakosságának csaknem három százaléka él a hitelből (bank, pénzüzet stb.), addig az összlakosságnak csak 0.4^u/o-a talál megélhetést ebben a munkakörben.

A hitel két alcsoportjának keresőire vonatkozó összehasonlító adataink a következők:

a hitel körében	Száz	
	önálló	hitelügyi tisztviselő
1910	88.8	48.6
1930	70.—	36.—

Mint a kereskedelemnél, itt is a zsidók számának csökkenése állapítható meg, amelynek magyarázata minden bizonnyal a zsidóság országos arányszámának hanyatlásában található.

* *

*

Befejezésül néhány, a pénzügyi és gazdasági életben fontos szerepet játszó, intézmény és érdekképviseleti szervezet összetételét ismertetjük olvasóinkkal. (Kompassz. 1934—35.)

	Tagok száma	zsidók	%
Budapesti Árú- és Értéktőzsde tanácsa.	70	61	87
Magyar Bankárok és Értékpapirkereskedők Országos Egyesülete. Elnökség:	48	44	91
Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara			
Kereskedelmi osztály	22	16	72
Ipari osztály	23	12	52
Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége. Elnökség:	79	55	70
Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete. Elnökség:	43	36	84

A nemzeti Jövedelem.

Mindaz, amit egyrészt a zsidóság társadalmi tagozódásáról, másrészt a gazdasági életben betöltött szerepéről már elmondottunk, minden további bizonyító anyag nélkül is arra a feltevésre készítet bennünket, hogy a zsidóság — az amúgyis szűkre szabott — magyar nemzeti jövedelemnek aránytalanul nagy hányadát élvezi.

Sajnos a nemzeti jövedelem megoszlásáról közvetlen részletes statisztikai anyag nem áll rendelkezésünkre. Arra a kérdésre tehát, hogy az egész nemzeti jövedelemből mekkora rész jut a zsidóságra, egészen pontos és határozott feleletet adni nem tudunk. Ez a kérdés azonban olyan nagy horderejű, hogy nem térhetünk egyszerűen napirendre felette. Közvetett módszerekkel, becslésekkel igyekeznünk kell legalább megközelítő eredményekhez jutni.

* *
*

Nem annyira a jövedelem, mint inkább a vagyonmegosztás kérdésébe enged bepillantást a nemrégiben készült részletes háztulajdon statisztika. (Dr. Thirring Lajos: Az 1930. évi első országos háztulajdonstatisztika főbb eredményei.)

A zsidó háztulajdonosok és kezükben levő házak arányszáma egyáltalában nem fejezi ki hűen részesedésüket a házvagyonból. Erről győződhattünk már meg az idevonatkozó fővárosi statisztikákból is (V. ö Fővárosunk elzsidósodása) Budapesten (1930-ban) 20% zsidó volt. A háztulajdonosok között 29.5% a zsidó és a házaknak is 29.5%-a zsidóké. A lakásoknak azonban 40.5%-a, az üzleteknek 45.2%-a, a raktáraknak 39%-a volt zsidók házában. Végül a bérjövedelem 45—50%-a jutott a zsidó háztulajdonosoknak. A szembeeső eltérés a házak százalékszámára és a bérjövedelem között nyilván csak azzal magyarázható, hogy míg a nemzsidó háztulajdonosok nagy része csak kis ház birtokosa, a nagy bérházak tulajdonosai között viszont igen sok a zsidó.

Az országos háztulajdonstatisztika is hasonló jelenségeket mutat. A zsidók részesedése általában a lakóházak közül — országos viszonylatban is — meglehetősen csekély. Ha azonban a házak terjedelmére és értékére vonatkozó adatokat vizsgáljuk, már egészen más eredményekhez jutunk.

	Lakóházak	lakások	A lakóházakban összeirt		lakók
			szobák	cseléd-szobák	
	s z á m a				
összesen	1398316	1968002	2851970	71396	7752467
zsidóké	absz. sz. 46754	160285	204831	26328	630658
	0/0 3:3	8:1	10:3	37:7	8:1

A zsidó háztulajdon értéke a szobák és cselédszobák arányszáma a legjellemzőbb.

Nagyon szemléltetően mutatják még a nemzsidó és a zsidó háztulajdon terjedelme közötti feltűnő aránytalanságot — a fentebb már említett tanulmányból átvett — az alábbi jelzőszámok:

	lakás	szoba	cselédszoba	lakos
1000 tulajdonos kezén lévő házra esett	141	204	5	554
1000 zsidó tulajdonos kezén lévő házra esett	343	631	58	1349

A zsidó háztulajdonosok házaira háromszor annyi szoba és tizenkétszer annyi cselédszoba jut, mint amennyi a háztulajdonosokra általában.

Települési formák szerint részletezve a háztulajdonstatisztika főbb eredményei a következők:

A zsidók (tulajdonában van %-ban	Budapest	Törvényhatósági jogú városok	Megyei városok	Járások községek	A Bp.-tel szomszédos 21 város és község
Lakóház	25·6	5·2	5·4	2·4	8·5
Lakás	40·7	8·8	9—	3·2	13·3
Szobák	41—	11·2	11·3	4·1	14·5
Cselédszobák	46—	31·4	31·3	17·1	21·4
A lakosok	41·7	8·9	9·3	3·3	13·2
A zsidók %-száma	20·3	6·6	6·3	2·1	6·6

Míg a lakóházak arányszáma tekintetében csak a fővárosban és a községekben múlják fel népességi százalékszámukat, addig a lakások, szobák, cselédszobák és a lakók számában végig mindenütt a zsidó háztulajdon fölénye érvényesül.

* *

*

Annak a kérdésnek elbírálásához, hogy a zsidóság milyen mértékben részesedik a nemzeti vagyontól, néhány érdekes és figyelemreméltó szempontot nyújt a fővárosi adóhivatalok által összeállított és pár hónappal ezelőtt az egyik fajvédő napilapban megjelent névsor, a budapesti legnagyobb vagyonú és legtöbb jövedelmű adófizetőkről.

A terjedelmes, többszáz személynek vagyoni és jövedelmi viszonyaira kiterjeszkedő névsort helyszűke miatt nem közölhetjük itt le. (Körülbelül ugyanazokkal a nevekkel találkozunk, amelyeket már az előző fejezetekben a nagyiparral és a bankokkal kapcsolatban felsoroltunk.) Csak a névsorok, bennünket elsősorban érdeklő hozzávetőleges számszerű végeredményeit adjuk:

1 millió pengőn felüli vagyont vallottak be		
összesen	absz. sz.	%
126	105	83.2
ebből zsidó		
(nem szerepelnek ebben a számban földbirtokosok)		
100.000 pengőn felüli évi jövedelmet vallottak be		
összesen	absz. sz.	%
121	102	84.3
ebből zsidó		
30.000—100.000 pengő évi jövedelmet vallottak be		
összesen	absz. sz.	%
201	172	85.6
ebből zsidó		
30.000 pengőn felüli évi házbérlőjévedelmet vallottak be		
összesen	absz. sz.	%
279	245	87.8
ebből zsidó		
30.000 pengőn felüli évi jövedelmet vallottak be a földbirtokosok közül		
összesen	absz. sz.	%
92	33	36.—
ebből zsidó		

A fővárosban mint tudjuk a zsidóság arányszáma kerekén 20%.o. Valójában ez a húsz százalék nem is alkalmas alap az összehasonlításra, mert nyilvánvaló, hogy a milliomosok és százezer pengő jövedelemmel bírónak nem egy nyolcada, (az ország lakosságából ennyi jut Budapestre) hanem ennél jóval több él a fővárosban. Ez a körülmény még fokozza a zsidók minden képeletet felülmúló túlsúlyát.

Az adóstatisztikai adatok minden történetfilozófiai elmélkedésnél világosabban megmutatják, hogy milyen mélyre sülyedtünk hetven esztendő alatt. Egyszersmind arra is figyelmeztetnek ezek a számok, hogy mennyire hiú ábrándkép a régi magyar impérium visszaállításáról beszélni, amikor még a megmaradt maroknyi sovány magyar földön sem tudjuk megvetni lábunkat s ma-holnap már csak megtúrt páriák leszünk egy idegen élősködő fajta szolgálatában.

* *

*

A zsidóságnak a nemzeti jövedelemből való részesedésével foglalkozott nagykálnai Levatic László a „Nemzeti jövedelem és jövedelemelosztás“ című cikkében (Budai Hírlap 1935. január 26.) Nézete szerint 1934-ben az egész nemzeti jövedelem mintegy 2300 millió pengő volt. Utal arra, hogy a bankok, nagyvállalatok, biztosítótársaságok, az egész kereskedelem zsidó kézben, mindennek nettó hasznát majdnem teljesen a zsidóság élvezi. A magántisztviselők és a szabadpályán működők jövedelmének nagyobb részét szintén

a zsidóság kapja. A líazbér jövedelem is jelentős bevételi forrása a zsidóságnak. A nemzeti jövedelemből a zsidóság a következő címeken részesedik tehát:

1. A nagyipar hasznából	340 millió P
2. A közületi alkalmazottak fizetéséből	30 "
3. Házbérjövdelemből	50 "
4. A kereskedelem hasznából	120 "
5. A kézműipar hasznából	50 "
6. Szabadfoglalkozásuak jövedelméből	50 "
7. Bankok nyereségéből (tisztviseleői fizetések is)	100 "
8. Jövedelem egyéb forrásokból	10 "
A zsidóság együttes jövedelme Magyarországon	750 millió P

Különböző hibaforrások kiküszöbölése végett ebből száz millió pengőt levonásba hozva „még mindég 650 millió pengőt kapunk, ami annyit jelent, hogy a magyarországi zsidóság a nemzeti jövedelemnek több mint egy negyedét vallhatja a magáénak“, pontosan 28 26⁰/u-át.

Számításainak végső eredményeiből Levatic László a következő tanulságokat vonja le: „a magyarországi zsidóság részesedése a nemzeti jövedelemből aránytalanul nagy és ez is kétségtelenül egyik oka a magyar nép elnyomorodásának, mert a zsidóság aránytalan nagy részt foglalván le magának a nemzeti jövedelemből, a magyar nép életszínvonala sokkal alacsonyabb, mint akkor lenne, ha a zsidóság csak számarányához mérten részesednék a nemzeti munka eredményének pénzbeli ellenértékéből, a nemzeti jövedelemből.“

**

Iljában dr. Matolcsy Mátvás foglalkozott igen behatóan a nemzeti jövedelem megoszlásának nagy horderejű kérdésével (Jövedelemelosztás Magyarországon. Magyar Élet okt-nov.). Számításait az 1080—31. évre vonatkozólag végezte el, miután ebből az évből állottak rendelkezésére a népszámlálással kapcsolatban a népesség foglalkozására nézve adatok. Eredményeinek megállapításához szociális-, munkabér- és gazdaságstatisztikai anyagot használt fel. Bennünket e helyütt tanulmányának inkább csak végső becslései érdekelnek, amelyek szerint az 1930—31. évben Magyarországon.

a lakosság	0 ⁰ /o-ának jutott a nemzeti jövedelem	200 ⁰ /o-a
" "	19 ⁶ /o	38 ⁰ /o
" "	71 ⁸ /o	42 ⁰ /o
" "	100 ⁰ /o	100 ⁰ /o

Ezeknek az arányszámoknak figyelembevételével becslésünk szerint — a zsidóság társadalomrajzánál és a gazdasági szerepénél

elmondottakat alapul véve — a nemzeti jövedelemből a zsidóság a következőképp részesedett:

a zsidóság 5%-ának, vagyis az összlakosság 0.25%-ának jut a nemzeti jövedelem 8%-a
" " 75% " " " " 3.75% " " " " 15% "
" " 20% " " " " 1% " " " " 1% "
a zsidóság 100%-ának, vagyis az összlakosság 5—%-ának jut a nemzeti jövedelem 24%-a

A nemzeti jövedelem egészségtelen — az európai kultúrállamokban szinte példa nélkül álló aránytalan — megoszlását tehát nem utolsó sorban az okozza, hogy a lakosság egy huszad részét kitevő zsidóság a nemzeti jövedelemnek majdnem egy negyedrészt élvezi.

Hogy mit jelent a gyakorlatban a nemzeti jövedelem aránytalan megoszlása a zsidóság és magyarság között, az legszemléltetőbben akkor tűnik ki, ha megállapítjuk, hogy fejenként átlagban mennyi jut a nemzeti jövedelemből egy zsidóra és egy magyarra.

Az 1930. évi népszámlálás Magyarországi lakosságát 8,688.000 főben állapította meg. Ugyanebben az időben Matolcsy Mátyás és Varga István szerint az egész nemzeti jövedelem 4636 millió pengőt tett ki. Az 5%-nyi, 444.000 főt kitevő zsidóságra ebből — mint fenntebb láttuk 24% vagyis — 1112 64 millió pengő jut, míg a 95%-nyi 8,244.000 főnyi magyarságra 352336 millió pengő. Ezekből a számokból megállapítható, hogy *míg minden zsidóra átlagban fejenként 2506 pengő évi jövedelem jut, addig a magyarokra átlagban fejenként csak 427 pengő esik.* A zsidók jövedelme és ezzel együtt életszínvonala is hatszorta kedvezőbb, mint a magyarságé.

Ha tehát a zsidókérdés összes előbb tárgyalt vonatkozásairól nem is akarunk tudni, ha csak az egész magyar életre sorvasztó súllyal ránehezedő szociális igazságtalanságok és túrhetetlen aránytalanságok ellen akarunk harcolni, íme akkor is, akaratlanul is szembe találjuk magunkat a zsidósággal és a zsidókérdéssel. Azoknak, akik a zsidókérdésről, mint faji, vérségi, nemzetiségi, kulturális, erkölcsi és világnézeti problémáról hallani sem akarnak, tudomást kell venniük róla, mint az egész magyarság életét a legközelebről érintő súlyos szociális problémáról. Akik pedig a magyarországi zsidókérdésnek erről a vonatkozásáról sem akarnak tudni, azokról nyugodt lelkiismerettel kimondhatjuk, hogy őket egyetlen szál sem fűzi többé a magyarsághoz.

* *

*

Ha most visszapillantunk mindarra, amit eddig a zsidóság szerepéről Magyarország gazdasági életében elmondottunk, lehetetlen szabadulnunk attól az érzéstől, hogy ez az ország a zsidók kolonizációs területévé vált. A gyarmatosító zsidóktól megengedett módon és megszabott korlátok között ma még úgy ahogy szabadon élhetjük politikai, kulturális téren nemzeti életünket, de mindannak haszna, amit ez a föld megterem és népének vére, verejtéke megteremt, javarészt a zsidóké.

Zsidók a közegészségügyben.

Az orvosi pálya már a középkorban is nyitva állott a zsidóság előtt. A pesti egyetem is már a múlt század elején vett fel orvosi fakultására zsidókat. A zsidóság ugyancsak élt a lehetőséggel, olyannyira, hogy már az egyenjogúsítás előtti évtizedekben észlelhetők az elzsidósodás kezdő tünetei az orvosi hivatásban.

Az emancipáció után pedig évről-évre egyre veszedelmesebb mértékben szorítja ki a zsidóság a közegészségügy köréből a magyarságot. A századforduló éveiben — amikor mi a második ezredév mámorától voltunk megittasodva — a csendben terjeszkedő új „honfoglalók“ többek között már az orvosi pályán is abszolút többségben voltak.

A zsidók számának alakulása az egyetemek orvosi karain nem hagy kétséget afelől, hogy a közegészségügy teljes kisajátítása volt a szándékuk.

Év	Összes száma	közül zsidó	
		absz. sz.	%
1853—54	358	94	26·3
1866—67	652	239	36·7
1873—74	622	163	26·2
1883—84	1177	589	50·—
1893—94	1052	470	44·7
1903—904	898	420	46·8
1913—14	3524	1646	46·7
1916—17	1569	874	55·7
1923—24	4092	777	19·—
1934—35	1997	317	16·—

Már a nyolcvanas évektől kezdve egészen a világháborúig állandóan 50% körül mozgott a zsidók száma az orvosi karon. Megdöbbenéssel kell azt is megállapítanunk, hogy tizenhét évvel a zsidó-kommunista rémuralom után még mindig háromszor több zsidó orvostanhallgató van egyetemeinken, mint amennyi a zsidóságot jogosan megilletné. A diplomát nyert orvostanhallgatók száma még nagyobb, 1934—35-ben orvostudományi oklevelet 425-en nyertek, ebből 77, tehát 18·1%-a zsidó.

Az egyetemeken kialakult helyzet következményei csakhamar jelentkeztek künn az életben is. A kilencszázas években már minden második működő orvos zsidó volt. Íme a statisztika:

	1900			1910		
	összes	zsidó		összes	zsidó	
		absz. sz.	%		absz. sz.	%
Orvosok	4807	2821	48·3	5565	2721	48·9
Gyógyszerészek	1693	130	7·7	1949	2·2	14·5
Állatorvosok	898	223	24·8	1285	514	40·-
	1920			1930		
	összes	zsidó		összes	zsidó	
		absz. sz.	%		absz. sz.	%
Orvosok	4653	2154	46·3	8285	2852	34·4
Gyógyszerészek	1168	250	21·4	1385	262	19·-
Állatorvosok	693	285	41·2	858	206	24·-

Az orvosok számában az utolsó évtizedben — a numerus clausus egészséges hatásaként — mutatkozik csökkenés. Hasonló a kép az állatorvosoknál is. Nem mondhatjuk el ugyanezt a gyógyszerészekről.

Néhány érdekes megfigyelésre ad alkalmat a részletes közegészségügyi statisztika. (1930.)

	zsidók		
	összesen	absz. sz.	%
Hatósági orvos	1429	198	13·8
Kórházi és egyéb gyógyintézeti orvos	1940	348	18
Betegsegélyző és vállalati orvos	967	155	16
Magánorvos	3949	2151	54·4
Gyógyszerészek és gyógyszertár tulajdonosok	1385	262	19
Gyógyszerész segítők	1434	230	16
Állatorvosok	858	206	24
Szülésznők	5453	153	2·8
Közegészségügy körébe tartozó tisztvis. és díjnokok	1533	214	13·9
Gyógyintézet tulajdonosok (nem orvosok)	14	4	28·5
Összesen	18962	3921	20·6

A magánorvosok között a zsidók vannak többségben. Minden ötödik gyógyszerész is zsidó; úgyszintén minden negyedik állatorvos. Általában a közegészségügy körében működők egyötöd része zsidó. A zsidók egyedül a szülésznők között nem érik el országos számarányukat.

Törvényhatósági jogú városainkban a zsidó orvosok arányszáma 1930-ban a következőképp alakult.

	Budapest	Győr	Pécs	Szeged	Miskolc	Debrecen
	Az összes orvosok közül a zsidók %-ban	40·1	50	27·9	22·2	47·2
	Székesfehérvár	Sopron	Baja	Hódmezővásárhely		
	Az összes orvosok közül zsidók %-ban	30	34·5	28·6	29	

A zsidó orvosokat illetően Győr, Miskolc és Budapest vezetnek. Aránylag kevés a számuk a három vidéki egyetemi városban Szegeden, Pécsen és Debrecenben.

* *

*

A zsidók térfoglalása az orvosi, pályán kétségkívül sokat ártott az orvosi rend tekintélyének. Ők ugyanis itt ezen az életpályán is elsősorban ügyes üzleti fogásokkal, hangzatos reklámmal törekedtek érvényesülni. Szenzációs gyógymódokat találnak fel, amelyekről a tudományos vizsgálat mindig kideríti, hogy értéktelenek és csak a hiszékeny emberek megtévesztésére jók. Arisztokráciánk és általában nemzsidó vezető rétegek körében divatba jött a zsidó házi orvos. (Nem is oly régen legalább elméletben még érvényben volt a katolikus kánonjognak az a szigorú rendelkezése, amely kereszténynek szigorúan megtiltja, hogy zsidó házi orvoshoz forduljon.) El kell ítélnünk ezt a felülről jövő veszedelmes példaadást. Ezek a zsidók előkelő összeköttetéseiket a maguk és fajtestvéreik érvényesülése érdekében használják fel. Ezért találtunk és találunk ma is még orvosprofesszoraink között oly nagy számmal zsidót (Ádám Lajos, Hajdú Henrik, Frigyessy József, Gross Emil, Hasenfeld Arthur, Korányi Sándor, Liebermann Leó, Korányi Frigyes stb.).

A magyarság biológiai erejének hanyatlásáért nem kis részben a zsidó orvosokat terheli a felelősség. Az ő soraikból kerültek és kerülnek ki ma is a születéscsökkentés, a mesterséges születésszabályozás (magzatelhajtás, tiltott műtétek) elméleti szószólói és gyakorlati munkálói.

Az orvostársadalom kezébe nagy nemzeti értékek és faji értékek vannak letéve. Ezeket nem ápolhatják, nem szolgálhatják a magyarságtól fajilag idegen zsidók. Oda kell hatnunk minden eszközzel, hogy az orvosok között a zsidók száma ne legyen nagyobb, mint országos arányszámuk.

* *
*

Nem tartozik ugyan ennek a fejezetnek tárgykörébe, mégis nem lesz talán érdektelen, ha megemlékezünk néhány szóval a közegészségügyi statisztikának néhány, a zsidókra vonatkozó, fontosabb megállapításairól.

Statisztikusoknak és fajbiológusoknak már régebben feltűnt, hogy a zsidók tuberkulózishalandósága jóval kisebb, mint az őket befogadó népeké. A zsidó Rosenfeld egyszerűen azzal akarta az eltérést magyarázni, hogy a zsidók jobban vigyáznak egészségükre. Ez a feltevés csak akkor állhatja meg helyét, ha kiegészítjük azzal, hogy a zsidóknak sokkal kedvezőbbek a szociális viszonyai (lakás, táplálkozás, stb.). Mindenesetre szerepük kell, hogy legyen a zsidók kedvezőbb tuberkulózishalandóságában még nem eléggé tisztázott biológiai tényezőknek is, mert a lemergi, krakói vagy new-yorki zsidó proietáriátus körében is észlelhető.

Különbösen az erre a kérdésre vonatkozó magyarországi statisztikai anyag főbb eredményei a következők:

A különböző felekezetek tuberkulózis-halálózása ezer lélekre számítva:

Évek átlaga	Róm. kat.	Ág. ev.	Ref.	Izr.
1901—1905	4·21	3·67	3·92	2·21
1906—1910	3·90	3·38	3·65	1·93
1911—1915	3·46	3·04	3·21	1·74
1920—1923	3·2	2·8	2·9	1·7

A zsidók indexszámai pontosan csak fél akkorák, mint a katolikusoké és jóval kedvezőbbek, mint a két protestáns felekezeté.

Zsidók az igazságszolgáltatásban és a bűnügyben.

Közhelyként halljuk emlegetni — jogásznemzet vagyunk. A magyar embernek kétségkívül fejlett a jogérzéke. Jogtörténelmünk pedig a teremtő jogászi tehetségnek nem egy értékes, kismagasló alkotását tartja nyilván. A reformkorszaknak — a múlt század harmincas-negyvenes éveinek — legérdekesebb, legeredetibb és legmarkánsabb alakjai a patvaristák és a jurátusok voltak.

Ma mégis jogi életünk elzsidósodásáról kell beszélnünk. Az 50-és években zsidó még nem folytathatott ügyvédi gyakorlatot Magyarországon. A sorompók rövidesen felnyíltak és a zsidók felismerve a jogi képzettség különleges szerepét és jelentőségét, nálunk az állami, a politikai és gazdasági életben egyaránt, nagy tömegekben tódultak az egyetemek jogi fakultásaira.

Íme a zsidók számának alakulása a jogi karon a múlt század közepétől egészen napjainkig.

Tanév	A joghallgatók közül zsidó		
	összes sz.	absz. sz.	%
1853—54	739	9	1·2
1866—67	2797	135	4·8
1873—74	3182	280	8·8
1883—84	2408	428	17·8
1893—94	3207	633	19·7
1903—04	6436	1773	27·5
1913—14	5759	1609	18·6
1917—18	6616	1390	21·—
1923—24	3111	395	11·9
1933—34	4597	528	11·5

A zsidók arányszáma ugrásszerűen emelkedik, 1893—94-ben már minden ötödik joghallgató zsidó. Az ellenforradalom után némi visszaesés állott be, de amint adataink mutatják, a numerus clausus ellenére a zsidók arányszáma a joghallgatók között több mint kétszerese országos arányszámuknak.

A zsidók arányszáma a joghallgatók között meg megközelítően sem fejezi ki az ügyvédi pálya elzsidósodottságát. Már az egyetemen nehéz életviszonyai miatt lemarad a keresztyény hallgatók egy bizonyos része. A felsőbb évfolyamokon ép ezért egyre több a zsidó. 1934—35-ben jogtudományi doktori oklevelet nyert egyetemünkön 781 hallgató, ebből 140, 17.9% a zsidó.

Ha meg is szerezte diplomáját a magyar joghallgató, az igazi harc csak most kezdődik számára. Az ügyvédi életpálya a legszorosabban össze van forrva a gazdasági élettel. Önálló ügyvédi gyakorlatot az kezdhet a boldogulás reményével, akinek legalább némi kapcsolatai vannak kereskedőkkel, vállalatokkal, pénzügyi körökkel. Igen ám, de a gazdasági életnek ezeket a területeit, láttuk már, egészen zsidók uralják, akiknek szolidaritása szinte kizárja nemzsidó ügyvéd szolgálatainak igénybevételét.

1861-ben a királyi tábla — noha akkor már az egyetem jogi kara megnyitotta a zsidók előtt is kapuit — olyan határozatot hozott, hogy zsidókat nem bocsát ügyvédi vizsgára. A zsidók a királyhoz fordultak és tőle kérték sérelmeik orvoslását. A király nem semmisítette meg a tábla határozatát, de esetről-esetre megengedte egyes zsidóknak ügyvédi gyakorlat folytatását. Így kapott engedélyt az elsőik között pl. Mezei Mór. Az emancipációval megszűnt minden korlátozás. A zsidó ügyvédek száma most már rohamosan emelkedett.

Év	Ügyvédek		
	összesen	absz. sz.	közül zsidó %
1890	4202	918	21.8
1900	4507	1538	34.1
1910	6743	3049	45.2
1920	4556	2306	50.6
1930	5473	2691	49.2

1920-ban tehát az ügyvédeknek több mint fele zsidó volt és a közben eltelt tíz esztendő sem hozott lényeges javulást. Hihetetlen rövidlátás kellett a mai ezer ágú, bonyolult életben oly fontos ügyvédi élethivatásnak egy idegen kisebbség részére való átengedéséhez.

Az ügyvédség is elsősorban a lüktető életű ipari-kereskedelmi gócpontokban jól jövedelmező foglalkozás. Éppen ezért az ilyen városokban rendszerint jelentős többségük van a zsidóknak.

Év	A zsidó ügyvédek száma %-ban					
	Budapest	Győr	Pécs	Szeged	Miskolc	Debrecen
1910	61.5	59.1	37.9	51.3	58.6	43.2
1920	56.9	61.2	40.7	52.2	59.4	44.8
1930	55.8	55.4	43.—	51.9	60.4	53.3

Pécs kivételével valamennyi törvényhatósági városunkban a zsidó ügyvédek arányszáma felül van az ölven százalékón. Fel-

tűnően emelkedett a zsidó ügyvédek száma Debrecenben. (Emelkedés észlelhető Pécsen és Miskolcon is.)

A zsidó ügyvédek számszerű többségük tudatában az ügyvédi érdekképviseleteknél, első sorban az Ügyvédi Kamarák vezetőségéből szinte kizárták a nemzsidó ügyvédeket. Emlékezetes még az az országos botrány, amely az 1935. tavaszi budapesti ügyvédi kamarai választások nyomán felviharzott. A zsidó ügyvédek ugyanis az előzetes megállapodás ellenére a jelölő lapokról kihúzták a magyar ügyvédeket és helyükre zsidókat írtak. Ilyen tanulságok után meglepetéssel kell látnunk, hogy az ügyvédi rendtartás most tárgyalás alatt álló új tervezete nem gondoskodik intézményesen arról, hogy a kamarák vezetőségében a magyarság országos arányszámának megfelelően legalább 90%,-os képviselőhöz jusson. Ezeknek a zsidóktól megtisztított kamaráknak lenne hivatásuk egy szigorú numerus clausus életbeléptetésével az ügyvédi pályán a magyarság kárára mutakozó felháborító aránytalanságnak az eltüntetése.

Ha betéved valaki egy tárgyalási napon a budapesti központi járásbíróóság nagy fedett csarnokába, vagy folyosóira, a nyüzsgő tömegben két embertípust ismerhet fel. Az egyik a félénk, riadt tekintetű, fáradt arcú jogkereső magyar, a másik a jól öltözött, jóltáplált, lármás, gesztikuláló zsidó ügyvéd. Olyan önérettel, olyan otthonosan jönnek-mennek ezek a zsidók, mintha nem is a budapesti, hanem legalábbis a tel-avivi törvénykezési palotában sűrögnének-forognának.

Annak, amit az ügyvédi pályán tapasztaltunk, valóban kétségbe kellene bennünket ejtenie, — hiszen jogi életünk teljes judaizálásáról van szó — ha az igazságszolgáltatás másik ágazatában — a bírák és ügyészek között — nem lenne a helyzet a magyarság szempontjából legalábbis tűrhető. Jogszolgáltatásunk magyar jellegét a bírói és ügyészi kar biztosítja. Zsidók részéről ismételtelen történtek kísérletek ezeknek a pályáknak a meghozására is. Eddig nagyjából eredménytelenül.

	1900		1910		1920		1930					
	absz.	%	absz.	%	absz.	%	absz.	%				
A bírák és ügyészek száma	2779	87	3·1	2883	111	3·8	1894	72	3·8	1779	32	1·8

Miután a legtöbb zsidó ezen az életpályán megkeresztelkedéssel próbált érvényesülni, ezeknek az áttérteknek figyelembevételével a zsidók arányszáma alighanem itt is eléri országos számarányukat, az 5.1%-ot.

Alább adunk még néhány számot az 1930 évi népszámlálás eredményéből a jogi életre vonatkozólag.

Bírósági és ügyészségi tisztviselők és díjnokok			Közjegyzők			Közjegyzősegédek és jelöltek		
összes	zsidó		összes	zsidó		összes	zsidó	
	absz.	%		absz.	%		absz.	%
	s.z.			s.z.			s.z.	
3636	80	2.2	187	15	8.—	100	7	7.—
Közjegyző irnokok és díjnokok			Ügyvédsegédek és jelöltek			Ügyvéd irnokok és díjnokok		
összes	zsidó		összes	zsidó		összes	zsidó	
	absz.	%		absz.	%		absz.	%
	s.z.			s.z.			s.z.	
300	26	8.6	1503	525	35.—	3022	924	30.—

A zsidók számaránya a bírák és ügyészek között nem világosíthat fel bennünket a zsidó szellem térfoglalásáról a hivatalos magyar jogéletben. Nem szólva Vázsonyi (Weiszfeld) Vilmos — szerencsére rövidéletű — igazságügyministerségéről vagy a zsidó Vadász Lipót államtitkárságáról, nem hagyhatjuk említés nélkül a zsidóknak mint törvényelőkészítőknek, kodifikátoroknak a működését. Elsősorban a ma is érvényben levő büntetőjogi kódex előkészítőjére a zsidó Csemegi Károlyra gondolunk, aki még a büntetőtörvénykönyv paragrafusai is belelehelte a maga zsidó szellemét. A bűnesetek elbírálásánál, a büntetés mértékének megállapításánál mindig szem előtt tartotta a sajátos zsidó érdekeket. A tipikusan zsidó bűnözési eseteket (uzsora, csalás stb.) büntetőtörvénykönyvünk ezért kezeli olyan feltűnő humanitással. Az eredmény természetesen — gazdasági életünk erkölcsi színvonalának hihetetlen mértékű leromlása — nem maradhatott el. A Csemegi-féle büntetőtörvénykönyv túlságosan enyhe és hiányos rendelkezései mögé megbújva folytathatják lelkiismeretlen zsidó üzerek a dolgozó magyarság kifosztására irányuló tevékenységüket.

* *

*

Zsidó liberális oldalról gyakran hivatkoznak előszeretettel a bűnügyi statisztikának a zsidókra nézve kedvező egyik-másik részletadatára. Kétségtelen, hogy bizonyos bűncselekményeknél a zsidók részesedése elmarad országos arányszámaik mögött (betörés, lopás stb.) Nem szabad azonban arról megfeledkezni, hogy ezeknek a bűneseteknek oka legtöbbször a nyomor, a nélkülözés, tehát a szociális helyzet. Miután a zsidóság anyagi viszonyai, társadalmi rétegződése összehasonlíthatatlanul jobb, mint a nemzsidó lakosságé, mi sem természetesebb, mint az, hogy az ilyen bűncselekmények elkövetői között is jóval kisebb lesz a száma!

Van azonban a bűnügyi statisztikának egy másik, a zsidókra cseppet sem kedvező oldala. Az intellektuális bűncselekmények elkövetői között bizony a zsidók arányszáma legtöbbször nagyobb, mint amennyi az országos arányszámuk szerint őket megilleti. (Nagyobb még akkor is, ha figyelembe vesszük a zsidók részvételét azokban a foglalkozási körökben, amelyekkel ezek a bűncselekmények legtöbbször együtt járnak. Kereskedelem, ipar stb.) Újból rá kell mutatnunk, hogy éppen ezekre a zsidó bűncselekményekre

(csalás, csalárd bukás, uzsora, árdrágítás stb.) nézve a legfogyatékosabbak büntető rendszabályaink. És azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a zsidóknak legtöbbször rendelkezésére állanak az anyagi eszközök, amelyekkel messzemenő jogvédelmet (ügyvéd) szerezhetnek maguknak. Ugyanez a nemzsidókról ritka esetben mondható el.

* *

*

Nézzük már most a Statisztikai Évkönyvek alapján a legutóbbi évek bűnügyi statisztikáját.

A büntettek és vétségek miatt elítéltek száma

Év	Összesen	a zsidók	
		absz. sz.	%
1930	44297	1859	4·2
1931	43670	2491	5·7
1932	45115	2539	5·9
1933	47283	2535	5·4
1934	46032	2611	5·7
1930—34	226397	12045	5·3

Miután, a zsidóság országos arányszáma 51% az általános bűnözési statisztika az elmúlt négy évben meglehetősen kedvezőtlenül alakult zsidó szempontból. Sőt meg az öt év átlaga is felülmúlja a zsidóság országos arányszámát. A zsidóság kriminalitása ezeknek a számoknak a tükrében nem mutatkozik nagyon előnyösnek.

Vizsgáljuk meg a bűnözési statisztikát bűncselekmények szerint részletezve:

A bűncselekmény	Büntettek és vétségek miatt					
	1933-ban elítéltek			1934-ben elítéltek		
	összes száma	absz. sz.	%	összes száma	absz. sz.	%
	(a zsidók országos arányszáma 51%)					
Állami és társadalmi rend elleni büntett és vétség	457	104	22·8	578	84	14·5
Izgatás, büntett és büntevő felidcsérése	108	13	12·—	94	13	14·—
Vallás elleni vétség	71	10	14·—	73	5	7·—
Hamis vád	34	5	15·—	49	3	6·1
Zsarolás	785	66	8·4	694	64	9·2
Sikkasztás, hűtlen kezelés	4986	684	13·7	4918	697	14·1
Csalás	2270	326	14·3	2519	403	16·—
Okirathamisítás	914	105	11·4	909	100	11·—
Hitelezőket károsító cselekmény	211	26	12·3	208	38	18·2
Uzsora	46	17	37·—	41	9	22·—
Sajtótörvénybe ütköző büntett és vétség	60	28	47·3	65	23	35·4
Árdrágítás	16	6	37·5	14	5	35·—

Valljuk meg, hogy ezek a számok bizony nem igen alkalmasak a zsidóság iránti bizalom felkeltésére. Hiszen arányszámuk-

nak két-négy, sőt nyolcszorosaig vannak érdekelve a különféle bűncselekményekben. (A tárgyilagosság természetesen megkívánja, hogy újból leszögezzük, miszerint a bűncselekmények más nemei közül néhányban alacsonyabb az arányszámuk, amit a szociális helyzettel, foglalkozási körrel — mint már kifejtettük — a vérmérséklettel és hasonlókkal magyarázhatunk). A zsidó bűncselekmények valódi számát ez a táblázat korántsem tünteti fel. Jól tudjuk, hogy sok megcsalt, kiuzsorázott kisembernek nincs módja igazát keresni és a bírósághoz fordulni.

A bűnözési statisztikának minden esetre arra kell figyelmeztetnie bennünket, hogy a dolgozó magyarság békéje, biztonsága, boldogulása érdekében a zsidóságot bűnügyi szempontból jó lesz az eddiginél gondosabban szemmel tartani.

Szellemi életünk elzsidósodása.

A sajtó

A mai értelemben vett sajtó kialakulásának kezdetei a múlt század második harmadára nyúlnak vissza. A technika szédületes iramú fejlődésével az újságból közszükségleti cikk, az újságkészítő műhelyből nagyüzem lett. A nagyüzemből pedig üzleti vállalkozás. A zsidóság, amely alig pár évtizede emancipálódott, csalhatatlan ösztöneivel, finom üzleti szimatával most is nyomban felismerte a sajtóban rejtőző profitlehetőségeket. De felismerte az újság küzvéleményirányító jelentőségét is. Mohó érdeklődéssel fordult az újságkiadás és a hírlapírás felé. Eurpaszerte kinyújtotta csápját a nagy újságüzemek felé. A múlt század utolsó évtizedeiben már mindenütt a sajtó rohamos elzsidósodásának tünetei figyelhetők meg. Németországban az első német-zsidó nagy újságvállalat egy Rubin Mózes nevű lengyelzsidó által megalapított Rudolf Mosse cég, amelynek érdekkörébe tartozott többek között az egyik legnagyobb német lap, a Berliner-Tageblatt is. A nemzeti irányú lapokat kiadó Ullstein vállalatnál is jelentős befolyásuk volt a zsidóknak. Az egyik legrégebbi német újság, a Frankfurter Zeitung, egészen zsidó tulajdonban volt. (A nemzeti szocialista mozgalom uralomra kerülése után a helyzet gyökeresen megváltozott.) Párisban a háború előtt — de ma is — a jobboldali lapoktól kezdve a szélsőbalig az egész sajtót néhány zsidó nagykapitalista (Rothschild, Finály, ürcyfuss stb.) család uralta. Még az öreg tekintélyes konzervatív Times szerkesztőségébe és kiadói érdekelttségébe is befurakodtak a zsidók. A háború előtt és alatt az egész angol sajtót néhány zsidó sajtómágnás dirigálta. A nagy nemzetközi hírszolgálati ügynökségek, mint a francia Havas, az angol Reuter, régebben a német Wolff irodák (megszűnt) szinte százszázalékig zsidó üzleti vállalkozások.

* *

*

Mi a sajtó zsidó jellege tekintetében is rosszabbul állunk, mint bármelyik más európai nemzet. Nálunk a tőkés- és a hitelgazdálkodásra való áttérés gyorsan és váratlanul ment végbe éppen akkor, amikor nagy tömegekben tódult be a keleti zsidóság és emancipálódott is, a magyarság pedig egy nagy nemzeti erőfeszítés

után összeroppant. Másutt is igyekezett a zsidóság a pénz- és hitel-életben kizárólagos szerephez jutni, a befogadó nép bizonyos rétegeit az e téren már elfoglalt pozícióiból azonban nem tudta egészen kiszorítani. Nálunk azonban monopolhelyzetre tett szert és ebből a helyzetéből következőleg az újságkiadás kapitalisztikus átszervezését is egyedül hajtotta végre.

A sajtóban nálunk először a múlt század negyvenes éveiben szerepeltek nagyobb számmal a zsidók. Eleinte csak a hazai németnyelvű lapokban jutottak szóhoz. A harmincas, főleg a negyvenes években a németnyelvű hírlapok és folyóiratok munkatársainak jórésze ú n. modern, haladó szellemű zsidó. (Pukánszky: A magyarországi német irodalom). Klein Herman, a Dér Ungar kiadója már sajtótekintély. A Dér Spiegel és a Telegraf kiadója Rosenthal Samu. A legnevesebb német-zsidó újságírók Saphir Mór, Beck Károly, Hugó Károly. Valamennyien ortodox környezetben, talmudista szellemben felnőtt, nyughatatlan természetű, mindig és mindenkiel elégedetlen, mindent sárbarántó, lebíráló, kigúnyoló, destruktív zsidók. Előfutárai a későbbi és a mai budapesti zsidó lapok hasábjain szereplő sajtónagyságoknak. 1848-ban már kilenc újság szerkesztősége csupa zsidókból állt.

A zsidóság átszivárgása a magyarnyelvű lapokhoz az abszolutizmus évei alatt indul meg. Fáik Miksa, korábban a Pester Lloyd bécsi tudósítója, Dux Adolf, Gans (Ludasi) Mór Andrássy külügyminisztériumában a sajtóosztály vezetője, már vezető szerephez jutottak a magyar lapokban. Buzgón szolgálták a zsidó ügyeket. Az ő érdemük, hogy a zsidók emancipációja a sajtó egyhangú helyeslésével vagy legalább hallgatólagos beleegyezésével történhetett meg. Ezekre az évekre esik a két német-zsidó szélsőliberális budapesti napilap a Pester Lloyd (alapító Veigelsberg Leó) és a Neues Pester Journal (alapító Bródy Zsigmond) megindulása.

A kiegyezés utáni években már csaknem minden redakciójában találunk néhány zsidót. A zsidók mellett a régi vágású komoly, lelkiismeretes újságírók, akik az újságírást nem csupán kenyérkeresetnek, hanem nemesebb, magasabbrendű hivatásnak is érezték, egészen háttérbe szorultak.

A sajtó elzsidósodásával kapcsolatban — már akkor ötvenhatvan évvel ezelőtt — jelentkeznek azok a súlyos és szinte megoldhatatlannak látszó problémák, amelyek ma is — csak most jóval nagyobb erővel — itt kísértenek közéletünkben. Mintha csak a mai állapotokat festené Istóczy Győző abban a beszédében, amelyet 1881. március 3-án mondott el a képviselőházban.

„Általános ítéletté vált mai nap azt mondani, hogy a sajtó nálunk zsidó kezekben van. Ezt minden distinctio nélkül mondani nem felel meg a tényeknek. A német sajtó nálunk igenis majdnem kivétel nélkül zsidó kezekben van, a német sajtóra nézve tehát

helyes a most említett ítélet. De a magyar sajtóról nagyban és egészben ezt egyáltalán nem lehet elmondani ... És mégis, leszámítva az egész országban 4—5 lapot, valamennyi magyar lap zsidóbarát és így magyarellenes politikát követ. Ha az ember e lapok szerkesztőivel privátim beszél, majdnem valamennyien telivér „zsidófalók”-nak vallják magukat s mindamellettké inkább présbe csavartatnák magukat ezen tisztelt szerkesztő urak, semhogy egyetlenegy zsidóellenes cikket vagy csak rövid közleményt is felvenni mernének lapjaikba; sőt ellenkezőleg valahányszor „izraelita polgártársainkat” kei! tollúk hegyére venniük, egész áhítattal, kegyelettel, vagy, ha úgy tetszik, farkcsóváló tömjénezéssel teszik ezt. S jaj szegény antiszemitáknak, nem ismernek irántuk e „magyar” lapok se irgalmai, se kegyelmet.“

Majd megállapítja Istóczy, hogy az újságok zsidóbarát magartásának nem a szabadelvűség, felvilágosultság és egyéb hangzatos jelszavak az okai, hanem a pénzérdek. A lapok fenntartásához a hirdetések múlhatatlanul szükségesek és kik nálunk is, másutt is a hirdető? A zsidók. Végül levonja a tanulságot:

„Hírlapjaink tehát nem annyira az előfizető és így a magyar közönség részére s javára, mint inkább az annonciósok (hirdetők), nevezetesen pedig a túlnyomó számú és egymással testvérileg szorosán összetartozó zsidó annonciósok részére és javára mi ellenünk magyarok ellen iratnak és így nem a magyar közönség, hanem a zsidó annonciósok közvéleményét képviselik.“

* *

I lírlapírásunk clzsidósodásáról a magyar társadalom alig vett tudomást. Hogy is vehetett volna, amikor a legszélső függetlenségi lapoktól kezdve, a leglojálisabb kormánypárti lapokig mindenült volt néhány zsidó, aki a sovinizmusban, a nemzeti hiúság legyezelésében mindenki mást felülmúlt. Csak, ha nagy zsidó érdekekről volt szó, akkor mutatták meg ezek a publicisták és ez az egész sajtó igazi, rejtett arculatukat. A tisztaeszlári események országot megmozgató izgalmi nyomán megdöbbenve látta a magyar társadalom, hogy Verhovay Függetlenségén, Rákosi jóval óvatosabb Budapesti Hírlapján és a katolikus konzervatív Magyar Államon kívül a többi lapok nem mertek, vagy nem is akartak kifejezést adni az egész magyarság elemi erejű felháborodásának, jog és igazság követelésének, sőt ellenkezőleg, hallgatással vagy nyíltan (Egyetértés, Hon, Nemzet, Nemzeti Újság, Budapest, Pesti Napló és természetesen a Pester Lloyd) a zsidóság gyilkosokat mentő akciójának váltak eszközeivé.

Tisztaeszlár a jobban összetartó, szervezettebb zsidóság győzelmével végződött. A zsidókérdéssel foglalkozó hangok a sajtóban egészen elhalkultak, vagy cl is hallgattak. Verhovayt agyon rágal-mazzák, tönkreteszik, nyomorbadöntik. Bátortalan hangok a zsidó-

veszélyről újra csak az egyházpolitikai törvények vitája során halatszanak a katolikus egyházi körökhöz közel álló lapokban. Bartha Miklósnak, Egan ruténföldi akciója érdekében folytatott sajtó harcában csak egy-két lap foglalt mellette állást, míg a zsidó-liberális lapok valóságos pergőtűszerű támadásban részesítették.

A budapesti zsidó lapok hasábjain a nemzedékváltozással összefüggésben új stílus, új szellem honosodott meg. Az előző, a most már kiöregedett zsidó újságírói réteg, mint az asszimilációs gondolat népszerűsítője, igyekezett magyarnak látszani. Az újabb generáció nem volt hajlandó ezen az úton járni. A maga eredeti zsidó mivoltát akarta kiélni minden gátlás, alkalmazkodás nélkül. Ezzel kapcsolatban honosodott meg a sajtóban a megvető és fölényes hang nemzeti kultúránkkal, hagyományainkkal, történelmünkkel szemben, a gyűlölet a keresztény egyházakkal és a magyar öntudat utolsó erőtlen hordozójával, a földbirtokos osztállyal szemben.

* *

*

Milyen ennek a budapesti zsidó sajtónak a természetrajza? Vakmerően hazudik. Szemérmetlenül rágalmoz, persze óvatosan a sorok között, nehogy megfogható legyen. A hatalom felé lojális, de, ha zsidó érdekekről van szó, akkor nem ismer elővigyázatosságot, fanatikus, türelmetlen. Elfogult és egyoldalú. Erkölcsei izlésérzéke feltűnően fogyatékos. Gyakran a szellemi perverzitás körütneteit mutatja.

* *

*

A legnagyobb bűne ennek a budapesti zsidó újságírásnak, amelyért máig sem vette el méltó büntetését, az 1918-as csöcselék-lázadás tudatos és tervszerű előkészítése. A lázadás, az árulás, a hűtlenség, a fegyelem magtagadása, a kötelességmulasztás bomlasztó csiráit ez a sajtó hintette el fronton és front mögött, nyíltan, vagy a sorok közé bujtatva. Mint ellenfél veszedelmesebb volt mint az a másik, amellyel fegyverrel a kézben állottunk szemben a lövészárookban. Ez az ellenfél belülről támadt hátba bennünket, még pedig a lelket megmérgező, akaratot megbénító, hitet elzibasztó szellemi fegyverekkel, amelyekkel szemben mitsem ér a kézigránát vagy gépfegyver.

Két évtized múltán ez a sajtó ma is itt van, ma is közvéleményt irányít, ítél elevenek és holtak felett és a változott körülményekhez alkalmazkodva, ugyanazt csinálja, amit húsz év előtt.

Az ellenforradalom győzelme után itt volt a kedvező alkalom ennek a szellemi fekélynek végleges eltávolítására. Egy tollvonással egyszer és mindenkorra el lehetett volna némítani ezt a héber sajtókórust. Az alkalmas pillanatott elmulasztottuk. Ilyen intézkedések hiányában legalább a kormányoknak céltudatos kereszténynacionalista sajtópolitikát kellett volna kezdeményezniük és az állandó erőteljes társadalmi propaganda segítségével letörni ezeket a

lapokat. Sajnos erre sem került sor. Hiába követelték a jobboldali szervezetek (Tesz.) és politikusok (Bethlen István gróf!!) a forradalmi sajtónak — arra való hivatkozással, hogy ezekből a redakciókból került ki a két csőcselékuralomnak szellemi vezérekara — messzemenő megrendszabályozását. De csak néhány látogatásra került sor. Sőt a konszolidáció fénykorában ez a lázadásra uszító, hazaáruló budapesti liberális zsidó valósággal új virágkorát élte. A konszolidáció eszméinek buzgó terjesztői, az uralkodó — névleg keresztény, keresztényen — politikai rendszernek hathatós támogatói lettek. A fajvédő nemzeti lapok sorra elsorvadtak, mert felülről nem részesültek támogatásban, pénzügyi megalapozottságuk is hiányos volt, a zsidó-kapitalista pénzforrások sem állottak rendelkezésükre. De a konszolidáció mindent elszibbasztó, lelket elernyesztő, fásult, közönyös, poshadt légkörében a nemzeti társadalom lelkes, kitartó támogatása is elmaradt. A jámbor, lelkes keresztény újságolvasó, akit dörgedelmes szónoklatokban és színes vezércikkekben a keresztény sajtó buzgó, áldozatkész támogatására biztattak s aki valóban lelkesedéssel állott is a nagy nemzeti ügy mellé, meglepetve vette észre, hogy azok, akik tegnap még a zsidó sajtó megbocsáthatatlan bűneit ostorozták és a keresztény politika vezéreiként szerepeltek, most ugyanezekbe a lapokba nyilatkoznak, sőt vezércikkeket is írnak. Találón nevezte az egyik szellemes jobboldali újságíró ezeket a „keresztény“ közéleti előkelőségeket a francia „királyrikkancsok“-hoz hasonlítva őket, a „zsidók rikkancsaidnak. Ma sem értjük, hogy ezek az urak, képviselők, volt miniszterek, államtitkárok, pártvezérek, felsőházi tagok, hogy adhatták és adhatják oda nevüket olyan lapok hasábjainak, amelyeknek homlokára az országvesztés és nemzetárulás bélyege van rásütve. Érthetetlen, hogy mikép érezhetik jól magukat ezek az urak katonaszökevény, Tisza-gyilkos és népbiztos cikkíró-elődök társaságában.

* *

*

Nézzük most a magyar sajtó elzsidósodását a száraz tények és számok világában. Alább közöljük a zsidók arányszámát az újságírók között.

	1890	1900	1910	1920	1930
Az újságírók között zsidó %-ban	36·8	39·7	42·4	34·3	31·6

1930-ban, tehát az újságíróknak nem egészen egyharmada volt zsidó. Már magában véve ez az arányszám is elég jelentékenynek mondható, azonban még megközelítően sem fejezi ki a zsidók túlsúlyát a magyar sajtóban. A megkeresztelt zsidókról nem is szólva (noha ebben a foglalkozási körben ugyancsak nagy számmal vannak ilyenek) egyáltalában nem mellékes például, hogy ezeknek a zsidó újságíróknak nagy része istenhátamögötti kis vidéki lapoknál, vagy pedig a nagy példányszámú budapesti napilapoknál dolgozik-c? Ezt a kérdést tehát közelebb-

ről is vizsgálnunk kell, ha tiszta képet akarunk nyerni a sajtónk elzsidósodásáról.

* *

**

Most mindenekelőtt közöljük azoknak az újságíróknak a névsorát, akiket a Zsidó Lexikon is méltóknak tartott a feljegyzésre:

Alexander Bernát, Antal Sándor (Pozsony) Bállá Ignác (Olaszország), Balassa Ármin (megh. Szeged), Balázs Béla (Bécs), Barát Ármin, Barna Izidor (megh.) Barta Lajos (Bécs-Pozsony), Bálint Lajos (megli.), Bede Job (megh.), Bernát Ottó, Berkó D. Géza (megh. New-York) Béla Henrik, Bíró Lajos (Berlin?), Bogdányi Mór (megli.), Braun Sándor (megli.), Bródy Sándor (megh.), Csergő Hugó, Diener Dénes József (Paris), Dóczy Lajos (megh.), Farkas Pál (megli.), Fehér Dezső (Nagyvárad), Feleky Géza, Feleki Sándor, Fenyves Ferenc (Szabadka), Földi Mihály, Friedrich Tivadar, Futtaki Gyula (megh.), Gábor Andor (Bécs) Gelléri Mór (megh.), Gellért Oszkár, Gerő Ödön, Gergely Győző, Göndör Ferenc (New-York), Gutlii Soma, Habár Mihály, Hatvány Lajos. Heltai Jenő, Hegedűs Nándor (Nagyvárad), Hevesi József (megli.), Hevesi Lajos (megh), Holitscher Ftilöp (megh.), Ignotus Hugó (Bécs), Kabos Ede (megh.), Kacér Illés (Bécs), Kálnoki Izidor, Kemény Simon, Keszler József (megh.), Kéri Pál (Páris), Kóbor Tamás, Komor Gyula, Körös Mihály (megh.), Kulinyi Zsigmond (megh.), Kun Andor, Klein Ödön, Lakatos László, Lándor Tivadar, Lázár Miklós, Lorsi Ernő (Berlin), Lengyel Ernő, Lenkei Henrik, Ligeti Ernő (Kolozsvár), Liptai Imre (megh.), Magyar Lajos (Moszkva), Makai Emil (megli.), Marton Ernő (Kolozsvár), Marton Manó (megh. Nagyvárad), Mandovszky Richárd (megh.), Mayor József (Újvidék), Márkus József (megh.), Márkus Miksa, Mezei Ernő, Miklós Andor, Millkó Izidor, Molnár Ferenc, Molnár Jenő, Nadányi Emil, Nadas Sándor, Neményi Ambrus (megh.), Ormos Ede, Palágyi Lajos, Pap Dávid (megh), Pataki Bernát (megh.), Pályi Ede, Pásztor Árpád, Pásztor József (Szeged), Preisner Ignác (megli.), Pogány József (Moszkva), Purjesz Lajos (megh.), Radó Sámuel, Rabinovics Máriusz, Rajna Ferenc, Révész Béla, Révész Mihály, Róna Lajos, Ruttkai-Rothauser Miksa (megh.), Rooz Rezső, Rózsa Miklós, Salusinszky Imre, Sasvári Ármin (megh), Schiller Miksa, Singer Zsigmond (megh.), Sebestyén Károly, Sebők Zsigmond (megh.), Silberstein Ötvös Adolf, Stauber József (Arad), Sturm Albert (megh.) Szabados Sándor (Moszkva), Szabó Imre (Kolozsvár), Szántó Kálmán (megli.), Szatmári Mór, Szekfi Mór (megh.), Szenes Béla (megh.), Szécsi Ferenc (megh.), Szép Ernő, Szilágyi Géza, Szomaházy István (megh), Szomorj Dezső, Szöllösi Zsigmond, Tábori Kornél, Tábori Róbert (megh.), Tiniár Szaniszló (megh.), Újvári Péter, Várnai Dániel, Vázsonvi Vilmos (megh.), Vészi József, Weisz Julián, Wel.tner Jakab (megh.), Zsolt Béla.

Van jó néhány nagyon ismerős csengésű név is a jegyzékben. Olvasóink bizonyára emlékeznek még az olyan nevekre mint: Kéri Pál, Göndör Ferenc, Magyar Lajos, Pogány József, Szabados Sándor, Bíró Lajos, Gábor Andor stb.

A Zsidó Lexikon névsorát egészítsük ki még a Szózat 1924. május 9-i számában (A magyar irodalom és a ghetto cím alatt) leközölt neveknek egy részével legalább.

Abonyi (Rosenzweig) Dezső, Abos (Aillei) Tivadar, Aczél (Alter) Sándor, Adorján Andor, Ágai (Schátfer) Béla, Alföldi (Bnslínder) Béta, Bakonyi (Blercher) Miksa, Bakonyi (Breucr) Samu, Bán (Baumgarten) Zsigmond, Bárdos (Breitner) Imre, Barna (Braun) Izidor, Békefi (Kami) Antal, Béli (Goldstein) Izor (Izidor), Benedek (Pick) Károly, Berkes (Berger) Imre (Izidor), Boros (Weiner) Mihály, Dacsó (Deutschlúnder) Emil, Dániel (Schönwald) Arnold, Décsi (Deutsch) Imre, Dénes (Deutsch) Zsófia, Devccsri (Lóvy) Ignác, Erdős (Eibenschülz) Armand, Erényi Nándor, Fabinyi-Füzesséry István, Feliéri (Weiss) Armand, Fekete (Gross) Ignác, Fenyő (Fink) Sándor, Fenyves (Fried) Lajos, Föld (Féld) Aurél, Gáspár (Schwartz) Artur, Gerő (Grauss) Sándor, Gonda (Gelb) Henrik, Haber Samu, Hajdú Miklós (Honig Miksa), Halasi (Fischer) Ödön, Halmos (Háber) István, Ilazay (Heim) Ernő, Héderváry (Iledl) Lehel, Hegedús (Geiger) Dezső, Hegycsi (Spitz.) Gyula, Deltái (Hotter) Ferenc, Horváth (Horovitz) Józstf, Incze (Israel) Henrik, Kadosa (Krics-haber) Marcell (Mór), Kecskeméti Vilmos, Korcsmáros (Reich) Nándor, Lányi (Landsberger) Mór, Lcndvai (Lövcnstcin) Károly, Lcnkey (Gutt-mann) Zsigmond, Lippai (Straussmann) Dezső, Lóránt (Löw) József, Mester (Messer) Sándor, Mezei (Grüinfeld) Mór, Nagy Endre, Páris Pál, (Parisser Lipól) Pogány (Pollacseft) György, Pók (Pauker) Ödön, Rubin László, Rudas (Roth) Izsó, Sebestyén (Schossberger) Ede, Seress (Sclicer) Gyula, Sercss (Scheer) László, Szatmári (Gottlieb) Jenő, Szederkényi Anna (Klein Karolina) Székely (Stern) Miklós, Széki (Szekulesz) Andor, Tarján (Kóth) Sándor, Tarján (Klein) Vilmos, Tódor (Tiller) Jenő, Visontai (Weinberger) Soma, Zilahi (Zwicker) Dezső, Zsadányi (Gross) Henrik.

* *

*

Hogy a budapesti rcdakciók mennyire telítve vannak ma is zsidókkal, erre nézve igen értékes adatokat találunk a dr. Sziklay János és Szász Menyhért szerkesztésében megjelent „A magyar sajtó évkönyve. 1936.“ című munkában. Az évkönyv részletesen felsorolja az összes budapesti napilapok szerkesztőit, kiadóit és belső munkatársait. Ez az összeállítás alkalmat ad arra, hogy megállapítsuk a zsidók számarányát az egyes fővárosi lapoknál.

(Megjegyezzük, hogy a megkeresztelteket a zsidókhoz, azokat pedig, akiknek származásáról nem tudtunk értesülést szerezni, a nemzsidóklizoz számítottuk.)

A lap címe	A szerkesztők, kiadók, belső munkalársak		
	összes száma	közül zsidó absz. sz.	%
Az Est lapok	67	62	92.5
Az Est			
Pesti Napló			
Magyarország			
Esti Kurir	26	20	77—

A lap címe	A szerkesztők, kiadók, belső munkatársak		
	összes száma	közül zsidó absz. sz.	%
Friss Újság	16	12	75—
Kis Újság	12	8	66—
Magyar Hírlap	28	23	82—
A Mai Nap	12	8	66—
Népszava	23	19	85—
Neues Politisches Volksblatt	10	7	70—
8 Órai Újság	27	21	83—
Pesti Hírlap	43	20	46—
Pester Lloyd	31	27	89—
Újság	33	28	85—
Hétfői lapok:			
A Reggel	18	14	80—
Budapester Montagszeitung	7	5	71—
Hétfői Napló	20	15	75—
Magyar Hétfő	10	7	70—
Reggeli Újság	15	11	73—
Összesen	418	306	73—

A felsoroltakon kívül van még hét jobboldali, konzervatív-keresztény napilap. Ezeknek szerkesztősége kereken 170 főt tesz ki, ebből 11 a zsidó. Végeredményben tehát az összes budapesti napilapok szerkesztősége 588 főt számlál. Ebből 311, vagyis 54% a zsidó.

Az 1930. évi népszámlálás egész Csonka-Magyarországon 1515 újságíró-t és szerkesztőt talált, ebből 480 volt a zsidó, vagyis amint már előzőleg kimutattuk 31.7%. Érdekes, hogy a 480 zsidó újságíróból (a kereszteltek nincsenek benne) nem kevesebb, mint 317, az áttértek leszámításával mintegy 300, tehát 62.5% a budapesti nagy lapoknál dolgozik. Az 1 015 nemzsidó újságírók közül csak 271-ről, tehát 26%-ról mondhatjuk el ugyanezt. Olvasóink figyelmét ismételten felhívjuk arra a fontos körülményre, hogy amíg az egész ország újságíró társadalmában csak (?) 31.7% a zsidóság képviselője, addig a budapesti nagylapoknál 50—90%.

A hétfői lapokkal és a hét konzervatív-keresztény napilappal együtt, a fővárosnak 26 újságja van,* ebből 19 a zsidóság érdekkörébe tartozik.

A táblázatunkban szereplő újságok közül jó egy-néhánynál oly magas a zsidók arányszáma, hogy azokat nyugodt lelkiismerettel a zsidó hitközség, helyesebben népközösség közlönyeinek tekinthetjük. Tartalmuk, szellemük, irányuk egészen zsidó. Ilyenek az Est lapok, a Pester Lloyd, Magyar Hírlap, Népszava, Újság stb.

* *

*

Az Est lapkoncern megalapítója, mint ismeretes a nemrég meghalt Miklós Andor (Klein Ármin), aki előbb hirdetésügynök,

* Az Esti Újság és a Virradat még nem szerepelnek a szóbanforgó Évkönyvben, ahonnan adatainkat vettük. Számításainknál tehát ügyeimen kívül hagytuk ezeket a lapokat

majd a Pesti Napló közgazdasági rovatvezetője volt. 1910-ben alapította Az Estet, mint az első magyarországi lármás, szenzáció-liajhászó, olesó bulvár-lapot. Vállalatát kétségkívül jó üzleti érzékkel vezette. Reklámhadjáratával népszerűvé tette lapját, amely a háború alatt élte fénykorát. Erre az időszakra vonatkoztatva valóba*ⁿ nincs túlzás Az Est jubileumi számának abban a megállapításában, hogy „Az Est az a szöszék lett, amelyet senki el nem kerülhetett, aki súlyt vetett arra, hogy meghallgassák szavát Magyarországon. Miklós Andornak állandó bizalmas és bizalmi érintkezése volt az ország vezetőivel

Régi népszerűségükből az utóbbi évtizedekben az Est lapok a nagyarányú állandó reklámakciók dacára is sokat vesztek. Példányszámuk állandóan csökken. 1915-ben az Athenaeum nyomdával, 1919-ben a Magyarország, 1920-ban a Pesti Napló került az Est-koncern birtokába.

Mindhárom Est lap kezdettől fogva és ma is a szélső zsidó liberális politika szóvivője. Magatartásukat azonban mindig bizonyos fokú óvatosság jellemezte. A mindenkori kormányhatalom felé mindig előzékenységet tanúsítottak. A lapok héber jellegének leplezése céljából, bejuthatott a szerkesztőségekbe egy-két tehetségesebb, nevesebb magyar szépiro és publicista is, ha a liberális-kapitalista zsidó érdekek feltétel nélküli kiszolgálására vállalkozott s készséggel adtak helyet közéleti előkelőségek cikkeinek is. A legfelsőbb eszmei és szellemi irányítást azonban mindig és kizárólag csak zsidók gyakorolták. A koncern vezérkara ma a következőkből áll: főszerkesztő: Salusinszky Imre, vezérigazgató: dr. Vadnai Béla, Az Est, szerkesztők: Salusinszky Imre, Kemény (Kóim) Simon, Magyarország, felelős szerkesztő: Magyar Elek, kiadó: Sümegi Vilmos. Pesti Napló szerkesztő: Földi (Féld) Mihály, felelős szerkesztő: Mester (Messer) Sándor, kiadó: dr. Szegő Elemér. A felsoroltak valamennyien zsidók.

»Az Est« Lapkiadó r. t. Igazgatóság (Kompassz 1934—35): dr. Vadnai Béla, dr. László Ernő, Miklós László, Salusinszky Imre, Kemény Simon, Mester Sándor, Seress László, dr. Ruttkay György; felügyelőbizottság: Sebestyén András, Janovics Pál, Magyar Elek. Valamennyien zsidók.

A másik legnagyobb és legismertebb zsidó-liberális újságot, a Pesti Hírlapot 1878-ban alapította az áttért zsidó Légrády Károly. Liberalizmusát nacionalista jelszavak mögé bújtatta. Világnézeti kérdésekben kerülte a nyílt, határozott állásfoglalást. Hirdetési rovata a legterjedelmesebb és legmagasabb színvonalú része a lapnak. A publicistikai és a szépirodalmi részében mindig volt egy-két közismert, jóhangzású magyar név (Jókai, Rákosi, Mikszáth, Gárdonyi stb.). A lap állásfoglalását politikai kérdésekben, egész szellemi irányvonalát a szerkesztőség zsidó tagjai határozták meg. Íme a régi és mai zsidó munkatársak közül néhány: Márkus Miksa, Balassa Imre, Fóthy János, Sas Ede, Simon Vilmos, Fehéri Armand, Me-

zei Ernő, Csetényi József, Vázsonyi Vilmos, Gutlii Soma, Pollák Illés, Bedé Jób, Szerényi (Stern) József br. stb.

Az „Esti Kurír“. Főszerkesztő Rassay (Rasch) Károly, nemzsidó. A felelős szerk. Boros László dr., szerk. Aczél Rezső dr. és a felelős kiadó Fodor Oszkár zsidók. A lapot a „Libertás r. t.“ adja ki. Igazgatóság: Oarzo Zoltán, Rassay Gyula, Szegő Béla, dr. Pfeiffer Ignác, dr. Párkány Frigyes. Felügyelőbizottság: Dombos Jenő, Erdős Dezső, dr. Ország Nándor. Egy kivétellel mind zsidók.

A „8 Órai Újság“. Felelős szerk. Nagy Samu, felelős kiadó Faragó Aladár zsidók.

Pester Llyod. Főszerkesztő Vészi József, helyettes Wcisz Julián. Felelős szerk. dr. Friedrich Tivadar. Vezérigazgató Dick Bódog. Mind a négy zsidó.

Újság. Szerkesztők Ágai Béla, Kóbor Tamás zsidók.

* *

*

Sajnos a jobboldali nacionalista keresztény lapok szerkesztőseiben is akadnak zsidó munkatársak. Egyik-másik lap ezek közül üzleti, hirdetési okokból nem mer a zsidókérdéssel foglalkozni, mások viszont harmadrendű „felekezeti“ ügyként kezelik ezt a súlyos nemzeti problémát. Tulajdonképpen csak az Uj Magyarország és a hétfőn megjelenő Virradat folytatnak állandó harcot a zsidóság anyagi és szellemi térhódításával szemben. Csak ezeknek a lapoknak hasábjain folyik következetes társadalomfelvilágosító munka a zsidó-kérdés tekintetében. Bizonyos megkötöttségek még ezeknek az újságoknak állásfoglalásaiban is észlelhetők.

* *

*

A szerkesztősegek zsidó megszállásaival cgyidőben, sőt időbelileg talán még ezt megelőzően, kerítette hatalmába a zsidóság a sajtót, mint üzleti vállalkozást, vagyis az újságkiadást.

1898-ban alakult meg az Újságkiadók Szövetsége. Az előkészítő bizottság tagjai: Zilahi Simon, Bródi József, Sümegi Vilmos, Vadnai Henrik, Wolfner József, Róna Lajos és Engel Lajos. Kivétel nélkül mind zsidók.

A szövetség elnöksége a következőkből állt: Zilahi Simon, Gelléri Mór, Vészi József, Neményi Ambrus, Barát Ármin, Zilahi Béla, Barna Izidor, Adorján Sándor, Tordai Adorján, Zoltán Jenő, Béla Henrik, Bálint Imre, Róna Károly. Egyetlen nemzsidó sincs közöttük.

* *

*

A vidéki sajtóban nincs olyan nyomasztó túlsúlya a zsidóságnak, mint a fővárosban. Azért minden számottevő ipari, kereskedelmi gócpontban — ahol a zsidóság arányszáma is elég magas — megtaláljuk a legtöbbször néhány évtizedes múltra visszatekintő helybeli zsidó liberális lapot. Debrecen: a Tiszántúl, Deb-

receni Független Újság, Győr: Győri Hírlap. Miskolc.: Reggeli Hírlap, Felvidéki Napló, Pécsi Napló. Sátoraljaújhely: Zempléni Újság. Szeged: Délmagyarország. Szombathely: Nyugatmagyarország.

* I:

*

A külföldi magyar nyelvű sajtótermékek kiadói és szerkesztői is legnagyobbreszt zsidók. A megszállott területi és kivándorolt magyarság, amelyiknek egyedüli kapcsolata az itteni magyarsággal az újságja, liberális vagy éppen kommunista zsidók gondolat-prizmáján átszűrt hazug, torz képet kap a magyar életről. Fzek a zsidók gondoskodnak arról, hogy a hazájától elszakadt magyarság ne vágyódjék vissza szülőföldjére, ne gondoljon szeretettel hazájára és büszkeséggel magyar fajtájára. A megszállott területeken c téren uralkodó állapotokról már szoltunk egy előző fejezetben.

A legelterjedtebb amerikai lapok is zsidókézbenn vannak, így az Amerikai Magyar Népszava, az Amerikai Magyar Hírlap, Az Ember, Az írás, Detroiti Újság. Hinder Márton hetilapja, Jersey Híradó, Magyar Bányászlap stb.

*

Külön kellene „méltatnunk“ a különféle zsidó heti riportlapoknak a pesti aszfalton kivirágzóit buja tenyészetét. Sajtó rendelkezéseink hézagosságai következtében ezek a kis ujságkalózok szabadon garázdálkodhatnak közéletünkben. Minden soruk a talmudista világnézetet lehel. A gettó mocsarának szennyes, színes lópvirágai ezek a kis zuglapocskák. Teriink nincs rá, hogy bővebben foglalkozzunk velük, nem is érdemesek a szó vesztegetésére, (Társadalmunk, Pesti Futár, Gong, Uj Magyarország).

Legelterjedtebb képes és színházi lapjainknak is zsidók a tulajdonosai és szerkesztői, (Tolnai Világlapja, Színházi Élet).

**

*

Elvezettük olvasóinkat abba a sötét, sűrít dzsungelbe, amelyet „magyar“ sajtónak neveznek. Nem tehetünk róla, ha a kép, amely elibénnk tárult, sivár és vigasztalan volt.

Az a szellemi fertőzés, amely ennek a sajtónak hasábjairól a magyarság lelkében minden nap végbe megy, nem utolsó sorban oka annak, hogy roppant sorscsapások után sem tudtunk felegyenesedni, magunkhoz térni. Azért a világnézeti közönyösségért, a politikai, társadalmi eszmék és fogalmak zúrzávaráért, amely a magyar közvélemény széles rétegeinek lelkét eltölti, ez a sajtó felelős. A nemzeti önbizalom, a nemzeti önértet, a faji büszkeség hiányaiért ez a cinikus, hazug, képmutató, ellentéteket szító, magyart a magyar ellen bujtogató zsidó sajtó felelős, amelyik a maga külön zsidó céljai és érdekei szerint értékeli és bírál, rágalmaz vagy magasztal minden közéleti személyt és eseményt.

Semmi kétségünk sem lehet affelől, hogy egyetemes magyar érdek ennek a zsidó sajtónak a kiirtása. Az a szellem, amelyet ez a sajtó terjeszt, megbénítja a nemzeti akaratot és elsorvasztja a nemzeti lelkiismeretet. Nem téveszthetnek meg bennünket liberális jelszavak a sajtószabadságról. A sajtószabadság sem lehet öncél, hanem csak eszköz a nagy nemzeti érdekek szolgálatára. De hol vagyunk mi a sajtószabadságtól, ahol tulajdonképpen a zsidó töke és a zsidó szellem diktatúrája uralja a sajtót.

A zsidó sajtó felszámolásának két irányból kell végbemennie. Először alulról a nemzeti társadalomnak kell egy széleskörű, propaganda- és felvilágosító tevékenység után, jól megszervezett bojkott hadjáratot indítania. Megfelelő pillanatban aztán felülről, az államhatalomnak is be kell avatkoznia numerus clausus életbe-
léptetésével az újságírói pályán s a lapengedélyek revíziójával. Zsidók csak olyan lapokba írhatnak, amelyek nyíltan, feltűnő, mindenki által könnyen észrevehető módon kifejezésre juttatják zsidó jellegüket és irányukat. Nem akarjuk megfosztani a zsidóságot a modern kultúráját egyik legfontosabb eszközétől, a sajtótól. A zsidóság viszont ne vegye tőlünk rossz néven, ha magunknak ízig-vérig magyar és csak magyar sajtót akarunk.

Irodalom — könyvkiadás.

A sajtón keresztül nyílt meg az út a zsidóság számára az irodalom felé. A zsidó kézben levő újságok hasábjain termelődtek ki a zsidó írók rajai. Az első csoportok a hetvenes-nyolcvanas években, amikor még divatban volt az assimiláció, tárgyban, nyelvben, világnézetben, írói felfogásban megpróbálták még magyarok lenni. A következő nemzedékek azonban már ósdiinak, elavultnak hitték a magyar irodalom nemes hagyományait. A korszerűség, a modernizmus, az „európai szellem“ jelszavainak leple alatt becsempésztek irodalmunkba; i maguk külön zsidó világnézetét. Budapest — az ország minden versenytárs nélküli irodalmi központja — ekkor már Európa legnagyobb zsidó telepei közé tartozik. Az itt kialakuló új modern — zsidó — irodalom már egészen idegenül áll szemben a magyar földdel és néppel. Ihletet ezek a zsidó írók csak önmagukból, vagy környezetükből, a pesti gettóból meríthettek. Ennek megfelelően írásaik sivarak, témáik unalmasak, stílusuk az elrontott pesti zsidó nyelv, erkölcsi világnézetük a perverzítés felé hajlik. Így született meg a pesti zsidó aszfaltirodalom. Ennek termékeit mi nemzsidók is elolvastuk, anélkül azonban, hogy lelkiekben valamit is gazdagodtunk volna. De ezek a regények, színdarabok elsősorban nem is nekünk, hanem a zsidó olvasóközönségnek íródtak. A zsidó publikum viszont érthető élvezettel ismert önmagára ezekben az írásokban.

A zsidó olvasóközönség lelkesedése a gettóírók közül többeket arra késztet, hogy most már kifejezetten zsidó témákhoz

nyúljanak. Tárgyuk rendszeren a kíméletlenül felfelé törtető éjjelnappal pénzt, üzletet hajszoló, gazdag, az arisztokratákat lefelé kezelő önérzetes zsidó nagykapitalisták és szeretőket tartó nagyra-vágyó zsidó asszonyok.

A sajtó nemcsak kitermelte a zsidó írói rétegeket, de gondoskodott népszerűségükről is. Minden jött-ment galíciai tollfor-gatóból ennek a sajtónak hasábjain, ünnepelt magyar tehetség lett.

Ebből a régiebb és az újabb zsidó írói gárdából adunk itt egy kis csokorra valót: Ágai (Rosenczweig) Adolf, Altai (Gompercz) Margit, Biró (Blatt) Lajos, Bokor (Blmneniëld) Malvin, Bródy Miksa, Bródy Sándor, Elek (Fischcr) Artúr, Ernőd Tamás, (Fleischer Ernő), Erdős René, (Ehrenthal Regina), Fenyő (Fleischmann) Miksa, Forró (Fischer) Pál, Hat van v (PeiitscIB Lnjo^ Hatvány (Deutsch) Lili, Hellai (Herzl) Jenő, Kabos (Rosenberg) Ede, Kaczér Illés, Karinthy Frigyes, Kóbor Tamás (Bermann Adolf), Lakatos (Kellner) László, Lengyel (Lebits) Menyhért. Molnár (Neumann) Ferenc, Moly Tamás, Osvát Ernő (Roth Ezékiel), Révész (Rotli) Béla, Szederkényi Anna, (Klein Karolina), Szekula (Szekulesz) Jenő, Szenes (Schlésinger) Béla, Szép (Schön) Ernő, Szontaházy István, (Steiner Arnold), Szomory Dezső, (Weisz Mór), Szomory Emil (Weisz Manó), Tábort (Tauber) Róbert, Ujváry Péter (Neuwelt Pinkász), Zsolt (Steiner) Béla.

Az utóbbi években mintha a zsidó regényírók száma csökkent volna. Valószínűleg az utánpótlás terén jelentkező hiányokról van szó. Kiadóink az így támadt hézagokat igyekeztek sürgősen betölteni a külföldi zsidó írók fordításainak tömeges kiadásával. Sorozatosan jelentek meg az osztrák, német, francia, amerikai zsidó írók sokszor szőkébb, hazájukban is alig ismert, jelentéktelen munkái. Nem az irodalmi értele, hanem íróik zsidó volta volt a döntő szempont ezeknek a könyveknek a kiadásánál. Csak néhányat sorolunk fel a nálunk minden áron népszerűsített idegen zsidó írók közül: Arnold Zweig, Stefan Zweig, Arthur Schnitzler, Jakob Wassermann, Emil Ludwig, Otto Zarek, Thomas Mann (felesége zsidó), Scfalom Asch, Sinclair Lewis, Upton Sinclair, Pierre Benoit, Lili Körber, Hja Ehrenburg, Michael Gold stb. Vállalatok alakultak kizárólag ilyen zsidó fordítások kiadására. Káldor, Kosmos, újabban a Tabor.

Négy nagy könyvkiadó vállalatunk: az Athenaeum, Franklin, Révai, Singer és Wolfner egészen zsidó kezekben van. Az Athenaeum szinte százszázalékig csak zsidó, vagy baloldali liberális-marxista világnézetű írókat juttat szóhoz. A Franklin és a Révai körülbelül örven százalékig teszi ugyanezt. A jobboldali magyar nemzed szellemű íróink közül még aránylag a legtöbbnek a Singer és Wolfner biztosít nyilvánosságot.

Ma talán, ismételjük, több magyar író jut szóhoz, mint a régi liberális Magyarországon. írásaik javarészt azonban történeti

regények. Hiába keressük az olyan írásműveket, amelyek a háború utáni, a mai Magyarország keresztmetszetét rajzolják meg művészi kézzel. Azokat az írásokat, amelyek őszintén elibénk tárják összes belső bajainkat, súlyos problémáinkat (szociális ellentét, zsidókérdés, földkérdés stb.) Ebben pedig nem kis része van az egész magyar irodalomra ránehezülő zsidó könyvkiadói cenzúrának.

A magyarországi zsidókérdéssel eddig még egyetlen magyar író sem mert foglalkozni. Zsidó szépírók közül többen is hozzányúltak már ehhez a problémához — egyik-másik elismerésreméltó tárgyilagosságra törekvéssel, de mégis csak zsidó-beállításban és zsidó-szemszögből.

Az irodalom, amelyiknek gyökérszájai lenyúlnak a nemzeti élet telcvényébe, visszatükrözi a nemzet nagy belső gyötrődéseit, vajadásait, egyszersmind hirdetője a nemzeti akaratsnak, vágyaknak és reménységeknek. Ahhoz, hogy irodalmunk valóban ilyen legyen, úgylátszik előbb függetlenítenie kell magát a zsidóság szellemi diktatúrájától.

Színház-film-rádió.

Színházi kultúránk a hetvenes-nyolevanes években még ízig-
vérig magyar volt. Színpadi írók, igazgatók, színészek egytől-egyig
eredeti, markáns magyar tehetségek, akik minden szavukkal, csele-
kedetükkel a magyar kultúráért dolgoztak. Akkoriban színjátszá-
sunknak volt még igazi magyar íze-zamata és szerves alkotó része
volt a magyar művelődésnek. Amikor a múlt század vége felé
megindult a főváros szellemi életének elzsidósodása, színházaink
sem kerülhették el sorsukat. A zsidókat kezdetben a színház csak
mint üzleti vállalkozás érdekelte s nem folytak be a igazgatásba.
Később azonban a szellemi irányítást is maguknak követelték.
Most már gyors egymásutánban kerültek a nyilvánosság elé a
zsidó sz.ndarabgyártók szálnalmas agytermékei (Szomorv, Lengyel,
Bródy, Molnár stb.) Ezek a darabok a magyarság különböző tí-
pusait a paraszttól az arisztokratáig, mint szálnalmas együgyű
figurát állították a nézők elé, a zsidókat viszont — a szatócstól a
vezérigazgatóig — mint valami felsőbbrendű, tehetséges emberfajt
mutatták be. A gettó publikum tapsolt sajátmaga feldicsőítésének.
Mégvolt tehát a siker; erkölcsi, anyagi egyaránt. Lassan kiterme-
lődött a megfélemlő, a szükséges zsidó színészgárda is.

A színészek és színésznők statisztikája.

	1900	1910	1920	1930	
Összesen	1553	2007	2293	1971	
zsidók	absz. sz.	256	453	520	475
	%	16·5	22·6	22·7	24·—

Zsidó színészek és színésznők: Cs. Aczél Ilona, Darvas Lili, Dénes Oszkár, Gombaszögi Lilla, Gombaszögi Irén, Gótg Sándor, Góthné Kertész Ella, Kabos Gyula stb.

Igazgatók: Bárdos Arthur, Faludi Gábor, Faludi Jenő, Roboz Imre, Jób Dániel stb.

Ma összes magánszínházaink zsidók tulajdonát képezik, zsidó igazgatás alatt állanak. A zsidó színpadi irodalomipar teljes üzemmel dolgozik. A régi mesterek közül néhányat újak váltottak fel, (Bus Fekete László, Fodor László, Heltai Jenő stb.) akik azonban továbbra is a régi, jól bevált, kitaposott úton járnak. A nagyváros szennyes életéből kiragadnak egy-egy lehetőleg legpiszkosabb epizódot, azt kiszínezve, felnagyítva tálalják fel közönségüknek. A bemutató után felharsan a zsidó sajtókórus és dicsőhimnuszokat zeng a nagy irodalmi és színházi eseményről. Csakugyan, a zsidópublikum csámcsogva élvez. A magyar pedig — az ötüdatosabb része — távolmaradásával tüntet és ki-ki vérmérséklete szerint fejszóvalva, vagy ökölboszoritott kézzel kérdi: meddig és miért kell nekünk mindezt itt eltűrni?

* *

*

A tömegbefolyásolás legfontosabb eszköze az újság mellett ma kétségkívül a film. A zsidóság már csak ezért is, nálunk és világszerte nagy érdeklődéssel fordul felé. Persze nem becsülte le az itt kínáló, szinte beláthatatlan üzleti lehetőségeket sem. Az egész világon legfejlettebb amerikai filmipar a maga egészében zsidó kezekben van (filmírók, rendezők, színészek, operatőrök között tekintélyes százalékban találunk zsidókat), a nagy filmgyárak, stúdiók, ügynökségek és filmszínház-trösztök tulajdonosai majdnem cgytől-egyig zsidók.

A filmnek, mint tömegszórakoztató eszköznek lehet nagy nevelő, művelő, de lehet végzetesen romboló hatása is. Mai — zsidószellemű — formájában inkább ezt az utóbbi hálást fejt ki. Fokozza a nagy tömegeknek szociális elégtelenségét. Lerombolja — a minden egészséges nemzeti társadalom alapját képező — erkölcsi törvényekbe vetett hitet. A zsidóság jól tudja, hogy a morális ítélőképességüket elvesztett társadalmak szabad zsákmányai a nemzetremboló, felforgató politikai irányoknak. Mivel nálunk nyugateurópai vagy amerikai értelemben vett filmiparról beszélni nem lehet, természetesen filmimportra vagyunk utalva. A filmügynökségek, filmkölcsonzó vállalatok vezetői kivétel nélkül zsidók lévén, nem csoda, ha hozzánk az amerikai, francia filmipar jellegzetesen zsidó termékei jutnak el, különösen mióta a zsidóság a zsidómentes német filmekkel szemben szervezett bojkottal lépett el. A mozilátogató magyar közönségnek hasonló fegyverrel kellene rákényszerítenie filmvállalatainkat, hogy az u. n. „magyar“ filmekben a magyarok ne csak mint statiszták, hanem mint főszereplők is szóhoz jussanak.

A forradalom előtt a mozgóképszínházak Budapesten csaknem százszázalékig zsidók kezében voltak. Ezen a tarthatatlan állapoton segített átmenetileg a moziengedélyek revíziója. Tőkehiány következtében az új engedélyeseknek hamarosan zsidó pénzembereket, igazgatókat kellett vállalatukba bevonniok. A gyárok és a kölcsönzők csak ezekkel a zsidókkal tárgyaltak.

1927-ben Magyarországon 501 mozinál 498 igazgató, üzletvezető működött; ebből 62, tehát 12,4%, Budapesten pedig a 89 igazgatóból 36, vagyis 40,5% volt már a zsidó.

A magyar mozilátogató közönség tájékoztatására filmkultúránk teljes elzsidósodásának bemutatására itt adunk egy meglehetősen hézagos névsort a zsidó filmszcenárium írókról, színészekről.

Írók: Nóti Károly, Vadnay László, Mihály István, Vitéz Miklós, Szántó Aladár, Tibor János, Biró Lajos, Vajda Ernő, Illetai Jenő, Lengye! Menyhért. Zeneszerzők: Nádor Mihály, Ábrahám Pál, Fényes Szabolcs, Orosz Alfréd, Iletényi Heidelberg Albert, Brodszky Miklós, Virányi László, Fejes György, Zerkovitz Béla stb. Színészek: Uaal (Silberspitz) Franci, Gomhaszögi (Griin) Ella, Erdélyi Mici, Szilvást Ilona, Gárdonyi Lajos, Gótl Sándor, Gózon Gyula, Huszár Károly (Pufi), Kertész Gábor, Szöke Szakáll (Pollák Jenő), Rátkai Márton, Bálla Lici, Simon Zsuzsa, Tarján György, Verebes Ernő, Szőnyi Lenke, Rubinstein Erna, Rózsahegy Kálmán, Gyergyai István, Juszt Gyula, Pártos Gusztáv, Beregi Oszkár, Dczsófi László, Pázmán Ferenc, Rubinyi Tibor, Szenes Ernő, Ágai Irén, Fenyvessy Éva, Paál Erzs, Király Ernő, Dénes György, Fenyő Árpád, Ilerczeg Jenő, Kabos Gyula, Komlós Vilmos, Peti Sándor,

Harsányt Rezső, RadóSándor, Törzs Jenő.

* *
*

Megemlítjük, mint érdekességet, hogy a két legnagyobb amerikai filmvállalat tulajdonosai Felvidékről kivándorolt galíciai zsidók. A Fox-gyárat a Tolcsváról kivándorolt Fox Vilmos alapította, inig a Paramount tulajdonosa a zemplén-megyei Ricséről kivándorolt Zucker Adolf.

* *
*

Befejezésül pedig néhány filmvállalatra vonatkozó egy-két adatot ismertetünk olvasóinkkal a Pénzügyi Kompassz alapján.

A Metro-Goldwyn-Mayer magyarországi megbízottja Guttmann Károly. Magyar Filmbeszerző r. t. Igazgatóság; Segáll Náthán, Segáll Izsó.

Phöbus Filmforgalmi r. t. Bartos Gyula, Fodor Adolf. Fodor Albert. Paramount Filmforgalmi r. t. Igazgatóság: Scháffer Gusztáv, Földes Lajos, Weinberg Béla, Ott. H. D., Lange W. Frederik, Felügyelőbizottság: Roboz Imre, Spiegel Miklós, dr. Frank Rezső. Universal Film r. t. Igazgatóság: dr. Iovag Ullmann Antal, Friedland Miksa, Rappaport Romuald. Cégvezető Siegler Frigyes.

A film ma már nem csupán üzlet, hanem a nemzeti művelődés fontos eszköze s mint ilyet, nem szabad átengednünk a zsidóságnak. Filméletünk szellemét, tartalmát, irányát nekünk kell megszabnunk. Ha a zsidóság önhittségből nem akarja belátni e követelésünk jogosságát, akkor a mozilátogató magyar közönség kötelessége öt bármilyen eszközökkel is jobb belátásra bírni.

* *

*

A magyar rádió jó ideig sikerrel védekezett a zsidók mikrofon elé özönlésc és a zsidó szellem térfoglalása ellen. Bár a jazzzenekarokkal kapcsolatban, továbbá mint dirigensek kezdetől fogva elég gyakran szerepeltek zsidók a rádióban.

Egy idő óta azután á. n. tarka esték, vagy vidám esték cím alatt külön zsidó műsorszámot honosított meg a rádió igazgatósága. Ezek a vidám esték arra jók, hogy a budapesti gettók kabaréinak unalmas ízléstelenségei is megszólaljanak a magyar rádióban. Ennek a műsorszámnak szereplői persze legnagyobbbrészt zsidók. Ha a rádió vezetősége a zsidó hallgatóság iránti előzékenységből ragaszkodik a vidám estéknek mai formájukban további műsorontartásához, akkor talán gondoskodhatnék arról, hogy a szereplők héber vagy jiddis nyelven beszéljenek.

Egyidőben sokan aggodalommal figyelték a rádió prózai műsorában tapasztalható furcsa jelenségeket. Az irodalom ismertetésére és szépirodalomra szánt időt csaknem teljesen .közismert baloldali zsidóbarát, liberális-szabadkőműves vagy éppenséggel zsidó írók foglalták le (Szép Ernő, Révész Béla, Szerb Antal, Benedek Marcell stb.) Nem ismerjük a rádióműsor e kifícamodásának rejtett rugóit, mindenesetre leszögezzük, hogy itt súlyos hibák történtek.

Képzőművészetek.

A negyvenes évek biztató jelenségei után, (Borsos, Barabás) a múlt század ötvenes-hatvanas éveiben indultak hatalmas fejlődésnek nálunk a képzőművészetek (Madarász, Székely, Izsó stb.). Ez az időszak, mint tudjuk egybeesik a zsidóság felfelétörtetésének idejével. Egy ideig csak a profit, a pénz, az üzlet érdekelte a zsidóságot. A nagy vagyon birtokában csakhamar kezdtek kibontakozni nagyúri allúrjei. Az arisztokráciát igyekezett utánozni, sőt szerette volna túl is szárnyalni. Műtárgyakat, festményeket, szobrokat vásárolt. Müizlése egy darabig alkalmazkodott az általános magyar nemzeti ízléshez. Utóbb azonban itt is. mint az irodalomban, kibontakozott a külön zsidó müizlés és művészi szemlélet. Ez már idegenül és közönyösen állott szemben mindazzal, ami képzőművészetünkben sajátosan magyar volt.

A zsidó mecénások bőkezű, szolidáris támogatása kitermelt egy külön zsidó művész réteget. A Festőiskolába, majd a Képző-

művészeti Főiskolába eleinte gyéren, utóbb egyre nagyobb számmal jelentkeztek felvételre zsidók.

A festő- és szobrászművészek és művésznők száma az utóbbi évtizedekben a következőkép alakult:

	1900	1910	1920	1930
összesen	381	787	1047	1170
zsidók {	absz. sz.	61	131	171
	%	16—	16·6	16·8

A zsidó sajtó a képzőművész fajtestvérekkel szemben is éppúgy megtette kötelességét, mint az írókkal szemben. Harmadrangú zsidó festők és szobrászok ennek a sajtónak hasábjain sokkal több elismerésben és dicséretben részesültek, mint a tehetséges magyar művészek, akiket agyonhallgattak.

Ismertebb nevű zsidó festők: Bihari Sándor, Glatter Gyula, Hatvány Frigyes br., Zádor István, Magyar (Mannheimer) Gusztáv, Fényes Adolf, Iványi (Grünwald) Béla, Perlmutter Izsák, Tihanyi Lajos, Péri László, Hermann Lipót, László Fülöp, Pólya Tibor, Radnay Miklós, Vadász Miklós, Rippl-Rónai József, Falus Elek, Gara Arnold, Vértes Marcell. Szobrászok: Kallós Ede, Ligeti Miklós, Beck O. Fülöp, Teles Ede, Lux Elek.

A zsidó sajtótól és műbírálatától agyonhallgatott, a zsidó mecénásoktól nem támogatott vérbeli magyar művészek helyzete válságosra fordult. Annál is inkább, mivel a nemzsidó társadalomnak azok a rétegei, amelyek segíthették volna az igazi magyar művészetet, csaknem teljesen megfeledeztek erről a nemzeti kötelességükről. Vérbeli magyar művészek, ha érvényesülni, ha boldogulni akartak, nem tehettek mást, mint behódoltak a zsidóságnak, a zsidó műizlésnek. Csak így érthetjük meg, hogy tehetséges, fajmagyar művészek elsősorban zsidók által népszerűsített zűrzavaros, u. n. modern művészi irányok szolgálatába szegődtek.

* *

*

A festészet és szobrászat még csak fel tud mutatni nálunk egy-két másod-harmadrangú zsidó művészt, az építészet azonban még ilyeneket se. A monumentalitás, a teremtő fantázia nyilván nem zsidó tulajdonságok. A zsidó építésznek legfeljebb Budapest mai szörnyű városképezésének kialakításában van szerepük. A sivár bérkaszárnystílus a zsidó ízlés és a zsidó fantázia szüleménye.

Zene.

Zenei életünk elzsidósodása már a háború előtti években megfigyelhető. Persze nem minőségi, hanem mennyiségi vonatkozásban. Zenetörténetünk nem tart nyilván nagy zsidó származású muzikusokat. A zsidók legfeljebb, mint interpretátorok tűnnek ki és az olcsó, érzelgős operett- és slágerzenében jeleskednek.

A magyar zene igazi jelegzetességét ugyan világszerte ismert nagy zeneköltőink adják meg, mégsem lehet ránk nézve közömbös a nagy tömegek zenei szükségletét kielégítő műfajok elzsidósodása. Operettszerzőink legnagyobb része zsidó (Kálmán, Martos, Jakobi, Brodsky, Ábrahám stb.). A tánc- és slágerzene is olyan területe zenei életünknek, ahol csak zsidókat találunk. Aggodalommal kell látnunk, hogy ez a budapesti néger-zsidó fércmuzsika, amely megfertőzi az egészséges zenei közízlést, eljutott már a magyar faluba és ott elsorvasztja az ősi magyar népi dalt és zenét. Pedig a népi dal- és zenekultúra a nemzeti öntudat és összetartás ápolásának egyik legbátrabb eszköze.

* *

*

Az ének- és zeneművészekre és művésznőkre vonatkozó statisztikai adatok az elmúlt évtizedekről a következő képet mutatják:

	1900	1910	1920	1930
összesen	323	796	593	655
zsidók { absz. sz.	72	172	145	199
{ %	22·3	21·6	24·4	30·4

A harminczszázalékos arányszám a zsidók szerepét zenei életünkben csak részben tükrözi vissza. Kiegészítjük tehát még néhány más adattal. A budapesti magánzeneiskoláknak mintegy 60—70%-a zsidó.

Az Opera zsidó tagjai: Kálmán Oszkár, Ney Dávid, Somló József, Székely Mihály, Bársony Dóra, Relic Gabriella, Tihanyi Vilma, Farkas Sándor, Fleischer Antal. Zsidó zenészek: Szigeti József (hegedű), Fischer Annie, Ilerz Ottó (zongora), Földes Arnold (gordonka), Szekeres Ferenc (orgona).

A zsidók beözönlését a magyar zenei életbe, természetesen megelőzte zeneoktatást intézeteink — elsősorban Zeneakadémiánk — elzsidósodása. Itt még ma is meglehetősen furcsa állapotok uralkodnak. A tanári karban a következő zsidókat találjuk:

Hegyí Emánuel, Kceri Szántó Imre, Kerpely Jenő, Molnár Antal, Schiller Adolf, Siklós Albert, Székely Arnold, Unger Ernő, Weiner Leó, Zsolt Nándor, Kósa György, Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Harinath Arthur.

A hallgatókból 1930—31-ben 33% férfi és 41% nő volt zsidó. A magyar zenei élet megtisztulásának úgy látszik a Zeneakadémiánk kell elkezdődnie.

Zsidók a sportban.

A modern, szervezett sportélet kezdetei Magyarországon a hetvenes-nyolcvanas évekre nyúlnak vissza. Eleinte csak az arisztokrácia, majd a földbirtokos gentrik szórakozása volt a sport. A lovasport és az atlétika eresztettek először gyökeret nálunk. Később a többi Nyugat-Európában divatos összes sportágak lelkes követőkre találtak. Igazi sportélet csak a fővárosban és egy-két nagyobb vidéki városban volt. A fejlődő sportkultúra a városi polgárság egyre szélesebb rétegeinek érdeklődését is felkeltette. Miután ebben az időben Budapest és a nagyobb városok lakosságának egy ötöde egy hatoda zsidó volt, mi sem természetesebb, mint az, hogy a sportélet sem maradhatott mentes tőlük.

A legrégebbi sportalakulatokban — Magyar Atlétikai Club, Budapesti Torna Club, Nemzeti Torna Egylet — tömörült magyar sporttársadalom idegenkedett a zsidóktól. Ezek az egyesületek sokáig nem is vettek fel tagjaik közé zsidókat. Mivel a sportegyesületek zavartalan működésének biztosítása (pálya, klubház, stb.) sok anyagi áldozatot követelt, egyik-másik szegényebb egyesületben a hitsorsos mecénásokkal zsidók is bejutottak. Ezek az egyesületek hamarosan zsidó jelleget öltöttek. (33 FC., III. TVE. stb.) Azok a zsidók pedig, akik sportolni is csak a gettó légkörében tudtak, megalakították a maguk külön, zárt, exkluzív zsidó sportegyesületeiket. (Vívó és Atlétikai Club, stb.) A sportegyesületeikből azután egyre több zsidó jutott be a különböző sportszövetségek vezérkarába, ahová természetesen bevitték a zsidó üzér-szellemet is.

Egyik-másik sportágat valósággal a teljes elzsidósodás veszélye fenyegette. így elsősorban a labdarúgást, amelynek hivatalos szervét a Magyar Labdarúgó Szövetséget egyidőben egészen a zsidók uralták (elnökség, választmány, bírói testület stb.) A zsidó üzleti szellem térhódításával elkerülhetlenül együtt járt — minden látszatsiker ellenére is — a magyar sportkultúra, hanyatlása. Ezek a bajok ma is itt kísértenek sportéletünkben, amely alapos tisztogatásra vár. A gettó fojtott, idegen ízű levegőjét ki kell szellőztetni mindenféle sportalakulatunkból.

A magyar sportélet hivatalos szerveiben — elsősorban az Országos Testnevelési Tanácsban — ósdi, avult liberális szellem

uralkodik. Akik ott élnek, a faji öntudat büszke, felemelő érzését nem ismerik, különben nem küldtek volna zsidókat,* hanem csak magyarokat a berlini olimpiászra.

*

**

Már szóltunk a labdarúgósport elzsidósodásáról. Csak egy-két olyan zsidó nevét említjük — Brüll Alfréd, Tibor Lajos, Fischer Mór slb. — akiknek éveken, sőt évtizedeken keresztül vezető szerepük volt a futball életben. A profiliga vezető, nagy csapatai közül kettő: a Hungária és az Újpest kifejezetten zsidó jellegű. Válogatott csapatunk sokszor úgy festett, mintha a palesztinai együttes lenne.

A marxista szellemű munkás sportalakulatok (Munkás Testedző Egylet) vezetője is egy zsidó: Bíró Dezső.

A többi sportágakhoz képest aránylag kevés a zsidó az atlétikában, sokkal több a vívásban és a birkózásban. Míg a kézilabda és az asztali tenisz ez idő szerint jellegzetesen zsidó sportágak.

**

*

A zsidó és a magyar sportot az egészséges fejlődés érdekében külön kell választani. Olyan sportszervezetekre van szükség, ahol mi magyarok magunkban lehetünk. Ezeknek a zsidómentes sportszervezeteknek a városokon túl a falu felé kell fordítani figyelmüket. Sportszempontról is meg kell munkálnunk a magyar ugart. Népi sportkultúrát kell teremtenünk, aminőt északi testvéreinknél: a finneknél, észteknél csodálhatunk. A Move (Magyar Országos Véderő Egyesület) a zsidómentes magyar sport és a falusi sportkultúra fejlesztése terén értékes munkát végzett. Ha azonban a reá váró nagy feladatoknak valóban meg akar felelni, akkor munkálkodásának fegyelmezettebbnek, céltudatosabbnak, elevenebb üteműnek kell lennie.

* Zsidók az olimpiászon: Bródy, Sárkány, Vajda, Hódi (Hofman), Fonyó Lili, Serény (Schlesinger), Elek, Kárpáti, Kabos, Máté, Kutasi (Kurländer).

Harc a zsidó elnyomatás ellen.*

1875 április 8-án a régi képviselőház üléstermében, amikor az interpellációkra került a sor, felállt a szabadelvű párt népes padsoraiból egy fiatal, alig harminc éves, ismeretlen nevű képviselő, hogy előterjessze a honosítási törvényjavaslat tárgyában bejegyzett interpellációját. Beszédének már első mondataiban olyan tárgyra tért, olyan eszméket, olyan gondolatokat vetett fel, hogy az izgalomtól egy idő óta elszokott képviselők érdeklődése egyszerre feléje fordult. Hallgassuk csak meg, miket beszélt:

„...ezen elem (a zsidóság) úgy számereje bel- és külterjű szaporodásával, mint a közigazgatási téren kivívott — úgyszólván diktátort — hatalmánál fogva, mely hatalmat mindinkább egyéb terekre is kiterjeszteni törekszik: bennünket nem túlszárnyalással, mert ez többé-kevésbé már végbement, hanem elnyomással fenyeget.“

„Mindenekelőtt végkép szakítani kell azon téves felfogással ... hogy tudniillik ezen elem pusztán egy vallásfelekezetet képez, mert ez elem tulajdonképp egy zárt társadalmi kaszt, amelyet a véregység, az ősidőkből átvett tradíciók, az érdekközösség és vallása . . . fűznek egy szorosan zárt egységé.“

„Az arisztokrácia és demokrácia, a konzervativizmus és a liberalizmus fogalmai nálunk már nem elégségesek társadalmi és főleg szerencsétlen állami jelenségeink megítélésére, mert azok megértésére a „judaismus“ fogalma is szükséges.“

Beszéde további részében a szónok a sajtó elzsidósodására, az asszimiláció reménytelenségére, a neolog és ortodox zsidók eltérő gondolkodásmódjára, de közös céljaira, a zsidók pararitizmusára, a nemzeti önvédelem szükségére mutatott rá, befejezésül pedig a zsidókérdésben az eddigi liberális politikával való teljes szakítást követelte.

Istóczy Győző — mert ő volt a felszólaló — ezt a beszédet alig nyolc évvel az emancipáció után, a zsidóság diadalmas előre-

* A magyar antiszemita mozgalmak történetével egy terjedelmesebb külön tanulmányban óhajtunk foglalkozni. Itt csak néhány kiemelkedőbb eseményre és egyéniségre térünk ki.

törése idején mondotta el, amikor valósággal divat .volt nálunk filozemitának lenni, amikor pártvezérek, miniszterek, országos nevű írók vetélkedtek egymással a zsidók felmagasztalásában. Valóban nem kis bátorság kellett tehát egy ilyen felszólaláshoz, Istóczy ettől a naptól kezdve élete végéig emberfeletti heroizmus-sal, csodálatraméltó szívóssággal, ezer gáncs, támadás közepette, sokszor egészen egyedül harcolt a zsidó veszedelem ellen. Előtte mások is meglátták és szót is emeltek a zsidó térfoglalással szemben (Széchenyi, Kölcsey, Zsedényi, Pázmándy stb.). A modern magyar. politikai antiszemitizmus atyja azonban Istóczy Győző volt. Nagy műveltségét, tehetségét, tudását, vagyonát, idejét, egy-szóval mindenét — amint ő mondani szokta — a „pánjudaiznuis“ elleni harc szolgálatába állította. Írással, szóval, cselekedetekkel buzdította népét az önvédelmi harcra.

Visszaemlékezéseiben elmondja, hogy mikor és miért is lett antiszemita. Mint fiatal vármegyei tisztviselő akadt össze először a zsidókkal. Valamilyen hivatalos ügyben a zsidók szabálytalanságra akarták rábírní és mikor nem állt kötélnek, vad hajsztát indítottak ellene, tönkre akarták tenni. Az érzékeny lelkű Istóczy mélységesen felháborodott a zsidók aljasságán. Elhatározta, hogy egész életét az emberi társadalom, közelebből saját népe legnagyobb veszedelme elleni harcnak szenteli.

A munkája elé tornyosuló újabb és újabb nehézségek egy pillanatra sem szegték kedvét. A legkülönbözőbb pártokhoz tartozó képviselők közül titokban számosán biztosították rokonszenvükről, együttérzésükről, nyíltan azonban nem mertek mellé állni. A sajtó elhallgatta, elferdítette képviselőházi felszólalásait. Nem volt nyilvánossága, mégis megtalálta az utat a tömegekhez. Pár év múlva már az ország legkülönbözőbb részeiben voítak antiszemita egye-sületek.

Annak idején kevés figyelemre méltott palesztinai beszédében Istóczy vetette fel, jóval Herzl — a cionizmus megalapítója — előtt azt a gondolatot, hogy telepítsék vissza Európából a zsidókat Palesztinába. Ebből a beszédéből idézünk néhány ma is idő-szerű gondolatot:

„De ha a magyar nemzet féltékeny politikai szupremációja iránt; még kevésbbé fogja túrni azt, hogy a zsidók öt vagyonilag végkép tönkre tegyék és ezáltal, valamint egyéb utakon is léteiét tegyék kérdésessé. Kezeitekbe keríthetitek vagy terrorizálhatjátok sajtóját és ezzel egyidőre féken tarthatjátok, némaságra kárhoztathatjátok közvéleményét, kezeitekbe keríthetitek vagyonának legnagyobb részét, kezeitekbe keríthettek minden materiális és morális tényezőt — egyen kívül és ez az egy a fizikai materiális erő. És ha annyira mennek a dolgok, hogy az ország népének csak az ultima ratio marad hátra, nem mi leszünk azok, akik a rövidebbet húzzuk.

Egymás mellett, egyikünknek vagy másikunknak a dolgok természetes szükségszerűsége folytán el kell pusztulnia, ez az alternatíva. Mi élni akarunk s akarjuk, hogy e föld a mienk maradjon; válasszatok!“

Istóczy fáradozásai nem voltak hiábavalók. A pesti egyetem ifjúsága 1881 februárjában a rektortól a zsidó hallgatók létszámának korlátozását kérte. Ebben az évben megtartott képviselőválasztásokon a különböző pártok kebelében nem kevesebb, mint tizenhat kifejezetten antiszemita meggyőződésű képviselő került be a parlamentbe. Ennyien csatlakoztak ugyanis Istóczyhoz, amikor a liberális pártból kilépvé megalapította az antiszemita pártot. Már korábban „12 röpirat”¹¹ címen Istóczy a zsidókérdéssel foglalkozó tartalmas havi folyóiratot adott ki.

A szadista zsidó sakterek tiszaezlári bestiális gyikossága mélységesen megdöbbsentette az egész magyar társadalmat és még azokat is megmozgatta, akik a zsidókérdésben eddig közömbös magatartást tanúsítottak. Anélkül, hogy Istóczyék ezt az esetet a maguk számára kihasználták volna és nagyobb arányú agitációt fejtek volna ki, osztály-, párt-, sőt nemzetiségi különbség nélkül az ország egész nemzsidó lakosságának rokonszenve az antiszemita párt felé fordult. Istóczyék népszerűsége országszerte igen nagy volt és ezt sem a szabadelvű, sein a függetlenségi párt nem nézte jó szemmel.

Nagy nyereséget jelentett az antiszemita pártnak az eddig szélső liberális és filozemita Verhovay Gyula csatlakozása. Az igazságért mindig fanatikusan harcoló Verhovayt lelke mélyéig felháborította a zsidóságnak a gyilkos saktereket hazugságokkal, rágalomokkal, megvesztegetéssel és megfélemlítéssel mentető akciója. Színes, ragyogó, szenvedélyes tollával nap-nap után követelte lapjában a Függetlenségben az igazság szabad érvényesülését.

A tiszaezlári izgalmak a képviselőház ülésin is érezhetőek voltak. 1882. június 9-én került tárgyalásra Szatmár, Heves, Győr, Somogy, Hajdú és Torontál vármegyék kérvénye, amelyben az oroszországi zsidó bevándorlás azonnali megszüntetését követelték. Istóczy hosszabb beszédben sürgette a zsidókérdés rendezését. A tárgyalás során a Lipótváros zsidó képviselője Wahrman Móric egy ízléstelen megjegyzést tett az antiszemitákra, Istóczy felindulásában tetteleg inzultálta ezért.

Az antiszemiták nagy népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint hogy amikor Istóczy ellen a Függetlenségbe írott egyik vezércikke miatt sajtóper indítottak, az esküdtsek egyhangúan felmentette. Védője, az akkor még fiatal Vadnay Andor — a későbbi antiszemita képviselő, majd csongrádi főispán és a kubi-kusság szószólója — volt.

A „nagy per” mint tudjuk, — a pénz és a hazugság — a zsidóság győzelmével végződött. Bizonyos állampénzügyi érdekek felmentő ítéletet követeltek. A közvélemény azonban nem volt hajlandó beletörődni az igazság ilyen nyílt arcucsapásába. Országszerte zendülésszámba menő zsidóellenes tüntetések törtek ki. Zala-

megyében veres összeütközések voltak a nép és a katonaság között, úgyhogy kihirdették az ostromállapotot.

A zsidóság most elérkezettnek látta az időt ellenfeleivel való végleges leszámolásra. Először Verhovayra került a sor. Meghurcolták, agyonrágalmazták, kiüldözték a közéletből. Anyagilag is tönkretették, a Függetlenséget megbuktatták. Az antiszemita párt., megsemmisítése már nem ment ilyen könnyen. Az 1884-iki választásokra Istóczyék széleskörű agitációval készültek fel. A kerületekben oly nagy volt az érdeklődés a párt iránt, hogy sok helyre nem tudtak már megfelelő jelöltet küldeni. A szabadelvű és függetlenségi párt nem mert nyíltan állást foglalni Istóczyék ellen. Jelöltjeik sok helyen valósággal antiszemita programbeszédet mondtak. A közhangulat ismeretében még Istóczyék ellenfelei is. negyven-ötven antiszemita mandátumra számítottak. A közigazgatási hatóságok azonban várakozáson felül jól működtek, úgyhogy csak Istóczy és következő tizenhat társa tudott bejutni a parlamentbe: Andreánszky Gábor (Pincehely), Csuzy Pál (Szakcs), Grüber János (Somogyszill), Komlóssy Ferenc (Verbó), Margittay Gyula (Hajdúböszörmény), Nendtwich Károly (Zurány-Moson), Onódy Géza (Hajdúnánás), Rácz Géza (Fülöpszállás), Ráth Ferenc (Szempe), Simonyi Iván (Magyaróvár), Szalay Károly (Somogy-csurgó), Szemecz Emil (Zalaegerszeg), Vadnay Andor (Tapolca), Veres József (Orosháza), Verhovay Gyula (Cegléd), Zimándy Ignác (Szemic). Közülük Istóczyn kívül különösen Andreánszky, Onódy, Simonyi, Szalay, Zimándy fáradhatatlanul járták az országot és agitáltak. Az antiszemita párt szervezetei szaporodtak is az ország minden részében. A képviselők bátor, szókimondó felszólalásai Tisza Kálmánt szemmel láthatólag idegesítették, pártjának pedig kellemetlenek voltak. Veszedelmes ellenfelet láttak Istóczyékban, akiktől minden áron meg kell szabadulni. Az 1887-es választásokon; valóságos hajsza folyt az antiszemita jelöltek ellen. Zsidók, szabad-civilek, függetlenségiek fogtak össze a párt elnyomására. Nem is tudott Istóczy csak nyolc társával visszajutni a parlamentbe. A Függetlenség megszűnte után nem volt a pártnak újságja. Anyagi erőforrások hiányában a propagandát sem tudta a szükséges mértékben tovább folytatni. A zsidó sajtó pedig arról gondoskodott, hogy a közvélemény figyelmét a zsidókérdésről más belpolitikai látszatproblémákra terelje. Istóczy még két ízben bekerült a képviselőházba. Utóbb azonban nem lévén pénze a választási költségekre, kimaradt a parlamentből. Élete végéig kitartott elvei, eszméi mellett. Sajtó alá rendezte beszédeit, kiadta emlékiratait! Egy jogi szaklap kiadásából és terjesztéséből élt, elfeledve mindenkitől egészen 1915-ben bekövetkezett haláláig. A „keresztény nemzeti“ megújulás tizenhat év óta adós néhány szál virággal a Kerepesi-úti temetőben levő sírjának.

* *

*

A zsidókérdés és az antiszemitizmus mint politikai program egészen az ellenforradalomig nem szerepelt többé a magyar közéletben.

A kilencszázas évek elején Darányi Ignác megbízásából a galíciai zsidó csőcseléktől kifosztott és tönkretett szerencsétlen rutén nép megmentésén fáradozott éjt-nappallá téve egy angol származású, de lelkes magyar úr: Egán Ede. A magyarországi zsidóság Egán akciójába antiszemita támadást magyarázott bele és sürgős eltávolítását követelte. Egán azonban hajthatatlan maradt, végül is orgyilkos zsidó kezek oltották ki fenkölt-nemes életét. Egyéniségének és munkásságának felejthetetlen, soha el nem múló emléket állított Bartha Miklós egyik legszebb munkájában (Kazár földön).

A zsidókérdést, a többi nagy magyar problémával együtt most már évekig sűrű áthatolhatatlan homály fedte.

A háborút közvetlenül megelőző években azok, akik látták a magyar horizonton tornyosuló sötét felhőket, kisebb-nagyobb társaságokba vagy folyóiratok köré tömörültek. (Szemere Miklós társaság, A Cél, Milotay István hetilapja). Erejük és hangjuk nem volt elég ahhoz, hogy a vezető rétegeket jobb belátásra bírják. A világháború alatt már veszedelmesen izzott közéletünkben a zsidókérdés. A zsidóság magatartása egyre követelőbb és fenyegetőbb lett. Végül is irányítása és vezetése alatt megszületett a két csőcselék forradalom. A csatornák kiömlő szennyes áradatával szemben már nem tudtak gátat emelni a szervezkedni próbáló nacionalista alakulatok (Move, Érne stb.).

A két zsidólázadás szörnyű tanúságai után milliók, a magyarság egyeteme sóvárogta az ellenforradalomban a nemzeti újjászületést. Azt reméltük, hogy összes, évtizedek óta emésztő belső bajaink, köztük a zsidókérdés is valamiféle megoldást nyernek. Tudjuk, hogy erre ezer és egy okból nem került sor. Egeket ostromló, lobogó lelkesedés után, tompa közönyösség következett. Ami felett már Széchenyi is annyit töprengett, faji jellemünk legveszedelmesebb fogyatkozása, a szalmaláng vett erőt rajtunk. Nem volt az ellenforradalomnak világosan megfogalmazott, határozott programja sem. Nem voltak rá a nagy tömegek lelkileg előkészítve. Minden ami történt, csak ötletszerű volt. Hiányzott az elméleti alapvetése, a történelmi, a filozófiai, a szociológiai, egyáltalában a tudományos megalapozás. Mindezeknél nagyobb baj volt, hogy hihetetlen nagy számban nyomultak az első vonalba a tehetéstelen, sokszor lelkiismeretlen törtető, akiket csak a beteges nagyravágyás, az anyagi érvényesülés vezérelt. Ezeknek nagy részük van abban is, hogy az ellenforradalom nagy magyar egysége hamarosan atomizálódott. Volt egy nagy taktikai, vagy világnézeti tévedése is az ellenforradalomnak. Nem a magyart, hanem a keresztényt állította szembe a zsidóval. A kereszténységre, mint belső tartalomra valóban szükség volt, de nem mint jelszóra vagy cé-

gérre. Amikor a kereszténység jelszavával dolgozó politikai pártok szembefordultak a zsidósággal, tagadhatatlanul bizonyos belső ellentmondásba kerültek önmagukkal, nem is szólva az áttért zsidók ugyancsak kényes esetéről. A diadalmas ellenforradalomból így lett azután ösztövé a „keresztény kurzus“. Ha a faji eszme, a nemzeti gondolat lett volna vezérgondolata az ellenforradalmi mozgalmaknak, talán minden másképp alakul. Így azonban a sok szónoklat és vezércikk mellett, a zsidókérdés rendezése érdekében*; csak egyetlen komoly törvényes intézkedés született meg: a numerus clausus, hogy pár év múlva a nemzetközi zsidó szervezetek követelésére a konszolidáció fénykorában ezt is kitöröljék a magyar törvénytárból.

Az ellenforradalom politikai vezérkarából hiányoztak a tapasztalt, kipróbált parlamenti taktikusok. Amikor a politikai élet súlypontja ismét átterelődött az összeült nemzetgyűlésre, itt lassan ismét előtérbe kerültek a tömegek felé különben egészen gyökeretlen és népszerűtlen, de a taktikai kérdésekben járatos, parlamenti akciók szervezéséhez nagyszerűen értő klubpolitikusok, a régi szabadelvű korszak utolsó mohikánjai. Uralomra jutásukkal kezdetét vette a konszolidáció tíz sovány esztendeje. Az új rendszer legsürgősebb feladatának tartotta, zsidó barátaira való tekintettel — az ellenforradalom eszmevilágának maradéktalan kiirtását. Semmi egyebet, de ezt az egy feladatát pompásan teljesítette. A nagy nacionalista szervezeteket sorra feloszlatta, vagy elsorvasztotta. A zsidóság ismét szent és sérthetetlen lett. A gyávák, a bárgyúk és a kalandorok világszemlélete, az aranyközéput jött divatba. A rendszer vezető gondolata az volt, hogy az elvek nem arra valók, hogy márványba véssük. Politikusaink erre föl annyit cserélgettek pártot, elveket, meggyőződést, mint talán soha eddig Magyarországon. A társadalom pedig csendes apáthiával tűrte világnézeti kasztrálását.

Néhányan nem tudtak beletörődni a magyar impérium katasztrófájáért nem utolsó sorban felelős régi liberális politika feléledésébe. Menteni akarták az ellenforradalomban rejlő erőket, és nemzetpolitikai lehetőségeket. 1924-ben megalapították a „Fajvédő pártot“, amelynek politikai vezére Gömbös Gyula, szellemi vezetője Méhely Lajos egyetemi tanár volt. Az általános politikai helyzetet a párt kiáltványának bevezető sorai így jellemezték:

„Régi emberek és pártok elavult programokkal és módszerekkel a nemzeti és keresztény erők ellenforradalmát elposványosították. Erőteljes nemzeti közvélemény helyett bizonytalanság és az erők szétzüllése jellemzi közéletünket. A gazdasági erők helyes és igazságos megosztása helyett a bankokrácia rémuralmát szenvedjük. A kormány kapkodó korhiányzása lidércnyomásként üli meg a lelkeket. A kormány szolgalelkű külpolitikájával és rendszertelen belpolitikájával szemben ösztönösen érezzük, elméletből és gyakorlatból tudjuk, hogy csak a mi célkitűzéseink, elveink és igazságos módszereink teremthetik meg az Új Magyarországot.“

Az ellenforradalom célkitűzéseit először a Fajvédő párt foglalta világos és határozott rendszerbe. Méhely Lajos professzor pedig tanulmányainak egész sorában, a mozgalom eszméinek és programjának tudományos alapvetését adta meg. Istóczyék Antiszemita pártja óta először és máig utoljára a Fajvédő párt vette fel programjába a zsidókérdést. A zsidósággal szemben a párt követeléseit eképen hangzottak:

„Követeljük a magyar faj gazdasági érdekeinek intézményes védelmét és ezért követeljük a magyar faj és a vele testvéri egyetértésben élő nemzetiségek rovására elhatalmasodott zsidóságnak nemzeti kisebbséggé való nyilvánítását; vagyis követeljük, hogy a zsidók törvényeink és hatóságaink által a jövőben mindenkor egy külön nemzeti kisebbség módjára akként kezeltesse, hogy újabb gazdasági és társadalmi térfoglalás által a nemzet őslakóinak további kiszorítása, kifosztása és elsorvasztása megszűnjön.“

A továbbiakban a párt a bevándorlás megszigorítását, foglalkozási kataszter felállítását és általános numerus clausus bevezetését kívánja.

Sajnos a felülről irányított és gyakorolt oportunizmus anynyira erőt vett a magyar vezető rétegeken, hogy a fajvédő mozgalom egyebek mellett már csak azért sem érthette el a remélt eredményeket

A magyarországi zsidó uralom ellen harcrakész tömegek vágyai máig sem találták meg igazi kifejezésformájukat. A pár évvel ezelőtt többnyire a tömegek mélyéről spontán elindult szélsőjobboldali mozgalmak megfeneklettek a belső egyenlenségek és személyeskedések miatt. A parlament nagy jobboldali nemzeti és keresztény pártjaiban zsidókat, áttérteket, zsidó rokonokat és zsidó vállalatok igazgatósági tagjait találjuk. A zsidókérdésről természetesen óvatosan hallgatnak ezekben a pártokban. Ha pedig mégis szólani kell róla, akkor széles körmondatokban körülírják, félszempellel azonban még így is a zsidó pénzemberekre pillantanak, vájjon mit szólnak majd ehhez a merészséghez. Ha a százféle jobboldali társadalmi szervezetben, politikai pártban szétszóródott önzetlen, áldozatkész, jobbik, igazabb magyarság valamilyen úton-módon eggyé kovácsolódik, akkor remélhetjük, hogy a zsidó elnyomatás elleni harc nagyobb lendületet kap és kézzelfogható eredményeket is fel tud majd mutatni.

Végszó.

Végigvezettük olvasóinkat a magyarországi zsidókérdés útvesztőjében. Mint ahogy az élősködő gomba száz és ezer finom fonállal tapad a gazdanövényre, úgy szőtte be a zsidóság a maga érdekszállainak finom szövevényével az egész magyarságot. Ezzel az ellenféllel szemben kell nekünk kiharcolnunk a magunk jogos érdekeit. Ne átítassuk magunkat. A zsidóság ma már olyan nagy hatalom nálunk, hogy máról-holnapra ez a harc nem járhat döntő győzelemmel. Elkeseredett állásharcra kell berendezkednünk. A zsidóság nem fogja egykönnyen feladni a maga pozícióit. Nekünk pedig, ha ebben a harcban valóban győzni akarunk, három olyan dologra van szükségünk, amelynek ma ugyancsak híj javai vagyunk: egység, szervezettség, fegyelmezettség. A zsidóság elleni harcnak tehát önmagunk hibáinak legyőzésével kell megindulnia. Ezt követnie kell az egész magyarság öntudatraébredésének. Ez a könyv elsősorban ezt a célt akarja szolgálni. Ha valamennyien tisztában vagyunk a zsidóveszély nagy jelentőségével, ez máris fél győzelem.

Tudjuk, hogy a zsidókérdésen kívül egyéb súlyos belső bajok is sorvasztják a magyarságot, de tudjuk azt is, hogy a zsidókérdés megnyugtató rendezése nélkül eg)'éb belső betegségeinkből se gyógyulhatunk ki.

Nincs mit haboznunk, be kell ismernünk, hogy a mai Magyarország 9 millió lakosának egy huszadrésze fajilag, vérségileg, szellemileg, világnézetileg idegen tőlünk. A zsidóságot tehát nemzeti kisebbséggé kell nyilvánítanunk. Sem a zsidóságnak, sem Európának nem mondunk ezzel újat, vagy meglepőt.

A szervezett, öntudatos magyar nemzeti társadalom kötelessége viszont arról gondoskodni, hogy egy népkisebbség, egy zárt, külön kaszt ne uralkodhassék az egész ország gazdasági és szellemi élete felett.

A
MAGYARORSZÁGI ZSIDÓKÉRDÉS
IRODALMA.

- Istóczy Győző : Országgyűlési beszédei, indítványai és törvénytörvé javaslatokai.
- Istóczy Győző : A magyarországi antiszemita párt megismerése és ennek következményei.
- Verhovay: Az ország urai.
- Bartha Miklós: Kazár földön.
- i d. Egán Lajos: A zsidókérdés Magyarországon.
- Miklóssy István: Keresztény magyar népünk gazdasági romlása.
- i f. Veszprémy Kálmán : A magyarországi zsidóságról.
- Ágoston Péter: A zsidók útja.
- Huszadik Század : A zsidókérdés Magyarországon.
- Dánér Béla : A zsidókérdés megoldása.
- Kovács Alajos: A zsidóság térfoglalása Magyarországon.
- Keltz Sándor: Konzervatív világrend. ,
- Szilicei Váradi Gyula: A sátán karmaiban.
- Haller István: Harc a numerus clausus'körül.
- Méhely Lajos: A magyar tragédia élettudományi okai.
Sugár Mór.
Az én antiszemitizmusom.
Magyar írók — zsidó írók.
A zsidó felekezetűkről.
- Tiszaeszlári bűnper.
- Bary József: Három nemzedék és ami utána következik.

TARTALOM

	Oldalszám
Bevezetés.....	3
A zsidóság világstatisztikája	6
A magyarországi zsidóság statisztikája.....	9
A magyarországi zsidóság története	29
A zsidó nép fajképe.....	49
A magyarországi zsidóság társadalomrajza	57
A falu	57
A város	61
Budapest.....	64
A proletáriátus	68
A kispolgárság	71
A középosztály	73
Zsidók a felsőtízezerben.....	77
Zsidók a megszállott területeken.....	81
Felvidék	83
Erdély	85
Délvidék	87
A zsidóság szerepe Magyarország gazdasági életében	88
A mezőgazdaság.....	89
Az ipar	95
A kereskedelem.....	106
Pénzügy	110
A nemzeti jövedelem.....	114
Zsidók a közegészségügyben	119
Zsidók az igazságszolgáltatásban és a bűnügyben	123
Szellemi életünk elzsidósodása	129
A sajtó	129
Az irodalom és könyvkiadás	140
Színház, film, rádió	142
Képzőművészetek	145
Zene.....	146
Zsidók a sportban	148
Harc a zsidó elnyomatás ellen	156
Végszó	157
A magyarországi zsidókérdés irodalma	158